

శ్రీశైవ్యేశ్వరదేవరాయాంధ్రము
— సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాద్.

భైరవకవిప్రణీత మగు

శ్రీ రంగమహత్వము.

ఇది

వనపర్తిసంస్థానాధీశ్వరులగు

నవై రాజారామేశ్వరరావు

బహిరీబల్వంతుమహాభూపాలరావుబహద్దరువారి

యాజ్ఞానుసారముగా

మా. రామకృష్ణకవిగారిచే

బరిష్కరింపఁబడి

చెన్నపురి

జ్యోతిష్కృతీముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించుచున్నది దివరాయ అంధ్ర భాషానిలయము,

బాగామి

1912

గ్రంథకర్తప్రశస్తి.

శ్రీరంగమహత్త్వము గారుడపురాణాంతర్గత మైనది. దీనిని గౌతమగోత్రుఁడును గౌరనామాత్యపుత్రుఁడు నగుభైరవకవి విరచించెను. ఇతఁడు శ్రీశైలమల్లికార్జునస్వామి దేవి యగుభ్రమరాంబిక కృపచేత సారస్వతసిద్ధిఁ బొందినవాఁడు. తునిగద్యమున “శ్రీ మద్భ్రమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌరనామాత్యపుత్ర...భైరవ” అని వ్రాసికొనెను. రత్నశాస్త్ర మనుచిన్నకృతిలో, “భ్రమరాంబికామహావర । సము దితనిరవద్యహృద్యసాహిత్యకళా । క్రమవిమలప్రతిభాసం । క్రమణుడ మతిశాలి యైన గౌరనసుతుడ౯” అనియు, “భైరవుడ నుభయభాషా । పారీణుడ లోభిభవనభవ భూమవ్యా । పారసవికారదుష్క-వి । ఘోషిశాచము లదల్చుకొనుభైరవుడ౯” అని చెప్పెను. కవిరాజగజాంకుశ మనుగ్రంథమున రత్నశాస్త్రములో నుండి నేనుదాహరించిన రెండుపద్యములును గలవు ; మఱియు, “శ్రీమత్పరమశివానన । తామరసవికాసలీలఁ దనరినభ్రమరాం । బామధుమత్తభ్రమరిక । నామానససరసిరుహమున౯ వసియించు౯” అని యాలక్షణగ్రంథమును బ్రారంభించెను. కావున నీమూఁడుకృతులకుఁ గర్త యొక్కఁడే యని నేను వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. శ్రీరంగమహత్త్వమున, మ. కృతవిద్యాఖురశీసరిశ్రమక శాశేఖీలీలాసుం జన

స్తుతచారితుని గౌతమాన్వయపవిత్రుం గౌరనామాత్యస
త్సతుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమర్థు౯ నూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్సటచంద్రికోల్లసితవిద్యతైరవు౯ భైరవు౯

అని తనగోత్రాదులఁ జెప్పకొనెను. గౌరనామాత్యసత్సతుఁ డనుటచే నియోగి బ్రాహ్మణుం డని కొందఱు చెప్పదురు. ఆమాత్యశబ్దము కేవలము నియోగులయందును భట్టశబ్దము వైదికులయందే ప్రయోగింపబడుచుండే ననునియతి నేటికాలపుకవిచరిత్ర కారులకే కాని శ్రీనాథభట్టాదులయందు వర్తింప దని నేను తలంచెదను. ఈభైరవుఁ డే కాలమునం దుండెనో గుత్తెఱుఁగవలసియున్నది. ఇతనిశ్రీరంగమహత్త్వములోన్ఫండి యప్పకవియు ముద్దరాజురామనయు వసంతద్భవశ్శనపద్యము బుదాహరించియున్నారు. మఱియుఁ బాండ్యభూపాలుం డగుముద్దశిగిరిభూపాలునకు విద్యావతీదండకము రచించిన ప్రఖ్యాతుఁడు గణపవరపువేంకటకవి భైరవునిఁ బేర్కొనెను. తత్పాండ్యభూపతిని జయించిన కళువె-వీరభూపాలుఁడు తన వీరభూపాలీయమున భైరవునిఁ బ్రామాణికునిగాఁ జెప్పెను. వీరందఱుఁ గ్రీ-శ 1660 ప్రాంతముల నుండినవారు. వీరిలోఁ బూర్వుఁడు ముద్దరాజు రామన్న. ఆతఁడు తనకవీసంజీవనిలోఁ గవిగజాంకుశములోనిపద్యములు గూర్చెను. మఱియు లింగముగుంట-తిమ్మకవి సులక్షణసారమునఁ గవిగజాంకుశమునుండి

పెక్కుపద్యములు నాహరించెను. ఈతిమ్మకవి క్రీ-శ. 1600 కుఁ బూర్వమే యున్న వాఁడు. ఇతఁడు తెనాలిరామకృష్ణుని యక్కొమారుఁ డని యొకరు చెప్పిరి గాని నిక్కము తెలియరాదు. అట్లయినచో భైరవుఁ డంతకుం బూర్వమే యగును. పట్టాక్ర వర్తించరిత్రను రచించినకామినేనిమల్లారెడ్డి తనశివధర్మోత్తరఖండ మనుగ్రంథమున,

సీ. కడుగతాగతి యని కందు డింగఁగ మోచి శశికిఁ గళాశాస్త్రసరణి దెలుపు

మందబుద్ధిని యని ముందె చెక్కిలిఁగొట్టి కవిగజాంకుశమింద్రకరికిఁ జూపుఁ

బసులకాపరి యని వెసఁ గోక గైకొని హలికి హలాయుధం బెలమిఁ గలుపు

అని శ్లేషవైచిత్రి చూపుచుఁ గవిగజాంకుశమును బేర్కొనెను. ఈమల్లారెడ్డియన్న యగుకామినేని,

శా. శ్రీరాజత్సులుతానసంస్థితమహాశ్రీకృన్ని జాంశాదర

స్ఫారఁజేదులఖానరాడఖబరుత్మపాలసింహాసనో

దారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్రప్రాభవోద్దామకా

మారెడ్డిక్షీతినాథహృజ్జలజధామా సిద్ధరామేశ్వరా.

అని శివధర్మోత్తరఖండమున ద్వితీయాశ్వాసాంతపద్యమున సూచింపఁబడినట్లు లఖబరుకాలమునను ఏమలఖానుకాలమున నున్నచో మల్లారెడ్డియుఁ దత్కాలము వాఁడే; “అఖబరుత్మపాలసింహాసనోదారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్ర” యనుటచే; నక్కరు చక్రవర్తి కించుకసహాయ మొసఁగి యుండవచ్చును. అక్కరు క్రీ. శ. 1556-నుండి 1605 వఱకుఁ బరిపాలించెను. పైఁ బ్రస్తావించిన కామినేనిమల్లారెడ్డి కంకిత మీఁబడిన బ్రహ్మోత్తరఖండ మనుకృతిలోఁ దత్కర్త యగుపట్టమెట్టసోమనాథకవి కామారెడ్డిని వర్ణించుచుఁ దదాస్థానకవులు తత్కాలపుశాలివాహనశకవర్షము లెన్నియో యందఁ అని జిత్రముగాఁ జెప్పెను. “కలిమి బిక్కనవోలి శ్రీకామినేని భూమివిభు నాశ్రయించిన బుధులు నిజము । శాలివాహనశకవర్ష సంఖ్యఁ బదియు । నైడునూరైనవ ర్తమానాబ్దము లుగ.” ఈ బ్రహ్మోత్తరఖండమునకుఁ బూర్వమే పట్టాక్రవర్తించరిత్ర మల్లారెడ్డి రచించె నని తానే చెప్పకొనెను. పైయంశము లాలోచించి చూడ క్రీ. శ. 1570 వఱకును భైర వునికాలము శిష్యుల మగుచున్నది. భైరవునితండ్రి గౌరన; వీరు గౌతమగోత్రులు గదా. గౌరన యనుకవి గౌతమగోత్రుఁడు హరిశ్చంద్రకథాద్వీపదయు నవనాథచరిత్రయు నవ గ్రహస్తుతియు రచించియున్నాఁడు. ఈకవిని గూర్మపురాణము విరచించినరాజలింగకవి పూర్వనిగా వర్ణించెను. ఇతనితండ్రిపెదతండ్రులు రాజన్నపోతన్నలు రేచల్ల సింగభూ నాయకుని యొద్ద మంత్రులుగా నుండిరి గౌరన యాగ్రధికావ్యములు గాక సంస్కృత

మున లక్షణదీపిక యనుచందశ్శాస్త్రమును రచించెను. దానిలో సంస్కృతాంధ్రములఁ బ్రఖ్యాతము లగుచందోగ్రంథము లుదాహరింపఁబడినవి. శ్రీధరచ్ఛందమును ధర్మసూరి ప్రణీత మగుసాహిత్యరత్నాకరముగూడ నుదాహరింపఁబడియున్నవి. ఈ గౌరన భైరవుని తండ్రి యా యనుసంజేహము కలుగుచున్నది. గౌరన సింగభూపాలునిపుత్రుఁడగుమాధవుని కాలమున నుండెను. లక్షణదీపికలో, “అస్తి ప్రశస్తావనిపాలమాళి రత్నాకరంజిత పాదపీతః రేచల్లవంశార్ణవపూర్ణచంద్రో మహాబల స్సింగయ మాధవేంద్రః” అని చెప్పఁ బడియున్నది. ఈ మాధవునితాత యగుమాధవేంద్రుఁడు శ్రీమద్రామాయణవ్యాఖ్య రచించె నని యీక్రిందిచాటు శ్లోకమునందున్నది.

శా. శాకాభ్యే నిధివార్ధిరామశశిగేఽప్యబై ప్లవంగ శుభే
మాసేప్యాశ్వియుజే రఘూద్వహపదే యో రాఘవీయాహ్వాయాం
టీకా మర్థపటుప్రబోధఘట నామాణిక్యపుష్పంజలిం
కృత్వా రాజతి రావుమాధవన్మహా రామాయణస్య శ్రీయః

ఆనఁగా నీమాధవేంద్రుఁడు క్రీ. శ. 1427 లో నుండెను. అతనిమనఁడు 1500. లలో నుండుట యాశ్చర్యము కానేరదు. కావున గౌరన 1500 లో నుండియుండును మఱియు, మల్లారడ్డి శివధర్మోత్తరఖండమున :—

సీ. మానితవరధ రామరఘులతలకంబు గౌతమగోత్రాబ్ధికల్పశాఖి
మల్లికార్జునపండితోల్లసద్వంశుండు గౌరనారాధ్య శేఖరసుతుండు
శ్రీమల్లమాగ్నసింధుశీతకరుండు గంగమాంబామనఃకంబభాను
సకలాగమజ్ఞానసారధౌ రేయుండు పరవాదిదుర్మతభంజకుండు
చలగ గురుదక్షిణామూర్తిసద్గురులను । గౌరనాహ్వాయదేశికుఁ గన్నతండ్రి
ప్రవిమలాస్తత్కులోద్భవా రాధ్యుఁ బుణ్యుఁ రణ్యకర సాధ్యులింగ నారాధ్యుఁ దలఁతు.

అనిచెప్పటచే లింగనారాధ్యుఁడు గౌరనపుత్రుఁడట. పైచెప్పినగౌరనయు నీ గౌరనయు విద్వాంసులు, గౌతమగోత్రులు ననూచానసంతానులు మల్లికార్జునవీండితాదులు వసించియుండినశ్రీశైలప్రాంతములవాదు. రేచల్లభూమిపాలు రేలినజటప్రోలు మొదలగుసంస్థానములు శ్రీశైలప్రాంతములలోనివే. ఈయంశము లిందుక దీర్ఘముగా నాలోచింప నిద్దఱుగౌరనలును నేకపురుషనామములే యనియు క్రీ. శ. 1500 ల కాలములో నతఁడుండె ననియు నూహింపవచ్చును. భైరవకవికులగోత్రములును గౌరనకులగోత్రములును వాసస్థానములును గాలమును సరిపోవుచున్నవి గావున భైరవుఁడు లక్షణదీపికాదిగ్రంథములు రచించినగౌరనపుత్రుఁడని తలంచెదను. అట్లయినచో నితఁడు క్రీ. శ. 1530 లో

నుండవచ్చును. ఈసిద్ధాంతమునకుఁగూడ నొకబాధకము గలదు. ఏదనఁగా, గౌరన తన లక్షణదీపికలోఁ గవిగజాంకుశముననుండి నాల్గుపద్యము లాంధ్రము లుదాహరించెను, పుత్రునిలక్షణగ్రంథమునుండి యుదాహరించెనా యనునదే సందియము. లక్షణదీపికాప్రతులు నాయొద్దను బ్రాచ్యలిఖితపుస్తకభాండాగారమునను గలవు. కవిగజాంకుశప్రతులు భిన్న దేశప్రతులు నాయొద్ద నాల్గుగలవు. చెన్నపురియడయారుసంస్కృతపుస్తకశాలలో నొకటి గలదు. లక్షణదీపికలో నన్నిప్రతులలో నా నాల్గుపద్యములు గవిగజాంకుశములోని వనియే యున్నవి. కవిగజాంకుశప్రతులలో నా నాల్గుపద్యములలో నేదియుఁ గానరాదు. ఈయభయగ్రంథములను బ్రతులన్నియు సంపూర్ణములై శుద్ధములుగా నున్నవి. కావున లక్షణదీపికలో నుదాహరింపఁబడినకవిగజాంకుశము భైరవప్రణీతము గాక మఱియొక ప్రాచీనకవిరచితమై యుండు నేమో. భైరవుఁడు గ్రంథాంతమునఁ గవిరాద్ధజాంకుశ మని నామ మిచ్చెను. అవి భైరవునివే యయిన క్రీ. శ. 1500 లకుఁ బూర్వమే యగును. ఇతఁడు గొప్పలాక్షణికుఁడు. ఇతఁడు తనకవిరాజగజాంకుశము కేవలము సూత్రగ్రంథము గాఁ గూర్చెనుగాని పూర్వకావ్యలక్ష్యము లిచ్చినవాఁడు కాఁడు. ఇతనిశ్రీరంగమహాత్మ్యమును లాక్షణికు లందఱుం జదివియున్న ట్లుదాహృతపద్యములే ఘోషించుచున్నవి. ఈకృతి మనూహరమై శైలీసాటవముగలదై “మష్కవిఘోరపికాచముల” నదల్చు నట్లున్నది. భైరవునిపదబంధము ప్రౌఢమై యొక్కొకయెడ శ్రీనాథపెద్దనలఁ దలఁపించు చున్నది. రెండవయాశ్వాసములోనియుతునర్ణనమును నాల్గవమైదవయాశ్వాసములఁ బురవర్ణనమును గవిప్రతిభారచితములుకాని మూలమునఁ గానరావు. ఉభయభాషాపాండిత్యము చూపుచున్నయాపట్లు స్వరచితార్థసంపత్తిమై మెఱయుచున్నది. దీనిలోనిపద్యములు 1600 క్రీ. శ. లో నుండినజగన్నాథకవిచే రత్నాకరమునను బ్రబంధమణిభూషణమునను దత్తతృణాభాగములకు ననుకూలముగా నున్నవి గ్రహింపఁబడినవి.

దీనిలోని కథ ప్రఖ్యాత మగుశ్రీరంగక్షేత్రమహాత్మ్యము. ఇది మూలమున నూఱధ్యాయములుగలది. ఈదివ్యచరిత్రమును బెక్కండ్రుకవులు రచించి తమభక్తినిగల్పాంతస్థాయినిగా లోకమున నెలకొల్పిరి. అనేకదివ్యక్షేత్రములలో శ్రీరంగము చాలముఖ్యమై నందున నాల్గురుకవులు దీనిఁ దెలిగించిరి. శ్రీనాథుని కాశీఖండభీమఖండములకుఁ బిదపక్షేత్రమహాత్మ్యముల నింతప్రౌఢముగాఁ దెలిగించినకవి యన్యుఁ డెవ్వఁడు గానరాఁడు. వేంకటాచల సింహాచల కాళహస్తి హాలాస్య మంగళగిరి గోకర్ణ శ్రీశైలాదిమహాత్మ్యము లింత ప్రౌఢము లయినవి కావు. శ్రీరంగమహాత్మ్యముఁ దెలిగించినవారిలోఁ గందాళయపుశాచార్యునిశిష్యుఁ డగుముకుందమోగి ద్విపదరూపమున రచించె నయ్యది ప్రీతిబాలక జనంబున కత్యంతోపయోగి యని తలంచెదను. కొంగునాటిలో రాజమంత్రిగా నుండిన

వరమల నరసాత్యునిచేఁ గందపద్యములలో విరచిత మగుశ్రీరంగమహాత్మ్యముగూడ నప్రా
థమైనదే. ఇఁకఁ దక్కినవానిలో భైరవునికవితతో నించుకవానికి నచ్చునది కట్టా
వరదరాజకవిప్రణీత మగుకావ్యమే. అతఁ డళియ రామరాయల పెదతల్లికుమారుఁడు.
అతఁడు దీనిని పదియాశ్వాసములలో మనోహరముగాఁ దెనిఁగించెను. అయ్యది మృదు
పదవిన్యాసమై వైదర్భిరీతి నెలకొనుచున్నది. వీ రిరువురును మూలమును కొఱవడనీయక
రసపోషణమునకై యచ్చటచ్చట వర్ణనలఁ జేర్చుచుఁ దనువిద్యావిలాసమును నెలకొ
ల్పిరి గాని యఖండమహాప్రవాహిని యగుభైరవునికైలికి సుకుమార పదబంధము గల
వరదునికవిత యాకాశగంగకును సమతల ప్రవాహిని యగు కావేరికిఁ గల యంతర మేమాపు
చున్నది. భైరవుఁడు వేదాంతశాస్త్రమునఁ జక్కఁగాఁ బరిశ్రమించినట్లు తద్గ్రంథపఠనము
వలనఁ దెలియుచున్నది గాని కృతిపతియగురాఘవమంత్రి వైష్ణవుఁడో లేక మాధ్వుఁడో
కావున నతఁడు విష్ణుభక్తాగ్రేసరులు తేత్రరాజ మగుశ్రీరంగమును హృదయ సన్నిధాన
మున సదా కొలుచుచుండుటకై భైరవునిచేఁ దీనిఁ దెనిఁగింపఁజేసెను. వరదరాజు వైష్ణ
వుఁడు; భైరవుఁడుశైవుఁడు; అయినను దీనిలో శివపక్షసాత మగు నంశములేవియు లేవు

భైరవునిశ్రీరంగమహాత్మ్యములోని దని లాక్షణికులచే నుదాహరింపఁబడినక్రింది
పద్య మందులోఁ గానరాక భోజరాజవిభూషణ మనునీతిగ్రంథమునఁ గలదు.

ఉ. ఆసులవృత్తి రాఘవుశరాగ్రమునందుఁ దృణాగ్రలగ్ననీ
రాకృతి వార్ధి నిల్చుట దశాననుఁ డీల్చుట మిథ్య గాదె వా
లీకులు చెప్పకున్నఁ గృతిలేనినరేశ్వరవర్తనంబు ర
త్నాకరవేష్టితావని వినంబడ దాతఁడు మేరు వెత్తికన్.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారుడపురాణమున నూఱధ్యాయములుగా బ్రహ్మాండపురా
ణమునఁ దొన్నిదియధ్యాయములుగా నున్నది. భైరవుఁడును వరదరాజకవియు గరుడపు
రాణాంతర్గత మగుకృతినే తెనిఁగించిరి. భాగవతుల- రామకవి ముకుందయోగి మొదలగు
వారు బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతకథ నే యనువదించిరి. వరదరాజకవనధోరణి తెలియిట
కై భైరవకృతిలో మూడవయాశ్వాసమున 729-వ పద్యమునుండిగల కథాభాగము
ననుసరించి వరదునికృతిలో నుదాహరించెద; సహృదయులు కవననైపుణవిశేషమును
గ్రహింతురు గాక.

ఉ. మేళము ఘుమ్మనన్ శ్రుతి సమేళముగాఁ జతగూర్చి మద్దెలల్
తాళము లావజంబులును దండెలుఁ జెంగులు నొక్కమ్రోతగా
నాలతి నేసి దృష్టిపరిహారతకై మును తుంబురుండు దా
గౌళవరాళినాటలమ గాయనరూఢికిఁ బాడి మాపినన్

- క. గాంధర్వమేళసంగతి । గంధర్వవరుండు వీణ గైకొని దివిష
ద్వంద్వేభ గామినీమణి । సంధించినచుసకతిత్తి జత రాణింపకొ.
- సీ. ఒక రాగమునకంటె నొకరాగ మందమై బయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
నొకతానమునకంటె మొకతాన మొలుపులు వెదచల్లి వీనులవిందునేయు
నొకగీతమునకంటె మొకగీత చుతిచిత్రనచ నావిమృశ్య చంగుమీఱ
మొకతానమునకంటె నొకతానమున శుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబునకు మీఱ నొక్కతాళ । మొకప్రబంధంబునకు మించ నొకప్రబంధ
మొక్క నానూవళికి మీఱ మొకటి గాఁగ । వీణ వాయిచె వేలుపు గాణ యపుడు.
- క. ఆవీణ యొకనిచేతికి । నావల నందిచ్చి దండె యందుక పాడెకొ
రావణశంకరనారద । పావనిముఖ్యులకు నోజబంతి యసంగకొ.
- క. ఘనదేశిశుద్ధవైఖరి । వినిపించిన చిత్రసేనువీణానాదం
బున మూర్ఛనల మునింగిన । జనుల నచేతనులు గా నిజంబునఁ బాడెకొ.
- సీ. ఘనవిధంబుఁ బాడ గారుడ స్తంభంబు తొగరుఁజూయలఁ గ్రొత్తచిగురు లొత్తెఁ
బంతుమార్గంబునఁ బాట వాడినఁ గుడ్యమణిపుత్రికలకుఁ జెప్పుటలు వొడమె
దేశివైఖరిఁ బాడుచో శిరోవళము కే లెత్త శయ్యాభోగి యొత్తగిల్లెఁ
దగుహారంగములు వింతగఁ బాడఁ గాంచినకలశాంబుపూరముల్ కఱడుగట్టెఁ
బదము వాడెనుచోఁ దరువదముఁ బాడుచోట నాశ్వాసులకుఁ జొక్కుచూపువడియె
మాపు నెమ్మోము గలవాఁడు మధురగాన । రీతిరంగేళుఁ బాడుసంగీతసరణి.
- మ. ఎకతాళంబున వీరమద్దెలరవం బేకఁబు గా నట్టువల్
ధికతోంత తకయుండు యుంకుకిణతాఁగిత్తాంగినల్లోధికు
ద్ధికుతత్రైయ్యధిమిక్కితక్కిధిగడ్డోంకిత్రాత్తతాళంబులకొ
గనుబంతంబులు మాఱువల్కఁ గొనకొ ల్గన్నట్లు ము న్నాడఁగకొ.
- ఉ. దేసివిధంబు గట్టణము దివ్యకళాసియుఁ గోలచాగి కై
లాసికి పేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణి చిందు కొల్పణుల్
బాసలు కోపుమాపులునుఁ బాట పదాభినయంబు రేకయుకొ
వాసిగ మీఱ నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్
- క. పాడినకైవడిఁ బాడుచు । నాడినయట్లు లాడుచుండు నలరంగములొఁ
గ్రీడామృగశుకశారీ । నీడజముఖతీర్థ గాత్రనిచయంబెల్లకొ.
- మ. కవితాధోరణి యక్షగానరచనల్ గంధర్వగాంధర్వముకొ
హావణింపం గనకప్రసూనముల కత్యామోదసంపర్క మై

మివులకొ మెచ్చంగజేసి శేఖరుల (?) భూమికొ సత్కళావంతులకొ
భువంబెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి నుల్లాసియె.

ఈ భాగమును జదివినవారెల్లరు వరదునికవితయు భావప్రాధిమ్యగల దనియు భైరవు
నికవనముకంటెను మిగులు నని తలంతురు గాని యదికొన్నిచోట్లఁ జేపలబుట్ట యల్లినట్లు
నీరసపదభావభూయిష్ట మయి రుచికొలుపదు. భైరవునియన్యశ్శకపితాధారయు రసభావ
గతివిశేషములు శ్లాఘ్యతరములు గావున నీరెంటిఁగో భైరవకృతి నే ముద్రింప దొరకొంటిని.
తాళీదళసంపుటకాంతారమునఁ దిరిగి ప్రమాదకంటకములఁ దొలగించుకొనుచు నపూర్వ
పదార్థవివేచనంబు నేయుచుండువారియవస్థ తత్తుబ్బులకుఁ గాని యన్యుల కెఱుంగరాదు.
వాగ్భ్రష్టాకోశము నిర్వర్ణ్యదము; ప్రతిభ నవనవోన్మేషిణి; కాలయే విస్తృతినిదానము;
సామాన్యలోకము జీవయాత్రైకపరాయణము; అయ్యో యిక మృతిచెందుచున్నపురాణ
కవిబ్రహ్మగతి యెట్లు? అని యనుతాపమాత్రంబున సముద్రజలమునకేతము గట్టిన ట్లీకావ్యో
ద్ధరణక్రియకుం బూనితిఁ. గాని వైదుష్యదర్పమునం గాదు. వ్యయప్రయాసములమాటఁ
బోనిచ్చి శతచ్ఛిద్రవ్యాకులం బగుతాళీదళపరిశోధనం బభ్యాసవశంబున జుగుప్సారహితం
బుగ నలవఱచుకొని కార్యము నెట్లో నిర్వహించుచుండుటయుఁ గొందఁ ట్లీగ్రాహగ్రస్తులు
చూచి యోర్వక పరిపరివిధముల ననుఁ బాటుపఱచుచున్నారు. అక్కటా, యీయల్పకా
ర్యారంభమునకే జ్ఞాతిత్వము లేకయె యీర్వ్యావిద్వేషమునఁ గన్ను పొడుచువా రుండఁగా
భగవంతునియనంతగుణములం జూచి యోర్వక తామసులై యతనితోఁ బోరఁగడంగు
రాక్షసులయవిద్యా ప్రభావమును సహస్రముఖముల వర్ణించినవ్యాసాదలవిజ్ఞానము తప్పక
కొనియాడఁదగినదే. విద్యాసంస్కారము చాలనినాయట్టివాఁడు నేయుపరిశోధనమున
దోషరంభములు గలుగుట నిశ్చయము. వాని నన్వేషించి చూపినమాత్ర పివేకి యాగ్రహ
స్థానము గా నేరఁడు. విద్వత్కల్పలు చేయుకొటిల్యముమాత్రము నిరసనీయమే. భగవ
చ్ఛోద నామహిమంబున నె నాయల్పోగ్యము నెఱవేఱుంగాక యని పరిమవిశ్వాసమున
దీని నింతటితో విరమించుచున్నాఁడను.

భైరవుఁడు గొప్పలాక్షణికుఁ డని ప్రఖ్యాతి వహించియు నాంధ్రవ్యాకరణ దోష
ములు పెక్కులు పరిహరింపఁ జాలఁడయ్యె. “తలమా వులుకక” యిత్యాదిస్థలముల య
డాగమమునకు మాఱుగా ద్రమిశభాషలోవలె వకారాగమంబు వచ్చుట వ్యాకరణ
సిద్ధము గాదు. “స్వర్గమును” మొదలగుచోట్ల నగాగమంబురామి శ్రవణశుభగము గాదు.

“భరద్వాజమునికి నెఱింగించిన యీ వినుతేతిహాసపతనము,” 1001

ఇట్టి ప్రయోగములు దీనిలోఁ బెక్కులు గలవు. ప్రాథవ్యాకరణములో నుదా
హరింపఁబడిననన్నె యభట్టారకప్రయోగములకును వీనికిని జాలభేదము గలదు. ఆంధ్ర

మున లాక్షణికులే లక్ష్యైకవేద లగుకవులకంటె నెక్కు డపప్రయోగములు కూర్చి వానికి సాధుత్వ ముద్ఘోషింపఁ బ్రయత్నించిరి. ఇట్టిదోషముల నూచించుట కర్తవ్య మని చూపితిఁ గాని నేటికాలమునఁ బాణినిపతంజలుల యంతరంగమును గుఱ్ఱించి విచిత్రవ్యాఖ్యానవైఖరీప్రభావంబున మునిత్రయమును మునిసప్తకంబుగాఁ జేయఁజూలిన గ్రామ్యభాషోద్ధారకుల కివి హాస్యభాజనములు గాక తక్కువు.

ఈకృతి నాకు రెండుప్రతులు వనపర్తిసంస్థానాధీశ్వరుల తాళపత్రలిఖితగ్రంథ ములలో నే లభించినవి. అందులో నొకటి 186 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దానికి బుత్రిక యగువేటొకటి 96 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దత్సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రేరణంబున నే లిఖింపఁబడినవి. నేను దత్సంస్థానాధీశ్వరాశ్రయము వొందనికాలమున గ్రంథాన్వేషణమునిమిత్తము గద్వాలవనపర్తిసంస్థానాదులఁ గొంతకాలము సంచరించి వారి వారియనుగ్రహంబునకుఁ బాత్రుండనై గద్వాలలో భోజరాజీయాదికృతులు సంపాదించి వనపర్తిలోఁ బుస్తకముల శోధించుటకు నమజ్జవడసి వానియెదుటఁ గూర్చుండి తాళీదళసంపుటములు విప్ప దొరకొను సమయమున నకస్మాత్తుగా నప్పకవి యుదాహరించిన “ గందపుగొండనెత్తముల ” యనుభైరవునిపద్యము మనస్సునకు స్ఫురించెను. అంత నయ్యా మన కేల యీకావ్య మీగ్రంథసమితిలో లభింపరా దని మొట్ట మొదటిపుస్తకము విచ్చి కొన్నియాకులు ద్రోచి చదువఁగాఁ బ్రప్రథమమునఁ బై పద్యమే దృష్టిగోచర మయ్యెను నాకుఁ గలిగినయమందానంద మిట్టి దని చెప్పఁజాల. కుమారసంభవాదిసత్కృతులమున్నిది తీసిపోయినను నేనుత్సుకుండనై వెదకినకృతిలోఁ బైపద్యమే మొదట గోచరించుట వైచిత్రీవిశేష మని తెలియఁబఱచితిని. నాఁడుమొదలు తత్సంస్థానాధీశ్వరులగుశ్రీమంతుసవైరాజా రామేశ్వరరావు హిరీబల్వంతు మహాభూపాలరావు బహద్దరుగారు దీనిఁ బ్రచురింపు మని సర్వవిధముల నన్నుఁ బురికొల్పి యాజ్ఞాపించినను గారణాంతరములచే నేనే కాలవిశంబము చేసితిని. ప్రత్యంతరము లభింపకుండుటచే ననివార్యము లగుదోషములు కొన్ని నిలచినవి. గ్రుడ్డికంటె మెల్ల మే లందురుగదా. దీనిం బండితలోక మనుగ్రహపూర్వకముగా గ్రహింతు రని నేను విశ్వసించుచున్నాఁడను.

చెన్నపురి.
5 జూలై 1912. }

మా. రామకృష్ణకవి,

శ్రీ రంగమహత్వము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమన్మార్త్యరీరుచుల్ తటిద్భుతిఘనశ్రీ నామతింపన్ గటి
నీమన్ వామకరంబు నాచి వలచే శీర్షోపధానంబుగా
రామం బైనఘణీంద్రతల్పమున శ్రీరంగంబునం దాశ్రిత
క్షేమసేమమతిన్ సుఖించుహరిఁ బూజింతున్ దయాంభోనిధిన్.

1

మ. శయనంబై యుపధానమై నిలయుమై సచ్చత్రమై పాదుకా
ద్వయమై మంగళపీఠమై నృకులవస్త్రంబై సమస్తోచిత
క్రియలం జక్రికి నిత్యసన్నిహితమూర్తిన్ బొల్చు శేషాహి న
క్షయమేధానిధిఁ గావ్యలక్షణకళాచార్యున్ బ్రశంసించెదన్

2

ఉ. ఆయతచండతుండనిహతాహినికాయునిఁ దప్తహాటక
చ్ఛాయుని సర్వవేదమయసన్నతకాయుని దేవదానవా
జేయుని నప్రమేయుని నశేషవిహంగకురాధిపత్యధౌ
రేయునిఁ బ్రస్తుతింతు సుచరిత్రనిధేయుని వైసతేయునిన్

3

క. శ్రీరమణచరణసేవా | చారనిరూఢావధాను సత్కీర్తిజయ
శ్రీరాజమాను దానవ | వీరఖగస్యేనుఁ దలంతు విష్వక్సేనున్.

4

మ. వినుతింతున్ హరిభక్తిపంపున జగద్విఖ్యాతులై పుణ్యకీ
ర్తనులై నట్టిపరాశరుం గపిలు వేదవ్యాసుఁ బ్రహ్లాదు న
ర్జును రుక్మాంగదు నంబరీషుని వసిష్ఠుం బుండరీకున్ మరు
త్తనయున్ భీష్ము విభీషణున్ సురమునిం దాల్చ్యున్ శుకున్ శాసకున్.

5

వ. అని సపరిచ్ఛదంబుగా నభీష్టదేవతాభివందనం బొనర్చి.

గీ. అఖిలభువనై కపావనం బగుచు శ్రవణ | మంగళం బైనరఘునాథమహితచరిత
మసమవాక్పాఠి విరచించె నట్టియాద్య | సుకవిశేఖరుఁ బ్రాచేతసుని భజించి.

6

చ. లలితకవిత్వరేఖ సఖలత్వము నెంద నశేషకిల్బిషం
బులఁ దొలగించి నిత్యముఖమూలములై హరిభక్తిదంబులై
వెలయుపురాణసత్కథలు వేడ్క. రచించి జగత్ప్రసిద్ధులై
పొలుచుమహాత్ములకొ సుకవిపుంగవులం బ్రణుతించి వెండియుకొ 7

క. రహి నిక్కినకవితలఁ దహా | తహాఁ జొక్కిననృపులచేతఁ దగ సత్కృతులై
మహిఁ దక్కినకళలందును | వహా నెక్కినకవుల నేటివారలఁ బ్రీతికొ. 8

క. నుతినేసి వారికరణును | శతముఖములఁ బరిధవించు సాహిత్యకళా
ప్రతిభాసంపదపెంపునఁ | జతురుండ నగు నేను హృదయజలజములోనకొ 9

క. సుతుఁడును గృతియును దేవా | యతనము నట్లెల్లఁ జెలుపు నారామము నూ
ర్జితధననిక్షేపము నన | సతతము ధరఁ బరఁగు సప్తసంతతు లందుకొ 10

క. కలుగు ధన మఖిలదిశలను | వెలుఁగు యశం బతిశయించు విద్యలు ప్రీతికొ
జెలఁగు సుధీతతి యెడనెడఁ | దలఁగు శివేతరచయంబు దగుకృతిఁ జెప్పకొ. 11

వ. అదియును.

సీ. శబ్దార్థరూఢిరసస్థితిబహువిధవ్యంగ్యభేదములు భావములు గతులు
శయ్య లలంకారసరణులు రీతులుఁ బరిపాకములు దశప్రాణములును
వృత్తులు వస్తువివేకంబు గుణములుఁ గవిసమయముఁ జమత్కారములును
వర్ణనంబులు గణవర్ణధలంబులుఁ దత్కులంబులు నధిదైవతములు
గ్రహములును శత్రుమిత్రయోగములు దశలు | సంశయేధయు భూతబీజాక్షరముల
పొత్తువులుఁ దెల్పి శాంతవిస్ఫురణఁ దనరు | సత్కవీంద్రునికృతి బుధసభల వెలయు. 12

వ. అట్టిమహాకావ్యసముదయంబునందు.

క. లోకోత్తరగుణపుణ్య | శ్లోకకథామధురిమధురశుభవాఙ్మయర
త్నాకల్పం బగుకావ్యం | బాకల్పం బగుఁ గృతార్థఁ దగుఁ గవివరుఁడుకొ. 13

వ. కావున భువనైక కథాసంబంధబంధురంబుగా నొక్క ప్రబంధంబు రచింపవల

యు నని విత్కించు సమయంబున నతిప్రసన్నవదనుండును నాకారవిజితమదనుం
డును ననుపమగుణభూషణుండును నతిమధురప్రియభాషణుండును నవికృతవేషుం
డును నపగతదోషుండును నకలంకమణికుండలమరీచిమంజరీరంజితగండమండలుం
డునునై ప్రతాపసమగ్రుండై, రాజశేఖరుండయ్యును గృతలక్ష్మీ పరిగ్రహుండై,
రాజీవాక్షుండయ్యును మర్గాధీశుండై, పద్మినీవల్లభుండయ్యును గువలయానంద
కరుండై, కళానిధియయ్యును నిత్యప్రవర్ధనూనుండును, వజ్రధరుండయ్యును గోత్ర
విరోధిగాక, నసమాంబకుండయ్యు ననంగుండుగాక, భోగీంద్రుండయ్యుం గుటిలప్ర
చారిగాక, భీమనేనుండయ్యు దుశ్శాసనాభిముఖుండు గాత, విజయుండయ్యు
గర్జకంటకుండుగాక, నారాయణుండుంబోలె నరప్రియుండును, నదీనాయకుండుం
బోలె ఘనసత్వ సమగ్రుండును, నాకేశశైలంబునుంబోలె సువర్ణకటకోజ్జ్వలుండు
ను, నై యనురాగిలుచుం జాగయామాత్యసాగరసంపూర్ణ సుధాకరుం డగురాఘవ
మంత్రిశేఖరుం డొక్కదివసంబున, నవసరసముస్పృణమలయజాభిషిక్తప్రదేశంబును,
సద్యస్సమర్పిత బహురూపధూపధూమగంధానుబంధిగంధవహవాసితాశావకాశం
బును, విలంబిత కుసుమమాలికా విసరపరిమళవిలోలరోలంబ రుంకారముఖరితంబు
ను, బంకజోదరపర్యంక ఘణినిర్దోకనిర్మల దుకూలవితాన వితతవితానాభిశోభితం
బును, బ్రభాతప్రభాకరబింబవిడంబిత జాంబూనదశిఖరరాజివిరాజితంబును ము
క్తాఘలముకురతలవిమలభి త్తీచిత్రితహరిలీలావతార విహారంబును, నై వెలయున
భాగారంబున నశేషసయవిద్యావిశేషస్వతంత్రు లగు మంత్రులును, సకలకర్తృప్ర
యోగచాతురీమహితు లగుపురోహితులును, అవక్రబలపరాక్రమవంతు లగుసా
మంతులును, అసమసంగ్రామ రంహవిహారవీరావేశసముద్వృత్తు లగు బిరుదరాహు
త్తులును, బహువిధనాటకాభినయపాటవశముద్భటు లగునటులును, శ్రుతిసంధా
యక గాన విద్యాసుసంధాయకు లగుగాయకులును, సచమత్కారకారణ గుణాను
బంధబంధురప్రబంధవచనానిస్తంద్రు లగుకవీంద్రులును, నిజశేముషీ విశేషముకృ
తశేషు లగు మనీషులును భారతరామాయణాదికథాకథనచతురవచనామృతప
రిద్వేణికు లగు పౌరాణికులును, నలసహుషస్యగభగీరధాది రాజన్యధన్యగుణజ్ఞానా
ముఖరం బగుపాతక ప్రకరంబును, సమంచితలీలాసంచితానూనవిటమానధనం బగు
విలాసినిజనంబును, గొలువంగొలుపుండి సకలశాస్త్రసారంబగు హరికథామృతపూ
రంబు వీను లలరం జవింగొనుచు నందు గారుడపురాణ ప్రసిద్ధంబై సిద్ధమునిగణస్తో
త్రపాత్రం బగు శ్రీరంగ ష్టోత్రప్రభావంబు భావంబునకుంబ్రహ్మదం బావహించిన. 14

- క. శ్రీరంగమహాత్మ్యము ప్రేయ | మారంగం దెచుగుబాస నతిమృదులవచః
శ్రీరచితత్వంబుగఁ దన | పేర రచింపింప నాత్మ బిగ్గినుజేడ్కున్. 15
- ఉ. తొల్లెటిసత్కవుల్ కృతులు దొంతులు పేర్చినమాట లూతగా
జల్లిపదంబు లూచుకొని సంధులు దూఱుచు నొక్కజొడుగా
నల్లినకబ్బముల్ సభల నార్యులు నవ్వఁ బఠించుదుష్కవుల్
మొల్లము వారెచేతఁ దుదముట్టునె భవ్యము లైనకావ్యముల్ 16
- ఉ. పుట్టుకుఁ బుట్టికొమలికిఁ బుట్టిప్రపాఁగవు లాదరించి చేఁ
బట్టిన గాదె రాఘవనృపాలకథర్తజకీర్తిచంద్రికల్
నెట్టిన సర్వలోకములు నిండిన విప్పుడు నిందు నందులన్
ముట్ట నఖిర్వసర్వసుఖమూలము కావ్యమ వో తలంచినన్. 17
- మ. కృతవిద్యాఖురళీపరిశ్రమకళాకేళీవిలాసుం జన
స్తుతచాక్రితుని గౌతమాన్వయపవిత్రుం గౌరనామత్యస
త్సతుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమగ్ధన్ నూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్ఫుటచంద్రికోల్లసితవిద్వత్కైరవున్ భైరవున్ 18
- చ. ననుఁ దనసమ్ముఖంబున మనం బలరం బిలిపించి యాదరం
బెనయ విచిత్రవస్త్రమణి హేమవిభూషణదర్పసాగచం
దనహేమవాలు కాదివివిధస్తుతనిస్తులవస్తుసంపదల్
దనియఁగ నిచ్చి వక్త్రకమలంబున లేనగ వామతింపఁగాన్. 19
- క. లలితమరుసమయసముదిత | మలయానిలచలితమధురమాకందసము
జ్వలకుసుమవిసరసౌరభ | కలితవచస్స్ఫురణ వెలయఁగా నిట్లనియెన్. 20
- శా. వ్యాసప్రోక్తమహాపురాణములు ముయ్యాఱింటియందుం జగ
ద్వాసుం డైనరమామనోహరుమహాత్మ్యవృత్తిమూలంబులై
భాసిల్లుం దగు నాలు గందును బహూపాఖ్యానవిఖ్యాతమై
యాసౌపర్ణపురాణ మొప్పు బహువేదాంతార్థగంభీరమై 21
- వ. అందుఁబురాణసారంబై శ్రవణమంగళం బగుశ్రీరంగమహాత్మ్యంబు మదంకితంబుగా

నాంధ్రభాషాకాశలంబు పచరించి రచియింపవలయు నని యభ్యర్థించిన నయ్యర్థి
పారిజాతంబునకు నభిమతం బొదవ నిట్లంటి.

క. శ్రీరంగరాజమహిమో | దారం బది కృతి దలంపఁ దత్పతి సుగుణో
దారుఁడు రాఘవుఁడఁటె శుభ | కారణ మగునిట్టిపాండు గలనే యెందున్. 22

క. చెప్పెదఁ గావ్యము రసములు | చిప్పిల వర్ణనల నింపు చిలుకగఁ బాకం
లుప్పతిలఁ జిత్రరచనలు | చొప్పడ శబ్దార్థఘటన సుకవులు మెచ్చన్. 23

వ. అని యమ్మహామంత్రిచింతామణిచేత నత్యంతబహుమానపూర్వకంబుగాఁ గర్పూ
రసమేతం బగుతాంబూలంబు వైకొని సమ్మదంబున నిమ్మహాపురాణకథ రచి
యింప నుపక్రమించితి నిట్టికృతినాయకునన్వయక్రమం బెట్టిదనిన.

మ. జగముల్ మాఁడు తలంపులోపల జనించం జేయువాగ్వల్లభున్
మిగులం గూర్జితనూజుఁగాఁ గనినలక్ష్మీనాథుఁ డెవ్వనికిన్
బాగ నొందన్ సుతుఁ డయ్యె నట్టిసుమహాత్పుణ్యం బ్రశంసంపఁగాఁ
దగడే కశ్యపసప్తనీంద్రుని విశుద్ధజ్ఞానని స్తంద్రునిన్. 24

క. ఆమునివంశసుధాంబుధి | సోమునికరణిన్ జనించె సురుచిరలక్ష్మీ
ధాముఁడు కేశవదేవమ | హామంత్రిశ్వరుఁ డుదారయశుఁడై వసుధన్. 25

క. అతని కతి భాగ్యలక్షణ | వతి మాదాంబికకు నుద్భవం బయ్యె జగ
న్నతచరితుఁ డజ్జమిత్ర | ప్రతిమానుఁడు మాయిదేవవండితుఁ డెలమిన్. 26

క. ఆమ్మంత్రిమణికి బొమ్మ | యచ్చకు సుతు లిరువు రుదయ మై రఖిలజగ
త్సమ్మద కారు లుదారులు | సమ్మర్దితచటులకుఁ లీలశాత్రవవీరుల్. 27

వ. వెలయుచుండ,

నీ. ఈప్రధాన శ్రేణు కెనవచ్చు గనకాద్రి భవునిచేఁ దలవంపు పడకయున్న
నీసచివాగ్గణితో సమం బగు వార్ధి యటచేతిమాత్రలో నడఁగకున్న
నీయమాత్యునిరహి కెక్కుఁ గల్పకశాఖి భూలోకమున వీటిఁబోకయున్న
నీమంత్రిమణికి జూ కా మీనకేతనుఁ డంగవైకల్యంబు నందకున్న

ధైర్యగాంభీర్యదానసౌందర్యములను | ననఁగ నాశ్రితవిద్వదధ్యాబంధు
మిత్రసంతతభాగ్యలక్ష్మీచిలాస | బంధురుం డొప్పుఁ జాగయప్రభువరుండు 28

చ. అతులధృతిం దనర్చి విబుధాశ్రయమై తుమఁ బూని భూమిభృ
త్తతి కతిమాన్యమై యచలతామహిమకై వహి కెక్కియై జన
స్తుతుఁ డగుచాగయప్రభువుతో సరిగాదు సుమీ సుపర్వప
ర్వత మురుధర్త కార్యమున వక్రత నొందుట దక్కకుండుటకై. 29

వ. తదనుసంభవుండ.

శా. శ్రీవిభ్రాజితుఁ డుల్ల సద్గుణమణిశ్రేణీసుధాంభోధి వి
ద్యావాణీపతి యన్యరాజసచివోద్యద్వంశవంశాటవీ
దావజ్వాలి ముకుందపాదకమలద్వంద్వార్చనోత్సాహి యా
గోవిందప్రభుఁ డొప్పు బంధుజనచక్షుః పూర్ణిమాచంద్రుడై 30

గీ. అయ్యమాత్యమణికి నంగనారత్నంబు | మాణికాంబకును సమగ్రబాహు
శార్యశాలి భాగ్యసంపన్నుఁ డుదయించెఁ | బరఁగ విశ్వనాథపండితుండు. 31

నీ. లక్ష్మీసృసింహలీలావై భవధ్యానబద్ధానురాగప్రసిద్ధి బుద్ధి
శుంభద్విరోధిసంరంభ సంస్తంభనతుమతాసముద్యుక్తి శార్యశక్తి
బంధువిద్వత్కవిప్రకరపాఠకనిత్యఫలితకల్పకశాఖ భాగ్యరేఖ
చక్రవాళోపరిస్థానరంగస్థలీన గ్తనోల్లాసవిస్ఫూర్తి కీర్తి
గాఁగ నేమంత్రి మెఱయు నఖండితప్ర | తాపసాభాగ్యగాంభీర్యధైర్యమహితుఁ
డతఁడు గోవిందపండితసుతుఁడు ఘుఁడు | విశ్వనాథుండు శుభగుణశాశ్వతుండు. 32

మ. మోరి దుగ్ధాంబుధికన్య జంద్రధరుఁ డయ్యద్రోంద్రపుత్రిక బురం
దరుఁ డింద్రాణిని బెండ్లియైచగతి నుద్యద్యైభవం బొప్పుఁగా
వరియించెం దగఁ జాగయప్రభుఁడు శశ్వద్భంధుసంతానత
త్పరతారూఢపతివ్రతాగుణకదంబకై బ్రేమ దేమాంబికకై. 33

ఉ. వారలు మువ్వరం గనిరి వంశవివర్ధనులకై మనోహరా
కారుల నిర్వికారుల జగన్నుతనిర్మలధర్మమాగ్ధసం

చారుల నప్రతీపభుజసారుల శూరుల నర్థిలోకమః
దారుల వైరిదుర్బదవిదారుల ధీరుల సత్కుమారులఁ.

34

వ. అందుఁ గ్రమంబున.

గీ. భవ్యచరితుండు నరసింహపండితుండు | ఛాగ్యవంతుండు విత్తలప్రభువగుండు
రాజ్యలక్ష్మీవిలాసుండు రామదేవ | మంత్రిమణియును నన నొప్పు మానధనులు. 35

క. అం దగ్రభవుని సురకరి | చందనమందారకుండశశధరపురభి
న్తందిరనిర్మలయశుఁ జె | ప్పం దగు నరసింహదేవపండితు నెందుఁ

36

సీ. అతులితైశ్వర్యరూపాతిశయంబుల నసమాంబకఖ్యాతి నంద మొంది
సుమహత్ప్రతాపతేజోవిశేషంబులఁ జిత్రభానుస్ఫూర్తిఁ జెన్నుమిగిలి
విశ్వసంరక్షణవిపులచైర్యంబుల నవనీధరస్థితి నతిశయించి
యంచితదానమహాభాగ్యరేఖుల రాజరాజప్రాధి నోజమెఱసి
ధరణిఁ బెంపుమీఁటె నరసింహపండిత | ప్రవరుఁ డమృతమధురభౌషణుండు
సకలసుజనవినుతసద్గుణమణిమయ | భూషణుండు వైభీషణుండు.

37

క. అతనిసుతుఁ డఖిలజనహితుఁ | డతులబలాధికుఁడు హరిపదాంబుజసేవా
నిరతుఁడు మతిజితవాచ | స్పృతి గోవిందార్యుఁ డెన్నఁబడు బుధసభలఁ.

38

శా. వాహరోహణచాతురీతురగరేవంతుం బ్రతివ్యూహవా
ర్వాహటోపపటుప్రభంజనుని శశ్వద్దానకేశీసము
త్సాహుఁ సాహసవిక్రమార్కుఁ గరిదంతక్షీరతారామరు
క్తోహిరామలక్ష్మీర్తిఁ జెప్పఁ దగు నాగోవిందమంత్రీశ్వరుఁ.

39

క. అతనిపినతండ్రి లక్ష్మీ | పతి నిత్యకృపాకటాక్షపరిణతభాగ్యో
న్నతుఁ డుభయవంశదీపకుఁ | డతులితనయశాలి విత్తరామాత్యుఁ డిలఁ

40

శా. దేవబ్రాహ్మణపూజనాభిరతు ఛాత్రీగోపిరణ్యాదిదా
నావిర్భూతయశోవిశాలు జగదీశాభ్యర్చనాలోలస
ద్భావుఁ బావనశీలు నాశ్రితహితప్రచారంభనిత్యోర్జిత
శ్రీవిభ్రాజితు విఠలేంద్రసచివశ్రేష్ఠుఁ నుతింపఁ దగుఁ.

41

మ. పటుధాటీముఖిజ్యంభమాణకలహప్రౌఢాహ్వసంఘాతవి
 స్ఫుటాంఖాపుటకోటిగుట్టనపరిక్షుణ్ణతమోద్యద్విశం
 కటధూళీపటలప్రశోషితనుహకణ్ణాటసేనాసము
 ద్భటపాథోనిధి విత్తలేంద్రుఁబురణింపకొ మంతు లేరి ధరకా.

42

సీ. చండదిగ్వేదండకాండఘోర్వహమహీమండలోద్ధరణసమర్థ మగుచు
 దుర్వారపరిపంధిసర్వసంపద్గర్వనిర్వాపణక్రియానిపుణ మగుచు
 వేదాదివిద్యావిస్తోదవిద్యజ్ఞనామోదాతిశయసముత్పాది యగుచు
 జంభజిన్తదకుంభికుంభీనసాధీశశంభుభూభృద్వ్యతిస్వచ్ఛమగుచుఁ
 బరఁగు నేమంత్రిభుజబలప్రకటశౌర్యదానసత్కిర్తు లప్రతిమానమహిమ
 నాతఁ డిమ్మడిసైపఖానాధిరాజ్యభౌరధుర్యుఁడు విత్తలప్రభువరుండు.

43

క. ఆమంత్రచంద్రునకు రమ | ణీమణి లీలాంబకును జనించె నుదార
 శ్రీమంతుఁ డమితసుగుణ | స్తోముఁడు బాబాజిపండితుఁడు మొద మొదవకా: 44

సీ. వినుతసత్వప్రభావిభవసత్కాంతుల భీము రుక్మాము సుత్రాము సోము
 నైశ్వర్యచాపవిద్యాసయూదయముల భవుని రాఘవుని భాగవుని ధృవుని
 సౌందర్యసంగీతచాతుర్యజయముల మరుని దుంబురుని వాగ్వరుని నరునిఁ
 జటులవిక్రమదానశక్తిరక్షణముల నహివైరి సౌరిఁ గ్రౌంచారి శౌరిఁ
 బోలుఁ బరిపంధిధారుణీపాలసచివ | ఫాలతలభూరితేరభాగ్యమూలవర్ణ
 జాలనిరసనకరణసంశీలచరణ | సరణి బాబాజి భద్రలక్షణవిరాజి

45

ఉ. శ్రీజయభోగభాగ్యకులశీలవివేకకృపాగుణంబులం
 దీజగతికప్రధాను లెనయే సురరాడిభరాజరాజతా
 రాజతనూజరాజతథరాతులకీర్తికి విత్తలేంద్రువా
 బాజికి నాజిరంగపరిపాటితశాత్రవనైన్యరాజికికా.

46

వ. తత్ప్రేత్యవృండు.

సి. సతతప్రసన్నతాసదనంబు వదనంబు వినుతసత్యామృతవేణి వాణి
 శరణాగతత్రాణసదయంబు హృదయంబు ఘనదానవైభవాకరము కరము
 గురుధర్మకార్యానుమాలంబు శీలంబు సంపాదితస్వామిజనుము నయము

హరిపదారాధనాయ త్తంబు చిత్తంబు భూరిసౌభాగ్యవిస్ఫూర్తి మూర్తి
గాఁగ నేమంత్ర విఖ్యాతి గనియె నతఁడు । విక్రమాపాదితా నేకవిమతదుగ్ధ
లబ్ధసామ్రాజ్యలక్ష్మీవిలాసభాసి । చాగయామాత్యరాఘవసచివవరుఁడు.

47

మ. చలనం బందక యీని యీని ప్రకటించం బోక నల్లిక్కులకొ
గలఁగంబాటక నీరసత్వమున కాగారంబు గాకుండెనేకొ
దలఁపకొ గల్పకకామధేనుఘనచింతారత్నమున్ సాటియా
నలఘుత్వాగగుణాభిరాముఁ డగురామామాత్యసింహంబుకొకొ.

48

సీ. ఘోరఘోణానిమఘోణిదంష్ట్రచలావాసప్రయాసంబు నొసరించి
కమరాధిపవ్యాఘక తినకర్పరపీఠసంశ్రయక్షేశంబు జరపిపుచ్చి
చక్రీశ్వరక్రూరవక్రస్ఫటాభాగనిరసనోద్యోగంబు నిస్తరించి
శుంభదున్మదహరిత్కుంభిశుంభస్థలావస్థానభేదంబువలనఁ బాసి
భోగభాగినియై మించె భూమిభామ । వర్తితానూనబహుతరవస్తుదాన
చతురముగఁ జాగదేవపండితకుమార । రాఘవామాత్యభుజశిఖరంబునందు.

49

సీ. శ్రీభోగక్షైర్యప్రభాభూరిధనములఁ జక్రీంద్రధరమిత్రసమతఁ డన
త్యాగశుద్ధిక్షాంతిధీగభీరతలను ఘననదీరాజవిఖ్యాతి నెసఁగి
భూతికళాధుర్యనీతికార్యంబుల శివభద్రసత్కవిస్థితిఁ దనర్చి
బలధర్మక్షైర్యశోభనమహత్త్వంబులఁ గరికాలనరదేవగరిమఁ బొదలి
వెలయుఁ బటుభాహువిక్రమవిజితవిమత । నృపసమానీతమణిరమణీహయాది
హువిధోపాహునాంచితప్రాంగణుండు । రణజయోల్లాసి చాగయరాఘవుండు.

50

సీ. చటులసంధ్యానటత్పటిమధూర్జటిజటాఘటితగంగాఫేనపటలిఁ దెగడి
పూర్ణచంద్రాతపస్సురణసముద్ధూతదుగ్ధాబ్ధివీచిపంక్తుల నదల్చి
భారతీవక్షోజభారాద్వితోదారకర్పూరహారరేఖల హసించి
చందనాచలమరుచ్చలితనిగ్భరతరుప్రసవగుచ్ఛావలి భంగపఱచి
వెలయు నేమంత్ర శేఖరువిశదయశము । వాఁడు రణదివ్యవిరుదవిర్వాహకుండు
ప్రకటసంగ్రామనిగ్భంగఫల్గుకుండు । రమ్యవిభవుండు చాగయరాఘవుండు.

51

మ. ఒసఁగెకొ జాగయరాఘవుండు వినయం బొప్పకొ బ్రతిద్వాదకొ
వసుధామండలిఁ గల్గునిప్రతతికికొ వాఁఛానరూపంబుగా

రసవన్ముఖ్యపదార్థజాలపరిపూర్ణం బైనయన్నంబు ను
ల్లసితా నేకవిధాంబరంబులు ననల్పస్వర్ణనిష్కంబులున్.

52

53

వ. ఆయ్యమాత్యవరునకుఁ దగినపత్నిరత్నంబు.

ఉ. సైరణ భూమి భాగ్యమున సాగరసంభవ సర్వమంగళ
శ్రీరమణీయతఁ గిరిజ శీలమునం దనసూయ నిత్యగం
భీరత గంగ సత్యపరిపేశలభాషల వాణి నాఁగ నొ
ప్పారె సతీలలామ లకుమాంబ సమస్తగుణావలంబయై.

54

క. శ్రీలక్ష్మీయు నజ్ఞాతుఁడుఁ । బోలెడువారలకుఁ గలిగెఁ బుత్రుఁడు గుణర
త్నాలంకారుఁడు భాగ్యవి శాలుం డగునాగనాథసచివుం డెలమిన్.

55

సీ. సతతప్రసన్నుఁ డాచారసంపన్నుఁడు వినయాన్వితుండు వివేకశాలి
సుజనసేవితుఁడు భూసురకామధేనువు వితరణఖని జగద్ధితయశుండు
స్మితపూర్వభాషి లక్ష్మీనృసింహార్చనారతుఁడు సమస్తశాస్త్రప్రవీణుఁ
డాద్యసమ్మతుఁడు నిత్యైశ్వర్యకలితుండు సంభృతగాంభీర్యశౌర్యధనుఁడు
చండకోదండపాండిత్యసవ్యసాచి యశ్వరేవంతుఁ డసమబాహుబలుండు
ఘనుఁడు చాగయమంత్రి రాఘవునికూర్మి సుతుఁడు శ్రీనాగనాథపండితవరుండు. 56

క. ఉరుతరవితరణగుణముల సరి యగుదురు నాగనాథసచివునకు మరు
త్తురుసురభిధనదసురమణి తరణిజశిబిశరధిసలిలధరబలిఖచరుల్.

57

వ. ఇట్టి విశుద్ధకులదుర్ధాగవంబునకుఁ బూర్ణసుధాకరుం డగురామదేవపండితమహాప్రధా
నరత్నంబునకును.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీనిత్యవిభవునకు ఘన దానరవిప్రభవునకును దామరసాక్ష
ధ్యానానురాగరంజిత మానసపద్మునకు విమలమణిసద్దునకున్.

58

క. చాతుర్యభోజనకు బహు నూతనవిభ్రమవధూమమోజనకు జగ
ద్ధీతరణదివ్యబిరుద ఖ్యాతునకును విఠలేంద్రుననుజాతునకున్.

59

క. సింహతలాటాంకున కుప సుహృతకర్ణుటకటకజననాథచమూ
రంఘానకుఁ జారులక్షణ సుహృదునకు నమితభాగ్యసంపన్నునకున్.

60

క. బాహుబలభీమునకు ను | గ్రాహవరామునకుఁ బటుజవాధికతురగా
రోహణరేవంతున కతి | సాహసవంతునకు నమితసామంతునకుఁ.

61

క. మాఘవసతులితునకు శర | లాఘవపటుతావిశేషలక్ష్మణునకు దూ
తాఘవరమతికిఁ జాగయ | రాఘవసచివాగ్రణికి నిరతసద్గుణికిఁ.

62

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నారచియింపం బూనినయిప్పురాణకథకుఁ బ్రారంభం
బెట్టి దనిన.

కథారంభము.

గీ. త్రిభువనైకపుణ్యదేశాగ్రగణ్య మూ | ర్జితపయస్సరోవరేణ్య మసమే
బహులసుకృతరత్న పణ్యము నైమిశా | రణ్య మొప్పు మునిశరణ్య మగుచు.

63

వ. మఱియు నప్పరమపవిత్రక్షేత్రం బతివిచిత్రకిసలయకుసుమఫలపలాశదుచిరరుచకనిచుళ
కరకకురువకవకుళలికుచపురఫలఫలినీతమాలకృతమాలదేవదాళహింతాలనారికేళపారిభ
ద్రభద్రదారుకారంభారంభామలకతిలకత్పణరాజరాజధనపున్నాగనాగకేసరపాటలా
ఝాటలాశోకమధూకకదంబాదితరుకదంబశిఖర సుఖాసీనకలకంతకాలకంతకలాపిక
లాలాపకలితంబై లలితమాలతీలవంగ ఫలితావలీవలయితనికుంజపుంజపరిభ్రమద్భ్ర
మర మిధున మధుర యుంకార ముఖరితంబై సకలకాలసంపుల్లహల్లకకమలకువలయ
కుముదసముదయానుమేయతోయస్వచ్ఛజలాశయశతసతతకేళీవిలోలమదకలకలహంస
చక్రివాక బక బలాకాదికానేకజలవిహంగజాలకోలాహలవాచాలితదిక్చక్రివాళంబై పు
ణ్యజలపూర్యమాణమాణవకకరకరకాముఖప్రభవఘుమఘుమధ్వనిమనోహరంబై స
మిత్కుశకుసుమఫలపలాశభారవహనపటువటుకానుగమ్యమానాధ్యాపకపదక్రిమపవి
త్రితలంబై విశాలపర్ణశాలాభ్యర్ణకీర్ణవన్యధాన్యచర్వణగర్వితశాఖామృగచంక్రిమణక్రి
మాలోకనాలలోలమునికన్యకాకటాక్షకాంతికల్పితానల్పకువలయతోరణాలంకృతంబై
పృథులపీనభారమంధరరోమంధబంధురహోమధేనుస్తన్యపానసముత్సుక వత్స వదనవి
గళితపయఃఫేనబిందుకశాడ్వలస్థలవిడంబితతారకాంబరతలంబై ద్యుమణిమణిశిలాతలర
క్తచందనోపలిప్తసప్తాశ్వమండలసమర్పితారుణకరవీరకుసుమవిసరాభిరామంబై యుప
జాతిపరిచయపత్రపత్రప్రపవనప్రజ్వలితజ్వలనహుతాజ్యధారాదశవితతపుణ్యగంధాను
బంధధూమధూపితాంతరిక్షంబై నికటకుంజకుటీర కుక్కుటమణిపయుజ్యమాన వైశ్వ
దేవబలికబళావశిష్టపులకాంకితప్రదేశంబై హరిహరపూజా సమయరణితఘంటాఘుణఘ
ణారవశ్రవణహరిణార్థ కీలితగళితఘాసశకలంబైప్రతిశాఖాగ్రలంఘనచటులశాఖామృగ

నికరకరపాతితపరిపక్వ ఫలరసపూర్ణాలవాలతరుమూల శీతలస్ఫటిక శీలాతలా స్తీర్ణవిస్తీర్ణ
 మృగాజినాసీనమునిముఖ్యవ్యాఖ్యానమాననానాశాస్త్రవిస్తరంబై నందనారామం
 బునుంబోలె సురసాలోపశోభితంబై బృందావనంబునుంబోలెఁ గృష్ణసారసంచార
 పూతంబై నాకలోకంబునుంబోలె నమృతాహారస్థానంబై రాఘవనైన్యంబునుంబోలెఁ
 బనసనీలనలగజగవయగవాక్తోపలక్షితంబై గాంధర్వంబునుంబోలె శ్రుతిస్వరసంపూ
 ర్ణంబై సముద్రంబునుంబోలె బాడబాస్పదంబై వెలయు; నందుఁ గుసుమంబులయంద
 రజోవిజృంభణంబును భృంగంబులయంద మాతంగదానాభిలాషణంబులును నదుల
 యంద ప్రతికూలప్రవర్తనంబులును గిరులయంద సానురాగోద్రేకంబును దరులయంద
 శాఖాచలనంబును నాగంబులయంద భోగానుపాలనంబును శబ్దస్వరూపంబులయంద
 ధాతువిపర్యయంబును గాని యొండెడల నరయక మెఱయు; నచట శిశిరకరకరనికర
 విశదకేశరికిశోరకేశరంబులు సరసబిసాంకురశంక మొండొండతుండంబులఁ బుడుకు
 శుండాంబులును శుండాంగండమండల కంఠానిరసనమస్పృణంబు లగునరాళకరాళ
 నఖరశిఖరంబులంగలచిత్రకాయంబులును జిత్రకాయకుటుంబినీతను స్తనస్తన్యపానపరి
 పుష్టాంగంబు లగుకురంగలోకంబులును గురంగడింభంబులంగూడి చెరలాడురేచులును,
 రేచుగూనల నేచినమక్కువం బ్రక్కల డాచుబిడాలంబులును, బిడాలంబులపోరెలు
 సారెలం దెరలకమరగి తిరుగుగిరికలును, గిరికానికరంబులనిజభోగంబులంబొదివి యను
 రాగం బొసఁగునాగంబులును, నాగంబుల కెండరాకుండ విరివిగలపురులు విచ్చి చేరి
 వచ్చుబుష్పివర్ణన (?) మయూరంబులును గలిగి యుల్లసిల్లు నందు.

క. ద్వాదశవార్షికసత్రిము మోదంబున శౌనకాదిమును లొనరింపక
 గాఁ దద్విలోకనోతుకు లై దివ్యక్షేత్రీవనమహాచలవాసుల్.

64

సీ. పల్లవారుణజటాభారు లారచితత్రిపుండ్రాభిరాములు భూతిల్లిప
 సర్వాంగు లుజ్జ్వలస్ఫటికాక్షసూక్తిలు రుద్రాక్షభూషణుచిరు లమరఁ
 బుణ్యతీర్థోదకపూర్ణకమండలు లజి నొత్తరీయు లత్యంతమృదుల
 పరిఘాతవల్కులపరిధాను లభినవదండపాణులు దీప్తదహనతేజ
 లలఘుదివ్యతపశ్శక్తికలితు లఖిల వేదవిద్యారహస్యసంపేదు లసమ
 సవనకర్తలు సంయమిశ్వరులు వచ్చి రెలమి శిష్యప్రశిష్యసమేతు లగుచు.

65

చ. వనజభవానుభావు లగువారల నందఱఁ జూచుకొర్కి నె
 మ్మనమునఁ బిక్కటిల్ల బుధమాన్యుఁడు సాత్యవతేయశిష్యునం

దనుఁ డగురోమహర్షణుఁడు దాఁ జనుదెంచిన నమ్మహాత్ము ల
య్యనఘునిఁ గాంచి యిట్టులని రాదర మేదుర సామభాషలన్.

66

క. ఏకడనుండి యిపుడు నీ! రాక సుధీవర విచిత్రరమణీయకథా
నీకప్రసంగ మేమే! నాకర్ణింపంగఁ గలిగె ననుదిన మింకన్.

67

చ. ఆనవుడు సూతసూతి వినయంబున వారలతోడ నిట్లనుం
జనకమహీతలేశ్వరునిసత్రమహాన్నతిఁ జూచువేడుకం
జని యటనుంటి నిన్నిదివసంబులు తార్క్ష్యపురాణసత్కథా
వినతసుధాసరిద్విపులవీచిక లుల్లము నిల్ప నాఁగినన్.

68

వ. అమ్మహాపురాణంబునందు.

క. సారంబై మోక్షపదా! ధారంబై పుండరీకదళనయననిజా
గాఁగంబై మహిఁ బరఁగిన! శ్రీరంగమహత్త్వ మతివిచిత్రము దలఁపన్.

69

గీ. ఆనిన హరిచరణభవ్యదివ్యానుషక్తి! చిత్తజలజాతమును వికసింపఁజేయఁ
దనుఁ దదీయకథాంశవిస్తార మడుగఁ! జెలఁగి వాఁల కిట్లుని చెప్పె నతఁడు.

70

చ. ఆమలచరిత్రులార వినుఁ డమ్మిథిలాపురి నధ్వరోత్సవం
తమున మునీశ్వరానుమతుడై తను వేఁడెడినాగదంతసం
యమికిఁ బరాశరాత్మజుఁ డుదాత్తకథాపరిపాటిఁ బుణ్యతీ
ర్థములును బుణ్యభూములు ముదంబునఁ దెల్పఁగఁ బూని యిట్లునున్.

71

చ. త్రిభువనధర్మరక్షణధురీణవిచిత్రచరిత్రుఁ డిందిరా
విభుఁ డెచటన్ వసించు దగువేళల నెందుఁ జరించు నేయడన్
శుభమతి నాదరించు నెటఁ జూచుఁ గృపాన్వితదృష్టి నేమిటం
దభిరతి గల్గియుండు నివి యన్నియుఁ బుణ్యతరప్రదేశముల్.

72

క. హరిచరణకమలరేణువు! శరమాణువు సోఁకినంతఁ బావనతర మై
కరము నుతికెక్కు సలిలము! తిరముగ నధికంబు సకలతీర్థంబులకున్.

73

చ. మురహరపాదపంకజసముద్భత మై పెరుపొందెఁ గాదె శం
కరవిలసజ్జటాకలితకైరవబంధుక శౌమరీచులన్
వరనిజవీచులన్ నెఱయ వన్నియ కెక్కి త్రిలోకపావనీ
కరణధురీణతన్ గగనగంగ తరంగిణులందు మేటియై.

74

వ. మఱియును.

సీ. కలుసుపంకజకళికాతమి గౌతమి సకలసజ్జనమాన్య జహ్నుకన్య
జంతుసంతతమనశ్శర్త్తద నర్త్తద శమితతాపత్రయదమన యమున
శ్రితసాధుజనలబ్ధజీవిక దేవిక సత్యసంవిద్యోగ చంద్రభాగ
సతతజన్తాచలాశని భవనాశని దూరీకృతక్షుద్ర తుంగభద్ర
బహులసాభాగ్యదానసంపన్న పెన్ను భగ్నదుర్జోహపాశ విపాశ యనగ
భువిబ్రసిగ్ధికి నెక్కినపుణ్యనదులు హరికి లీలావిహారయోగ్యములు గావె.

75

మ. విను మీమాటలు వేయునేటికిఁ దపస్విశ్రేష్ఠ గోవిందశో
భనలీలాచరణక్రియాకలితసంబంధానుసంబంధబం
ధ్యనుబంధిక్రమయోగయోగ్య మగుభవ్యద్రవ్యతేఖంబుతో
నెన గా వన్యపదార్థకోటులు నసంఖ్యేయప్రభావంబునఁ.

76

సీ. హరిదివ్యనామధేయామృతం బింపారఁ జెలఁగి యాస్వాదించుజిహ్వా జిహ్వా
గోవిందకల్యాణగుణనిశేషంబులు పలుమాటుఁ దలపోయుతలఁపు తలఁపు
కమలాక్షునిత్యమంగళమూర్తివిభవంబు సాంపార వీక్షించుచూపు చూపు
ఫణిరాజతల్పుశ్రీపాదపద్మంబులు చేరి యర్చనసేయునేత నేత
వాసుదేవప్రియం బైనవ్రతము వ్రతము దైత్యభేధి నుపాసించుతపము తపము
శౌరి నారాధనము సేయుజపముజపము విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పువినికి వినికి.

77

సీ. పటుతరభవరోగపరితాపములఁ బాఁప నబ్జాక్షుసేవ దివ్యౌషధంబు
అంచితజ్ఞానమహానిధానముఁ జూప నమృతభక్తి శుద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు దొడరకుండఁగఁ జక్రపాణిసంస్తులి వజ్రపంజరంబు
ఇష్టాస్థిఫలసిద్ధి లెసఁగింప హరినామపఠన మంగళకల్పపాదపంబు
విపులదుర్జోహతిమిరంబు విరియఁజేయ నురగశయనునిపూజ సూర్యోదయంబు
అనిమిషానందలీలల నునిచి మనుపఁ గమలనాభునిపదతీర్థ మమృతసరము.

78

క. కరణత్రయకృతపాపా వరణముల హరింపఁచేయువారికి మురభి
చ్చరణసరోరుహసతత స్తరణయ కా కరయ మెందుశరణము గలదే.

79

గీ. అఖిలలోకములకు నక్షయానందసం భూతికారణంబు పుండరీక
నయననామకీర్తనంబ యీ మృతంబు నిఖిలవేదశాస్త్రవిశ్చిశంబు

80

- క. కావున ఘనదురితావిల । భావుల కెందును ముకుందపరిచితతీర్థా
ప్లావము దక్కఁగఁ జక్కన । పావనత ఘటింప నొందుపాయము గలదే. 81
- గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘ తీర్థప్రభా । వమునఁ దలఁచి చూడ వానివాని
కవియ యెక్కు వైనయ ట్లుండు నిం దెద్ది । సకలపుణ్యతీర్థసారతరము. 82
- శా. ఏతీర్థంబు దలంచినకావనిన నన్వేషించినకా జూచినకా
బ్రీతిం బేర్కొనినకా దురంతదురితాపేతాత్తులై నిర్జ
వ్రాతప్రార్థితనిత్యసౌఖ్యయుతులై వర్తింతు రత్యంతవి
ఖ్యాతికా మానవు లట్టితీర్థ మెఱుంగఁగాఁ జెప్పవే నావుడుకా. 83
- వ. పరమజ్ఞానపరిపాకపరిచితపరాపరవివేకపారాయణుం డగుబాదరాయణుండు నత్త
పోధనసత్తమున కిట్లనియె. 84
- క. శుభగుణనిధి యగురఘుకుల । విభుకృప ననపాయుఁ డగుచు వెలసినదితిజ
ప్రభుచే నానీతుండై । త్రిభువనసంస్తుత్యనిత్యదివ్యస్ఫూర్తికా. 85
- శా. రంగ త్కేతువిచిత్రతోరణమణిప్రాసాదవప్రప్రభల్
నింగిం బర్వ భుజంగతల్పునకుఁ గేళీసద్మమై యొప్పుశ్రీ
రంగం బేతటినీతటికా మెఱయుఁ దా రమ్యాత్సవశ్రీనటీ
రంగంబై యది వో జగంబుల నదీరత్నంబు చర్చింపఁగకా. 86
- సీ. ఏయేటినడుఁదిన్నె నేప్రాద్దుఁ జలిగొన్న సికతాతలంబులఁ జేలఁగి చెలఁగి
యేతరంగిణి నించుకించుక వికసించుక్రొత్తమ్మితావులఁ గొసరి కొసరి
యేనదీకీడల నెసఁగురాయంచలక లకలంబుల కాత్త నలరి యలరి
యేసరి తటమున నేచినకల్పక మేదురచ్చాయల మెచ్చి మెచ్చి
నేఁడు సెకనాఁడుఁ బాయమన్నాఁడు శౌరి । యతిమనోహరి నిశ్చయసానుకూరి
వివిధతాపనివారి భూవినుతవారి । కలితకావేరి భవకరికలభవైరి. 87
- వ. మఱియు నన్నదీప్రవాహరత్నంబు నాయతనప్రవర్ధమానసుధాసమానపానీయపూర
సారంబు లగునారీకేరంబులును, గమలభవకామినీకపోలపాళికాసవర్ణపరిపూర్ణరాగ
కరనాగవల్లీవేల్లితాభోగంబులగుపూగంబులును, మృదుమృదితపరిమళపరిజ్ఞానసంకేత
కంబు లగుకేతకంబులును, జగజ్జయప్రయాణప్రవణపంచబాణప్రబలబలధూళీధూసరం
బు లగుకేసరంబులుఁ గలనాగకేసరంబులును, గువలయావుల విలీనమధకలకలవింక

కలకలముఖరశిఖరశిరోవళనటనారంగంబు లగునారంగంబులును, ధారాధగసమయ
ధారాశమధుగమధురసధారాసారకలికాకదంబంబు లగుకదంబంబులును, వనదేవ
తాచరణమణిమంజుమంజీరఘశయశధ్వని మర్తనూచకశ్రవణశర్మరీమర్మరస్వనసము
త్తాలంబు లగుతాళంబులును, బరిపక్వఫలరసమాధురీరమాధరీకృతసురసాలంబు లగుర
సాలంబులును, దరుణతరణికిరణప్రసరణ భయపలాయితబంధురాంధకారసందేహమూల
బాలప్రవాళరుచినిచయరచితకృతజీమూతమూలంబు లగుతమాలంబులును, మేదురా
మోదముదితాయమానమానసమానవనికాక్రమేయ (?) ప్రవర్ధితపులకంబులై వనీముఖతిల
కంబు లగుతిలకంబులును, బ్రచలితపరిస్ఫుటీతఫలపరిమళప్రశంసాధరాధికవాఙ్మన
సంబు లగుపనసంబులును, సుధారసపూరంబు లగుతీరంబులును, దళితసౌగంధికమణి
బంధురప్రభాపటలపాటవపాటగ్చరచటులచంచూపుట పాటితమృణాళనాళమరాళ
తరళతరగరుదుదితసమీరసమీరితంబులై రంగరమణమంగళపూజాసమయసముచితచ
తురజలదేవతాంజలిపుటసముత్త్రిప్తపుష్పావహాశుభాకరంబు లగుశీకరంబులును, బరస్పర
సంపాతకంపమానసంఘల్లహల్లకవిసరదున్నదభృంగంబు లగుభంగంబులును, సేవాప
రిణతవరుణకన్యకాకగసరోజవీజ్యమానవిస్మయరచమరవాలశంకాలవాలంబు లగుకపో
లంబులును, జలకేళీలోలబాలానుచతటీపటీరపంకప్రవర్ధమానంబు లగుఘేనంబులును,
ముహుర్ముహుర్నజ్జనప్రవణఫణిఫణాముక్తాఫలానుగుణగణనాత్యద్భుతంబు లగుబుద్బు
దంబులును, నిజాంతఃకృతావగాహపావనదేహజనసందోహనివర్తితభావిభవావర్తంబు
లగునావర్తంబులును, వార్జిప్రసారతీరగారుత్మతమత్తమయూరరేఖామతల్లిక లగుశై
వాలవల్లికలును, శశిశకలవిశదవిశాతవనవరాహదంష్ట్రాముఖవిఖండితపర్యస్యముస్తకోశీ
రపరిమళప్రాయంబు లగుతోయంబులును, నిరంతరనిరంతరాయనారాయణవిసీతధ్యాన
పాంయణపరమయోగంద్రపరిచితంబులై యనల్పకర్పూరపరాగపూగనిర్మలినంబు లగు
పులినంబులును, సమీపాశ్రమనివాసితాపసకుమారపరిక్షౌళితమృదులవల్క్లలకషాయర
సేపాటలంబు లగునికటస్ఫటికశిలాతటంబులును, దంతావళకలభదంతకాంతిదంతురి
తశశికాంతసోపానసులభప్రవేశంబు లగుజలావతరణప్రదేశంబులును, గలరవానుమే
యకలహంసకులకువలయంబు లగుకువలయంబులును, ఘనఘనాఘనఘనరసపానసమ
యసముద్గమఘమఘమధ్వనిసమున్నేషంబు లగుఘోషంబులును, సంకల్పభవసుఖాను
భవసంకల్పనిలింపదంపతికల్పితకల్పకిసలయానల్పతల్పమంజులంబు లగువంజులకుంజంబు
లుగలిగి కలశాబ్ధియునుబోలె నమృతానందకారణంబై, రణరంగంబునుంబోలె ననేక
శతప్రతివిసరంబై, సరసిజాసనాకపోలంబునుంబోలె దర్పసారమకరీకాంతంబై, కాంతా

రంబునుంబోలె నుద్బంధపుండరీకభాసురంబై, సురాచలశరాసనురేఖయుంబోలె నిర్హు
లితానేకపురసాలపలాశబలంబై, బలానుజీవిక్రమంబునుంబోలె నపనయితనరకవిగ్రహంబై
గ్రహప్రచారంబునుంబోలె గృతతారకోల్లంఘనంబై, ఘనాగమనంబునుంబోలె నుదంచి
తలోహితంబై, లోహితాంశుతేజంబునుంబోలె నపహృతతమోవ్యాసంబై, వ్యాసవాగ్వి
లాసంబునుంబోలె నభివ్యాప్తిసుధీవరజాలంబై, జాలపాదంబునుంబోలె నకలుషమాన
సభాసమానంబై, మానవపంచాననునానంబునుం బోలె సహస్రదంష్ట్రోజ్వలంబై, జ్వల
నజ్వలితంబునుంబోలె సంతర్పితగోచరంబై, చరమాచలంబునుంబోలె నక్షత్రాంతవేగా
క్రాంతకటకంబై, కటకంబునుంబోలె గలితసువస్థపద్మరాగంబై, రాగంబునుంబోలె
శ్రుతిప్రసిద్ధంబై, సిద్ధరసంబునుంబోలె శమితపరోరుతాపంబై తాపసాశ్రమంబునుంబోలె
దూరీకృతోపప్లవంబై, ప్లవాక్షీబంబయ్యును బరమహంససేవితంబై, సముదితాబ్జంబయ్యును
ఘటితచక్రంబై, తరణిమండలమండితంబయ్యును బ్రవృద్ధపసుమంబై హరివిహంగ్మలంబ
య్యును సమదనాగంబై, లక్ష్మణానందంబయ్యును మేఘనాదాభ్యుదయంబై, యీశాను
వర్తియయ్యును సుకృతిస్తుతిపాత్రంబై, యతులస్పృశ్యంబయ్యును బహువారాగతీర
ప్రకరకలితంబై యర్జునశరపాతభయంబయ్యును సింధురాజప్రీతికరంబై విలసిల్లు వెండియా.

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలితోభయపార్శ్వములం బ్రసన్నమై
యన్నది యుబ్బిపాటుఁ గలితాయతకంకణ మాక్తికద్యుతి
చ్చన్నమృదుప్రవాహములు సాచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం
జెన్నుగ నిండుకాఁగిఁటికిఁ జేర్చి చెలంగుమ్మగాక్షి కైవడికొ.

89

చ. అనుపమదివ్యబోధమహితాత్ములు తత్తటినీతటంబులం
దనిశము నిశ్చలస్థితికినై చరరూపము లుద్భవించి నే
ర్పున వివిధాచరాకృతులు పూనఁగఁ గోరుచు రంగధామముం
గొనకొని పుట్టు చుందురు ముకుందపదార్పితమానసాబ్జులై.

90

క. ఈవసుమతిఁ గలతీర్థము । నావాహిని నెల్లప్రాద్దు ననుకూలమునై
సేవింపుచుండుఁ బ్రవిమల । భావంబున నంబురాశిపర్యంతముగాక.

91

క. సురనరయతౌసురముని । గరుడోరగ సిద్ధసాధ్యులు రాదులు త
ద్వరతీర్థసార్థసేవా । పరులై కనిఁగిమతార్థఫలసంస్థితుల్.

92

సీ. అవి విను సంయమిప్రకర స్వగద్వార మనఁగది దేవతలైకదేవ్య
మాప్రదేశమునఁ బిండప్రదానాదులు పితృకోటి కక్షయప్రీతిదములు

తిలధేనుదాన మతిప్రశస్తము హరి నేవ కైవల్యలక్ష్మీకరంబు
తత్సరమునఁ బ్రసిద్ధము పుండరీక మచ్చో నొప్పు ఘనవటతోణిజాత
మదిహృషీకేశునావాస మాసమీప

మందుఁ బెంపొందుఁ గుశలాఖ్య. వై నశైల

మచటఁ దప ముండి కాదె మున్నాకపాలి

బ్రహ్మహత్యామహాఘంబుఁ బాసి వెలింగె

93

మ. కల దయ్యద్రకిఁ దూర్పుచక్కి వకుళాఖ్యం బై నతీర్థంబు ము

న్నలజంభారి సుఖాధిపత్యహరితుండై తత్ప్రతీరంబునం

బలివిధ్వంసిగుఱించి భక్తిఁ దప మొప్పంజేసి యాకల్పని

శ్చలలోకత్రయరాజ్యలక్ష్మీఁ దనరెన్ సప్రీతచేతస్కుండై.

94

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘశ్రీరంగంబు దితికులోద్భవుండు తెచ్చె నంటి

వది కవేరకన్య కాభ్యర్ణవంబున నెచట నునిచె నానతిమ్మునాకు.

95

క. అనవుడుఁ బరాశరాత్మజాఁ । డను నతనికి వకుళతీర్థ మని యిప్పుడె చె

ప్పినయచటికి దక్షిణమున । ననఘ కల దనంతశయన మనుతీర్థ మొగిన్

96

సీ. ఎయ్యెడ లక్ష్మీసమేతుండై వసియించు నాదినారాయణం డవిరతంబు

నెచటిఁదోయస్పర్శ మింత గల్గినమాత్ర నరులు పాపశ్రేణిఁ బరిహరింతు

రెచ్చోట నొకదివంబేని నిల్చినవారి కపున్న రత్నమహాత్మ్య మొదవు

నెందుఁ దపస్థితిఁజెందిసిద్ధులు బహులతాగుల్పరూపముల నుందు

రేనెలవునందు దళమాత్ర మైనఁ దునుమ । బ్రహ్మహత్యసమం బగుపాప మొదవు

నేస్థలంబునఁ గీటాదిహింస నేసి । పతనమొందుదు రతిపుణ్యభావు లైన.

97

మ. సహజజ్ఞానయంతంబులై సరసభావల్ ప్రీతిఁ జేతస్సుఖా

వహముల్ గాఁ దగఁ బల్కుచున్ మెలఁగు సత్వస్ఫూర్తి నెందేని న

య్యహిమాజ్ఞాలవృషప్లనంగనకులన్యావిశ్వవిద్విట్కురం

గహరిన్యాఘ్రమదేభశల్యరురుఖడ్గకూడభేరుండముల్.

98

క. ఎందు వసించును జేతన । బృందం బాధ్యాత్మికాదిపీడావళులం

జెందక యాపద నలజడిఁ । బొందక యాకటఁ గృశించిపోవక యెలమిన్.

99

సీ. గతవర్తమానైష్యకాలవేదులు సర్వకామనంతులును సంఘటితభూత
హితులు సర్వజ్ఞా లహీనసత్వులు దుఃఖరహితులు జ్ఞానవైరాగ్యయుతులు
బ్రహ్మజ్ఞా లధిగతబ్రహ్మతేజాలు పరస్పరమిత్రు లతిపుణ్యపరులు సములు
నిత్యశుద్ధాత్ములు నిర్మలల్ నిత్యులు నిర్మముల్ సత్వులు నిత్యతృప్తు
లనఘు లవికారు లద్వంద్వ లనుపహతులు సుప్రసన్నులు సుముఖులు శుభవచనులు
నై చరింపుదు రెందు నరామరాసు రాదు లిచ్ఛావహాకృతు లగుచు నెపుడు. 100

మ విన నేర్చుం జెవితైన మూఢుఁ డయినకొ విద్వాంసుఁ డౌ వెట్టియై
గను విజ్ఞాని యగుకొ ఖలుండు నతిశాంతస్వాంతుఁ డౌ వక్రుఁడై
నను సౌమ్యాకృతిఁ దాల్చుఁ బాపరతుఁడైనకొ దోషనిర్ముక్తుఁ డౌ
ఘనపుణ్యం బగు నేప్రదేశము చొరంగఁ గల్గుమాత్రంబునకొ. 101

వ. అట్టిసకలకళ్యాణకారణంబై తీర్థవరేణ్యం బైన పుణ్యక్షేత్రంబున దైత్యకులపవిత్రుం
డైన విభీషణుం డాదివ్యధామ మందు నిలిపె నాటనుండియు 102

క. శ్రీమెఱయునుభయకావే । రీమభ్యమునం దనర్చు శ్రీరంగము తే
జోమహిమచంద్రపుష్కరి । ణీమహితతటంబునందు నిగమస్తుతమై. 103

శా. ఏపుణ్యాయతనంబుఁ జొచ్చి నియతికొ వీక్షించుపుణ్యుల్ మహా
పాపశ్రేణి జయించి నిర్మలమతిం బ్రాపించుసుజ్ఞానులై
తాపంబుల్ పెడఁబాసి దండధరదూతవ్రాతముం దోలి య
వ్యాపన్నం బగుసత్పథంబునఁ దుదికొ వర్తింతు రత్యున్నతికొ. 104

క. కృతనిష్ఠీవనపతిత । ప్రతిభాసానృతదురుక్తిపఠనాదుల స
న్నతి శ్రీరంగముఁ బేర్కొను । నతఁ డఘములఁ బాసి పొందు నద్యుతపదముకొ. 105

గీ. అతివిదేశవాసులైన నన్యద్వీప నలయులైన భక్తి నివ్వటిల్లఁ
జేతు లెత్తి మొక్కి శ్రీరంగమునకెదురై భజించి కాంతు రభిమతముల. 106

మ. అరవిందాక్షుడినోపవాసము తులస్యాస్వాదముం జంద్రపు
ష్కరిణీస్నానము రంగమందిరలసత్సందర్శనానందముకొ
వరగీతాపఠనంబు గల్గునొకజన్మం బందునెవ్వారి క
స్ఫూరుషుల్ ప్రాప్తసమస్తకాములు జగత్పూజ్యుల్ ముకుందాకృతుల్. 107

- క. చాతుర్భుజస్థితిః బ్ర | భ్యాతశ్రీరంగసీమః గల్గినసుకృతం
బాతలఁబెఱతీర్థంబుల | నేతెఱఁగున సంభవింప వెన్నాళ్లున్నఁ. 108
- క. శ్రీరంగభవనమున ముద | మారఁగ నొక రాత్రి యున్న యట్టిఘనలు దు
ర్వారమహాపాతకశత | పారంపర్యములవలనఁ బాయుదు రసఘా. 109
- క. గురుమతి శ్రీరంగఃకునకు | నరిగినసుజనుండు భక్తి నతనికి నన్నం
బరసి యిడునతఁడు లోకో | తరచరితులు దుహిసబింబదశనస్ఫురితుల్. 110
- క. ప్రతిదినమును దిలపాత్ర | త్రితయము దానంబు నేసి ధృతిఁ బొందుసమం
చితసుకృతఫలము సమకొను | నతులశ్రీరంగమందిరాలోకమునఁ. 111
- వ. అందు హేమదానం బతిప్రశస్తంబు భూదానం బంతకంటె నధికంబు గోదానవస్త్ర
దానంబు లత్యుత్తమంబు వివియన్నియు 112
- క. తమతమపట్లన నిత్య | త్వమునకు మదిఁ గలిఁగి దేవతలు గంగఁజే
త్రమునందుఁ బొందుమనుజ | త్వముఁ గోరుదు రందు ముక్తిధామం బగుటఁ 113
- క. రవి కన్యాగతుఁ డగున | య్యవసరమునఁ గృష్ణపక్షమందులఁ జేతో
భవతిథిఁ బితృకృత్యమునకు | నవుముఖ్యవ్రతము మాఘమందును జెల్లుఁ. 114
- సీ. తమయన్వయమున నుత్తమఁ డొక్కఁడైనను జనియించి శ్రీరంగమునకు నరిగి
యచటఁ గావేరిజలావగాహ మొనర్చి యగ్రజన్తులకు నాహారమైన
నత్యల్పదక్షిణ యైనఁ దిలొదకమైన ధేనుగ్రాసమైనఁ దనకు
గలిగినరీతిఁ దక్కక హరిసన్నిధి మమ్ము నుద్దేశించి నెమ్మిసంగు
వాఁడు గల్లునొకో యని వారివారి | నెదురు చూచుచునుండుదు రెల్లప్రాద్దు
న్మమరహాకసుఖంబులహానిఁదలఁచి | పితృసమాజంబు లక్షయస్థితులకొలుసు. 115
- గీ. ఒక్కనదిఁ గ్రుంకువేళ వేఱొక్కనది ను | తించు టఘకారి శ్రీరంగతీర్థవరము
చంద్రపుష్కరిణీజహ్ను జలము నకల | నదులయందును దలఁపఁబుణ్యము ఘటించు. 116
- వ. విశేషించి మాఖమాసంబునఁ జంద్రపుష్కరిణీస్నానంబును, శ్రీరంగదర్శనంబును
క్షేత్రోపవాసంబును నతిదుర్లభంబులు. ఈ నదీసరోవరక్షేత్రదేవతాప్రభావంబుల
యం దెవ్వరు సందేహింతు రట్టిదుష్కర్తుల ధర్మనిరతుం డగుభూపాలుండు చం
డాలుగసంగతి మనుపవలయు నని మఱియును, 117

మ శ్రుతికోటిం బ్రణవంబు వైష్ణవస్తోత్రంబు లం దంబికా
పతి పెన్నేలుల గంగ వేల్పుగమిలో బద్ధాక్షుఁ డెబ్బంగి ను
న్న తకీర్తిక విలసింతు రట్టు మహిఁ బుణ్యక్షేత్రజాలంబులో
గతనానాఘనికాయమై వెలయు రంగక్షేత్ర మాకల్పమై 118

క. శ్రీరంగమునకు నరుగుఁడు | శ్రీరంగం బనుచు జపము సేయుఁ డు మదిలో
శ్రీరంగముఁ దలఁపుఁడు భవ | భారముల హరింపనొపుఁ బగలును రేయుకొ. 119

ఉ. అంచితరంగమండలమహత్త్వము వైష్ణవకోటి కింపు రె
ట్టించ లిఖించి యిచ్చినఁ బఠించిన విన్న ధరించినకొ జనుల్
సంచితపుణ్యులై సకలసంపదలం బెఱుపొంది కీర్తి దీ
పించి సుఖించి పొందుదురు ప్రీతి ముకుందపదస్థితిం దుదికొ. 120

చ. అనవుడు నాగదంతుఁడు ప్రియంబున సాత్యవతేయుతోడ నొ
మునివర దివ్యదేశముల ముఖ్యతరం బగురంగమండలం
బునఁ గడు నద్భుతంబు లగుపూర్వకథల్ విన వేడు కయ్యెడఁకొ
ఘనదయ నట్టివెల్ల నెఱుఁగకొ రచియింపుఁడు నాకు నావుడుకొ. 121

క. నిగమవ్యాసవిశారదుఁ | డగుముని నీయడిగినట్టి మాశ్చర్యకరం
బగునితిహాసము గల దనితగ విను మని పలికె నాగదంతునితోడకొ. 122

చ. కలరు సుబోధసత్త్వ లనఁగా మును లిద్ద టు వారకర్మని
ర్మలచరితుల్ చతుర్ముఖసమప్రతిభుల్ బహుధర్మమగ్నవే
దులు ఘనదివ్యబోధసహితుల్ మహితుల్ రజనీముఖజ్వల
జ్వలనవిశాలనేత్రు లనివారితభూరితపోబలాధికుల్. 123

క. వా రఖిలభువనవిస్తయ | కారణదృఢఘోరనిష్ఠఁ గదలక గంగా
ద్వారమునఁ దప మొనర్చు బ | లారాతి దరాతికంపితాత్మకుఁ డగుచుకొ. 124

ప. నిరంతరంబును దదంతరాయంబునకు నుపాయంబు లాచరింప నానిలింపపతితోడ
రాయిడింప నొల్లక యెడఁబాసి వాసిగలతీర్థంబు లాడువేడుక నిలావలయంబు గలయం
జరింపుచు వచ్చి వచ్చి పురోభాగంబున. 125

మ. సతతా నేకమునీంద్రబృందకృతపూజావందనం జడనా
గతమందానిలకందలీకృతతరంగస్యందనకొ దీనగం

గతమాకందమరందబిందు సహితార్కస్యందనం గాంచి ర
య్యతు లింపొందఁ గ వేరనందనఁ ద్రిలోకానందనానందనక

126

క. కని తదవేక్షణలోలత | ననిమిషత వహించి యద్భుతానందంబుల్
మనమునఁ బిరిగొనఁ బురికిత | తనులై ప్రణమిల్లి భక్తితాత్పర్యములక

127

సీ. గురుధర్మచరితానుకూలంబు కూలంబు సంక్షౌళితాఘకజ్జలము జలము
ఘనము క్తిన్మత్తరంగములు తరంగములు వినీతకుజనభైరవము రవము
విహతతాపత్రయోద్యేగంబు వేగంబు లలితభక్తానందలహరి లహరి
క్షశలప్రశంసానుగుణములు కణములు విధ్వస్తదుర్భవవీచి వీచి
నిరుపమజ్ఞానసంపద నెఱపు నెఱపు
భరితబహుమోహపటలిఁ బో నులుపు నులుపు
గాన నెన గాన మీనదితో ననూన
మహిమ వహి కెక్కుతీర్థసమాజములను.

128

క. అని మఱియుఁ బలుదెఱంగులఁ | గొనియాడి తదీయవారిఁ గుతుకంబున ము
స్కొని యాడి దివ్యతేజో | ఘనులై ఘనవిరహితాపఘనులై రెలమిక.

129

క. క్షీతిఁ గలనదులందలివి | శ్రుత యగుకావేరినీరు సోకిన మాత్రక
ధృతి సద్గతిఁ గనుఁదిర్య | క్తితి యయినను జెప్పనేల తక్కినవారిక.

130

గీ. ఆవిధంబునఁ గృతకృత్యులై తదీయ | తీరవనభూము లొకకొన్నిదినము లుండి
వార లొకనాడు సంధ్యాభివందనార్థ | మై నిశావధిఁ గావేరి కరుగుటయును

131

వ. అమృతోవాహినీప్రభావం బెడనెడఁ బాడవడినయెడలఁ బాడవడునిసుము పిదపిదని
పదనెగసి కూలుదరులును, దరులుగూడినఁ బెల్లుకొనఁ దాఁకుతల్లున మొదల్లు బలువద
లు వదలుమూలంబుల తెఱపుల నఱముటి బయఃపూరంబులు దోరంబులుగా నేచి పూచి
తోచినం బెకలి తలకెడవై వడినఱద వెంబడిఁ బొరలి పోవుతరులును, దరుతండంబులగం
డికడల నడ్డంబు దగిలి దట్టంబులై కట్టవెట్టినలాగునఁ జాఁగనీక వేగం బాఁగినవీటిగి మలసి
యెదురుదన్ని మిన్నుల కప్పంబులై వచ్చుపై యేఱులబలిమికలిమిం దొట్టి నిట్టవొడిచిన
నెట్టుకొని తఱమినం దఱుము లిడి నిబ్బరంపు బిరుసునం దెరలద్రొబ్బినకడకం బడఁకుల
పెల్లడరి యురులు గిరుల చఱుల ప్రచండరవంబుగా డొల్లుగండ శైలంబులును, గండ శైలంబు
లాండొండ గుఱులుగుఱులనం దొడఁగురభ సంబున నభశ్చరులు తల్లడిల్లి నెల్లడలం బెల్లెగ

యుక్తలైడలును, కలైడల మొల్లంబేరిమేదినీకుహరంబుల హరనటనటనపాటహమహాభైరవ
 త్వేడాచారవప్రతిభటకటధ్వనిబంధురంబులై దిగంబడు కబంధంబులం బహులావర్తంబుల
 క్రందునం దెగి నిగడ మగుడ వెఱగువడి తిగురుడువడుజగ్రహంబులును, జలగ్రహంబు
 లొండొండ నంటునంటుగ నెరసి గెంటికంటికొనల ననలస్ఫులింగంబులు చెదర నడరి
 కలహంబునను దిమురుచు నమరుగవిసి యప్పటప్పటికి జిజిఱు గ్రిప్పి వేయచటుల
 వాలఘాతంబుల నుద్ఘాతంబులై మసరుకొని విసవిస విసరుగాడ్పుల దూలి వెడగువడఁ
 జల్లుజలకణంబుల చల్లుతఱచున దఱియరాని సమీపదేశంబులును, సమీపదేశవాసి
 నీజనంబు భయావేశంబునం బాసి చనఁ దోడన జలంబు వెడవెట్టి నివ్వగిలినఁజువ్వన
 నెగయుమందిరంబుల పొందు దప్పక తెప్పలగతిఁ దేలి పోవుపురనగరగ్రామసమూహంబు
 లును, సమూహంబులై నింగి చెంగటం దలఁగి నివ్వెఱపడి చూచుబేచరులుఁ గలిగి వ్యవహా
 రసమర్థు డిగుసార్థవాహునర్థసమితియుం బోలె మితుల కగ్గలంబై బహుముఖంబులం
 గూడుచు, నతిరథపటిష్ఠనిష్ఠరబాణశ్రేణియుంబోలె ముంపుదప్పక యొడ్ల భేదింపుచు,
 మహావదాన్యుని యసామాన్యకీర్తిస్ఫూర్తియుఁబోలె బలువంకల నుల్లసిల్లుచు, గరాలకర
 వాలధారయుంబోలె నొరసిన మేనిఁ ద్రెంపుచు, నయసంపన్న సంపదయుంబోలె ముంపు
 దప్పక, వసంతసమయతరుసంతతియుం బోలె బలుమోసులెత్తుచు, ద్రివిక్రమదివ్యదేహ
 స్ఫురణయుంబోలె నడుగులకొలఁదిగానంబడక, హరినూయయుంబోలె నావలం బెఱుమతం
 లం గడవ నశక్యంబై, పెన్నిధిఁ గన్న పేదయుంబోలె సంతకంతకుబ్బుచు, తగవరి యగు
 చుట్టంబునుంబోలె నెఱుసులు దోపకుండ వర్తింపుచు, వీరభటవితతియుంబోలె మిగుల
 వడిగలిగి, సన్నద్ధహయపంక్తియుంబోలె బల్లంబుల నేపుదీసింపుచు, నద్భుతవార్తయుం
 బోలె నతిదూరంబుగాఘ్రాయుచు, నభేద్యకవంబునుంబోలె నాటఁజిక్కక, యధ్యాత్మ
 విద్యయుంబోలె నెల్లవారికి వితర్కింప నక్కజంబై, మెఱసి పెన్నఁ జిన్నచేసి, తుంగ
 భద్రను భంగపఱచి, కృష్ణఁ దూష్ణీకరించి, సరస్వతీతరస్వి నిత్యంబు దెగడి, నర్తద నిర్తదఁ
 గావించి, భాస్కరిం దిరస్కరించి, జాహ్నువి నిహ్నువించి, గౌతమి లోతమి యడంచి, సార
 వంబు గౌరవం బుఱిచి, యన్యసరిన్ని వహంబు నపహరించి, సంవర్తసమయసముజ్జ్వంభ
 శుంభదంభోధరానర్గళత్కాండప్రకాండతాండవితసుఖుసమున్నిద్రంబు లై సముద్రతో
 యంబు లుద్రేకించి లోకంబు లేకార్ణవంబుగా నందంద యరవడించు చందంబున
 చూడ్కులకు వెక్కసంబై యుప్పతిల్లి యేపుదప్పక కనుఁగొనునంతలోన

132

క. ఇరవుగఁ దొలునా డన్నది । దరి నొకచో వార లిడినదండాజినస

త్కరణస్నానపటాడులు । పరువడి యయ్యేటినీటఁ బడి వడి నరిగె

133

- ఉ. అంత ననంతధర్మమహిమాంచితకృత్యుడు సత్యుఁ డాసరి
తస్సంతతజ్ఞాభణోదయవిచారవికారత బుద్ధిఁ బూని భౌ
స్వంతము విష్ణుసంజ్ఞకము సత్యము సర్వశుభప్రదంబు శ్రీ
మంతము నైనదైవము నమానుషలీలఁ దలంచు చున్నెడన్. 134
- క. కల్పాంతతీవ్రబాడబ | కల్పసమానప్రతాపఖని యవితథసం
కల్పుడు సుబోధుఁ డట్టియ | నల్పక్షోభంబుఁ గని మహాద్భుతమతియై 135
- శా. కాలాంభోధగగరితప్రతిభయోగ్రధ్వానగంభీరమున్
హేలాదర్పవిజృంభణస్ఫురణ ని శ్లేలా యవేశన్ సము
ద్వేలంబైనది యీనదీమణి కడున్ వేగంబె యీవేగ ము
ల్లోద్వీచిపరంపరల్ పొదువదే లోకంబు లేకంబుగాన్. 136
- గీ. కాన దీనికిఁ బ్రత్యపకార మింక | నెద్ది గల దట్టి దిగ్వి డూహించి చేయ
కొకనిమేష ముపేక్షించి యున్ననైన | బ్రతుకఁబోలునె విశ్వప్రపంచమునకు 137
- సీ. చటులదిక్కరికర్ణపుటపాటనప్రాధి నొదవునిగ్భరఘోషమదము ముడుంగ
పాథోధిమండలపాణింధమము లైన కల్లోలవితతుల త్రుళ్లడంగ,
మకరనక్రగాహమత్యక్తచ్ఛపకోటు లొరలుచు నొండొంటి మఱువుకొదుంగఁ
జక్రటిట్టిభ సారసక్రౌంచముఖజలపహగజాలము గమివిచ్చి పఱవ,
నారసాతలనిమ్నంబు లైనమడువుఁ
బట్టు పంకావిలంబులై బయలుపడంగ,
శిలలు గుల్లలు నిసుము చిప్పలును దక్క,
నెసంగి యీతోయ మీతోయ మేగ్రహింతు. 138
- క. అని సంరంభవిజృంభణమునఁ దత్సలీలంబు సకలమును బాణితలం
బున నిలిపి లీల నాపో | శనముగఁ గొనఁబూని దశదిశల్ గనుఁగొనినన్. 139
- మ. జలధుల్ పిండలివండుగాఁ గలగె భూచక్రంబు క్రుంగెన్ దిశా
వలయం బల్లలనాడె గోత్రశిఖరవ్రాతంబు గంపించె ను
ల్కలు డుల్లెన్ గగనంబు బిట్టదరి నర్కస్ఫూర్తి మాసెన్ మదిం
దలఁకెన్ వ్రజి విరించి వంచె గృతచింతన్ వక్త్రపంకేజముల్. 140

వ. అయ్యవసరంబున.

141

గీ. వలవ దుడుగుము భూసురవంశవర్త్య | యిట్టియనుచితకృత్య మూహింప నీకుఁ
దగునె యనుచు ధారాధరధ్వానధీర | మైనవాక్యంబు వీతెంచె నంబరమున. 142

క. ఆపలుకు తేటపడ విని | యేపున మును గ్రోలఁ గేల నిడి పూనినత
ద్వీపవతిజలము చలమునఁ | దాపసవర్యుండు వదలెఁ దత్ తుణమాత్రమ్. 143

వ. అప్పుడు మఱియు నంతరిక్షంబున నంతర్హితుం డైనదివ్యపురుషుం డతనితో నీకకాదు
కవేరకన్యక సకలభువనమాన్య దీని సామాన్యఁగా దలఁపవలవ దమృతప్రాయంబు లగునీ
తోయంబులు ప్రజాజీవనోపాయంబులైప్రస ర్తిల్లెడు నదియునుం తాక పుండరీకమండ
లమధ్యమండనాయమానంబై దురంతదుర్భరాతపసంత ప్తజంతుసంతానంబునకు నిరంత
రచ్ఛాయానోకహంబై సనకసనందనప్రముఖప్రసిద్ధసిద్ధమునికుద్ధాంతఃకరణసిద్ధాంతీకృ
తసుకృతవస్తుసారంబై రామాభిరామ హేమ దామాక లితహరినీలమణికరండంబై శేషశ
యనంబు శ్రీరంగంబు శ్రీరంగధర్మం బను నామంబుల భవ్యంబైనదిగా నవ్యయంబైనదివ్య
ధామంబై తదుభయప్రవాహపరిపాలితంబై మెఱయునది గావున నీపుణ్యతరంగిణి సర
సభాజనంబైనది గాని విరసభాజనంబు గా దని చెప్పి యూరకుండె వెండియు. 144

క. ఆదివ్యపురుషవర్త్యం | డాదరమున నతనితో మహామునివర యీ
భేదమును మాని మది నీ | కేది ప్రియం బదియె వేడు మిచ్చెద ననినకొ. 145

ఉ. అచ్చెరువంది సంఘమిశ్చలైకవిభూషణుఁ డేక్రియం బ్రియం
బిచ్చుఁ దలిగ్గుఁ బల్కునతఁ డెవ్వఁడు తద్వచనంబ కాని నూ
పెచ్చటఁ గానఁ బోల దిది యెంతయునుం గలయో యథాగ్ధమో
చెచ్చెర నాదుపూన్కి వృథసేయఁగఁ బన్ని నవిష్ణుమాయయో. 146

వ. అని యివ్వధంబున. 147

క. చింతింప మఱియు నంతట | నంతర్హితుం డైనదేవుఁ డాతనితో నీ
కింత దగుదాయమేటి క | నంతగుణా వేడు మిప్త మని పల్కుటయున్. 148

గీ. అసుబోధుఁ డలరి యఖితేశ నీకు నా | దెసఁ బ్రసాదబుద్ధి యెసఁగెనేని
నిన్ను నెఱుంగఁ జెప్పి నీదివ్యరూపంబు | సొంపుమీఱ నాకుఁ జూపవలయు. 149

వ. అనిన నప్పరమేశ్వరుం డతని కిట్లనియె. 150

క. దేవాదిచతుర్విధభూ | తావళి బొడమింపఁ బెంప నడఁపం బతినై
యీవిశ్వము నాధారం | బై వెలయుదు నిత్యసుఖపరాయణలీలన్. 151

చ. నినుఁ జరితార్థుఁ జేయుమతి నేఁడు ప్రసన్నుడనై మదీయమై
యొనరినదివ్యరూపమహిమోన్నతిఁ జూపితిఁ గాని సానసా
సనపురకాసనాదులునుఁ జాలరు గానఁ బ్రపన్నులైనస
జనులనుఁ దక్క నన్యులకు శక్యమె నిక్కము నన్నెఱుంగఁగాక. 152

చ. అని యాక్షణంబు. 153

మహాస్థగర. బహుభాస్వద్యాసమానప్రభలు నభమునం బర్వ వార్వాహగర్వా
సహనీలాంగద్యుతుల్ భూషణమణితతి మించక లసద్వైజయంతీ
సహితోరఃకాంతభాంశుల్ జడిగొనఁ గనకాచ్ఛాదనంబొప్ప శౌర్యా
వహచంచద్దోస్సహస్రావలి మెఱయ బలిధ్వంసి ప్రత్యక్ష మయ్యెక. 154

ఉ. అప్పుడు తన్న నూహరభయానకదివ్యవపుర్విశేషముం
దప్పక చూడ నూడి ప్రమదంబు భయంబును విస్తయంబు లో
ముప్పిరియై పెనంగొన సుబోధుఁడు దీపితసుప్రబోధుడై
యప్పరమేళు నిట్లని సమంచితభక్తి నుతించె నమ్రుడై. 155

నీ. సర్వేశ సర్వజ్ఞ సర్వభూతప్రియ శరణాగతార్తిసంహరణనిరత
మధుదైత్యదుగ్మదమధన సమస్తకళ్యాణస్వరూప పరాపరాత్మ
భవదీయముఖమునఁ బావకుఁడును దృష్టిఁ జంద్రసూర్యులును భుజముల దిశలు
కళలు శ్రోత్రంబుల గగనంబు నాభిఁ జరాచరాత్మక మైనయవని పదము

వే. లందుఁ బెంపొందుచుండు ధరాదిపంచభూతములు బుద్ధ్యహంకారములు మహాశు
ప్రకృతిపురుషులు దగముక్తిపరమ మగుచు నెగడు నాపరంజ్యోతియు నీవ దేవ. 156

చ. నెఱవగుభక్తి నొందొకటి నేరక సర్వశరణ్య నిన్నుఁ బ
ల్కలు ననుతించుచుకొ మదిఁ దలంచుచు మ్రొక్కుచు నుండు రెవ్వ రె
త్తెఱఁగుననైన నట్టిసుకృతిప్రకరంబునకెల్ల మెట్టులుం
గిలుతలబంటిగాదె పరికింప భవాంబుధి సత్కృపానిధి. 157

క. దివసాగమనిక సితసిత | నవసా సదశిషశానయనంబుల దా
నవసామజపంచానన | భవసాగరమగ్ను నన్నుఁ బాలిపు హరీ. 158

చ. అని ప్రస్తుతించి యప్పుండరీకాక్షుతో నతండు దేవ. నీవునాయెడఁ బ్రసన్నత నహిం
చితేనియు నిఖిలఃకరోధం బైనమనపరాధంబు సహింపు సహింపు మాచక్రవాళాచలా

చక్రవాళంబులై సుకృతాలవాలంబులై దురంతదుష్కృతసంహరణసమర్థంబు లైనతీ
ర్థంబు లెల్లకాలంబు నీసరితూకలంబులఁ గలసి మెలసి చరింప ననుగ్రహింపు మీధు
నీవారిం జేరినయ నాధునీవారిఁగలపి యనుగ్రహింపు మీప్రదేశంబున నొనర్చుజపతపో
హోమదానంబు లక్షయసుఖనిదానంబులుగాఁ బ్రసాదింపు మని వినయవినమితో త్త
మాంగుండై యూరకున్న నన్నలినోదరుండు సాదరుండై యతనిమనోరథంబు లవి
తథలంబులుగా నొసంగి మఱియును. 159

క. ధరణీసుర న న్నెఱుఁగుము । పరాత్పరుఁ బ్రధానపురుషుఁ బరు నాద్యుఁ జరా
చరభూతజాతభయసం । హరు నారాయణు నమేయు నవ్యయుఁగాఁక. 160

గీ. నిఖిలకర్తయు భోక్తయు నేన కాక । లేదు నాకంటెఁ బర మొకలేశమైన
నెంతవారును నాతెఱఁ గెఱుఁగలేరు । సకలలోకనియంత్రి మత్స్యహజశక్తి. 161

వ. అని యఖిలభక్తమనోరథానుసంధాయకుఁ డగుశ్రీరంగ నాయకుఁడు తానగుట తేట
పడుటకై యతని కాత్మావతారకథావృత్తాంతం బాద్యంతంబును దెలియ నానతియి
చ్చె నత్తెఱంగెఱింగించెద నాకర్ణింపుము. 162

క. ఏలావనహరిచందన । జాలాభినవప్రసూనసౌరభవిలస
ద్బాలానిలమృదులీలాం । దోళితకల్లోల మైనదుఃఖాబ్ధిపయిన్. 163

మ. అఖిఁప్రాణిహితైకబుద్ధి సురగేంద్రదానల్పతల్పంబునన్
సుఖలీలన్ శయనించి యున్నహరిఁ దేజోమూర్తి నాతాపసో
న్ముఖుఁ గళ్యాణకరుం గుఱించి దివసంబుల్ పెక్కు భక్తిం జతు
ర్ముఖుఁ డత్యుగ్రతపం బొనర్చినఁ గృపాపూర్ణప్రసన్నాత్ముడై. 164

క. ఆలోకపితామహునకు । నాలోకనసమధికోజ్జ్వలాకృతిపటుభూ
షాలోక మెసఁగ నవ్విభుఁ । డాలోఁ బొడచూపి వేడు మభిమత మనినన్. 165

గీ. లీలఁ జాగిలి మ్రొక్కి కెంగేలుఁగవలు । ఫాలభాగంబునందలి గీటుకొలిపి
బహువిధంబుల వినుతించి పద్మభవుఁడు । వేడ్కఁ దనకోర్కె యిట్లని విన్నవించె.

ఉ. నేరెడుపండుచాయ తవణించెడుమేనఁ బదాటువన్నెబం
గా రొఱఁబట్టుపట్టుఁ బసగందనితామరరేకు మైసిరుల్
దోరణఁగట్టి యేలుకనుదోయును బొందుకు సుద్దియై మెఱుం
గారునురంబుకెంపు దయనానినయుల్లము చల్లచూపులున్. 167

- క. అలరినలలితాకృతి నా | తలఁపున నెలకొల్పినట్లు దైత్యాంతక యి
ముల నెల్లప్పుడు కనుఁగవ | లలరఁ గనుంగొనెడిభాగ్య మంటింపఁగదే. 168
- వ. అని ప్రార్థించిన నాశ్రితవత్సలుం డగుశ్రీవత్సలక్షణం దతనిదెస నెసఁగుదయావిశే
షంబున నట్లకాక యని యానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె ననంతరంబ. 169
- సీ. ధ్వజగరుత్మజ్జేహధగధగదుత్యలు లోకాలోకచరమాంధకార మణఁప
స్వచ్ఛముక్తాతపత్రచ్ఛాయ లసమయచంద్రికావిలసనోత్సవముఁ జూపఁ
బటుశాతకుంభశుంభత్సాన్నిధి లంభోదపథమునఁ గుంకుమప్రభలు నెఱప
మహనీయతోరణశుణిమయస్ఫూర్తియు గోచరప్రతతిచూఁక్కులు మరల్ప
నుదధి నావిశ్భవించె సముద్యదధిక | దివ్యతేజోవిశేషదేదీప్యమాన
పద్మగర్భాండభాండప్రచండ మగుచు | మంగళం బైనశ్రీరంగమందిరంబు. 170
- శా. ఆదివ్యాయతనోపజీవు లయి దుగ్ధాంభోధిమధ్యంబునన్
బ్రాదుర్భావము నొంది రచ్యుతదయాపాత్రత్వమిత్రుల్ భవ
చ్ఛేదావాప్తసదాసుఖోదయులు రాజీవప్రభూతేంద్రము
ఖ్యాదిత్యప్రకరార్చనీయు లగు నందాదుల్ మనోజ్ఞాకృతుల్. 171
- గీ. వారితోడనె వైకుంఠవాసులై ప్ర | సిద్ధు లైనసనందాదిసిద్ధమునులు
నమరగంధర్వకింపురుషాహియతు | గరుడవిద్యాధరాదులు గానఁబడిరి. 172
- వ. అయ్యవసరంబున. 173
- సీ. రావించె నిరవద్యరావనారదవాద్య కలితతుంబురుహృద్య గానవిద్య
మెఱసెఁ గింకిణీరావమిళితమై దివి దేవసశులనర్తన భావగతులలేవ
బలసె దివ్యానేకభవ్యస్తవశ్లోకముఖరమై యెడలేక మునులమూఁక
తోరఁగెఁ బైదైఁ బెల్లుతోలువాసనలఁ జల్లు పరువమై వికసిల్లువిరులజల్లు
పొరసె నమృతాంబునిధిఁ దేలి పుష్పశాలి | ధైవతోద్యానవనకేళిఁ దనరు గాలి
యఖిలకల్యాణమూలమోక్షాలవాల | రంగజననాతివేలసంరంభవేశ. 174
- వ. అప్పుడు. 175
- సీ. భరియించెఁ దద్దివ్యభవనంబు ఖగరాజా కతినబంధురతరస్కంధపీఠిఁ
బట్టె దర్శికరప్రభుఁడు శ్వేతచ్ఛత్ర మురుఘణామండలస్ఫుగణ మెఱయ

నిడిరి వింజామరలిరుగెలంకుల జోక యై సుధాకరుండు సహస్రకరుండు
బకలంబు నేసె హాటక వేత్రపాణియై తఱమి విష్వక్సేనద్వైతాధుఁ
డలికఘటితహస్తాబ్జులై యంతనంత । బలసి కొలిచిరి సకలదిక్పాలవరులు
వచ్చె శ్రీరంగధామంబు వచ్చె ననుచుఁ । జదలఁ గోదలేక కాహళస్వనము లెసఁగె.

వ. ఇవిధంబున స్వయంవ్యక్తంబును, దేజోమయంబును, బ్రణవస్వరూపంబును బ్ర
భూతవైభవాభిరామంబును, నగు శ్రీరంగధామంబు దృగ్గోచరం బగుటయు దిగ్గున గ్రమ్ము
సమ్మదామృతరసంబునఁ బులకాంకురంబులు దలఁకొనఁ గనకనికషసుషమావిశేషంబున
మపమేయం బగుఞ్చాయం బొలుచుకాయంబు భూభాగంబునఁ జాఁగిల్లఁ బ్రణమిల్లి
శారదావల్లభుండు యుగపదుల్లసితచతుశ్శ్చిత్రిప్రయుక్తంబు లగునూక్తంబుల నభిను
తించె నంత నఖిలగుణగణప్రశస్తుండును వేత్రహస్తుండును నగుచు నందుం డాశతా
నందునకు నమ్మహానీయమందిరంబుఁ జూపి యిట్లనియె.

177

మ. అరవిందాసన నీతపంబు ఫలితంబై తోచె లక్ష్మీమనో
హరుగేహం బిదె చూడు లోచనము లింపారంగ నీరంగమం
దిర మయ్యిందిరతోడఁ గూడి యనురక్తిన్ మోగనిద్రాశుండై
హరి యున్నాఁడు జగత్కుటుంబపరిరక్షాయ త్తచిత్తంబునన్.

178

వ. అని నిర్దేశించినఁ గనకగర్భుండు నిర్భరానందంబునఁ దత్ప్రదేశంబు డాయంజనునప్పు
డూర్ధ్వాధస్థలంబులఁ గనకమహిమండలంబులును మధ్యభాగంబున శ్రీదేవియు
నభ్యంతరంబున ననంతభోగియుఁ బ్రతిహారాంతికంబున జయువిజయులుఁ బాగ్భ్యం
బుల దుగ్ధాహారంబులును శిఖరంబునఁ బ్రణవస్వరూపిణి యగుభారతియును, గనక
కలశంబుల నామ్నాయసముదాయంబును నాసాముఖంబున రహస్యజాతంబును బాద
తలంబులఁ గ్రతుప్రతతియు నంగుళీసంచయంబుల యజనంబును నుదరంబున హవిష్ట
లంబును, మఱియు నెడనెడఁ బాకశాసనపరేతరాజ పలలాశనపాశపాణి పవమాన
పౌలస్త్యపాశుపతులును నాదిత్యరుద్రమరుదశ్వనివిశ్వదేవసిద్ధసాధ్యులును సప్తర్షులు
నక్షత్రగ్రహతారకంబులు నాదిగాఁ గలచరాచరభూతజాలంబులెల్లను దోచినఁ బరమా
దృఢతసంభ్రమంబులు డెందంబున సందడింప నద్దివ్యమందిరంబునకుఁ బ్రదక్షిణాభి
వందనంబు లొనర్చి యభ్యంతరంబుఁ బ్రవేశించి యందు.

179

స్తీ. తలగడగా నిడి తల మూఁది వలచెంపఁ గుడిహస్త మెత్తుగా నిడినవాని
మేలిచేదొడవుల మెఱుఁగుదాపలు మించు వెఱకేలు కటిఁ బాఁచి మెఱయువాని

సిరి మేనిపొందునఁ దిత్తంబు సొగయింప నరమోడ్పుఁగన్నుల నమరువాని
 నామంచితోన్నతఁ ~~నామపదమున~~ బిరుదునూపుగము శోభిల్లువాని
 మొలకనగవులఁ దెలివఁ ఘోమువాని । మొఱపు గలమేఘురుచిఁ బొల్పుమేనివాని
 నురగశయ్యపై నొదికిలి యఁ ~~నాని~~ వాని । సకలశుభదాయి శ్రీరంగశాయఁ గనియె. 180

ప. కని యప్పగ మేశ్వరునిత్యనిరతిశయసేరుపమనిగవధికలావణ్యసౌందర్యసౌకుమార్యచాతు
 ర్యస్థైర్యగాంభీర్య సౌశీల్యవాత్సల్యతేజః ప్రభావసౌభాగ్యసౌహృద్దయాద్యనంత
 కల్యాణగుణామృతసాగరాంశిర్ని మజ్జదఖిలావయవసుఖానుభవసముత్కటానందపరి
 పూర్ణమానసుండై శ్రునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి నితాంతభక్తివినయవినమ్రదేహుం
 డై యిట్లని స్తుతించె. 181

దండకము. జయజయజగదేకకల్యాణభావానిశత్రాణసారీణనిస్తారణాపారకారుణ్యరత్నా
 కరా శ్రీకరామ్నాయసారాభిధానామృతాసారశాంతాఘసంతాపయక
 తాపసౌఖ్యస్తప్తోభిగృహజంతేయజంతేచ నిశ్రేయసోద్యోగినోఽష్టాంగయో
 గాంచితజ్ఞానయజ్ఞైః ప్రశంసంతి వేదాగమాస్తావకా భూయభూయః ప్రసాదాభి
 లాషీ సదా సేవతే దేవతానాంగణస్తం సమస్తప్రతీతం గుణాతీత మాధార
 భూతం ప్రకృత్యాః సమానాధికోపేత మాద్యంత మేకం భవంతం భజేఽహం
 ప్రసన్నః సునర్ణధ్వజః ప్రత్యుపశ్చిత్రభానుప్రభాజాలజాజ్వల్యవచ్చక్రధారా
 లిభిన్నా రివతుఃశిరః కుల్యకైవల్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీసమర్థైక మూర్ధాభిషిక్తప్రణామ
 త్పదాబ్జావహం విశ్వ మావర్తతే శాశ్వతం జ్యోతిరాకారలోకోత్కరం తత్త్వ
 సంకల్పమాత్రప్రభూతాలిసాభూతభూతావకాశ్యం దిశానాథతేజో ముఖం
 మిత్రరాత్రిశ్వరా నేత్రయుగ్మం దిశః శ్రోత్ర మేషా ధరిత్రీ పదౌ మాతరిశ్వా స
 నిశ్వాసభూతో నభో నాభి రావాసభూర్మస్తకం, శ్రీః కళత్రం మమో
 ర్భూర్మమోఽహశ్చ రాత్రిశ్చ పార్శ్వ నిలింపాః ప్రతీకా స్త్వ మేవాంత
 రాత్తా పడంగాని వేదాశ్చ ధర్మాణి శాస్త్రాణి సర్వాగమాః పాంచరాత్రం
 తథా సాంఖ్యయోగం తవాజ్ఞాహి వేదాంతవేద్యస్తవ మేకప్రసాదోఽహ ముగ్ర
 స్త్వదీయాతిరోష స్త్వదన్య త్వరం నాస్తి నీహారభానూబృహదాభిను రంభోజినీ
 బాంధవోగంధవాహః ప్రమత్తా భవంతే ప్రభీతాఃప్రయాంతి ప్రజ్ఞాస్వన్వహం
 మృత్యు రభ్యేతి మర్త్యేషుకాతేజనిష్వత్వ మేవాఖిలం వా భవంతం భవచ్ఛాస్య
 బాహూయపాదప్రభూతంనుహీదైవతక్షత్రవిట్కాద్రజాతంసవర్ణాశ్రమాచారధర్మ

స్వమేవత్వమేవక్రతుర్విశ్వమూర్తే సుధీనాథమీనాకరే నహీనాసురాధీనమా
 నాధికానూననానాగమాదాననూరాయ, మత్స్యం నూనాయ, ధీరామృతాహార
 వీరార్ణవక్షీరపూరార్పితోదారభారాచలాధాని చాయ కూర్మస్వరూపాయ
 సర్వంసహాఖర్వ దుర్వారదోగ్ధగర్వనిర్వాహ వర్వగీర్వాణభూతోర్వరోద్ధార
 లోలాయ లీలాధికోలాయ కాలానలాహలకిలాసముత్తల ఫాలాక్షుగోః స్థూల
 శూలాధికాభీలభాస్వన్న ఖాలీఘతారతిదేహాయ లక్ష్మీన్మసింహాయ క్షేమన్మని
 స్తోమసామస్తుతవ్యోమ భూమర్త్యభుగ్ధామసీమక్రమస్థేమ రాజత్పదాబ్జాయ
 మాయావికుబ్జాయ పుత్రాప్తసన్నిత్రగోత్రాన్వితక్షత్ర గాత్రావలి చ్చేశ్వరత్రావలీ
 చిత్రబాహుతారాతిభీమాయ రామాయ చండ్రాభవేదండశుండాభదోద్దండ
 కాండాసనాఖండకాండాహృతోద్దండపాలస్త్యకంతప్రకాండాయ కాకుత్
 స్థవంశప్రకాండాయ కోపావమానాపలేపామరక్షేపతాపారికృత్పాపయాపావ
 లీతాపకేలీసత్పష్టాయ కృష్ణాయ వైహాయసవ్యూహ గోహరిసన్నాహబాహ
 బలోత్సాహనీహారయ గ్వాహదుర్లత్యురతుః పురతోభకర్మప్రబుద్ధాయ బుద్ధాయ
 రోషాగమద్వేషభాషాతిదుర్వేషయోషావధాతోషమేషాది దుర్దోషశీఘ్రస్థగర్భ
 సంస్థాపనోల్కాయ కల్లైక్యహయాయాప్రమేయాయ కించామితానంత
 లీలావతారాయ తుభ్యంసమోదేవ తుభ్యం నమః; కలశజలధిమధ్యచంచత్సితద్వీ
 పరత్నాగ్రవైకుంఠపూరుజ్వలద్దవ్యసాధాతికాంతే సభాంతే భవంతం నిశాగంభ
 సంపుల్లనీలోత్పలశ్రీవిశాలాంగలావణ్యః భ్రాజమానం నతామర్త్యదైతేయ నాగా
 వతంసప్రతానస్ఫుఃత్వినభాగోచితాభ్యాంసరోజధ్వజచ్ఛత్రచక్రాదిచిహ్నైఃపదై
 రంకితాభ్యాం ప్రభాసంపదాభ్యాంపదాభ్యాం మసూజ్ఞామనోజ్ఞాస్వరామ్నాయ
 మంజీరపాలీకసత్పద్మరాగప్రకాశావృతాంసం తటిన్నూతనద్యోతథాతాంబరాం
 చత్కటీమండలాబద్ధకాంచీకలాపం సుధావర్తగంభీరసున్నిగ్ధనాభిప్రభూతా
 యతశ్వేతపద్మాభిరామం లసత్కొస్తుభశ్యామలశ్రీతులస్యామిశద్వైజయంతీ
 సమేతోరువత్కుఃస్థలీకం వరానన్లు కేయూరకజ్రోర్మికాద్యైః పరిభ్రాజితాజాను
 బాహుప్రకాండం రమాలింగమోత్కర్ణరత్నాంగదాంకక్రమై రుల్లసత్కంబు
 కంతప్రదేశం శరచ్ఛంద్రబింబప్రసన్నస్థితాస్యం లసత్కుండలాలోక చంచ
 త్కపోలం పరంపశ్యబింబప్రభాపాటలోఽపం దరద్యోతితస్వచ్ఛదంతాంశుజాలం
 నవామోదినిశ్వాసనాసావిలాసం దివాజృంభితాంభోజదీర్ఘవణోకం సలీలానత
 భూవిలాసం సుఫాలం చలత్కుంచితానీలసత్కుంతలాంతం సముద్యాసికోటీర

చానూత మంగం సమస్తై కసౌందర్యసంపన్ని ధానం మహాభోగినో భోగమధ్యే
 నిషణ్ణం సహౌవ శ్రియా సర్వసౌభాగ్యవత్త్యా సువర్ణాదిభి ర్నిత్యశుద్ధై రసంతై రు
 పాస్యం ససందాద్యోగీంద్రబృందై శృరణ్యం సదాసత్యసంకల్ప మీశం పురాణం
 విభుం విశ్వభూతాంతరస్థం వినాన్యాశ్రయం వేదవిద్యావయిత్యా మనస్వర్చయే
 దభక్తిమాన్యం ప్రసంశంతి సంతస్తమే నోహరం తేన తస్మై శుభం జాయతే
 కిం బహూక్తైశ్చ తస్తేనభావానువర్తి భవాన్; పరమపురుషతత్వస్త్వాన
 జానాతి కచ్చిత్కథం విస్తరేణ స్తుతిం కర్తు మీశో భవిష్యత్యుదంచన్తనీషః
 సహస్రానుభౌభ్యోఽపి పుంభానుపుంభాగతా శేషభాషావిశేష స్స శేషశ్చ శేషత్వ
 మాపద్యతీ శేషిణ స్తే వనోగమ్యభావం విచార్యాసనచ్ఛత్రశయ్యాదిరూపేణ
 వాచాలతా పంచవక్త్రాంచినోఽనాత్మతై స్తర్కహారైః ప్రభిన్నప్రమాణైః
 ప్రకారైః పరిభ్రాంతిమూలై ర్వికల్పలవాలైః పరాభూతసంపాదితాతీతభేదై
 ర్మహాశాస్త్రసిద్ధాంతవాదై రలం కింతు తాపత్రయోర్మిచ్ఛటాసంఘతే శోక
 మోహాదిదుష్టగ్రహాధిష్ఠితే మోహకామాదిలోభాదికావర్తజాలే మహాదుర్భ
 వాంభోనిధౌ మజ్జతాం సారితైకాగతిస్త్వత్పదాంభోరుహైకాంతభక్తిన్
 కర్మప్రసక్తిం పరస్యావిరక్తిం ఖిలూత్పాదయత్యేకనిష్ఠాగరిష్ఠాహి మాయాంతి
 రంతిద్వితీయ్యా మలంఘ్యాసదాస్మాభి రేషా మృషీ కేశవిశ్వాతిశాయిన్ తుణం
 పశ్య మాముల్లసత్కుంభజాతోదయారంభసంభూతవైమల్యగంభీరనీరస్ఫురత్పుం
 డరీకచ్ఛదాకారసౌభాగ్యోభావహాగర్వసర్వస్వచోరై రుదారప్రచారైర్నతా
 రూఢరాగానుబంధై రివోపాంతరక్వర్దయాసంప్రయుక్తై ర్మరున్దానినీమంగళా
 కల్పరక్షాధికారై కపుణ్యాతిదూరై రపాంగై ర్మమత్వంపితా త్వంగురుస్త్వం
 సఖా త్వం సమస్తం జితంతే ముకుందప్రసన్నార్తిహంత్రేజితంతే జగన్నాథ
 గోవిందవిష్ణు జితంతే శ్రియః కాంత రంగాధికాయైన్ జితంతే హరే వాసు

• దేవాదిదేవప్రసిద్ధప్రభో పాహి మాం పాహి మాం పాహి మాం. 182

శ్లోకం. శ్రీ రంగే రుచిరా యస్య । శ్రీరంగే రుచి రాయతా

స దైవతః శరణ్యో నః । సదైవ త ముపాస్తాహే. 183

చ. అని వినుతించినన్ సదయుడై మురవైరి దయామృతంబు నిం

డినకడకంటిచూపు నిగిడించి పిరించి భవద్వచఃసమ

ర్చనమునఁ జాల నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నైతి వరంబు లెవ్వియై

నను నను వేడు మిత్తు ననినన్ బ్రమదంబున నాతఁ డిట్లనున్. 184

గీ. అవధరింపుము నీ విప్పు డవతరించి । నట్టియీవిగ్రహంబు నే నహరహంబు
నెలమిఁ బూజింపఁ గోరెద నిట్ల యొసఁగి । మఱుంగులే కానతిచ్చు నీతెఱఁగు నాకు.

క. నావుడు హరి యిట్లను నీ । భావమ్ము నెఱింగి కాదె పద్మాసన యి
ట్లావిర్భవించితిని ది । వ్యావసధముతోన కొలువు మభిమతభంగిన్. 186

క. ఏనరుఁడు పంచకాలని । ధానంబున నన్ను శాశ్వతముఁ బూజించున్
వానికి మొసఁగుదు నమృత । స్థాన మనిన నెన్న నేల తక్కినపదముల్. 187

క. ఈనాళీక భవాండము । పై నావరణములమీఁదఁ బగమవ్యోమ
స్థానంబున నుండుదు నెపు । డే నప్రాకృతశరీరహితవిస్ఫురణన్. 188

సీ. దేవతిర్యగ్జనస్థావరాత్మకభువనావలి లీలార్థమై రచింతు
నవి చేతనించుటకై సమస్తమునందు జీవరూపమున వసించియుందుఁ
గర్మంబులకు లోనుగాక భూతావలిఁ బ్రసరింపఁ జేయుదు బహువిధములఁ
డదనుగ్రహార్థ మాత్మగతుండనై యుండి జ్ఞానరూపమున విజ్ఞాన మడఁతుఁ

తే. దల్లిగతి పి. తకార్నినై తనరి తిలలఁ । దైలమునుబోలె వ్యాపించి తమ్ముఁగూడి
యున్న నైనను సురలునాయోజ యిట్టి । దని యెఱుంగరు విపులమోహంధు లగుచు.

క. దివి నౌపేంద్రస్థానము । రవిమండలమును సుధాంబురాశియు నన నే
నివసించుకందువలు మూఁ । డవుటఁ ద్రిధామాఖ్య ముఖ్య మయ్యెను నాకున్. 190

వ. తత్ప్రేక్షణంబులందును రాజసతామసాత్మక దుర్విభావ్యుండనై యుండుదు వెండి
యు లోకానుగ్రహార్థం బొక్కొక్కయెడల నావిర్భవించియు నొక్కొక్కనిభా
వంబునం దావేశించియు నొక్కొక్కతావుల జన్మప్రసంగంబు లంగీకరించియుఁ బ్రతి
కల్పంబున నవతారసహస్రంబులు గైకొందు సత్వాయత్తులై మదేకచిత్తులయినయుత్త
ములయెడఁ దద్గుణకర్మాభివృద్ధిర్ధర్మం బత్యంతరాగాసక్తుండనపోలె సకలంబు నను
సంధింతుఁ బితృపుత్రవాత్సల్యంబులనైనను మిత్రామిత్రంబుల నొదవురాగాపరాగంబు
లనైనఁ బ్రాణిస్తోమంబు నామోదఁదలంపు గలిగి యేవిధంబున వర్తించు నావిధంబున
కనురూపంబు లైన రూపంబులు ధరియింతు నవియునుం గాక ద్వీపవర్షతీర్థాయతనంబు
లందుఁ బ్రతిగ్రామగృహంబుఁ ప్రతివర్షంబుల దారులోహశిలామయంబు లగునర్చా
భేదంబుల నుల్లసిల్లుదు నట్టియర్చావతారంబులు స్వయాంవృత్తకవివృత్తిధమానుషంబు

లనఁ జతుర్విధంబుల మెఱయు నందు శ్రీరంగ శ్రీముష్ణ శ్రీవేంకటాచల సాలగ్రామ
 వైమిశ తోతాద్రి పుష్కర నారాయణాశ్రమంబు లననీయేనిమిదిస్థలంబులం గలమ
 దీయ మూర్తులుస్వయంవ్యక్తంబులు, హ స్తిగిరివృషపర్వతచక్ర తీర్థాదిప్రశస్తదేశంబులు
 భవ ధర్మశతమఖప్రముఖదేవప్రతిష్ఠితంబులైనయవి దివ్యంబులు, భృగుతీర్థమందర తేత్ర
 చిత్రకూటప్రభృతిపుణ్యస్థలంబులు భృగుమరీచిమతంగజమునిసీద్ధసంస్థాపితంబు లైన
 యవి సైద్ధవంబులు, విశిష్టాగమోక్తప్రకృష్టశుభలక్షణలక్షితంబు లయి శుచిద్రవ్యరచి
 తంబులయినయవి మనుష్యస్థాపితంబులై యున్నయవి మానుషంబులు వీనిలో స్వయం
 వ్యక్తంబులై యున్నయవి వికృతిమయంబులైనను వానియందుఁ బ్రతిష్ఠాకతపోయో
 గంబునను బూజాతిశయంబునను బింబాభిరూప్యంబునను బ్రసన్నుండవై సాన్నిధ్యంబు
 వహింతు మత్ప్రభావంబున నీ స్వయంవ్యక్తాదులకుఁ గ్రమంబున ద్వేతార్థ (?) పాద
 యోజనమాత్ర తేత్రంబు పరమవిత్రంబునై యతిశయిల్లు. 191

క. శ్రీమెఱయ నెచట సాలఁ గ్రామశిలాచ్ఛనము గల్గుఁ గల్యాణకరం
 బై మహి నచ్చోటికి మూఁ డామడ పుణ్యప్రదేశమై విలసిల్లుకొ. 192

గీ. తక్కుగలుగుగృహాళికిఁ దద్దృహంబు । పావనము విను పురిపల్లె పదియు రెండు
 నొక్కటన మర్విమానము లుండె నేని । సాటి యచట సాలగ్రామ శైలమునకు. 193

క. ఇల నెచ్చోటు మదర్చన । విలసితపూనోత్సవాదివిరహిత మగునా
 నెలపు వెలివాడఁబోలెకొ । దలఁపఁ గనుఁగొనఁగ ననుచితము సుజనులకుకొ. 194

మ. ఇపు డేఁజెప్పినయీస్వయంభువులయం దెల్లకొ గడు నేటియై
 తుపితాశేషదురంతధోషచయమై కల్పాంతరస్థాయయై
 యపవర్గప్రదయోజనద్వయయుతంబై భవ్యమై దివ్యమై
 భువులశ్రీకరఁగఁగఁగా మమరుకొ వేదాంతవిఖ్యాతమై 195

మ. నరులైనకొ సురలైన దైత్యవరులైనకొ సన్నతద్వాదశా
 త్పురిమంత్రైకపరాయణత్వమున నకొ సద్భక్తి సేవించినకొ
 బరమేశ్వర్యసమగ్రభోగవితతికొ బ్రాపించి సర్వోత్తర
 స్థిరవైకుంఠపదంబుఁ జెందుదురు ప్రీతికొ గర్భనిర్ముక్తులై. 196

క. పరమ మిది యొకఁడ౯ న్యఁ । బరవిదజ్జవినము మత్పరాయణు లెందుకొ
 ధురితములు పెక్కినర్చియు । నరుగరు పటుఘోరనారకాధోగతులకొ 197

- క. గోవధ మాదిగఁ గలనా । నావిధపాతకములను దినము మద్భక్తున్
గావింపుచుందురేనియు । నీవలఁ దద్దోషచయము నే హరియింతున్, 198
- గీ. తుది మదీయభక్తివదలనిజను లనా । చారులైన హీనజన్ములైన
వారి నితరబుద్ధి వారక నిందించు । వార లట నికృష్టవర్ణసములు 199
- మ. ధరఁ బెంపొందినమత్ప్రపన్నుల మదుక్తంబైనశాస్త్రంబు మ
త్పరమార్థం బగుమంత్రరత్నమును మత్ప్రతిప్రతీకాశమై
నిరపాయం బగురంగధామమును దుర్మీతిన్ విచారించి రెసి
వ్వరు దూషించుచునుందు రాఖలులు జిహ్వచ్ఛేద్య లుద్యద్గతిన్. 200
- క. మఱచియు శ్రీరంగంబున । నెఱుంగనియజ్ఞానమూఢు లెవ్వరు గల రా
మొఱకుల కిడునశనాదులఁ, దఱికొనిశునకమున కొసఁగఁ దగుననిశంబున్. 201
- క. వారక సకలజనంబులు । శ్రీరంగంబును సుస్మరింపుదురేనిన్
వారక నాకము లనియెడు । నారెండును ఖిలము గావె యరవిందభవా. 202
- గీ. మర్త్యలోకంబునంబు నంబరమునందు । నొప్పు డెచ్చోట శ్రీరంగ మొప్పియుండు
నప్పుడాదిక్కునకు భక్తి నభియుఖంబు । గాఁగ నిలిచి నమస్కరియకారి వగుము.
- వ. అని యానతిచ్చి యాశ్రితనిస్తారకుం దూరకుండఁ దచ్చాసనంబున వారిజాసనుండును,
నిశ్రేయసనిదానం బగునద్వివ్యవిమానంబు గొని సత్యలోకసీమాంతంబున విరజానది
ప్రాంతంబున విశ్వకర్తనిద్దేశంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించి నిరంతరానురక్తదివ్యోపచారవిరాజిత
పూజావిధానంబున నద్దేవుని నారాధించుచు, నారాయణనక్షత్రంబునం బగమహ్నం
బున బ్రహ్మస్థి సహాయుండై మహోత్సవం బొనర్చియవభృథానంతరంబున నింద్రాదిబృం
దారకబృందపరివృతుండై, వందారుమందారం బగునానందకపాణిసందర్శనంబు గా
వించి, యావేళ నుదారస్వాంతుం డగువివస్వంతునకుఁ బాంచరాత్రంబు సమంత్రం
బుగా నుపదేశించె నతం డొరసుం డనువైవస్వతమనువున కొసఁగె, నాఘనుండు
తనతనయుం డగునిత్యోకున కెఱింగించె నాభూభుజుండు చతుర్భుజానిఁ దపోవిశే
షంబున మెచ్చించి కమలభవభువనసీమామందిరం బైనరంగమందిరంబు గొనివచ్చె
నివ్వధంబున నిజాన్వయపరంపరాప్రాప్తం బైనయాదివ్యధామంబు రామభద్రుండు
గుణసముద్రుం డగువిభీషణున కిచ్చె, నతనిచేత నది కావేరీతీరంబున నునుపంబడియె
నని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివరున కెఱిగించినతెఱంగు. 204

కా. బంధుప్రాంగణకల్పపాదప ధనుఃపాండిత్యకాంతేయ ద
 రాంధా రాతివసుంధరారమణదుష్టామాత్యనీతిక్రియా
 సుంధానప్రబలాంధకారపటలీసప్తాశ్వ శశ్వన్నభ
 స్సింధుక్షీరపటిరనిర్మలయశఃశ్రీవాసితాశాంతరా.

205

క. పన్నగశయనవరప్రతి । పన్నగజప్రకరతురగ బహుధనమణిసం
 పన్నగతకలుష సుజనవి । పన్నగసుత్రామ సుజనపావననామా.

206

మాలిని. నమదవనవిలోలా నవ్యశృంగారజాలా
 ప్రమదకరఘోసా భాగ్యలక్ష్మీనివాసా
 శమదమయుతభవ్యా చారువిద్వన్నిషేవ్యా
 సమదరిపువిరామా చాగయామాత్యరామా.

207

గద్యము. ఇతిశ్రీమద్భ్రమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌర
 నామాత్యపుత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీరంగ
 మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీపతికల్యాణగుణా | లాపసమున్నిద్ర భద్రలక్షణవిలస
ద్రూప శశివిశదకీర్తి | వ్యాపితదిక్స్వీమ చాగయప్రభురామా. 208
- వ. అవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితజనరోమహర్షణుం డగువ్యాసశిష్యునంద
నుండు దివ్యబోధను లగుశౌనకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినట్లు శ్రీరంగవతారప్రసంగంబు
తెల్లంబుగా విని యుల్లం బనురాగిల్ల నాగదంతమునివర్చ్యుండు పారాశర్యుతో మహా
త్మా సత్యలోకంబున లోకపితామహునకు నిలువే ల్పగుభుజంగతల్పుం డేకారణంబున
నిష్క్వాకుచేత నానీతుం డయ్యెఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు సవిస్తరంబుగా నెఱిం
గింపు మనిన నాసంయమింద్రుం డతని కిట్లనియె. 209
- శా. వైకుంఠాంఘ్రిసమర్చనాకలనహేవామందు లోనో త్తర
శ్లోకుం డార్తజనావనోదితదయాలోకుండు ప్రత్యర్థిలుం
తామం డర్థహితార్థదానగుణగణ్యశ్రీకుఁ డేపార ని
ష్క్వాకుం డర్కకులామృతాంబునిధిరాకాచంద్రికాలోకుడై. 210
- వ. ఆరాజశేఖరుం డాత్మగతంబున. 211
- శా. దైవవ్యాఖితిత్తులై విషయచింతామగ్నులై రోషమో
హావేశావిలచిత్తులై భవదవిద్యామత్తులై దుగ్భవ
వ్యావృత్తిక బ్రసరించుమానవులభావం బింద్రియార్థంబులం
దా వైరాగ్యము పొంది మోక్షపదపీఠార్థం బపేక్షించునే 212
- వ. మున్ను మత్పితృపితామహులైనవైవస్వతవివస్వంతు లమితానుభావు లగుటం గమల
భవలోకంబున కరిగి యురగగణార్చితుండై యురగరాజప్రభుంకంబున వెలుంగురంగ
మందిరసందర్శనంబు గావించి నిరర్థశభోగాపవర్గంబులం జెంది రందు మార్గంబు నాకు
దగ్గమందై యున్న దనిన నస్మత్పుత్రపౌత్రాదుల నెన్న నేల యిదిగావున నానిమి

త్తంబునఁ బ్రాణిజాలం బెత్తెఱంగున ముక్తి వడయు నాతెఱంగు పొందుపడునంతకు
నసురాంతకు భజియింతు నని చింతించి యనంతతపోనిష్ఠుం డగువశిష్ఠునకంతఁ దద్వృ
త్తాంతంబంతయు నెఱింగించిన నమ్మునిసత్తముం డాన్యసోత్తమున కిట్లనియె. 213

క. ఈతలఁపు మేలు జనవర । నీతపమున సంభవించు నిజ మెంతయుఁ బ్ర
భాతపురాతనమునితతి । చేతన్ మును వింటి వినుము చెప్పెద నీకున్. 214

చ. జగదుపకారబుద్ధి నరిశాసన నీవు తపం బొనర్పఁ బ
న్నగపతిశాయి దివ్యభవనం బజాఁ డెప్పుడు తాను దెచ్చి నీ
కగణితభక్తి నిచ్చి నదియాదిగ నీపురి నుండు ధర్మపా
రగు లగుయుచ్చదస్వయధరావరులెల్ల భజింపఁ బెంపురన్. 215

క. అటుకొంతకాల మరుగఁగఁ । బటుఁక్రమశాలి రామభద్రుఁడు గుణలం
పటుఁ డగువిభీషణున కా । డఁట నొసఁగిననిజపురమున కదిగొని చనుచున్. 216

గీ. నడుమఁ గావేరికడ దృగానందమైన । యిందుపుష్కరణీతటి నిడి కదల్చు
నలవి గా కేఁగఁ గల్పాంత మందు నుండి । బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోవు పార్థివేంద్ర.

క. ప్రతికల్పము నీగతి నా । గతుఁ డగు దివినుండి భువికిఁ గమలోదరుఁ డా
శతధృతినినములు దఱిగిన । నతులితనిజదివ్యపదమునందు వసెంతున్. 218

క. కావేరీతీర్థస్థితు । లైవెలసినదాక్షిణాత్యు లం దనిశము ల
క్షీవరుఁడు రంగశయనుఁడు । దా వదలఁడు కరుణ వారితప మెట్టిదియా. 219

క. ధారుణిఁ గలనానావిధ । దారుణదురితము లొనర్చుతామసులైనన్
శ్రీరంగదివ్యదేశము । జేరఁగఁ గలిగినను ముక్తిఁ జెందుదు రధిపా. 220

క. క్రిమికీటవిహగమృగలిమి । కమరాదిఖగోరగములు గనుతమతిర్య
క్త్యము నొఱఁగి శాశ్వతస్థితి । యమితశ్రీరంగమందు నావాసమునన్. 221

క. హరికృపగలఘనులకుఁ గడు । నిర వగునానెలపు నిలువ నితరులకెల్లన్
బురహరజలజభ వాధిక । సురకృతవిఘ్నముల నచటఁ జొరరా దెపుడున్. 222

మ. వనజాతప్రియవంశభూషణలసద్వర్ణాశ్రమాచారవ
ర్ధనులై ధీధనులై మునుందపదస క్తస్వాంతులై శాంతులై
ఘనులై నజ్జనులైనసాత్వికులు రంగక్షేత్రమం దెన్నఁ డెం
డును గ్రందె చరియింతు రప్ప డడఁగున్ దుర్వారవిఘ్నావళున్. 223

వ. అనిగావున.

224

ఉ. దక్షుడవై జగజ్జనహితంబుగ నిష్పక్షుఁ బూని శ్రీమద
ప్రాతరమంత్రచింతనపరాయణచిత్తుడవై భజింపు మ
బ్రాహ్మఁ బయఃపయోధితనయాభినయాలసచారుచంచల
ద్వీక్షణచంద్రికారుచుల వేడుకఁ జొక్కుచుకొనివల్లభులై.

225

వ. అని నిజకులగురుం డగునయ్యతివరుం దుపదేశించినహ్నించి యతని కభివందనఁ బొనర్చి
వీడ్కొని యమ్మహీకాంతుండు సకాంతుండై కాంతారంబున కరిగి యెట నిర్ద్వం
ద్వండును వశిష్టాశ్రమసమీపంబునఁ దనదేవి పరిచర్య లొనర్ప నిష్పరిగ్రహండును,
నిశ్చలుండునునై తపంబొనర్చునంత.

226

ఉ. తా ఘన మయ్యె నెల్లెడ నిదాఘము దూరనిరస్తచైత్రిక
శ్లాఘము మార్గగాభిమతచండమయూఖనిరోధవిస్ఫుర
స్తేఘము తోయదానపరిమృష్టమహాఘము శుష్యదంబుమా
ర్గఘము సర్వజంతువపురుద్గతభూరినిదాఘ ముర్వరై.

227

సీ. అతిమరుద్ధూతశాఖా మ్రోన్మనస్సంఘట్టమోద్ధాగ్నిదగ్ధదావోత్కరంబు
చండభానుప్రభాసహసముజ్జ్వంభణాటోపప్రభిన్నగండోపలంబు
మృగతృష్ణికాసమున్చిషదంబుధిస్ఫురదవిఠతోదన్యనానాధ్వగంబు
తప్తతోయాశయాంతర్లుతత్పతీనకమతనక్రగ్రాహసముదయంబు
కటపకోటరసంలీనపహగకులము । నగలతాకుంజవిభ్రాంతమృగచయంబు
శాదనిర్మగ్నభూదారపైరిభంబు । నగుమ మించె నిదాఘసమాగమంబు.

228

క. ప్రాణికిఁ దను వొసఁగు జగ । త్రాణపయఃపాదపములు పటుఘర్తపరి
క్షీణములై కోరె జగ । త్ప్రాణపయఃపాదపాంతరంబులఁ దమకులై.

229

క. మునికన్యార్పితజలములఁ । తను పగుతమపాదులందుఁ దరువులనీడల్
గనుపట్టి నిలిచె దినకర । ఘనతరపరితాపభీతిఁ గదలనికరణిలై.

230

ఉ. అట్టి యనేహముం గడపె నాన్యసకేసరి నాల్గుదిక్కులై
బిట్టుమిడుంగురుల్ చెదర భీకరవహ్నులు మండుచుండఁగా
నెట్టనమధ్యభాగమున నిల్చి పదాగ్రము నేల నూఁది మా
రెట్టనిమాపు లుగ్రకరబింబముపై నిడి యూర్ధ్వబాహులై

231

వ. తదనంతరంబు.

232

మ. జలదాటోపవిశాల మింద్రధనురంచద్వారుణీకూల ము
త్కలికాలంబకదంబసాలవనమధ్యస్ఫారసవ్యావళీ
కలనావాల ముదారకేతకపరాగవ్యాళ ముర్విధర
స్థలనృత్యస్మదకేకిజాల మగువగ్నాకాల మొప్పెం గడున్.

233

వ. వెండియు

234

సీ. శుంభదంభోధరస్తోమభీమాదంభగంభీరగర్జావిజృంభణంబు
దృగసహ్యాచటులదీధితినుత్సముద్దామసంకులజీమూతసంకరంబు
జంఝూమరుద్ధతస్ఫారధారాసారనీరంద్రతమధరణీనభంబు
రోధోనిరోధకాగాధపాథః పూరవాహినీ వర్ధితవార్ధిజలము
కర్దమస్థలచంక్రమక్రమసగర్వ । దద్దరోత్తరవికటపృథగ్విధప్ర
భూతనిర్ఘోషబధిరితాశాతటంబు । నగుచు మించె నభోనభస్యాంతరంబు

235

శా. ధారాశాంబుదబృందనిర్భరనిరోధన్యాప్తి నాశాంతముల్
భూరిధ్వాంతమయంబులైన జను లేప్రాద్దున్ రవిం గానమిం
దా రూహించుచు నుందు రాకొనుట మధ్యాహ్నంబు నుద్దామని
ద్రారంభంబున రాత్రిటం బగట బోధావాప్తిఁ బత్యూషమున్.

236

ఉ. ఆసమయంబునన్ విరహితావరణం బగుచోటఁ బ్రాథమ
ద్మాసనబద్ధవిస్ఫురితుఁడై బహులాశనిజాతపాతసం
త్రాసములేక భూరిజలధారల నెప్పుడు దొప్పఁదోఁగుచున్
జేసెఁ దపంబు రాజకులశేఖరుఁ డక్షయధైర్యశాలియై

237

ఉ. అంత నిరంతరంబును దురంతసమున్నతిమంత మయ్యె హే
మంత ముదారవిస్ఫురితమంజులమాక్తికజాలఝల్లరీ
కాంతిలసత్తుషారకణికాపరిగుంభితభిల్లభీరుసీ
మంతము దుర్దమక్రమవివర్ధితపద్మవనాంత మెంతయున్.

238

వ. మఱియును.

239

సీ. ప్రత్యూషజృంభితప్రాలేయదుర్లక్ష్యమాణపద్మభవాండమండలంబు
సంకులద్వాసరసమయమందిరభవద్యోతఖద్యోతభానూత్కరంబు

వితతనిశీధినీ వేళాసహస్థితశీతరుగ్భింబవిజృంభణంబు
 శీతాంశుదుర్దినవ్రాతసంచితకరీపాగ్నిధూమావృతాశాంతరంబు
 నగుచు సంతంత కెగసె నీహారధరణి । ధరసముద్ధూతనిబిడశీతలసమీర
 తాభిసంపాతజాతమాయాతిభీత । జంతుసంతాన మగుచు హేమంత మంత. 240

గీ. హిమముచే సంబరంబెల్ల నిమరుగొనఁగ । నుష్ణకరుఁడును గరము లొయ్యెయ్య సాచి
 తాను ననలాంశ ధరియింపఁ బూసె ననఁగ । నెంత యనవచ్చు నింక హేమంతమహిమ.

శా. ఆహేమంతదినంబులక ధరణిపాలాగ్రేసరుం డదృఘో
 త్సాహోఽహోపమునం గ శద్వయసపాథఃపూరమధ్యస్థుడై
 యాహారంబు జలంబ గా నచలదేహస్వాంతుడై నిర్జర
 వ్యూహంబుల్ వెఱఁగందఁగా మెఱసె నత్యుగ్రప్రకారంబునక. 242

వ. అంత. 243

ఉ. సంతతపుష్పసౌరభసుజాతిదిగంతము పాంథమర్మభి
 త్కుంత ముదాత్తమత్తపికఘోషితమన్తధరాజ్యవైభవో
 దంతము జంతుజాతసుఖదస్థితమంతము దూరధూతహే
 మంతము సంతతార్తిగసమగ్రతఁ జూపె వసంత మంతటక. 244

వ. వెండియు. 245

సీ. కలకంతమధురపాగై వృఖరీకారణమహితసారస్వతమంత్రవిద్య
 నానావనీజాతనవయావనప్రదాంచితరసాయనయోగసిద్ధఘటిక
 కుసుమసాయకనిరంకుశరాజ్యసప్తాంగసన్నాహవైభవాస్థానసీమ
 మందమందాగతమలయానిలాంకురవ్యాపారసులభఘంటాపథంబు
 చేతనద్వంద్వసౌఖ్యసంజీవకరణి । విరహిదశమదనావేశవిషమవేళ
 శిశిరమదకుంభిసంరంభసింహమూర్తి । లీల నేతెంచె మధుమాసకాల మంత. 246

గీ. పసిమిఁ బాసి ముదిరి పస రింకి పరుసనై । పటపు మిగిలి తుదలు పగిలి తలకే
 పండి తొడిమె లెడల నెండుచుఁ గారాకు । దుల్లెఁ దరుల రవము పెల్లు గాఁ

క. కారాకు రాల లేజిగు । లీరిక లెడనడఁగి శాఖ లేకవిధంబై
 పేరెఱుకపడక యుండెను । భూరుహములు కొన్ని దివసములు వనపీఠిక. 248

వ. తదనంతరంబ. 249

సీ. గ.మురులై నయము దూకూని మోసు లెడరి లేజిగురాకు వెట్టి కంజిగి దలిర్చి
జొంపముల్ గొని జగజంపుగాఁ బొదలి క్రొన్న న లొత్తి మొగ్గలఁ దనరి నిగ్గు
దులకించి మొగడలు ద్రోవి లోరేకులు బిగిసి తుద ల్వచ్చి నిగిడి వచ్చు
పూవుగుత్తుల మించి పూఁపల నిండాఁగి పిందలై యొగ రెక్కి పెరిగి పులుసు
మిగిలి కరిగట్టి కలఁగి దోరగిలఁబాటి | యారఁబండినఫలముల నమరుగెలల
వ్రేకదనమునఁ గొమ్ములు విట్టవీఁగి | పరగెఁ దరువులు కన్నులపండు వగుచు. 250

చ. గునియుచు గుజ్జమావినెలఁగొమ్మల నిమ్మల వ్రాలి సోఁగలేఁ
గొనలు దెమల్చి కెంజిగురుగుంపులు లంపులు మేసి క్రొవ్వి వీఁ
కను నెగరెక్కి దగ్గుపడుకుత్తుకలం గొదలేనినూతన
స్వనములు పంచమశ్రుతుల జట్టికొనం జెరలించెఁ గోవెలల్. 251

చ. మెకములక్రొత్తనెత్తురుల మించునునుంబులిగోరుబాగు సాం
పుకుఁ బసఁజూపు వాఁడికొనముక్కునఁ బక్వఫలంబు లొత్తి యం
జక వెసఁ గ్రమ్మతియ్యనిరసంబులు కుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి రా
ట్చుకములు పోతరించి రొద చొప్పడ నెల్లడఁ బల్కెఁ బెల్లుగఁ. 252

చ. అరవిరికమ్మడమ్మివిరులందుల నెందును సోడుముట్ట న
బ్బరముగ నుబ్బు మేలివలపుల్ పసిఁగొందుఁ జెలంగి యూఁగి లో
గులువులువాటి కర్ణికలఁ గొందుల వాచవు లూసుతేనె ము
త్తరముగఁ గ్రోలి యన్న కోని మానక యుమ్మని మ్రోసెఁ దుమ్మెదల్. 253

చ. మిలమిల మంచు మించు చలిమించుల ముద్దులనందమామ కాం
తులఁ దులఁదూఁగుక్రొమ్మెలకతూఁడు గొనం గబళించి త్రుంచి వి
చ్చలవిడి మేసి గబ్బుఁగొని సమ్మదనాదము లొప్పఁజేసి లీ
లల మలసెన్ గొలంకులకెలంకుల రాజమరాశీదంపతుల్. 254

సీ. తళుకుసుపాణిముత్యాలమించుల మించి మెలయుచుక్కలమేనిమెఱుఁగు దటిమి
కలికిరాయంచఁతెక్కలలేవ గిలుమాడి విరిమల్లెగుత్తులమురువు దెగడి
చదువుతోయ్యలిమేనిచాయ నుల్లసమాడి వెలిదమ్మిమొగడలతెలివి గలిచి
జిగిమిఱుతోగరెక్క సిరులకు నస మిచ్చి పాపరాయనివన్నె కేపుచూపి. 255

తే. పాలమున్నీటితరఁగలపసల నంపి | కొండయల్లునిమై తెల్పు కొంచపఱచి
శుప్పతిలచుట్టుగొండవై గొనలుసాఁగి | వెలచివెన్నెల లెల్లడ వెల్లివిరిసె. 256

ఉ. సారపుడేట వెన్నెలరసంబులు మేలిమినల్లగల్వపూఁ
గోరల నించి చందనపుగుబ్బలిమై జనుదెంచు గాడ్పులకై
సారెనుఁ జల్లజేసి మృదుచంచుపుటంబులచేఁ జకోరముల్
కోరిక నిచ్చె మచ్చిగఁ జకోరిక లింపులఁ గోరగింపఁగన్.

257

ఉ. గందపుఁగొండనెత్తములకందువ నేలకితీవయిండ్లలో
గెందలిరాకుఁ బాన్పుల సుఖించి నితాంతరతిశ్రమంబులకై
జెందినచెంచుగుబ్బెతలచెక్కులఁ జిమ్ముజవాదిచాసనల్
విందులు సేయుచుకై మెలఁగె వేమఱుఁ గోమలగంధవాహముల్.

258

వ. అట్టివసంతసమయంబున నవ్వనంబున దపోనిరతిశయంబున వర్తింఁచు నమ్రార్తాండముల
మండనుతేజోనుభావంబు భావంబులు గలంప నిలింపు లాత్మపదభ్రంశనాశంక నం
దఱు పురందరుపాలికిం జని యత్తెఱుం గెఱింగించినఁ గించితానతముఖుండై శతముఖుం
డంతరంబున తద్వ్రతభంగంబు సేయ నుపాయంబు విచారించి పంచశరసంచలితజగద్ధీ
రతావైభవుం డగుమనోభవుం దలంచినతత్క్షణంబ.

259

సీ. కప్పారు నెఱివెండ్రుకలకొప్పు కొప్పుగాఁ బారిజాతంపుఁబూజంతి మెఱయ
రతిపదాల కకాంకిత మైనమెసలిపై నిలువుఁగస్తురిబొట్టు చెలువుమిగుల
గేయూరముద్రలు గీల్కొన్న గళమున మాక్తికంబులకంతమాల యమరఁ
జెదరుగంధపుఁబూత జెన్నొందుమరమునఁ బద్మరాగం లపదక మెలయ

260

తే. సరససంభోగశృంగారసహజమహిమ | లలితయశావనలావణ్యలక్ష్మీఁ బెనుప
ననుపమానజగన్మోహనైకమూర్తి | దగ్ధకుండు వచ్చె నింద్రునాస్థానమునకు.

261

క. వలరాజురూపరేఖా | విలసనములు దనివిసనక వీక్షించెడిచో
నిలువెల్లఁ గన్ను లగుటకు | ఫలమెల్లను గలిగె నమరపరిపాలునకుకై.

262

ఉ. అప్పుడు పుష్పబాణురుచిరాకృతి దప్పక చూచి చిత్తముల్
ద్రిప్పఁగ లేక కోర్కె తఱితిపులఁ బ్రేమ లెలర్ప మానముల్
దప్పి చలించి ఘర్తసలిలం బెసఁగకై బులకించి నివ్వెఱుల్
గప్పి విచిత్రరూపములకై వడి నిల్చి రమర్త్యభామినుల్.

263

వ. ఇట్లు వచ్చినభావసంభవు బహువిధంబుల సంభావించి జంభారి నిజకార్యారంభం
బెఱింగించి మఱియు నారఘాకుమారున కిట్లనియె.

264

చ. అమరులదివ్యబాణనిచయంబుల పెల్లు దృణీకరించి ద
 స్పమునఁ జరించుపోటరులు భామలకోమలహాసద్భగ్విలా
 సముల ధృతుల్ గలంగి వివశత్వము నొందుట విశ్వలోకదు
 ర్దమభవదీయకోరకశరంబులబల్కి గదా మనోభవా. 265

ఉ. ఏకమనస్కులై తగుల మెందును లేక విరక్తధర్మశి
 ట్టాకరు లైనవారి మెకసందున డెందముఁ జూచి చించి బ
 ల్కాఁకలు సేయు నీకు మహిళాసహచారదృఢావివేకు ని
 ట్టాకుఁ బరాభవించు టనఁగా సరకా నరకాంతకాత్తజా. 266

వ. అని యగ్గించి తత్కాలసముచితసత్కారంబుల నతనిఁ బ్రీతునిఁ గావించి వీడ్కొలిపి
 తత్కార్యసహాయంబుగా సురగణికానికాయంబును బంపిన నయ్యచ్చరలు వియ
 చ్చరేంద్రపంపునఁ గందర్పునకు ముందట నిలచి యమ్మహిపాలుండు తపం బొనర్చువ
 నంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 267

నీ. కొమరారు చెంగల్వకొలఁకుల కెలఁకులఁ బూఁదేనెఁ దనివొందుపొదల మొదలఁ
 బార లెత్తుకర్పూరతరువులమటువుల మదికింపుగలయేటిమడలకడల
 విలసిల్లుశశికాంత వేదులవీదులఁ గేలి కిమ్మగుమేటిగిరులతరుల
 నింపుగాఁ బండినయ్యాడలనీడలఁ చెలువై నసుర పొన్న చెట్లపట్ల 268

తే. నాకు దీపలక్ష్మీవల నతిశయించు । పోకమ్రాఁకులజోకల వీక నెగఁయు
 ఘనపరాగంబు రాగంబుఁ బెనుప నెసఁగు । మొగలివనముల మనముల ముద మెలర్ప.

క. మెలఁగుచు మధురసములజడి । కలఁగుచు లీలాభినయసమంచితగతులకై
 వెలఁగుచు నవసరసోక్తులఁ । జెలఁగుచు నృపుఁ జేరి వేల్పుచేడియ లచటకై. 270

నీ. పాణిపల్లవమృదుస్పర్శఁ జూతంబుల సుకరాంధ్రహేతుల నశోకములను
 గలభాషణంబులఁ గర్ణికారంబుల వదనాసవంబుల వమశములను
 బరిరంభణంబులఁ గురువకప్రతతుల దృగ్విలాసంబులఁ దిలకములను
 దరహాసకాంతిసంతతి సురపొన్నల సమదరాగంబులఁ జంపకముల 271

తే. నసమసమగీతలహరిఁ బ్రియాశములను । జారుముఖగంధముల సింధువారములను
 బ్రాహ్మనఖరాంకురక్రీడఁ బాటలముల । నాధరంబార నందందఁ ప్రోదిచేసి. 272

- సీ. అతివ చందనతలకాంచితం బీవనం బిది యే నీమోము నిట్ల కాదె
పల్లవోల్లాసిని పడఁతి యీతరుశాఖ నీజాడ లదియును నేఁబోలు
లలితాంగి మాధవీలతిక పుష్పిణియైన నంటఁగారాదు నీ వందఁ జనకు
వనజాక్షి కాంచనావలి కాససేసెను జగమంతయును దద్వళంబ కాదె. 273
- తే. మెలసి లోకొత్తరంబై సమీరణంబు దక్షిణం బొట యెఱుఁగవా తరుణి యిపుడు
బాల నీసొమ్ము రాజీవజాల మెల్లఁ | దలఁప మాకేల కైవరతతికిఁ గాక. 274
- క. ధవళేక్షణ లీలార్థం | బవతంసముగాఁగఁ గవలయముఁ గాల్చెఁ జెలీ
చెవి నమర సత్యవతిగా | భువి నిక దలఁమోపు మాసెఁబో ఫణిసతికెన్. 275
- వ. అని యివిధంబున నిచ్చారూపచతుర సల్లాపంబులఁ బ్రహేదంబునొంది వినోదించుచు.
క. ఓసరసిజాక్షి యిది గడు | నొసర మని యేల దవుల నొసరిలెదు నీ
కేసరములు వలసిన నీ | కేసరములు గూర్పు లలితకేసరములుగాన్. 277
- చ. తలఁపులు నిక్క నిక్కపుముదమ్ములఁ దమ్ముల సంచలించున
య్యలులకు లోఁగి లోఁగినుకనందెద నందెద వేల చంపు కా
వలి పలినున్న మొగ్గలనివారణ వారణయాన కోయు మిం
పలరఁగ దానఁ జేటి రస మానదు మానదు లేతపూవులన్. 278
- క. ఎలమావుల వలరాయని | యలమావుల శుకపికంబు లాఁగిన వేల్పుం
బొలమావులవిరహార్తుల | దలమా వులుకక * చరింపఁ దరుణి యిచటన్. 279
- సీ. ఏపారువనలక్ష్మీయిమ్ములు దమ్ములు తుహినాంశునెరుకందువలు దొవలు
భ్రమర నాయకు లేలుపల్లెలు మల్లెలు కందర్పసిరులు చెంగల్వవిరులు
నెసఁగుపూ మొగ్గల యెల్లలు మొల్లలు వలపుసంపదలు చేవంతిపొదలు
తొలునెయ్యములకుఁ బోదులు విరవాదులు నవవిహారదములు నారదములు. 280
- తే. వేడుకల కామెతలు కురువిందలతలు | రసిక జనముల మెచ్చులరచ్చ పచ్చ
యనుచుఁ గుసుమాపచయికేలీ కంతకంత | కంతరంగములన గుతూహల మెలర్ప. 281
- సీ. పదములకెఁజాయఁ బఱచినిల్చినచోటఁ జిగురకు పఱచినచెలువు నెఱపఁ
దీగకై వడిఁ గొను సాఁగనిక్కిన నీవి వెడజాఱ నతనాభిబెడఁగు దెలుపఁ

బరువంపుచిరులపైఁ బచరించు మాడ్కులు మెలమెల్లనన్నులై తెలపుచూపఁ
గేలుసాచిన నివ్వగిలుకత్తుకాంతులు జిగిచన్నుఁగ్రేవల జీరువాట

282

తే. మలఁగి జఘనంబు వెనుకకు మాగ నిగిడి | వ్రేళ్లపై ముద్రికలమించు వెల్లికొనఁగ
వాడివాలారుకొనగోళ్ల వలను మెఱసి | కోర్కు తెచరింపఁజూపులు గోసె నూర్తు. 283

సీ. చెనుటచిత్తడి చాలఁ చెలువొందునొసలిపైఁ గుఱుచక్రొన్నెఱులు గైకోలు నెఱపఁ
వెడఁదకన్నులకెల్లుబెడయుచూపులు వాలుర్పులిపించుగతి దళతళనఁ బాలయఁ
గదలు బింకపుఁజన్నగవ నిండుపఱపున నిఱుపేదకాఁదీఁగ తరలఁబాట
ధట్టించితుదవ్రేళ్ల దట్టుచో వెస నుం గురములకాంతులు బిత్తరములఁ దాటఁ

284

తే. గత్తురోచులు నెఱయ గంకణము లొరయఁ
దెరలి మొలనూలు మెలఁగ నందియలు సెలఁగ
సంతసము బెంప నూర్పులు సందడింపఁ
బ్రోడ యొక్కతె కందుకక్రీడ సలిపె.

285

క. కరతలరుచి నరుణంబై | ధవఁ దననఖకాంతిచే సితంబై దృష్టి
స్ఫురణ యిడ నసితతరమై | కరమొప్పెను బంతిమూటిగతి నొక్కటియున్.

286

సీ. సరిలేనిబం గారుజలపోసనము వీణె మెఱుఁగుడాచనుగుబ్బమీఁద నిల్చి
తులలేని వజ్రకాంతులపెల్లు వెదచల్లఁ గొనగోళ్లతంత్రులు గూడ మీఁటి
నిగ్గులు దులకించునిడువాలుఁగన్నులు తళుకు సారెలమీఁద దడఁబడంగ
గంకణంబులు ఘులుఘల్లున బహుతాళగతులు వాయించుసంగతులు నెఱపఁ

287

తే. గ్రమముతో మంద్రమధ్యతారకలశుద్ధ | మిశ్రసాళగములరాణ మీట రాగ
వితతిఁ దగుమిత్రములు మేళవించి పాడెఁ | దెఱవ యొక్కతె సంగీతదేవి యనఁగ.

క. నిరుపమవీణావాద్య | త్వర నితరకుచంబు గదలెఁ దరుణీమంచాం
తరితోన్న తవామపయో | ధరసందర్శనము లేమిఁ దా వడఁకుగతిన్.

289

వ. మఱియును.

290

సీ. క్రీడామయూరంబు నాడించెఁ గంకణక్వణచారుకరతాళగతుల నొకతె
కామతంత్రరహస్యగర్భోక్తు లొఱపు గాఁ గలికిరాచిలుకకుఁ గఱపె నొకతె
ముఱియుచు నటియించుముద్దురాయంచకు నెఱిమందయానంబు నేర్చె నొకతె
ఘహనీయయావనోన్మాదంబు పెంపున దీగయుర్రెప్పల వేడ్కఁ దూఁగె నొకతె

291

తే ధవళశశికాంతవేదికాంతరమునందుఁ | చెలులతోఁ గూడి వలరాజుఁ గొలిచె నెకతె
లలితసహకారమాధవీలతల కెలమిఁ | బరియోత్సవలీలలు నెఱపె నొకతె. 292

వ. ఇట్లు బృందావకసుందరీబృందఁబు బహుప్రకారంబుల మదనవికారకారణంబు లగులీలా
విలోలసంధిభావంబులు పచరించియుఁ గేళివిహారంబుల సంచరించియు నసమశృంగా
రభంగీపిశేషంబుల మెఱయు నారాజతపోధనుచిత్తంబుఁ జిత్తజాయత్తంబు చేయం
జాలక. 293

ఉ. మేనక విన్ననై నిలిచె మెల్లన మో మరవాంచె రంభ లో
నూనినవంత నివ్వెఱఁగు నొందెఁ దిలోత్తమ గర్వహీనయై,
దీనత నొందె నూర్వశి మదిం జలియించె ఘృతాచి యన్యకాం,
తానిచయంబులెల్ల దవుదవ్వుల నుండె భయంబు పెంపునక. 294

వ. అట్టియెడ ముక్కంటిమగతనంబు సగంబుగాఁ బెనంగిన నెఱజోదు ప్రమోదంబున గ్ర
యాణసమయ సముచితసన్నాహసంరంభవిజృంభితుండై బొండుమల్లెలబొమిడికంబును
గొజ్జంగివజ్రాంగియుఁ బొన్నగుబ్బెలరాగెవల్లులును మెఱయ హరిసీలజాలంబులదాలు
నేలునలుపునం బాలుపుమిగులుకొదమతు మ్మెదగొనయం బెక్కించి మించుగాఁ దొడి
గిన యించువిల్లునం బెల్లునిగిడి పల్లవులయుల్లంబులఁ గాఁడిపాటుకోరచూపులు గలకళా
కతులకలికి కనుజిలుకడలధగధగలం బొలయుమెఱుఁగులు గుఱిగొన బసనికుసుమర
సముం గులికి పులుగడిగి గలులు దీర్చి వంకలొత్తిన గ్రొత్తలై యున్న మదనమోహన
వశీకరణసంతాపనాభిధానంబుల నొప్పారుసహకారసారసాశోకశరీషకోరకప్రదరం
బులు నిలచి సవరించినకవదొనలు ధరియించి కట్టాయితంబై విరిదమ్మిబండికండ్లును బిస
కాండపుటిరుసులును బొగడమొగడలచీలలును దొగలనొగలును మొగలిరేకులపలు
కయుఁ గలువకాఁడియుఁ గురువేరువాగంబులును సంతరించి వసంతసారథి తిన్ననై
యున్నక్రొన్న సమునికోలఁ గదల్చి యదల్చినం గెరలి చెరలి కొట్టుచు మిన్నపై
బాటుచిలుకవారువంబుల రయంబున దళతళం బొలయుదిక్కులఁ బిక్కటిల్ల వెన్నెల
వెదచల్లువెల్లియుఁ గలిగి తనరుతనరథంబు రతిస మేతంబుగా నెక్కి మధుమధురసహ
నసంభ్రమద్భ్రమద్భ్రమరయుంకారకాహళారావంబులు చెలంగ నుభయపార్శ్వం
బులఁ గదలివచ్చుకలకండవీరభటపటలంబుల నంతకంతకు సంతసం బొలయ నేనా
ముఖంబునం గలయఁ బొలయుమలయానిలయంబుచేత నాధూతంబు లగుతరువ్రాతం
బుల నెనఁగుకుసుమపరాగంబు నభోభాగంబువఁ బర్వి సర్వంబు వదిలంబగునిజప్రతా

పానలస్ఫులింగజాంబు ననుకరింప నరుంధతీపతియాశ్రమంబు సాత్తెంచి యచ్చట
రిచ్చపడియున్న యచ్చరలఁ దెలిపి కలపికొని యామహిపాలుసమీపంబునకుం జను
నప్పు డెప్పుహోతుండు. 295

చ. ఎసఁగినబాహ్యసంచరణ మెల్లను మాన్చి మరల్చి యెద్దెసం
దుసికలనీక నెమ్మనయుతోఁ బిరిగొల్పినచూపు దేవతా
విసరణిరోవతంస మగువిష్ణునిపై నిడి నిస్సమీరణ
ప్రసరణదేశదీపరుచిరస్థితి నిశ్చలయోగయుక్తుడై. 296

ఉ. ఉన్న తెఱంగుఁ గూచి రభసోన్నతి మి న్నదలంగ నార్పుచున్
బన్ని శుకాన్యపుష్టమధుపప్రక రామరకామినీతతిన్
మున్నిడి చందనాచలసముద్ధతమందమరుత్సహాయసం
పన్నతఁ బేర్చి యందఱకుఁ బ్రాపుగ నిల్చి యదల్చి బల్విడిన్. 297

మ. సరి గెందామర మొగ్గనారస మలిజ్యోవల్లి సంధించి భా
సురమాణిక్యమయోర్మికారుమలు చతుష్కోణశోణద్యుతుల్
బెరయం జక్రనిభాకృతిం దనువు శోభిల్లన్ వడిం దీసి ని
ర్భరముష్టిన్ వెస డాసి యేసె మరుఁ డారాజన్యమాడామణిన్. 298

గీ. అట్లుపుంఖానుపుంఖంబు లగుచు నిగుడు | నతను బాణపరంపర లాన్యపాలు
నిచ్చఁ దెరలింపఁజాలక విచ్చిపోయె | జగతిఁ బూవుల కది సహజంబ కాదె. 299

క. తా నసమాస్త్రం దనియును | మానవపతి మానినీసమన్వితుఁ దనియున్
పూని మది దురభిమానము | మానక నటు పెనఁగి మరుఁడు మ్రాన్పడియుండెన్. 300

వ. అయ్యవసరంబున. 301

గీ. అడఁగె మలయానిలుండు సాంపతె వసంతు
డలులు విభ్రాంతి నొందె గోయిలలుఁ జెదరె
జెదరి మోములు వాంచె రాచిలుకపిండుఁ
జిన్నఁబోయిరి దివిజరాజీవముఖులు. 302

వ. అంత నిత్యోక్తుభూకాంతుం డంతర్నివృత్తహృషీకవ్యాపారుండై యుదయదరణికిరణ
నికరవిక సితసరసీరుహదళశోభావిడంబకంబు లగునంబకంబు ల్లలన విచ్చి పురో
భాగంబున. 303

- మ. కనియొక మారు జగద్విమోహనశుభాకారుక సమారూఢయా
వనశ్శృంగారు శుకాలికోకిలపరీవారుక లలాటావళో
కనభూరివ్రతభంజనస్ఫురదహంకారుక సముద్ధూతచే
తనసంకల్పఫలావతారు విరహోగ్రప్రాణిసంహారునిక. 304
- క. కని నిర్వికారగతి న | మృదుజవరాగ్రేసరుండు మరునకుమరు
ద్వనితల కతిథిసపర్యా | ఘనసత్కారము లొనర్చి కడువినయమునక. 305
- క. సంతసమే కుసుమశర వ | సంత సముల్లాసమే కుశలమే దివిష
త్కాంతాజనంబ త్రిభువన | సంతాపహరప్రచార సౌఖ్యమే పవనా. 306
- చ. అని మధురోక్తు లొప్పుఁ దమ కందఱకుక బ్రియ మాచరించున
మృదుజవరేణ్యధైర్యగరిమంబునకుక వెఱగంది యొండొరుం
గనుఁగొని సమ్మదంబు మతికంపము విన్నదనంబు లజ్జయుక
బెనఁగొన నంతరంగమునఁ బిమ్మిటి గొంచు రహస్యభాషలక. 307
- క. ఈతగు లీతెగు వీతెలి | వీతాలిమి యీవిరక్తి యెటు గంటిమె యీ
భూతలపతి గలఁగడు మన | చేతల వ్రతసిద్ధి యుల్లసిలుఁగా కింకక. 308
- వ. అని యగ్గించి రంతఁ గంతుం డమ్మహీకాంతున కిట్లనియె. 309
- ఉ. నీవు తపస్వి వాదు ధరణీవర యింద్రియముల్ వశంబు నీ
కేవిధి నేనియుం గెలువ నెవ్వరు నొపరు మున్ను జంగమ
స్థావరముల్ మదేకవిజితంబులు నా కగపాటు లేనిభూ
తావలి గల్గెనేని యిదియంతయుఁ గ్రోధముచే హతం బగుక. 310
- క. వెఱపింప వచ్చి వెఱచిన | తెఱఁగున నను గెలుతు నని మదిం బూని హరుం
డఱిముఱిఁ గ్రోధముచేతక | బటివటియై తపము విడిచి పొఱుడె మొదలక. 311
- క. మిక్కుట మగువలపుతమిం | గుక్కుటమై చనిన దేవకులనాయకునిక
మక్కువ తగవు దలంపమి | నక్కమహాసనుని నెఱుఁగవా లోకమునక. 312
- శా. కామక్రోధవశంబు విశ్వమును దత్కామంబు క్రోధంబు నా
జ్ఞాముద్రాధరు లబ్జనాభునకు నాసర్వేశునేవించుటక
భూమిశోత్తమ నీవు మత్సముఁడవే మున్నీకు లోనైతి మే
లా మాటల్ గయికొందుగాక భువనాలంఘ్యాధ్యలోకోన్నతుల్. 313

వ. అని ప్రశంసించి తచ్చాపభయంబున నచ్చోట నిమిషమాత్రంబు నిలువ శంకించి మగిడి
తనపోటువిధంబు నిట్వొకునన్ని ధానంబున నైన నిజపరాజయంబును సుగరాజున
కెఱిగించి యథాస్థానంబున కరిగి రంత దురంతకార్యచింతాసంతాపితస్వాంతుండై
మరుద్వంతుండు. 314

మ. పటుబాహుబలదర్పితామరచమూపశ్రేణి గొల్వొక సము
త్కటదీప్తానలవిస్ఫులింగవిసరోగ్రక్రూరధారాశత
త్రుటితగ్రావగరుద్వితాన మగునస్తో నస్త్రముం బూని యు
ద్భటదానాకుల్లగండమండలమహాదంతావళారూఢుడై. 315

క. అతిరయమున నాధరణి । పతికడ కరుగుటయుఁ దనకుఁ బ్రభుసముచితస
త్కృతు లాచరింపఁ బూనిన । యతనితపస్సిద్ధిఁ గని మహారోషమునకా. 316

క. గిరిభేది వైచె నన్నర । వరువైఁ బటుకుటిలకఠినవైరివ్రజని
ర్భరగర్భతిమిరసముదయ । హరణదినారంభహేళి నాదంభోళికా. 317

వ. ఇట్లు ప్రయోగించినఁ బ్రపంచితదీగ్ధనిగ్ధోషభీషణంబై తనమీఁద నడరువజ్రాయుధంబు
బెడిదంపుటురువడి కిందుకయుఁ జంచలింపక యమ్మునతనయుండు సకలభక్తభయ
త్రాణపరాయణం బగునారాయణదేవునిచక్రంబు దలంచినతత్క్షణంబు. 318

సీ. ప్రళయమార్తాండమండలచండతరసముదూభ తభూరిప్రభాపుంజమగుచు
ఘనసహస్రారనిర్గతమహోగ్రానలజ్వాలావలీఢదిగ్విలయ మగుచు
సహజతేజోవిశేషక్షణాంతరూభతసర్వదివ్యాస్త్రవిస్తార మగుచుఁ
గఠిననిర్భూతసంఘాతభీషణఘోషనిర్భిన్న రాక్షసీగర్భ మగుచు
సకలశుకముఖ్యమునియోగిజనసమగ్ర । మహితనిగమార్థసంస్తూయమాన మగుచు
వచ్చె మానసవేగమై వనజగర్భ । దాసభయకర్షణంబు సుదర్శనంబు. 319

వ. ఇట్లు వచ్చునమ్మహాస్త్రరాజంబుతేజంబున దౌదాలన దళితసంరంభంబై దంభోళి
పొడవడంగి పోయినఁ గని జంభారి సిగ్గుపడి బెగ్గడిల దిగ్గన కనకగర్భపాలికిం జని
తద్విధం బంతయుఁ జెప్పిన నప్పరమేష్ఠి యాశ్చర్యంబు నొంది వైకస్వతనందనుమ
నూరథమహాత్మ్యంబు దెలియఁగోరి నిమిలితాప్తనయనారవిందుండై యానందంబున
డెందంబునఁ గనువిచ్చి చూచి యాభూవరోత్తము చిత్తము శ్రీరంగశయనప్రవృత్తం
బగుట యెఱింగి మెయెఱుంగక యొల్లంబోయి మెల్లన తెలిసి నిజస్వామి యగుశ్రీరంగ
ధామనిసన్నిధానంబున కరిగి సురగణసమేతంబుగా సాష్టాంగప్రణామం భాచరించి

కృతాంజలియై ముఖకంజంబులు పుంజంబులుగా నూరకున్న యన్నలువలై గృహ
కటాక్షంబు నిగిడించి పుండరీకాక్షుం డిట్లనియె. 320

చ. జలరుహగర్భ నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నేను విషాద మేల నా
తలఁ పెఱిగింతు నీకు నది తప్పదు విన్న మదేతదంచితో
జ్వలశుభమూర్తితోఁ దరణివంశమహీధవరాజధానియై
వెలయునయోధ్య కేగెదను విశ్రుతరంగగృహస్వితంబుగన్. 321

నీ అచట నిత్యోపకారాధీశ్వరుఁడు మొదలయినతత్కులజనతాధిపతులు
గొలువ మహాయుగంబులు నాల్గు పరిపూర్ణ మగుదాఁక నుండి యనంతరంబు
చోళమండలమునఁ జూడ నొప్పారుకావేరీమహానవితీరమునను
జంద్రపుష్కరణీలసత్ప్రదేశమున మన్వంతరంబులు రెండునైదు నిలచి
యంత భవదీయ మగుదివసాంత మైన । నేఁగుదెంచెద నీయున్న యెడకు మగిడి
యపుడు పూజించె దీసుగతాగతంబు । లిట్లు ప్రతివాసరంబును నే నొనర్తు. 322

వ. ఈక్రమంబున భవదీయ ద్వితీయ పరార్థంబు సమాప్తం బైన నీకు ముక్తి యొశం
గెద నొక్కవిశేషంబు వినుము ప్రతిమాస మారాధనంబుచేసి యొకవాసరంబు లేక
యున్న మహాదోషంబు సంభవించుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబును వలయు నాటునెల లెడపడినఁ
బునఃప్రతిష్ఠాపనంబు కర్తవ్యంబు తత్ప్రసాదకైంకర్యాదు లొదవినం బ్రతివిధానం
బవశ్యకర్తవ్యంబని తత్పరవేదు లెన్నుదు రిన్నియమంబు లన్నియు దివ్యసైద్ధమానుషార్చ
నలయంద కాని భుక్తిముక్తినిధావంబై స్వయంవ్యక్తప్రధానం బైనశ్రీరంగంబందున
లేవు నీ వనుదినంబు నన్నుఁ బూజించెవు గాన నీకార్యం బంగీకార్యం బిత్వాకునకు
శ్రీరంగం బిమ్ము పొమ్మనినం దెలివొంది శతానందుం డాక్షణంబ. 323

మ. సురయతాసురసిద్ధసాధ్యభుజగస్తోమంబు గొల్వ న్మునీ
శ్వరవేదస్తుతినాదముల్ నెలఁగ దార్మ్యస్కంధపీఠంబునన్
బరఁగన్ రంగనికేతనం బిడి మహీపాలుండు నిత్యవ్రత
స్థిరుడై యున్న తపోవనంబునకుఁ దెచ్చెన్ దివ్యమాంగంబునన్. 324

క. కొనివచ్చి యమ్మహేశ్వరుఁ । డనురక్తి మొనర్చు బహువిధార్చనములున్
కొనియిచ్చె రంగధామము । ఘనరుచిధగధగితఙ్గుఖస్తోమంబున్. 325

మ. అటు శ్రీరంగమహావిమానము నిజైకాయత్త మైనన్ సము
త్కటహర్షంబునఁ దానె మోచుకొని యిత్వానుండు సామంతులున్

- భటులు మంత్రులు ద న్నెడుక్కొన శుభప్రాధిక బ్రవేశించె ది
క్టచంచద్వజతోరణం బగునయోధ్యాపట్టణోత్తంసమున్. 326
- క. ఆపురమున కుత్తరమగు | గోపురమున కెట్టయెదుటఁ గ్రోశార్థమునం
దీపితసరయుతమసా | ద్వీపవతీద్వితయమధ్య దేశమునఁ దగన్. 327
- మ. సమభూమిన్ బరమోత్సవంబునఁ బ్రతిస్తాపించె శ్రీరంగమున్
కమనీయావృతనారికేశకదళీఖర్జూరనారంగమున్
విమలార్థప్రతివాక్యవిశ్రుతవనీవిశ్రాంతసారంగమున్
సమభావార్యవిలోకితాభినవమోక్షశ్రీనటీరంగమున్. 328
- సీ. పదపడి యద్వివ్యభవనంబుచుట్టును గోటలు నట్టళ్లు గోపురములుఁ
బటుకవాటంబులుఁ బందిళ్లు నరుగులుఁ గాంచనమఃములుగా నొనర్చి
పూజనాపరు లగుభూసురోత్తములకు బహుపరిచారికాప్రకరమునకు
విష్ణుధర్మరహస్యవిదు లయినఘనులకు జాబాలియునికిఁ గళ్యపవశిష్ఠ
వామదేవాదు లగువారివారి కుచిత | మైన నెలవులు రచియించి యందు నిలిపి
తదనుమతికాస్త్రచోదితోత్సవములెల్ల | వివిధవిధ వాన్వితముగఁ గావించె హరికి. 329
- క. విశేషించి ఫాల్గుణమాసంబునఁ బూర్వఫల్గుని నక్షత్రంబునఁ బుత్రపౌత్రసహితుండై
యవభృథసహితం బగుమహాత్మవం బొనర్చె నివ్విధంబునఁ బ్రతివర్షంబును జరుగు
చుండు సంత నయ్యత్వాకువంశపారంపర్యంబున. 330
- క. శశిమరుదశనదిశాకరి | దశనశరచ్చరదశారదాశరధరరా
ట్పకుపతివిశదయశోనిధి | దశరఘుఁ డుదయించె నమితదమనోరథుండై 331
- కా. ఆగాజేంద్రుఁడు పుత్రలాభనిరతుండై యశ్వమేధంబు పెం
పారంజేయఁగఁ దన్మహాత్మవదిదృఢాయత్తులై వచ్చి రా
పారావారవసుంధరాతలమునన్ బ్రఖ్యాతులై సంతతో
దారైశ్వర్యసమగ్రు లైననృపు లుద్యతైస్సన్యసంయుక్తులై 332
- గీ. వసుధలోన ధర్మవర్త సురుచిరవి | ఖ్యాతి నెసఁగు చోశభూతలేశుఁ
డజితనూజవిరచితానందవిభవాభి | రాముఁ డైనరంగధాముఁ జూచి. 333
- క. ఆదేవుదివ్యమూర్తి | శ్రీఁ దనచిత్తమునఁ గదియఁ జేర్చి నితాంతా
మోదామృతమునఁ బులకలు | జాదుకొనం జూడ్కి దివియఁజాలక మదిలోన్. 334

మ. అతులం బైనతపోవిశేషమున నీయబ్జాక్షు నిష్వాకుడే
గతి మెచ్చించి విరించిమందిరసురంగం బైనరంగంబు నూ
ర్జితశక్తిం గొనివచ్చె నిచ్చటికి నారీతిన్ మహావైష్ణవ
వ్రతనిష్ఠారతిఁ బూని మత్పరికి రాఁ బ్రార్థింతు నిదేవునిన్. 335

చ. అని తలపోయుచున్ దశరథాధిపుయాగము సుప్రయోగమై
యొసరినదాఁక నయ్యెడన యుండి యతండు దుదెం బ్రయంబునన్
ఘనముగఁ జేయుసత్కృతులు గైకొని క్రమ్మట నాత్మపట్టణం
బున కరుదెంచి నిర్భరతపోనియమోద్యమచి త్తవృత్తుడై. 336

గీ. ఇందుపుష్కరిణీతటి కేఁగి యచటఁ | దపము గైకొన నాన్మసోత్తమునిఁ జూచి
తత్సమీపంబునందు నితాంతనియతిఁ | బాయకున్న మునీశ్వరప్రకర మెలమి. 337

క. ఓనరనాథోత్తమ నీ | మానసమున నేమికోర్కి మసలినదపముం
బూనెద వది చెప్పఁగఁదగు | నేనియు నెఱిఁగింపు మనిన నృపుఁ డిట్లనియెన్. 338

చ. హరి సతిభక్తిఁ గొల్చి యజుఁ డాదియుగంబునఁ గన్నరంగమం
దిగము పయోజమిత్రమలదీపకుఁ డెప్పుడుపుత్రుఁ డెట్లు చె
చ్చెరఁ గొని వచ్చె నాత్మపురిసీమకు నట్ల తదాలయంబు మ
త్పరి కిటమీఁద నేను గొనిపోవుటకై తప మాచరించెదన్. 339

వ. ఏను లోకహితార్థంబు గా నీయర్థంబు సమర్థింపం బూనితి మీచేత ననుజ్ఞాతుండన
కదా యనిన నమ్మహాత్ము లతని కిట్లనిరి. 340

క. ఏలా ప్రయాస మవనీ | పాలక నీతలఁపు మున్న ఫలియించిన దా
కీ లెఱిఁగి శీఘ్రమింకం | జాలింపు తపస్వివేప సంచారంబుల్. 341

వ. అది యెట్లనిన. 342

ఉ. ఉన్నది యీప్రదేశమున కుత్తరదిక్కునఁ గ్రోశమాత్ర ధా
త్రిన్నుప మీపురాతనపురీస్థల మప్పురనాథుఁ గాదె రా
ద్రోన్నతి మున్ను పుష్పశరు నుక్కడఁగించినలీల నీక్షణో
త్పన్నకృశానుకీలముల భస్మము నేసె హరుం డుదగ్రుడై. 343

గీ. ఆపురప్రాంతమునఁ గల దగ్నికల్పం | డైనధాల్భ్యమునీశ్వరు నాశ్రమంబు
నచటికొకనాడు మేము కార్యాభిలాష | నరిగి సుఖగోష్ఠి మై మన్నయవసరమున.

చ. హరి చనుదెంచి చాల్భ్యముని యస్మదుపేతముగాఁగ భక్తి గు
స్థిరమతిఁ జేయుపూజనలు చేకొని సారదయాసుధారస
స్ఫురితకటాక్షపీక్షణరుచి పాలనుకొ మముఁ జూచి మేదురా
దరమధురస్వరంబు జలదస్వనభంగిఁ జెలంగ నిట్లనుకొ.

345

ఉ. తాపసులార మీయభిమతం బాడఁగూర్చుటకై కవేరక
న్యాయపులిసస్థలంబున నికాధిపపుష్కరిణీతటికొ జగ
ద్రూపితరంగమందిరముతోఁ జనుదెంచి వసింతు వేగ మీ
లోపల నెందుఁబోక మదిలోఁ జలియింపక యుండుఁ డీయెడకొ.

346

వ. ఎ ట్లనిన.

347

ఉ. లోకభయంకరుకొ దశగతుం బరిమార్చుట కేను రామభ
ద్రాకృతి నన్యమోన్వయమునందు జనించి యయోధ్యలోనఁ బు
ణ్యాకర మైనరంగనిలయంబు విభీషణు కిత్తు నాబుధ
స్లోకుండు దేర మీరు ననుఁ జూచెద రీడ ననంతపీఠికకొ.

348

వ. అని యానతిచ్చి యప్పరమేశ్వరుం డరుఁగఁ దోడన కూడి నేను మును మార్తాండు
మండలపర్యంతంబును గొలిచి చని మరలివచ్చునెడ భవద్వంశకర్త యగువికర్తనుండు
మమ్ముఁ గనుఁగొని యిట్లనియె.

349

సీ. మున్ను పద్మజలోకమున రంగశాయి నే నర్పించి మద్వంశు లైననృపులు
దేవ నీచసత్తాబ్జసేవ నేయఁగ నుండవలయు నీ వని మ్రొక్కి వరముగాఁగ
గోరిన గరుణఁ గన్గొని యయోధ్యాపురిఁ గావేరిదరిఁ జిరకాల మేను
వసియించి ప్రీతి భవత్కులీనులచేతఁ బూజఁ గైకొనియెద భూరిదారు
జ్ఞాఘోకలివేళ గతిశూన్య మైనప్రాణి । తతికి సులభుడ నయ్యెద ధర్మరహితు
లైననాస్తికు లెపుడు క్రందై చరింతు । రపుడు దుర్లభ మగునస్మదాశ్రయంబు. 350

వ. అని యానతిచ్చెఁ గావున శ్రేయోభిలాషంబు లగువారికిఁ గావేరంబునఁ జోళవం
శసంభవుం డైనధర్మవర్తోపదేశంబున నవశ్యంబును శ్రీరంగనాయకుండు వేంచేయు
నది తప్ప దని చెప్పిన లోకబాంధవుభాషణంబులఁ బరితోషంబు నిగుడ మగిడి వచ్చి
యచ్చట నున్న వార మచ్యుతుండును దాశరథియై యవతరించినాఁ డచిరకాలంబునన
యస్తన్న సోగధంబు సిద్ధించు రఘునాథదయాభూషణుం డగువిభీషణుం డెప్పు

డిచ్చటికి రంగధామంబు దెచ్చు నప్పడ నీ కెటింగించెద మంతదాక భవద్రాజ
ధాని యగునీచోళపురంబునన యుండి మహీపాలనంబు నేయుము పొమ్మనిన సమ్మదం
బిద్ది యని యమ్మానవేశ్వరుం డరిగె ననంతరంబ. 351

సీ. అహిమాంశుకులరోహణాచలస్థలమున నలిగినదివ్యరత్నాంకురంబు
జానకీమృదులభుజాపంజరంబున రాజిల్లి విహరించురాజకుమ
యోగిమానసభూసురోద్యానవనములఁ గలయ నర్తించుశిఖావళంబు
నగజామృద స్తవనవమధుద్రవములఁ జవుల నింపునఁ జొక్కుపట్టదంబు
కలితకరుణాసుధారసకలశజలధి । దశరథాధిపసుకృతసంతానశుము
భక్తహృద్వర్తి తారకబ్రహ్మమూర్తి । రాజపరమేశ్వరుండు శ్రీరాఘవుండు. 352

క. రాముఁడు హరిమణినివహ । శ్యాముఁడు శుచిధాముఁ డమరసన్నతసుగుణో
ద్దాముఁడు రక్షితసుజన । స్తోముఁడు జనదృక్పకోరసోముఁడు మతీయుక్ 353

సీ. ఎవ్వనిసుగుణంబు లీశానుముఖ్యులు చెలంగి కైవారంబు చేయుచుండు
రెవ్వనికరుణచే నెసఁగుధన్యులకు నాకల్పాంత మగు నిర్వికారపదము
ఎవ్వనిఁ గొలుచువా రిచ్చనేయరు కల్పతరుకామధేనుచింతామణులను
ఎవ్వనికడకంటి కెఱుపు వచ్చినమాత్ర బ్రహ్మాదిదివిజులు పగులుచుండు
రెండు నెవ్వనిచరణారవిందరజము । పెంపు గౌతమసంయమి పెండ్లిపెద్ద
యతఁడు జగదేకచాపదీప్తాగ్రగురువు । రామభద్రుండు లోకాభిరామమూర్తి. 354

వ. అమృతహాథనుగ్ధరవరేణ్యుండు. 355

సీ. కన్నె కయ్యమునంద ఘటితనాక పురీకవాటకఁ దాటక గీటణంచె
ధూలుకూఁకటినాడ లీలఁ గౌశికయ గభంజనోత్సాహు సుబాహుఁ జంపెఁ
దల యొగగట్టుశత్రుతీ దేవదైత్యదుస్తరము ధూర్జటిధనుర్వరము వితీచె
నలవోక దొరసి హేలాజితాఖిలస్పృహస్తోము భాగవరాము దూలఁదోలె
దండకావనమార్గసంతతనిరోధు । రచితసుజనాపరాధు విరాధు నతీకె
దళితసకలామరునిఁ జతుర్దశసహస్ర । దితిజముఖుని ఖరుని వధించెఁ గడిమి. 356

క. ఆచలితకరణకనకమ్మ । గోచితలీలావిమోహితోర్వీతనయా
లోచనహృదయుని సదయుని । నీచుక్త ఘోరీమఁ గడపె నేలం గూఁక. 357

- క. బంధురశరహతు నేనె గ | బంధుని బహుదుగ్జనైకబంధుని గృతని
ర్బంధునిఁ బృథుతరకతిన | స్కంధునిఁ బ్రావీణ్యవిస్రగంధునిఁ గలనన్. 358
- చ. పరిసరుఁ గాగఁ నేలె నిరపాయచరిత్రుని శత్రుకానన
స్ఫురదురువీతిహోత్రుని సముజ్జ్వలమేరుసమానగాత్రునిన్
బరమపఁపిత్రు సన్మునిసుపర్వతతిస్తుతిపాత్రునిన్ మనో
హరఫలశేముషకబళితాంబుజమిత్రుని వాయుపుత్రునిన్. 359
- శా. లీలం దార్కొని యేసె నుగ్రరణకేళిన్ వాలి వాలిన్ ప్రభా
హేళిన్ హేమస్థరోజమాలి నరివాహిన్యాటవీకీలీ ను
త్తాలవ్యాశక రాశివాలపరిబద్ధ స్థూలపౌలస్త్యకం
తాలిన్ బూజితశూలి నప్రతిమబాహాసత్వశాలిం బడన్. 360
- క. కిష్కంధాపురి నిలిపెను | బుష్కరహితతనయు సునయు భూనుతపినయున్
నిష్కాశితరిపుజీవుని | నిష్కలిభావున్ బ్రతాపనిధిసుగ్రీవున్. 361
- మహాస్థగర. బలిమిం గట్టించె నత్యుద్భటభిదుఁడు రాపాతభీతావనీభృ
త్కులసంరక్షావినిద్రున్ గుపితజలచరక్రూరసంఘట్టనోద్య
జ్జలనిగ్లోషాధిరాద్రున్ జనితమణిసుధాచంద్రలక్ష్మీసురద్రున్
బ్రశయాంతస్సుప్తవిశ్వంభరభరితకృపాప్రాప్తభద్రున్ సముద్రున్. 362
- మ. హతుఁ గావించె సపుత్రమిత్రముగ దీప్తాస్త్రంబులన్ గాంచన
క్షీతిభృద్ధ నివిధరాధరోద్ధాణశక్తి ప్రాఢదోర్దండసం
గతభాస్వద్భవచంద్రహాసనిశితోగ్రక్రూరధారాసమా
హతభీతప్రపలాయితాదితిసుతేంద్రైరావణున్ రావణున్ 363
- మ. ఇ ట్లనన్యసాధ్యంబు లగుమహానుభావప్రతాపతేజోవిశేషాదిగుణంబుల నఖిలజగన్ను
తాం డైనదశరథసుతుండు సమస్తసామ్రాజ్యభోగంబుల ననురాగిల్లుచు, శశ్వదైశ్వ
ర్యం బవార్యంబుగా నశ్వమేధయాగం బుపక్రమించి, భూచక్రంబున నవక్రవిక్రమక
శాధన్య లగురాజన్యలఁ దన్తహోత్సవంబునకు రప్పించుచు ధర్మచర్తావనీవరుఁ బిలిపిం
చిన నతండును నిఖిలదేశాగతా నేకభూపాలావలోకనజాతకౌతూహలాయితశాతోద
రీచరణమణినూపురయుశంయుశధ్వనితగోపురం బగునయోధ్యాపురంబుఁ బ్రవేశించి
యారఘునందనచరణారవిందసందర్శనంబునఁ గృతార్థీకృతజన్తుండై తన్మృగంబు పరి
పూర్ణం బగునంతకునందుండి మరలి నిజపురంబునకుం జని యంత నిక్కడ. 364

క. వితతవసంతగుణావలిఁ | బాత పగునెల నినుఁడు మీనమున నున్నతటిన్
సితసప్తమి శనిరోహిణి | నతిశుభలగ్నమున వాసరాగమవేశన్. 365

చ. హితుఁ డగునవ్విభీషణున కిచ్చె దశాననవైరి లీల స
న్నతి నఖిలార్చ నోపకరణంబులతో బహుచిత్రశిల్పక
ప్రతతులతో మహీసురతపస్విసమాజముతో మహాత్సవ
స్తుతమణి హేమవస్తుతతితో శుభసీమము రంగధామమున్. 366

ఉ. ఇచ్చిన భక్తి సంభ్రమము లిచ్చఁ దలిర్పఁ బ్రదక్షిణంబు ము
న్వచ్చి నమస్కరించి జతనంబున మస్తమునన్ వహించి పెం
పచ్చుపడంగ రాక్షసబలావళితో నిజపట్టణంబుకై
చెచ్చెర నేఁగి యేఁగి యభిజిత్సుముహూర్తము చేరున త్తటిన్. 367

సీ. అను వైనతామరపాశుఁజప్పరముల నలరి క్రీడించురాయంచకవలు
రాజిల్లుకల్వపూ గాజుటోవరులలోఁ దవిలిపాయనియశిద్వంద్వములును
వావిరిలే నాఁచుదీవపందిరులలోఁ దనుపొందుజలచరదంపతులును
జెంగల్వదడెలతరంగడోలికలలో మేలమాడెడుచక్రమిథునములును
దరులఁ బండినసహకారతరులఁ బ్రేమ | గోరి విహరించుమదకేకిశారికలును
గలిగి పథిగుల కింపులు గడలుకొలుపు | విమలతరపుణ్యవారిఁ గావేరిఁ జేరి. 368

క. విలసితవనలక్ష్మీకర | కలితనవస్ఫటికముకురగతి నతిరుచిర
స్థలమున మలయానిలమృదు | చలితతరంగానుమేయసలిలం బగుచున్. 369

క. ఏపారుచంద్రపుష్కర | ణీపరిసరభూమి రంగనిలయు మిడియె నా
లోపల నచ్చోళనృపతి | తాపసులును వచ్చి రతిముదంబున నటకున్. 370

గీ. వచ్చి దైత్యవంశవరునకు నుచితస | త్కృతు లొనర్చి భక్తి యతిశయింప
రంగళాయిచరణరాజీవపూజనం | బాచరించి ప్రముదితాత్మ లయిరి. 371

వ. అంత ననంతగుణగరిష్ఠం డగునాదనుజశ్రేష్ఠం డాసరోవరంబునం గరంబు నియమం
బునఁ దత్కాలకరణీయంబు లాచరించి సమంచితోపచారపూర్వకంబుగా సావ
ధానంబున శ్రీరంగరాజపూజావిధానంబు దీర్చి సప్రదక్షిణప్రణామం బాచరించి వేద
శాస్త్రపురాణోక్తంబు లగుశ్రీబైష్ణవనూక్తంబుల నభినుతించి గమనూన్ముఖుం డైన
యతనికిఁ గృతాంజలియై యన్నరేంద్రుం డిట్లనియె. 371

క. అకుటిలమానససుజన । ప్రకటితసౌజన్యజన్యపాటితవిమత

ప్రకర మముఁ గూర్చి యిచ్చట । మొకకొన్నిదినంబు లెలమి నుండఁగవలయున్.

ఉ. నావుడు నాతఁడెల్లి మనునందన యీఫణిరాజశాయకిన్

శ్రీ వెలయంగ నుత్సవము చేసినయట్టిదినంబు గావునన్

భూవర మత్పురంబునకుఁ బోవలయున్ వెస నన్న నాదశ

గ్రీవుసగర్భతోడ నృపకేశరి యిట్లను నెమ్మిఁ గ్రమ్మఱన్.

373

మ. విమలంబై తనుపొందునీయుభయకావేరీసరిస్మధ్య మీ

రమణీయోన్నతస్థైర్యతస్థలము లీరాజీవపండంబు లీ

భ్రమరాంచత్తరుసాంద్రచంద్రసరసీప్రాంతంబు లత్యంతహృ

ద్యము లిచ్చోటన చేయు ముత్సవము దైత్యవ్రాతచూడామణీ.

374

గీ. అనిన నట్లకాక యని నిల్చె నచ్చోట । దానవేశ్వరుండు తత్క్షణంబు

తగుపదార్థములు ముదంబున సమకట్టె । ధర్మవర్తధరణిధవవరుండు.

375

శా. నిర్మింపించె ననల్పశిల్పరచనల్ నేత్రాభిరామంబుగా

భర్మద్వారకవాటవేదిచయకుంభ స్తంభకుంభద్వ్యతుల్

ఘర్తాంశుప్రభ గప్పి దిక్కుల వెలుంగన్ బూపసూపాన్నస

ర్పిర్తద్వ్యంబుపయఃపయస్యఫలగుప్తీస్థితశాకావళుల్.

376

శా. భూనాథౌగ్రణి యొక్క నాట నలఘుస్ఫూర్తిన్ రచింపించె దా

నా నాదేశసమాగతద్విజయహీనాథౌర్యశూద్రాదిసం

స్థానాద్దంబులుగా మతావళులుఁ బ్రాసాదంబులన్ దంతివా

హానీకాయతనంబులన్ విపణిరధౌమంటపశ్రేణులన్.

377

క. ఈభంగి ననమసంప । ద్వైభవసామగ్రి నభినవంబుగ నిచ్చా

లాభసముత్సుకుఁ డగు నా । భూభుజుఁ డొనరింప దైత్యపుంగవుఁ డెలమిన్.

378

గీ. సహృద్యకన్యాతటావాససంయమింద్ర । సమితితో విధిశిష్యపంచకముతోడ

నమ్మహారాజవరునితో సావధాన । బుద్ధియై యాగమోక్తప్రసిద్ధవిధిని.

379

చ. చెలు వగుచంద్రపుష్కరిణిచేరువఁ జారువవాంఠవీధి నిం

పులు మది నింపుమేలిసురపొన్నలక్రింద సువర్ణమంటప

స్థలమున నిందుకాంతఘటితం బగు వేదికమీఁద నున్నతో
జ్వలమణిపీఠికఁ మృదుభుజంగమ రాజవిశాలశయ్యవైఁ.

380

క. ఉత్సవ మొనర్చె నాశ్రిత | వత్సలునకు సఖిలభువనవందితునకు శ్రీ
వత్సప్రశస్తకాస్తుభ | వత్సస్థలనకుఁ గ రేణువరవరదునకుఁ.

381

సీ. అగరుఘాపముల మిన్నగల వాసన కెక్కి జడివట్టి కుసుమవర్షములు గురియ
భేరిమృదంగశంఖారావముల మించి చారణస్తోత్రనిస్వనము లెసఁగ
ముక్తాతపత్రదీప్తులు మీఠి ఖేచరికరచలచ్ఛాయరకాంతు లాలయ
ధ్వజరణక్రింకిణీతాళసంగతి నింపు దనరునచ్చరలనృత్యములు మేఱయ
ననిశకర్పూరతైలధారాతిదీప్త | దీపమాలిక లానతదివిజయకుట
పద్మరాగాంతరంబులఁ బ్రతిఫలింప | మాసరము లయ్యె నుత్సవవాసరములు.

382

ఉ. సమృద్ధిల నిట్లు దివసంబులు తొమ్మిది చెల్లినఁ బ్రభా
తమ్మునఁ బూర్ణచంద్రతిథిఁ దత్పదసంశ్రయ్యలై విరక్తులై
నెమ్మిఁ జరించువైష్ణవమునిప్రకరంబులతో దశామ్యులే
దమ్ముఁడు వేడ్కమై నవభృథం బొసరించె సమంచితక్రియఁ.

383

వ. ఇ ట్లతం డొనర్చు సముచితసత్కారంబులఁ బరితోషితుండై విభీషణుం డర్థమాస
వ్రతంబునఁ దత్పుణ్యక్షేత్రంబున వసియించి మఱునాఁ డరుణోదయసమయంబున
గమనోన్ముఖుండై యద్దివ్యవిమానఁ త్నంబు నావహింపం బూని తరలింపనోపక
యఖండమదభ రాఖండలప్రచండ వేదండశుండాకాండమండితంబు లగుబాహుదండం
బులు బెండువడఁ బెనంగి యొండొండ నిట్టూర్పు లెగయఁ దగఁదొట్టి నెట్టుకొనిన
వగలఁ బొగులుచు నిలాతలంబునఁ బడి పొరల నతనివై గరుణాతరంగితం బగునపాం
గంబు నిగుడ శ్రీరంగ నాయకుం డిట్లని యానతిచ్చె.

384

మ. పరమాహ్లాదన మీక వేరతనయాపర్యంత మీచంద్రపు
ష్కరిణీవారి సుధానుకారి జనలోకస్తుత్యుఁ డీధారుణీ
శ్వరుఁ డస్తత్పదభక్తు లీమును లుదంచత్పుణ్య లిల్లౌట నా
కిర వీతావు వసింతు నీయెడన పొమ్మి వింక నీలంకకుఁ

385

క. విను మితిహాసం బొక్కటి | దనుజాధిప వింధ్యధరనికటమునఁ
ఘను ఘోరుకలఘహానదుఁ | లొనరఁగ నొక్కెడన గూడి యున్నట్టితటిఁ.

386

- క. విశ్వావసుఁ డను గంధ । ర్వేశ్వరుఁ డచ్చోటి కలమి నేతెంచి మదిన్
విశ్వాస మొదవ మ్రొక్కుచు । శశ్వద్గతి దక్షిణంబు చనినం బిదపన్. 387
- గీ. మ్రొక్కె నితఁడు దనకు మ్రొక్కె- నీతఁడు దన । కనుచు నీసువాసికై కడంగి
తమక మొదవ నదులు తమలోన వాదించె । ఘనంబు మింట గడలుకొనఁగ. 388
- చ. అతఁడును దక్షిణాబ్ధికి రయంబున నేఁగి భుజంగతల్పసం
గళు నను నవ్యదివ్యవృద్ధుగానవిశేషములన్ భజించియన్
వ్రతముగఁ బౌష్యమాసమున వాసము తత్తటిఁ జేసిభానుఁ డూ
ర్జితగతి నుత్తరాయణము చెందినఁ గ్రమ్మటి యేగుదెంచుచున్. 389
- క. ఆనతుఁ డగుటయు నానదు । లీనతి నీ వాచరించు టెవ్వరి కనినన్
భూనుతమహిమాధిక మీ । లో నెవ్వరు దాని కని పలుకుచుం జనియెన్. 390
- ఉ. ఆతటి నమ్మహానదుల కయ్యెఁ బరస్పరగౌరవాల్పతా
హేతుక మైనవాద మది యెల్లఁ గ్రమంబున శాంతిఁ బొందె నే
రీతిని జక్కఁగాక ముదిరెం జగడంబు గడుం గవేరసం
జాతమ సంబుజోదరులసత్పదపంకరుహప్రసూతకున్. 391
- ఉ. ఈసున నచ్చలం బొదవ నీగతి నిద్దలు వా దొనర్చి ప
ద్మాసనుపాలికిం జని మహాత్మ సమస్తసరిద్వరేణ్యపు
ణ్యాసమలీల మాయరువురం దరయన్ ఘన మెవ్వ రన్న నా
వాసి వియత్తరంగిణి కవశ్యముఁ జొప్పడు నంచుఁ జెప్పినన్. 392
- క. తొల్లిటివడి చెడి సంభ్రమ । మెల్లను వెస నడఁగి కంత మెడవడి రంతుల్
చెల్లక యుబ్బరివంతలు । పెల్లె కావేరి దైన్యపీడిత యగుచున్. 393
- ఉ. బాహ్యచరంబు గానిశుచిభావమునన్ మదవన్నరాశసం
వాహ్యధరప్రచారుఁ డగువానిగుఱించి సమస్తనిమ్నగా
సహ్యతపఃక్రియల్ నెఱపి జహ్ను సుతాధికతాభిలాష నా
సహ్యవసుంధరాధరవిశాలతటంబునఁ బెక్కుచ్చగ్నముల్. 394
- క. సరివారిలోన భంగము । పొరసిన సుడియై గలంక పొడమినఁ గెలనం
భరు లుండిన ధనజీవన । వెలురులకు లోతీక మెలఁగు టుచితముగాదే. 395

క. ఈపగిదిఁ జరింపఁగ వా । శీపతి చనుదెంచి సురధునీసామ్యం బీ
నొపుదు గొను మధికత్వము । నాపని గా దొసఁగ వికచనాశీకముభీ. 396

చ. అని చనినం గవేరునిప్రియాత్తజ మత్ప్రతిబింబ మొక్కచో
ననువుగ నిల్పి భక్తి నెఱపార భజించిన మెచ్చి యిచ్చెదం
గొనుము పరంబు నీ కనినఁ గోమలి గోరఁ ద్వదీయపాదసం
జననఘనప్రతాప యగుజాహ్నువి మీటుచుహానుహాత్వమున్. 397

క. కోరినగంగానది కా । గౌరవ మస్తత్ప్రసక్తిఁ గలిగెఁ దదాధి
క్యారూఢియు మద్భక్తియ । వారితముం గలుగకున్న వశమే పొందెన్. 398

వ. కావున నీకు గంగాధిక్యంబు గల్గునట్లుగా భవదుభయప్రవాహమధ్యంబున మధ్యం
దిన దినకరప్రభాసుందరం బగురంగమందిరంబునఁ దిరంబుగా వసించెద నని ప్రతిజ్ఞ
చేసితి నట్లుగుట నీప్రదేశనివాసం బవశ్యకర్తవ్యం బని యానతిచ్చినఁ దచ్చరణారవిం
దంబులకు నభివందనం బాచరించి ముకుళీకృతకరాంబుజుండై యారావణానుజుండు,

గీ. ఇందిరాధీశ నీతలం పిట్టిదేని । నిత్యసేవకవృత్తిమై నిన్నుఁ గొలిచి
యేను నిచ్చోటనుండెదఁగాని విడువఁ । జాల భవదీయపాదాంబుజములపొందు. 400

ఉ. నావుడు నిట్లనున్ దనుజనాయకుతో హరి కర్మభూమి మ
ర్త్యవలి నుద్ధరించుటకునై యిటు నీయవతార మొందితిన్
గావున నిక్కడన్ నిలువఁ గార్యము గల్గుటగ న నెంతయున్
నీవు వసింప నేల రజనీచర పొమ్ము భవత్పురంబునున్. 401

గీ. అచట రాఘవకరుణాకటాక్షులబ్ధ । మహితనిరపాయదనుజసామ్రాజ్యసుఖము
లారవీందుతారకముగా ననుభవించి । మించెదవు మోక్షపదవి నామీద ననిన. 402

చ. మది యురియాడ నాతఁడు రమావరు కిట్లను నే నశేషసం
పదలును గాంచి ముక్తి దనుఁ బ్రార్థనఁ జేయఁ దదన్మమై శుభా
స్పద మగురందమందిరము భానుకులాధిపుఁ డిచ్చె నిచ్చ నే
నది దిగనాడి యేగతి నహీనభవాంబుధి నిస్తరించెదన్ 403

సీ. అనిన నప్పరమేశుఁ డతనితో విన్ము విభీషణ మోక్షాభిలాషులైన
వారును ఘోరభోగవాంఛాపరాయణు లగువారు గల రెవ్వ రట్టిపురుషు

లందఱు నస్తద్దాజ్ఞానుపాలనము సేయుదురు యాగవ్రతానూనగాన

ముఖబహుశుభకర్తములు నాకుఁ బ్రియముగాఁ గావింపుదురు నీవు నావిధమున

ధర్మ మెడలక మత్సరతంత్రవృత్తి । దగిలి రాజ్య మొనర్చుము తలఁపు నన్ను

నేను నిన్ను నుపేక్షింప నేఁగుదేర । వలవ దెన్నఁడు నీవు నీవారు నిటకు. 404

వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు వినుమెల్లకాలంబును బట్టణాభిముఖుండనై వీక్షింపు
చుండుదు పంచజనులు పాపకర్తు లగుటఁజేసి నీవల ననుగ్రహంబు సేయుచు నన్నభిల
షించి దూరదేశాగతు లయినవారలకుఁ బరమపదప్రాప్తియు మమోరథంబులు నిత్తు,
నీదీప్తపంబు పుణ్యభూమి యగుటం జేసి యచ్చోటనె యుండి సంస్తరింపు మత్యంత
సుకృతంబు సంభవించు నెక్కిక్కయేటఁ బుణ్యదినంబులందు మత్సందర్శనం
బున కతిరహస్యంబుగాఁ గామరూపంబు గైకొని రమ్మ పొమ్మని మఱియు
నిట్లనియె. 405

గీ. ధర్మములును సకలకర్తృఫలంబులు । పరిహరించి శరణుఁ జొరుము నన్ను

నదియె నీకు మోక్షపదపరప్రాప్తికి । నతిరహస్య మైనయట్టిమతము. 406

చ. అని హరి పల్కినన్ వినతుఁడై మఱి యొం డన నోడి లంకకుం

జనియె విభీషణుండు మునిసంఘముతో నిట ధర్మవర్తయున్

వినుతవిశిష్టపూజనలు వేడుకఁ జేయుచు నుండె భక్తహృ

ద్వనజవిహర్తకున్ భవనివారణకర్తకు రంగభర్తకున్. 407

క. అది యాదిగఁ గావేరీ । నదిఁజెలువగుపులినతలమునన్ హరికినిజా

స్పదమగుశ్రీరంగం బు । న్నది భజదపవన్గసాధనంబై నేఁడున్. 408

వ. అని చెప్పి యప్పరాశరతనయుండు సవినయుం డగు నాగదంతమునీశ్వరుతో నిట్లను

నీప్రకారంబున భువనరక్షణపరాయణుం డగు నారాయణుండు నిజావతారప్రసంగంబు

సాంగంబు గా నుపన్యసించి వెండియు సుబోధుఁ గనుంగొని. 409

మ. త్రిజగత్పావనతీర్థసారములు శక్తిశ్రీనిజాకారముల్

భజదిచ్చాఫలదప్రచారములు శుంభన్మంగళాకారముల్

కుజనవ్రాతవిదూరముల్ మధురనిర్ఘోషాదిగంభీరముల్

విజతాఘాఘవికారముల్ దలఁపఁ గావేరీపయఃపూరముల్. 410

క. నీ వింపు మిగుల నీనది । గావింపుము నియతినమవగాహోదివిధుల్
సేవింపు మెపుడు నను మది । భావింపుము రంగశయనుఁ బంకజనయనున్. 411

తరల. అనుచు నీగతి భక్తవత్సలుఁ డైనయాహరి కన్గమో
హనసుధామధురోక్తులం దగ నానతిచ్చిఁ బ్రీతుఁడై
మునిజనోత్తముఁ డాసుబోధుఁడు పూని తద్వచనక్రమం
బునఁ జరించుచు నుండె దోషవిముక్తసా త్త్వికవర్తనన్. 412

ఉ. ఈకథ విన్నవ్రాసినఁ బఠించిన నాయురనామయత్వమున్
చేకులు వేదవిత్త్వరిపుజిత్యధనిత్వసుఖిత్యముల్ దిరం
బై కలుగున్ మహీసురనృపార్యజఘన్యజకోటి కున్నతుల్
బైకొను వంధ్య పుత్రుఁ గనుఁ బాయు కనేకభవార్జితాఘముల్. 413

వ. అని యిద్విధంబున బ్రసంగవశంబునఁ గావేరీమహత్త్వం బుపదేశించె వేదవ్యాసము
నీంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణీప్రభావంబు దెలుపుతలంపున నాగదంతసంయమి కిట్లు
నియె. 414

చ. అనుపమదివ్యబోధ మహిమాధికుఁ డైనసనత్కుమారస
న్మని మును చంద్రపుష్కరిణిపాంత దపం బొనరించె బైపయిన్
ఘన మగునంతరాయములు గైకొన కెంతయు శాంతిచిత్తుఁడై
యనిలమ క్రోలుచున్ బటుశిఖానలపంచకమధ్యమంబునన్. 415

క. ఆతనితివ్రతపద్ధితి । చేతస్తాపం బొనర్పఁ జింతాకులుఁడై
ధాతకడ కమగనికరస । మేతుండై చని సురేంద్రుఁ డిట్లుని పలికెన్. 416

మ. ఘనతేజుండు సనత్కుమారుఁడు మహాగ్రస్ఫూర్తి నుర్విం దపం
బొనరన్ సల్పెడు నిష్పృహనతని యుద్యోగంబు వారెంటుఁ బా
మ్మనుచున్ బన్నినవిఘ్నముల్ చనియె వమ్మై నీ పుపేక్షించి ని
ల్చిన నేకక్షణమాత్ర లోకములు భస్మీభూతముల్ సేయఁడే 417

క. కావున నింద్రపదంబౌ । నావల నెం దెద్దియైననగుఁ దదభీష్టం
బీవేళఁ దడయ కొసఁగి ని । రావలముగఁ జేయు జగము లరవిందభవా. 418

వ. నేము నిన్ను శరణుఁజొచ్చినార మెయ్యెది కర్తవ్యం బది యానతిమ్మని యాఖండలం
దూరమండె ననంతరంబ తత్సఖాంతరంబునకు సుమాకాంతుం డేతెంచి శతమఖప్ర

ముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖులఁ గనుంగొని తదాగమనప్రయోజనం బడిగి వారలు సనత్కు-
మారఘోరతపోభీతు లగుట దెలిసి జలజాసనుం గనుంగొని. 419

క. ఇది యేటిరాక తలఁపె | య్యెది సేయంగఁ దగినకార్య మెద్ది జగంబా
పద యెట్లు వాయు ననవుడు | ద్రిదశజ్యేష్ఠుండు నామదేవున కనియెన్. 420

చ. అరయ సనత్కుమారుండు యుగాంత్యమహాచలతీవ్రతేజఁ డె
వ్వరికినిఁ దత్తపం బుడుప వచ్చునె మోక్షపదాభిలాషమై
పరఁగెడు నాతఁ డిట్టిపని పంకజనాభునిచేతి దొట నా
హరి కిది విన్నవింపు మన మందఱుముం జను టొప్పు ని త్తటిన్. 421

వ. అని యాక్షణంబ కదలి చని. 422

మ. అరవిందప్రభవుండు గన్గొనియె మధ్యస్థానసుప్తాంబుజో
దరపర్యంకభుజంగపుంగవసముద్యదూభరిభో గాగ్రవి
స్ఫురితా నేకనిర్ఘ్నదివ్యమణిసంభూతప్రభాపుంజపం
జరజాతాభ్రపదభ్రమామలితభాస్వత్సారధిన్ నీరధిన్. 423

వ. మఱియు నమ్మహోర్జవంబు సముదీర్ణమదదుర్ణివారంబులై విస్రంభవిహారంబులఁ బరిభ్ర
మించుకుంభీకుంభీరతిమితిమింగిలకమతకర్కటాదిజలగ్రహంబుల సమగ్రకోలాహలం
బుల నినుమడించి బ్రహ్మాండభాండోదరనిరంతరజంతుసంతాననిర్ఘోషప్రతిఘోషంబు
కై వడి నెడపడక విశ్వవిశ్వంభ రాభారధురీణక రేణుకర్ణకుహరంబులు చెవుడుపడ నడ
రుబెడిదంపుమ్రోతలును, దుర్వారవేగావహాదిమహామారుతప్రేరితంబులై చూడ్కులకు
వెక్కసంబుగా నెక్కడఁ జూచినఁ దండతండంబు లగుచు నొండొంటి నొత్తుకొని
వచ్చును త్తంగతరంగ సంఘట్టనరయంబునఁ బొడమి యెడములం గూడి దరులకుఁ దొట్టి
తెట్టువలు గట్టి యస్తోకంబులై కౌస్తుభాకల్పనకుఁ దల్పం బగుభుజంగపుంగవు డప్పటి
కెడలించినకుప్పసంపుతిప్పలచొప్పున రసాతలాభీలక్రీడానురాగకలిత నాగకన్యకా
బృందంబుపంచెంబునకై యెగవైచిన ముక్తాఫలకందకంబునుంబోలె వియచ్చరు లచ్చె
రువునెంద నుచ్చలితం బగుబిందుసందోహంబులును, నితరనిమ్న గాసంగంబులభంగంబు
నెఱపు తనవలనఁబండితాభావంబు భజియించియంబరంబు వదలక నిద్రాత్యాగంబునుం
బోలె ననిమిషాలోకనయై యున్న మిషేటిఁ దేర్చుటకై నేర్పునఁ బరిరంభించిన దీర్ఘ
బాహోగృథంబులలీల సభ్రంకషంబులై క్రాలుకల్లోలంబులును, భూతకాళంబున నమ్మ

తోత్పాదనసమయంబున దేవదానవవ్యూహబాహుపసవ్యసవ్యాకృత్యమాణఘణిరాజన
జ్జవలయవలయితామంధరమందరపరిభ్రమణవిలుళితంబు లగుపయఃపూరంబుల విభ్రమ
విశేషంబుల నెందును బాయకున్నవోకో యనుశంక నంకురింపం జేయువిపులావర్తం
బులును, బత్తువిచ్ఛేదనారంభవిజృంభితుం డగుజంభారివలనిభయంబునం బెకలివచ్చి
దటియంజొచ్చియుం దదనుధావనసందేహకలంబులయి నిక్కి చూచుధరాధరనిక
రం లళిఖరంబులఁబోలె నత్యున్నతవిస్తారాయామరమణీయంబులై రజతమహార
జతరత్నోపధీప్రముఖప్రశస్తవస్తువిశేషంబులప్రోవులదీవులును, బయోధిగర్భనిగ్భరబాడ
బాసలళిఖాకలాపంబు లక్కడక్కడఁ బిక్కటిల్లి వెలికి నిగిడినబాగునం గొనలు
సాఁగి సోఁగలై సాబగు మిగిలి పొదలి పొదిగొని యంబరభాగంబునఁ బరఁగి రాగిల్లు
తరుణారుణకిరణజాలంబులఁ గేలిగొనఁ జాలి యుపాంతప్రదేశంబుల నత్సుద్రంబు లగు
విద్రుమలతాచయంబులును, స్వాధీనలై యభిసారికాలీల లంగీకరించినతరంగిణులనుడ
నాత్మీయదక్షిణనాయకత్వం బెటుక పడఁ దత్తదుచితసంకేతస్థలంబుల విలసిండుచం
దంబున మందానిలస్పందమానమందారమంజరీకుకరందనిష్యందబిందుసందోహశీతలసిక
తాతలంబులం గలజేలావనాంతరంబులఁ గ్రయ్యంబాతీన నదీసంగమస్థానంబులును,
మధ్యభాగంబున మోగనిద్రాపరాయణుం డగునారాయణునిదీప్యదేహకాంతిప్రవాహ
మోగంబునఁ గృష్ణత్వంబు నైకొని యాపున దీపించునంతగతక్షీరగ్రాహినీలమణిధా
మంబుల నతిశ్యామంబు లగునాగంబులును, భువనద్రోహులు పాతాళబిలంబులం డాఁగి
యున్నదైతేయవ్రాతంబులఁ బరిమాన్వ ననువుపడుటకై క్షీరకాండంబు లొండొండ
క్రోల నాఖండలుండు పుత్రేర నరుగుదెంచినబలాహకసందోహంబులుంబోలె వప్రక్రీ
డాలోలంబు లైనవన్యశుండాలంబులుం గలిగి యపవర్గంబునుంబోలె ముక్తాస్పదంబై,
యచలగహ్వరంబునుంబోలె హరినిద్రాసుఖోచితంబై, యచ్యుతకరంబునుంబోలె నా
రూఢచక్రంబై, యంబు దాగమనంబునుంబోలె నహిమకరభాసురంబై, యమరాద్రియుం
బోలె నత్యాప్తచంద్రపాదంబై, యశ్వరత్నంబునుంబోలె నసమసుధారాజితంబై, యా
హవరంగంబునుంబోలె నతిప్రభావలక్షితదివ్యకాండంబై, సురభిసమయంబునుంబోలె
సుజాతసుమనోబహులంబై, రమణీనితంబంబునుంబోలె రత్నగర్భాభిరామమేఖలం
బై, మెఱసి గాంభీర్యంబునకు విస్రంభస్థానంబును, మాధుర్యంబునకు ధుర్యంబును,
మర్యాదకు నాదికారణంబును, నౌదార్యంబునకు నాకరంబును, నద్భుతభయానకంబు
లకుఁ దానకంబును, నాధిక్యంబునకు నావాసంబును, నాదితిమికమతభూదారవిహారం
బున కాధారంబును, నతిమహత్త్వంబున కాస్పదంబును, ననుపమానంబును నై పెం

పొంద డెందఁబునం దనుభావంబున గొనియాడుచుఁ దీరంబు నేరి శరణాగతశరణ్యుం
డగు నస్వందరీకాత్ము నిట్లని స్తుతించె. 424

సీ. హరికి మ్రొక్కెద పద్మజైశ్వర్యసంపన్నునకు శాంతునకుఁ బరునకుఁ బరాత్తు
నకు నగణితతేజునకుఁ బరమేశ్వరత్తునకుఁ బరమేశ్వరునకు నసంత
నిరుపమభూజ్యైకనిధికిఁ బరాపరేశునకు నచింత్యరూపునకు నాది
కర్తకు విశ్వభోక్తకు నక్షయనందమూర్తికి నిత్యతృప్తునకు నిత్య
శుద్ధునకు నీకు దేవ యీసురపతియును । హరుఁడు నేనుఁ జరాచరోత్కరము నీవ
జగము లన్నియు నీయందు సంభవించునీవ రక్షింపఁగా మను నీరజాక్షు. 425

గీ. సకలవేదములును సంకల్పసంస్పృతి । కారణములు నీకుఁ గాక యంత
కర్తృభోక్తలును జగన్నాథ నీవు నీ । విక్రమాధిగతము విశ్వచయము. 426

క. సదసత్పరుడవు సర్వ । త్రిదశశరణ్యుడవు వాక్తతికి వాంఛుడ వె
య్యది విబుధదృశ్య మగుపథ । మది యుష్మత్పరమధామ మంబుజనాభా. 427

వ. భవచ్ఛరణశరణాగతుల మమ్ము రక్షింపు మఖిలంబు నీవ యెఱుంగు దని ప్రస్తుతించి
కాంచనగర్భిండును నిగ్భరానందంబున నమ్ముకుందున కభినందనంబు గావించి
యూరకుండె నప్పుడాఖిండపరశుండును నాఖిండలండును బహువిధంబులఁ బ్రస్తు
తించిరి యితైఱుంగున నందఱుఁ బ్రార్థింప వాఁలయెడఁ బసన్నుండై పారావార
మధ్యంబున. 428

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి దిగ్విలాసినులకుఁ గన్గోత్పలశ్రీలు గడలుకొలుప
మహితనానాకల్పమణిదీప్తు లంబరస్థలిఁ జీత్రరచనలు సంఘటింప
నభినవాంశుకరుచు లాపగాకుచహరిద్రాయోగశంక నీరధికి నింప
శంఖచక్రాంశుపుంజము జవత్కొముదీబాలాతపంబులపసలు మాప
సితవిశాలాయతేక్షణశ్రీలు కుముద । వారిరుహ వికాసమునకు వన్నె నెఱప
గరుణ మూర్తీభవించె నిక్కరణి ననఁగ । నెలమిఁబ్రత్యక్ష మయ్యె లక్ష్మీశ్వరుండు. 429

క. అప్పర మేశ్వరుఁ గనుగొని । యప్పుడు ప్రమదంబు భయము నదృఢతమును లా
ముప్పిరిగొన శ్రుతిమతములు । చొప్పుడ నుతియించి రదితిసుతు లానతులై 430

ఉ. అవ్యిబుధప్రజంబునుతుఁ లంబురుహోదరుఁ డాదరించి లే
నవ్వు దొలంపమాపుల మనంబుల దుస్థితులెల్లఁ బాపి మీ

- రెవ్వరు మీకు నిచ్చటికి నిప్పుడు రాగత మేమి యీగతికై
బర్విన నవ్వ యెయ్యది సమస్తముఁ జెప్పడు నాకు నావుడుకై. 431
- క. శ్రవణామృతమును మేఘా । రవగంభీరంబు నగుధరాధరుపలుకుల్
దివిజజ్యేష్ఠుఁడు విని భ । క్త్యవనతుడై విన్నవించెఁ బ్రాంజలి యగుచుకై. 432
- గీ. ఏను గమలభవుడ నీతండు శశిమాళి । హరిహాయుం డీతండు సురలు వీర
లింతవట్టువార మెపుడు నీపదములు । గోరి తలఁచి బ్రదుకువార మీశ. 433
- ఉ. దేవ సనత్కుమారుఁ డతితీవ్రతసోఽతి మున్నవాఁడు లో
కావలి తత్ప్రతాపమహితార్చికి మండెడు వానికోర్కి నే
మై వివరింపఁ దీగ్ధనిసమర్థుల మాటను భూతకోట్లకుకై
నీవు శరణ్యుఁడౌటను మునిస్తుత నీ కిది విన్నవింపఁగకై. 434
- క. మావచ్చుట యిటమీఁదట । దేవరచిత్తంబుకొలఁది తెల్లం బని భా
షావిభుఁడు నూరకుండిన । శ్రీవల్లభుఁ డంత దరహాసితవదనుడై. 435
- చ. వనజభవుకై హరుకై ద్రిదశవల్లభుఁ జూచి సనత్కుమారస
మ్మని దపహాచరించుపని మున్న యెఱుంగుదుఁ దన్న నారథం
బనితరసాధ్య మట్లగుట నంతయు నే నొకజాడ దీర్చి పా
మ్మనియెడఁగాని మీకు చనుఁడా తమవీడులకుకై ముదంబునకై. 436
- గీ. పద్మసంభవ నాదృష్టిపథమునందుఁ । బడినవాఁ డెప్పుడైన నాపదఁదొఱంగి
చిరతరైశ్వర్యసుఖములఁ జెంది వెలుఁగు । ననియె మఱి చెప్ప నేల నీయట్టివారి 437
- చ. అనినఁ గృతార్థులై ప్రమదమారఁ దదీయపదారవిందవం
దన మొనరించి తద్వరశతంబులు గాంచి విశేషకాంతియా
వనకరుణావగ్గోకమృదువాగ్విభవంబు లనేక భంగులకై
వినుతులు సేయుచుకై జనిరి విశ్వపితామహముఖ్యదేవతల్ 438
- వ. అని యిట్లు కృష్ణుడై పాయనండు నాగదంతున కెఱింగించిన తెఱంగున 439
- మ. ప్రతిభాషోడితసర్వశాస్త్రకలనాపాండిత్య సద్వ్యాదశీ
వ్రతసంకల్పితగోహరణ్యమణిభూవస్త్రాన్న దానాభిత
ర్పితధాత్రీసురబృంద మందగమహీభృద్ధైర్య పీణాదిసం
గతసంగీతకళావిలోల బుధలోకస్తుత్యనిత్యోదయా 440

క. జరతఘణిక మతపరివృశ । కరికిరివలకుధరవిధృతఘనతరధరణీ
భరభరణక్షమ దక్షిణ । కరఖరకరవాల విమతగర్వవిభాళా.

441

మాలిని. రుచిరమణికలాపా రూపపుండ్రేక్షుచాపా
ప్రచురఃకుభపుణ్యా బ్రహ్మవంశాగ్రగణ్యా
విచలితరిపుచేతా విత్తలేంద్రానుజాతా
సచివకులలలామా చాగయామాత్యరామా.

442

గద్యము. ఇది శ్రీఘృద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాస గౌరనామాత్యపుత్ర
సుకవిజనమిత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీరంగ
మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమాధవపదకోమల । తామరసార్చనవిధానతత్పర సుజన
క్షేమంకరకరుణోదయ । చామికరరుచిరధామ చాగయరామా ॥ 443
- వ. అవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహర్షణుం డగురోమహర్షణకుమారుండు
దివ్యబోధను లగుశౌనకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినచందంబున నిందిరాసుందరుం డరవిం
దభవాదిబృందారకబృందంబు ననిపి యనంతరంబ. 444
- సీ. పరిణాహపరిలసత్ఫలభాగంబున రమ్యమై యూర్ధ్వపుండ్రంబు వెలుగ
నలినాక్షమాలికాకలితవక్షంబున ధవళయజ్ఞోపవీతములు మెఱయ
ముఖ్యరత్నాంకితముద్రాభిరామహస్తముల నూతనపవిత్రములు దనర
సింహసంహననతాశ్రీకిని బైకాపు గాఁగ నుద్దమనీయకం బెల్లగ 445
- తే. గోమలోత్పలదళకాంతి కొమరుమిగులు । మేను స్వప్నోడఁ జిలునవ్వు మెఱయఁజూపు
నుదయశైలోపరిస్థలి నల్లసిల్లు । జలజబాంధవు మిగులుతేజమును గలగి. 446
- మ. హరిలీలం బ్రణవాత్మకుం డగుటఁ దా నధ్యాపకుండై ఖగే
శ్వరచక్రాబ్జసరోజనందకగదాశార్ఙ్గాశుగంబుల్ మనో
హరభాస్వద్గతుకాకృతుల్ మెఱయ శిష్యస్తోమమై విస్ఫుట
స్వరవర్ణక్రమవేదపాఠనిరతికై నదృక్తి నేతేరఁగ ॥ 447
- క. వారలఁ జదివించుచు నిజ । చారుతరద్యుతులు నఖిలజగములకు మదం
బారోహించుచు ద్రుహిణకు । మారుడు తప మున్నయాశ్రమమునకు నరిగె ॥ 448
- వ. అప్పు డనన్యసాధారణంబు లగునారాయణప్రభువుగుణగణంబులచేత వశీకృతంబు లైన
సకలవేదశాస్త్రంబులు తారాకారంబులు భజించి యనుసరించె. సనకసనందనాది
ప్రసిద్ధసిద్ధమునిసాధ్యవిద్యాధరకిన్న రకింపురుషాదులు నంతరిక్షంబున నంతర్హితులై
కొలిచి చనిరి. తణ్ణియసామగానసపరిమోహితంబులై మృగంబులు ఖగంబులుతోడన

తగిలిపోయె నిన్విధంబున సప్రమేయప్రభావభాసురుండై తనయున్నయెడకు వచ్చు
నాకపటభూసురు దవ్వుదవ్వులం గని ప్రత్యుత్థానంబు చేసి కృతాంజలియై కంజభ
వనందనుం డంతర్గతంబున. 449

క. ఈవేష మీశుభాకృతి । యీవిశ్వవ్యాప్తితేజ మీసత్కరుణా
భావము నదృష్టపూర్వము । లీవిప్రుడు మమజమాత్రుడే తలపోయెన్. 450

ఉ. ఈవటువుల్ సరోరుహనిభేక్షుణ లందఱుఁ గృష్ణసారచ
క్తావృతనిర్మలాపఘను లంచితకుంచితనిలమూర్ధముల్
పావనభావు లుజ్జ్వలితపావక తేజుఁ లనూనలక్షుణ
శ్రీవిలసత్రయూపతనశీలు రనాహత శేముషీనిధుల్. 451

వ. ఇమ్మహామహుం డేమినిమిత్తంబున వచ్చుచున్నవాడెకో యని వితర్కించుచు విస్త
యస్తిమితలోచనుండై చూచుచున్నయమ్మునికుంజరుం జేరం జని నిజసమాగంబునఁ
దన్నుఁ గృతార్థునిగాఁ దలంచు నతనితోడ నాకమలాకళత్రుండు. 452

క. ఓయతివర నీ వెవ్వఁడఁ । వీయెడ నిట్లుండ నీకు నే లనిన మహా
త్మా యే సనత్కుమారుడ । పాయక యిన్నెలవునం దపం బొనరింతున్. 453

ఉ. భూవిబుధాగ్రగణ్య కృతపుణ్యవిచిత్రము నీచరిత్ర మే
తావున నుండి వచ్చి తెచటన్ వసియింపుదు రెట్లు గూడె ని
న్నీవటుసంచయంబు జనయిత్రియుఁ దండ్రీయు నెవ్వ రిట్లు నీ
భావగతాగ్ధ మెయ్యది కృపాయతి నా కెఱుంగంగఁ జెప్పవే. 454

క. నీపుణ్యదగ్ధునఁబునఁ । దాపము లడగెం ఫలించె దదభిమతంబుల్
ప్రాపించె నెవ్వ రీ వీ । రూపున విహరించె దాహారుడవో హరివో. 455

క. అనవుడు నమ్మునిపుంగవుఁ । గనుఁగొని యంతఃస్థితప్రకాశితముఖుండై
ఘనచతురవచన చనలఁ । దనతెఱఁగు మొఱంగి ధరణిధరుఁ డిట్లనియెన్. 456

సీ. ఇందండి వచ్చితి నిప్పు డే ననరాదు సకలలోకైకసంచారిఁ గాన
నిది యది నెల వని యేగ్గురింపఁగఁబోల దెందుఁ జూచిన వసియింతుఁ గాన
రూపించి తల్లిదండ్రులఁ జూపి చెప్పఁగా లేదు వా రెవ్వరు లేరు గాన
వీరు బంధువు లని వివరింపఁగూడదు సర్వభూతములకు సముద్ధఁ గాన

వటువు లిట్టట్టుగతిఁ జేరి వచ్చి రనఁగఁ । బొందుగాదు నిమిత్తసంభూతు లగుచుఁ
జిత్తగత మైనకార్యంబు చేతలందు । నెఱుఁగఁదగుఁ గాక మాటల నేమిచెప్ప. 457

గీ. హరుఁడఁ గా నేను నముచిసంహరుఁడఁ గాను । యతివరేణ్య యథేచ్ఛావిహారపరత
వఱలు నెకపురుషుఁ డని నక వటువులెల్ల । శిష్యులై భక్తిశుశ్రూష నేయఁ గందు.

సీ. నిగమజాతంబు నే నిర్వఁబట్టిన నిల్చు నగములు నాచెప్పినట్ల చేయఁ
బుడమి నాముందటఁ బోరాదు చచ్చింప శ్రీ వహింతు నపూర్వసింహ మనఁగఁ
బటుపదక్రమముల బ్రహ్మ మీఱుదు వాడు లెదిరిన ఖండింతు మదము లడఁగ
శైశవంబునన యజ్ఞవ్యాహుతుల్ దీర్తుఁ బ్రజ్ఞమై శేషరూపము భజింతు
మును మహర్షులు సర్వజ్ఞమూర్తి యనుచు । వినతులుగ నిష్పరిగ్రహవృత్తి నుందు
వివిధదుష్కర్తృరతులు గర్వించిరేని । నిగ్రహింపుదు సుకృతంబు నిలుపుకొఱకు 459

ఆ. ఇవి మదీయగుణము లిప్పుడు నీచేత । నెఱుఁగఁబడినపిదప నేమి గలదు
నీకు నది యటుండె ని న్నొక్కమాట నే । నడుగవచ్చితి విను మట్టిప్రశ్న. 460

చ. ఎడపక సర్వవర్ణముల కెయ్యది కార్యము వాఁచ్య మెయ్య దె
ప్పుడును మనుష్యసంహతికి భూతచయంబున కెద్ది చతు వె
య్యెడ నొక టయ్యుఁ బెక్కయిన దేమి ఘనాశ్రయముకొ ఘనంబునై
యడరెడు నెద్ది యల్పతర మయ్యును వ్యాపక మెద్ది యారయకొ. 461

క. ఎయ్యవి సదసత్తులు పర । మెయ్యది దానికిఁ దలంప నెద్ది యజాతం
బయ్యును బహుప్రజాతం । బయ్యెసగుచునుండు భూసురాగ్రణి చెపుమా. 462

వ. అనిన నయ్యత్తమద్విజానకు నజానికొడు కిట్లనియె. 463

మ. మతి నే ని న్నొకవిప్రమాత్రుఁ డని నమ్మంజాల యుష్మత్సమ
ప్రతిభుల్ శిష్యులు నిట్టిచందము దలంపకొ మాదృశానుగ్రహం
చితబుద్ధికొ వసుధావతీర్ణుఁ డగులక్ష్మీభర్త వీమూర్తి సు
స్థితియుం దేజము నున్న వారలకు నేదీ యట్లు గాకుండినకొ. 464

క. నీ వడిగినప్రశ్నములకు । భావంబిది యని యెఱింగి ప్రత్యుత్తర మీ
నావశమె ఘనతరప్ర । జ్ఞావంతులకైన నది యశక్యం బనినకొ. 465

వ. సకలవేదాంతరహస్యవేది వగు నీవు దక్కఁ దక్కినవార లిట్టి ప్రశ్నలు గావింప
వానికిఁ దగిన యుత్తరంబులు చెప్ప నసమర్థులుగావున నాదేసం గలుగు కరుణా
గుణంబేర్పడ నెంతయు నీవుదెలుపు మని ప్రార్థించిన నమ్మహానుభావుం డిట్లనియె. 466

సీ. ఎల్లవర్ణములకు నెప్పుడు గార్యంబు ధర్మంబు మఱి సుకృతంబుఁ బాయ
రనిశంబు దివ్యశక్త్యావిష్టుఁ డగుపద్మబంధుండు చక్షువు ప్రాణితలికిఁ
దగ నేకమయ్యుఁ బ్రధానంబు కార్యరూపమునఁ జూడఁగ బహుత్వమ భజించు
నాధారహీనమై యధిక మైనది పరబ్రహ్మ మల్పం బనల్పంబు వ్యాపి
పరఁగ సదసత్తు లనఁగ నక్షరము క్షరము । నన్య మీరెంటికిని బరమాత్మ తలఁప
భవముఁ బొరయకయుండియు బహువిధముల । జనన మొందుచునుండు నీశ్వరుండు వత్స.

క. చెప్పితి సంక్షేపంబున । నిప్పటిప్రశ్నోత్తరంబు లెఱువ వి యింకన్
జెప్పవలయు నీ కనుటయు । నప్పురుషవరేణ్యుడోడ నజుఁ డిట్లనియెన్. 468

సీ. ధర్మ మెట్లవి సూన్యతం బెద్ది దివ్యశక్త్యావేశ ము ట్లెక మైనవస్తు
వరయ నేరీతిఁ బెక్కగు నిరాధారత బ్రహ్మంబు కెద్ది యల్పత్వమునత
లాక్కటి యెట్లు నెం దొగిఁ బ్రసన్నబ్రహ్మ మక్షరక్షరముల కన్య మగుచు
నెట్లు చెప్పితి పుట్టు వెన్నఁ డెఱుంగని యీశ్వరుం డెట్లుదయించుచుండు
మాటిమాటికి నింతయు మన్తనంబు । సంశయము నొందఁజేసె నీశంకలెల్ల
దీర్చ నర్హుండ వీవ సుధీవరేణ్య । యనినఁ దెలిపెద విను మని యతఁడు వలికె. 469

క. నిగమములు భూతసమితికిఁ । దగుగతి యగుటం దనితరక్రియ పరమం
బగుధర్మ మనిరి హింసలఁ । దగులనిసత్యంబు సూన్యతం బనఁ బరఁగున్. 470

గీ. విష్ణుశక్త్యభివిష్ట మైవిశ్వజగము । నొగిఁ బ్రవర్తించుఁ గాకున్న నుడిఁగి మడుఁగు
నాత్మ దనుఁ బాసిపోయిన యట్టిగుణప ; మడరి చేష్టింపఁజాలనియవిధమున. 471

మ. పరమవ్యోమపదంబునం దవిరతోత్పన్నామితానందభా
స్వరలీలన్ బరమాత్మఁ డుండుఁ దనయాజ్ఞం బద్ధగర్భాండముల్
పరివర్తింపఁగ నప్ప రేశ్వరుని శుంభచ్చక్రవృత్తంభవి
స్ఫురణం బెంపు వహింప వాయుహుతభుగూఢపాద్యసంచారమున్. 472

క. ఏవస్తువు లత్యూర్జిత । మై వీక్షణగోచరంబు లగు మునివర నీ
వావస్తువుల నెఱుంగుము । శ్రీవిష్ణునిదివ్యశక్తిసృంభితములు గాన్. 473

వ. మొదట నొక్కట యైనఘటత్వపటత్వాదిజాతికి సజాతీయంబు లుద్ధాకృతిశైషమ్యం
బున బహుత్వంబు బహుత్వంబు యుక్తంబైనకరణి నేకంబైనవస్తువునకుఁ గార్యకా
రణభావంబున ననేకంబు సిద్ధించుట విరుద్ధంబుగాదు. సగ్వంబునకుఁ బగబ్రహ్మ తానె
యాధారంబుగానఁ దదాధారం బసంభవం బగుట నది నిరాధారం బని చెప్పితి
నట్టిబ్రహ్మంబునకు సంకోచవికాసంబునంజేసి యల్పత్వబహుత్వంబులు ప్రపన్నం బగు
మఱి సర్వసామాన్యయుక్తంబునను విశ్వజాతీయదర్శనంబునను అనిర్దేశ్యవిశేషత్వంబు
నను గల్యాణానంతసంశ్రయంబునను జేసి పరమాత్మ నసత్తుకంబైఁ బరం బని యెఱుంగు
నది బ్రహ్మాదిపరిణామంబులం గాత్యయై తదస్యత్వంబున నవశ్యజ్ఞాయమానుండయ్యును
బరమపురుషుండు స్వేచ్ఛాచ్ఛవిరూఢుడు డగుట నతనికి జన్మవశ్యత్వంబు లేమి నజాయ
మానుండై ప్రకాశించు నజాయమానో బహుధావిజాయతే యని వేదంబులు మ్రో
యుచుండు నిప్పటిప్రశ్నల కివి యుత్తరంబు లనిన నాసగ్వలోకోత్తరునకు నత్తపస్వి
వరుం డిట్లనియె.

474

గీ. విబుధకులవరేణ్య వేదాంతనిష్ఠితం । బగుచు వేద్య మైనయట్టియొక్క
మాదరంబు మిగుల నానతి యిచ్చితి । సరసఫణితి విగతసంశయముగ.

475

క. భూరివిషయగ్రహంబు న । పారాశాంభఃప్రపూరభరితము నగుసం
సారాబ్ధినిమగ్నుడనై । తీరముఁ జేరంగలేక తిరుగుడువడుమౌ.

476

సీ. ప్రతిభవంబునను గర్భస్థితివేళఁ బుట్టెడువేళ వార్ధకం బడయనపుడు
మరణావసరమున మఱి పుత్రమిత్రకళత్రార్థభూగృహాలాభయునను
నిష్టనాశమున ననిష్టపరిప్రాప్తి నవమానమున సాధ్యసాగమమున
నాధ్యాత్మికంబుల నాధిదైవికముల నాధిభౌతికముల నవిరతంబు
పొందుదుఃఖపరంపరఁ బొంది కుండి । తల్లడిల్లుచు నజ్ఞానతమముచేతఁ
దెరలి సన్తాగ్ధ మిని యని తెలివితేక । విసుగునా కేదిగతి చెప్పవే మహాత్మా.

477

వ. అనిన నయ్యతిశ్రేష్ఠునకుఁ బరమేష్ఠిగురుం డిట్లనియె.

478

క. మానసమును నేత్రగతం । బా నా నజ్ఞానతిమిర మంతయుఁ బాయుకొ
మానవకోటి కనూన । జ్ఞానాంజనకరణిచేత సంయమిముఖ్యా.

479

క. జ్ఞానము శుకసిద్ధులకు ని । దానము మఱిదానఁ దక్కఁ దక్కినవానికొ
భూనుత యవి సిద్ధింపవు । గానఁ బరిజ్ఞానశాలి గను సకలంబుకొ.

480

క. నీ వెంతయు నియతాత్ముడ | వై విమలజ్ఞానపదము నధిరోహణముకొ
గావింపు నిస్తరించెద | వా వెరవున దుఃఖకలిత మగుభవజలధికౌ. 481

వ. ఆత్మేతరంబునందలి యాత్మజ్ఞానంబు సంసారసాలంబునకు మూలంబు పగమాత్మ పరిజ్ఞా
నం బనుకుతారంబున నది మొదలిటఁ దునిమినయోగి నిర్వాణంబు నొందు బరిజ్ఞానం
బక్షయం బగుసత్యంబు తద్రథం బఖిలంబును మృషాత్మకం బని యెఱుంగవలయు ననిన
నా ధీరునకు సనత్కుమారుం డీట్లనియె. 482

గీ. బ్రహ్మసుజ్ఞాననిరతిఁ నపంబుఁ బూని | మున్న శించిన వృత్తిమై నున్న నాదు
జీవితంబు సనాథమై చెలువు మిగిలెఁ | జిరదయామూర్తి వైన నీచేత నేఁడు. 483

వ. అని కొనియాడిన నవ్విప్రుండు సంతోషాంతరంగుడై చనియె. 484

సీ. తాతలతాత నెత్తమ్మినెయ్యపుఁబట్టి వేలుపువెద్ద వావెలదిమగఁడు
తపసులమొనగాఁడు తపములజట్టికాఁ డెల్లవిద్యలనెఱుఁగెఱుఁగుజాణ
ముక్కంటిసారథి ముల్లోకములఁ జేత నంటక చేయువిన్న నువుకాఁడు
పంచాళిరాయంచఁ బఱపియాడెడురౌతు కైలాటకపుమునిఁ గన్నతండ్రి
జగతి నేరికిఁ దనవ్రాలు మిగులరాని | బిరుదులేకరి నేర్పులఁ బరఁగు ప్రోడ
నాల్గు మొగములదేవుఁ డున్నతి దలిర్ప | నచటి కేతెంచుటయు వినయమునఁ మ్రొక్కి

ఉత్సాహ. ఆసనత్కుమారుఁ డనియె నఖిలలోకనాథ భూ

మీసురేంద్రఁ డొకఁడు తెంపు మిగుల శిష్యసహితుడై
నాసమీపమునకు వచ్చి నాకు బ్రహ్మవిద్య సం
తోస మెసఁగఁ జెప్పి చనియెఁ దోన నేను మఱచితికౌ. 486

క. ఆనిర్మలాత్మఁ డెవ్వం | ధానతీయీవలయు ననిన నల్లన నగి సు
జ్ఞాను లగుమునులు వినఁ దన | నూనునకుం గరుణఁ దమ్మిమా లిట్లనియెకౌ. 487

సీ. ఏదేవుఁ డాదరం బెసఁగ నిన్న ధ్యాత్మనిద్యావిశేషసంపేదిఁ జేసె
నేదయానిధికటా క్షేత్రణామృతమునఁ గంటి వీ విపు డధికప్రియంబు
లెవ్వనివిభవాంశ మించుకేనియుఁ గనఁజాల రత్యంతవిజ్ఞానులైన
నేకుభాకారుఁ డహింద్రపర్యంకంబునం దొప్పు శ్రీరంగమందిరమున
నట్టి నారాయణప్రభు వమ్మహాత్మఁ | డతనిదివ్యాయుధములు శిష్యవ్రజంబు
భూతదుర్లభ్యుఁ డైనయష్టామూర్తి | గాననయ్యె భవద్యాగ్యగణమఁజేసి 488

ఉ. క్రమ్మట నాజగద్గురునిఁ గన్యెనఁ గల్గెడు నీకు రంగగే
హమ్మన నంతదాఁక నియతాత్మఁడవై పరమాత్మచింతఁ గా
ర్యమ్మన నుండు మెల్లపుడు నాశశిపుష్కరిణీతటంబునం
దిమ్మహి దీనిపెంపు వచియింపఁగ శక్యమె యెట్టివానికిఁ.

489

క. పరమంబై సకలజగ , త్పరిపావనమై సమస్తభద్రాకరమై
దురితనిరాసక మగుపు . ప్కరిణీతీర్థంబు తీర్థసారం బెందుకొ.

490

గీ. అమలమతులై జితేంద్రియు లైనవార . లీజలస్నానపానాదు లెలమిఁ జేసి
యింద విహరించుచుండుదు రెల్ల నాడు . మహితపరమాత్మభక్తిసమగ్రులగుచు

491

క. సుమహిత పుష్కరిణీతీ . ర్థమునఁ గృతస్నానుడై జితంతే యనుమం
త్రమున హరిఁ దలఁచునతఁ డెఘు . సమితిఁ దొఱఁగి పోయి పొందు సాయుజ్యంబున్.

వ. మఱియు నిచ్చట నొనర్చుచానత్రతాదు లత్యుబంబులైన నధికంబు లగుఁ బితృసము
ద్దేశంబునఁ జేయునవి యక్షయంబులై యెసంగు వేదంబునఁ బాదమాత్రం బైనఁ బఠిం
చిన సర్వాధ్యయనఫలంబు నొందు శుక్లపక్షంబునఁ బూర్వదినసంబున భార్యాసహి
తుడై యుపవసించి పంచమియందుఁ గృతస్నానుడై ఘృతప్లుతంబు లైనతిలగును
గుణపప్రస్థపరిమాణంబులఁ బరిపూర్ణంబులైన ఘృతపాత్రత్రయంబును దిలపాత్రత్రయం
బును నొకసువర్ణంబును నుత్తమవర్ణుల కొసంగిన నతండు పుత్రవంతుండును బహుమాయు
ష్మంతుండునగు నెందఁడేని కేవలతిలదానం బైనను ఘృతదానంబైనను సుతార్థు లగు
వారికిఁ గర్తవ్యంబు నిష్కమాత్రంబు సువర్ణప్రదానంబు రోగనిర్ముక్తి నిదానంబు. 493

ఉ. వారని రాజయత్కుఁ గలవాఁడు తనంతియపేమపుత్రికం
గోరి రచించి పుష్కరిణిఁ గ్రుంకి నభోదయ తాగకాత్మ వి
ద్యారతుఁ డైనవిప్రునకు దానము సేసి పునర్నిమజ్జనం
బారఁగఁ దీర్చి తద్దనత రామయమఃఖముఁ బాయుఁ బుణ్యుడై.

494

గీ. అచట గోదాన మొనరించునతఁడు గోవు . తనువునను నెన్నిరోమము లొనరు నన్ని
యబ్బశతములు త్రిదశసౌఖ్యముల నెందు . నిందునసమానలక్ష్మిఁ బొందెందు మఱియు.

క. కడునిష్ఠ నబ్దమాత్రం . బుడుగక నక్షత్రమాత్రయోగంబుల నె
వ్వఁడు తీర్థ మాడు నిం దతఁ . డడరఁగ బహుశాశ్వమేధ మగుఫల మందున్.

496

గీ. పర్వతిథి యందులోన నాప్లవ మొనర్చు । నాతఁ డతిపాతకంబుల నపనయించు
జన్మనక్షత్రమునఁ గృతస్నానఁ డైన । మనుజుపతి యేలు నఖిలభూమండలంబు. 497

నీ. నితపక్షపంచమిఁ గృతశుచిస్నానఁ డై యొగి మూఁడుదివసంబు లుపవసించి
యుదకపారణఁ జేసి పదపడి మఱి దివసత్రితయంబు త్రిసంధ్యలందు
నంభోవ గాహనం బాచరించుచు హవిష్యాశియు భూశయనాభిరతుఁడు
నై యుండు నేనరుఁ డట్టిపుణ్యాత్మకుఁ డతిశీఘ్రమున నపస్త్యుతిఁ దొఱంగు
నెలమిమై మాసమాత్ర మీకొలఁదితీర్థ । మూడువానల మును చెందినట్టిగుల్మ
కుష్మలూరుజాద్మిదుష్కోటి యడఁగు । సలిలములలోన లవణరాసులను బోలె. 498

క. గురుతల్పగోళుఘాతక । హరినిందాపరకృతఘ్న నాస్తికమదిరా
నిరతపతితాడులకు నీ । సరసీస్నానమునఁ బాపచయశాంతి యగున్. 499

క. నిరవధికదురితకరులకు । హరికీర్తన మొకటి తక్క ననునిష్క్రమికిన్
మరి లేదుపాయ మీపు । ప్కరిణియునుం దత్సమంబ గా నెన్నఁదగున్. 500

వ. ఇమ్మహాతీర్థక్షుకుల్లి విధాతృపరికల్పిత లగుపుష్కరపుష్కరాక్షుకుముదకాలసుప్రతీ
పు లనువారలు క్రమంబునఁ బూర్వాదిచతుర్దిశలను మధ్యప్రదేశంబునను వసింతురు.
మొదలఁ దదీయప్రార్థనం బొనర్చి పిదప నవగాహాదికృత్యంబు లాచరించునది. సర్వ
పర్వంబుల శర్వరీవిభుం డిందుఁ గ్రుంకువెట్టుట నిందుపుష్కరిణీనామం బీసరోవరంబు
నకు భువనప్రసిద్ధంబుగా నయ్యె నీవు సరసిఁ గృతస్నానం డై శ్రీరంగధామంబున
కరిగి యచట సుఖంబున నుండు మిట్టియుగ్రతపంబున లోకంబులు సముద్విగ్నంబులు
నేయవలవ దీతీర్థవాసంబున నీతీరునంజేసి కృతార్థుండ వయ్యెద నని చెప్పి యప్పద్మ
సంభవుం డరిగె ననత్కుమారుండును దదుక్తప్రకారంబునఁ బ్రవర్తించుచుండె. 501

ఉ. ఏనరుఁ డీకథాపఠన మెప్పుడు నేయఁ నతండు పాపసం
తానముఁ బాసి శాశ్వతపదంబుచనుం బితృదత్త మక్షయ
శ్రీ మొనరించు నత్తటి వసింప నృపాదులు సార్వభౌమతా
నూనధనాఘ్యతా సుఖసమున్నతులన్ విలసింతు రెంతయన్. 502

క. అని చెప్పి యప్పరాశర । తనయుఁడు వెండియును నాగదంతునితోడన్
మునిమాఖ్య ముక్తికర మగు । వినుతపురావృత్త మొకటి విను మని పలికన్. 503

చ. ఒదవఁగ లోభయు క్తమతి నొక్కజఘన్యజాఁ డధ్వనీనులఁ
జనియఁగ మోచి వారిధనజాలముఁ జాలుపుగా హరించుచుఁ
జేదరక యివ్విధంబు నిజజీవిక గా మనుచుండు నట్టి బ.
ల్లిడుఁ డగువానిచే సమసె లెక్కకు మిక్కిలిగా నివ్రావకున్. 504

క. ఇటు బహుముఖముల మఱి యా | కుటిలాత్ముఁడు తెరువుగొట్టి కొని యొకనా డు
ద్భటభంగి నున్నతఱి న | చ్చట గా భూదేవుఁ డొకఁడు చనుచుఁ వానిఁ 505

మ. కనియెం గర్కశమేచకాంగు నతిర క్తక్రూరవిస్ఫారలో
చను నుత్కిర్ణక రాశబ్ధకచశ్మశ్రుఁ విసీలాంబరుఁ
ఘనమంజాంతరితుఁ గతాగతజనాకారప్రతీక్షాపరుఁ
హాసనోత్సాహుఁ గరాగ్రలోహవలయోన్యద్యస్కరుఁ దస్కరుఁ. 506

క. పొడగని యడరెడుభయమున | నడుగులు దడఁబడఁగ హృదయ మదరఁగ బెదవున్
దడుపుచు నడఁకుచు వడవడ | వడఁకెడునవ్విప్రుఁ జూచి వాఁ డుద్వృత్తిఁ. 507

చ. సుడివడ బిట్టదల్చి యెటు సొచ్చెద వెక్కడఁ బోవవచ్చు లోఁ
బడితివి గా కటంచు సిగఁబట్టి వెసం బడ నీడ్చి త్రోవ సం
బడమునకైన నప్పు డొకపైకము నాతనిచేత లేమి యే
ర్పడఁ బరికించి మాచి మదిఁ బైకొనిపర్వెడు నాగ్రహంబునఁ 508

క. తలదెవ్వ నడరుటయుఁ గడుఁ | గలఁగి మహీసురుఁడు వాని గనుఁగొని నన్నుఁ
బొలియింప నీకు నయ్యెడు | ఫల మెట్టిది రిక్తహస్తఁ బాటుని ననదుఁ. 509

గీ. ప్రాణములు గాచి రక్షింపు మనిన నతనిఁ | జూచి యోరినిరర్థక స్థూలకాయ
భూసురాధమ యెటనుండి పోవుచున్న | వాడ వది చెప్పమా వినవలయు ననిన. 510

క. అనవుడు దీ నాననుఁడై | తనువు సెనుర్పంగ గద్గదస్వరమున ని
ట్లను వసుధామరమఖ్యుఁడు | తను నెటఁ జననీక యేచుతస్కరుతోడఁ. 511

మ. వసుధామండలికిం బ్రదక్షిణముగా వర్తించులోకప్రళ
స్తసరి తీర్థవనాచలప్రకరముల్ దర్శించుచుఁ వచ్చి చం
ద్రసరస్నానము రంగరాట్పదసపర్యాకృత్యముల్ భక్తిపెం
పెసఁగంజేసి మదీయదేశమునకై యే నేగెదఁ దస్కరా 512

వ. అని చెప్పనప్పు డప్పాతకప్రచారం డగణ్యపుణ్యప్రభావుం డగుభూదేవుని తోడి
సంభాషణవిశేషంబునంజేసి యాక్షణంబ విశుద్ధమానసుండై పరహింసాత్మకం
బగునిజవ్యాపారంబుఁ జాలించి సవినయంబు గాఁ గరంబులు మొగించి యమృతహీ
సురున కిట్లనియె. 513

మ. సునునఃశ్రేష్ఠ శశాంకపుష్కరిణి యెచ్చో టుర్వి నాతీర్థరా
జము నేచక్కి భుజంగశాయికి నివాసం బైన శ్రీరంగ మన్
విమలక్షేత్ర మతీతపాపనిరతిన్ వేగించు మాబోఁట్లకున్
గమనీయస్థితి గోచరించెడినె నిక్కం బింతయుం జెప్పవే. 514

క. నీ వధికపుణ్యపరుడవు । గావున నిత్యైఘ్నంబు దెల్పి కడుఁబ్రయమున నీ
పోవలయునెడను నరుగుము । భూవినుతచరిత్ర యేనుఁ బోయెద నెఱిమిన్. 515

గీ. అనిన నమ్మాటలకు ముద మలరి మరణ । చింతదప్పి యకంపితచిత్తుఁ డగును
విప్రుఁ డత్యుగ్రకర్మప్రవృత్తు శూద్రు । ననునయించుచు నల్లన నతని కనియె. 516

సీ. మానవోత్తమ నీ వనూనసౌమ్యకృతి స్ఫురణఁ జూపట్టె దిప్పుడు మదాత్మ
నీయం దలిప్రియాన్విత మయ్యె నీవును నాయెడఁ గడఁబ్రసన్నత వహింపు
మడిగితి నీవు యథార్థంబు నేనును జెప్పెద నది విను చిత్తగించి
జగదభివర్జితం బగుశేషశయనంబు శ్రీరంగశబ్దప్రసిద్ధిఁ దనరు
నందు శయనించు నెలమి శ్రీహరి తేదీయ । పరిసరంబునఁ జంద్రపుష్కరిణి మేఱయు
నట్టితీర్థావగాహనం బాచరించి । శుద్ధు లగుదురు ఘనపాపబద్ధులైన. 517

క. ఇది మార్గ మిందుఁ జన ను । న్నది ముందట నర్థయోజనంబునఁ జాలన్
మెదిగిన తెరువున నరుగుము । ముద మొదవ నిరంతరాయముగ శీఘ్రమునన్ 518

క. అని చెప్పి యతని వీడ్కొని । పునరుజ్జీవితుఁడ నైతిఁ బొమ్మని పలుమా
లును మరలి మరలి చూచుచుఁ । జనియెన్ వడి విప్రుఁ డాత్మజనపదమునకున్. 519

వ. తదనంతరంబు యాచోరుం డంతరంగంబున నంతంత కొదవుసంతాపంబున నెక్కింత
సేపు నివ్వెఱ నొంది తన్నుఁ జెందినదోషంబులు మత్సంభాషణ విశేషంబున నిరవశే
షంబు లగుటయుఁ బుణ్యాచరణపరిణతుండై దురితచరితంబునఁ దొలంగి యానదీ
కూలంబునఁ గొంతకాలంబు సుజనానుకూలంబు గాఁ బ్రవర్తించి సంచితాఘంబుల నిర్వ
ర్తించి యుదంచితప్రబోధుండై శ్రవరుండు చెప్పినచొప్పునఁ బుష్కరిణీతీర్థయాత్రా

పరాయణుండై యల్లనల్లనఁ దదఁతికంబుఁ జేరునంత కాయఃపరిక్షీణం బైన నతండు
కృతాంతగోచరుం డయ్యె నప్పు డాలోకనభయంకరు లగుకాలకింకరులు తర్జనగర్జన
భయం బైనరవంబున గదిరి యాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ గట్టి కట్టులుక నిగుడ
మగుడఁ దాడనాది పీడనం బొనర్ప నుద్భూతయాతనాపరిభూతుండై యాక్రోశించె
నయ్యవసరంబున.

520

శా. ఆతీర్థంబునకుం జతుర్దిశల రక్షార్థంబుగా ద్విత్రిగ
వ్యూతిక్షేత్రమునం జరించుకృతపుణ్యుల్ దుష్టశిక్షావిని
ష్ణాతుల్ దండధరుల్ ఘనాకృతులు విష్వక్సేనవాక్సోదితుల్
భూతేశుల్ పటుదివ్యశక్తియుతు లంభోజాప్తతేజోధికుల్.

521

క. గజవదనాదులు గాంచిరి | నిజరక్షితసీమఁ గాలనియమితభృత్య
వ్రజకృతబహువిధబాధల | గిజిగిజి యగుశూద్రభక్తుఁ గీలితదేహుకా.

522

వ. ఇట్లు గనుంగొని గుబ్బనం బ్రబుబ్బనిబ్బరంపురోషంబునఁ జటులసటాసముత్పాటినపటు
తరాగ్రహోదగ్రరంహంబు లగుసింహంబులతెఱంగునఁ బ్రతోదచోద న్నోద్రీపితకోపా
టోపబంధురంబు లగుసింధురంబులచందంబున నకాండదండాఘాతజాతప్రతిమాభీలంబు
లగుశార్దూలంబులపోలిక వాలాకర్షప్రభూతామర్షక రాశంబు లగుకాలవ్యాళంబుల
విధంబునఁ బ్రళయపవనప్రేరణప్రవర్ధమానంబు లగుపావకజ్వాలావితానంబులయచ్చు
వెరిగి యుదయమార్తాండమండలమరీచోష్ణంబు లగుదృక్కోణంబుల నదరులుచెదర
వికటభ్రుకుటీకుటిలంబు లగునిటలంబుల ఘర్జంబులు గ్రమ్మి నతికఠోరక్రకచనిశిత
దశనసంఘర్షణచ్చటచ్చటాత్కారఘోరంబుగా దుఃఖాంకారసముద్భటు లగుశమ
నభటులం బొదివి మద మడంపం దొడంగి రప్పు డమోఘనిష్ఠాతనిష్ఠురంబు లగుముష్టి
ఘట్టనంబుల విశంకటంబు లగుకటంబులు పగిలి జల్లునం బెల్లుదొంగునెత్తుటం జొత్తిలి
పిమ్మిటిగాని బమ్మరించువారును, జలవర్షపాషాణపాతప్రకారంబుఁ గరోటికొప్పరం
బులు చిద్రుపలై వికీర్ణంబు లగుకర్ణరంధ్రంబుల మెదడుగ్రమ్మిన రిమ్మగొని సొమ్మ
సిలువారును, అక్షీణకపోణిప్రయోగంబుల క్రోడభాగంబులు తండసిలి గుండె లవసి
బట్టెముకలు నెట్టుమోవఁడి బిట్టుమూల్గువారును, బటుకతినజాను కుట్టనంబుల నుత్తా
లంబు లగుకంకాలంబులు విటిగి యొఱగి పొరలుచు మొర లిడువారును, బ్రకటపార్శ్వి
ఘాతంబులఁ బ్రచండంబు లగుపిచండంబులు పగిలి దిగులు చొచ్చి కళ్ళుపడి త్రెళ్ళు
వారును, ఘహాయసముసల పరిఘపట్టిసానుశాసనంబులం బరశుఘాతంబులఁ గలకలం

బులై యసువులు పెకల వికలచిత్తులై యద్దెస దద్దరిలువారును, నుదారగదాప్రసార
ణంబులఁ జరణంబులు కంతంబులు కరంబులు శిరంబు లవలగ్నంబులు భగ్నంబులైన
నుద్విగ్నలగు వారునై బీరంబులు దక్కి బీటువోయి మాటుమొగంబు లిడి మానంబు
లెడలి పండ్రెలి పికాపికలై బెదరి చీకాకువడి దవ్వలఁ దొఱింగి నవ్వులకు భాజనంబై
పఱచి రయ్యవసరంబున. 523

మ. తమవెంటం బడి తోలువిష్ణుభటబృందంబుకొ విలోకించి డెం
దములం గొందల మందుచుకొ శమనదూతవ్రాతముల్ దీనవా
క్యములం బల్కటామీర లెవ్వ రని వక్కంగింక సాలించి య
వ్విమలాత్తుల్ మఱి వారితోడ ననిరావిరూఢకారుణ్యులై 524

క. వలదు వల దింకఁ బరువిడ । నిలునిలుఁ డోదూతలార నెఱిఁ జిత్తములకొ
గలఁగక మాకభివందన । మెలమి నొనర్పుఁడు శుభంబు లెసఁగెడు మీకుకొ 525

గీ. అనిన నెట్టికేల కాభయం బొకకొంత । యుడిఁగి నెమ్మనంబు లుమ్మలింప
నంతనంత నిల్చి రంతకకింకరు । లంతవారితోడ ననిరి వారు. 526

కా. ఈతీర్థంబున కేము రక్షకులమై యేప్రొద్దు వర్తింతు మా
భూతేశుం డిది గారణంబుగ మముం బుట్టించినాఁ డస్మదా
జ్ఞాతుల్ గాక సురాసురాహినరరక్షఃపక్షియైతొది సం
ఘాతంబుల్ దమయంత నిచ్చటఁ జొరంగానేర వత్కుద్ధతికొ. 527

ఉ. చల్లనితావు లెందు వెదచల్లఁగ మవ్వపుఁబూవుమొగ్గచా
లల్లన విప్పుచుకొ గిసలయావళి శ్రీ వెలయంగఁ దెల్పుచుకొ
మెల్లినె జంతుజాల మెలమిం బొదలం బరిపాటిమైఁ బ్రవ
ర్తిల్లునుగాని గాలి తనతీవ్రత సూపఁగ నొడు నీయెడకొ. 528

క. ఆలోకబాంధవుండును । నాలోకము నెఱపుఁగాని యవనీజలతా
జాలాదులఁ దనవేడిమిఁ । దూలింపఁగ వెఱచు వ్రేళ్లతోడుతనయినకొ. 529

క. తపనశకు లుష్ణశైత్య । వ్యపగతకిరణ ప్రసారులై వెలుగుట నీ
విపులక్షేత్రమున దిన । క్షుప లివి యనుభేదబుద్ధి సమకొన దెపుడుకొ. 530

ప. ఇచ్చటి జనులు నిరామయులు నిర్ద్వంద్వులునై చరింతురు శకుంత సంతతులు నట్ల
ప్రవర్తిల్లు నెల్ల వృక్షంబులు నిరాబంధంబులై సకలకాల సంపూర్ణప్రసవఫల భరితం

బులై యొప్పుఁ దిగ్యంతువులును బుద్ధిమంతంబులై యుల్లసిల్లుఁ గ్రూరసర్పంబు లైన
నీప్రదేశప్రవేశమాత్రంబున నతిశాంతంబు లగు నివి దేవదేవుం డగుపుండరీకాక్షుని
దివ్యతేజోనుభావపరిపాలితంబులై మెఱయుచుండు నట్టిభుజంగశాయికి నపరాంతం
బు లగు (?) శ్రీరంగంబు మీకుఁ గన్గొనఁగలంబు గాదకో యని పెండియు. 531

ఉ. హీనమనస్కులార యిది యెంతయు మీ రెఱుంగఁగలేక యి
చ్చో నఘజీవుఁ డైనపురుషుం బరుషక్రియ జేరి నెంపఁగాఁ
మాచినవార లిందుఁ జొరఁబోలునె మీకు నుదారవైష్ణవ
జ్ఞానసమగ్రులై పరఁగుసంయమికోటికిఁ గాక యెమ్మెయిన్. 532

క. ఈతనిపై నీచేసిన । చేతలు దలఁపంగ మమ్ముఁ జేయుట యస్మ
చ్చేతః పరితాపకుడై । యేతెఱుఁగున బ్రదుక నేర్చు నింద్రుండైనన్. 533

ఉ. ఎవ్వరు మీరు మీను నట నేలిక యెవ్వఁడు మూఢబద్ధులై
క్రొవ్వున నీప్రదేశమునకుం బఱుతెంచినకార్య మేమి మా
కివ్విధమెల్లఁ జెప్పఁ డని యీక్షణకోణము లెఱుఁజేయుచున్
నెవ్వఁ బల్క నవ్వనజనేత్రునిదాసుల కోసరించుచున్. 534

వ. ఆసమవర్తిభృత్యు లిట్లనిరి. 535

మ. సకలప్రాణిచయాంతకారియః మహాశాభర్తయున్ బుణ్యసా
తకనిగ్నేతయు నైనదండధరుమొద్దం దత్సమాదేశభా
రకవృత్తిం జరియించుచుండుదుము దుర్వారక్రియాప్రాధిమై
నొకచోనైనను మమ్ముఁ గీడ్వటప నన్యుల్ చాల రెవ్వారలున్. 536

గీ. సర్వభూతాత్ముఁ డైనవిశ్వప్రభుండు । దృఢముగాఁ దన్మనోవృత్తిఁ దెలిసికాదె
ధన్మగా జని యాకృతాంతకుని నిలిపె । గడఁగి ప్రాణ్యంతకరణాధికారిగాఁగ. 537

క. స్వకృతశుభాశుభకర్మ । ప్రక రామితబంధనములఁ బరిబద్ధములై
సకలచరాచరచయములు । నొకయప్పుడు నతనిశశము నొందుచు నుండున్ 538

క. కాలము గ్రసించు సర్వము । కాలము ప్రాణుల నశింపఁగాఁజేయుఁ దునిన్
గాలవశం బగు నింతయుఁ । గాలము దా నన్యవశము గాదు తలంపన్. 539

వ. కాలాత్మకుండును గాలసక్రప్రవర్తకుండునునగు విష్ణుదేవుం డట్టికాలక్షయంబుఁ జెందిన
యప్పురుషాధమునిఁ గాలుని సమీపంబున నొందించుటకై నే మిందఱ మిందువచ్చి
తిమి మాచందంబు వినుండు. 540

- మ. కలుషాకారులకెల్ల నేము భయవాకారంబునం దోచి వి
హ్వలై బిట్టొగలంగ మార్గమున నత్యంతంబు బాధింతు మే
వలనం బాపములేనివారలకు శశ్వత్స్వయరూపక్రియకై
జెలువొందం బాడచూపి త్రోవ నెలమికై నేవెంతు మిష్టస్థితికై. 541
- చ. అనిశము కీ దొనర్చినదంతమహాఘము లెన్నఁడేనియైకై
వినినవి గావు గోవులును విప్రులు నీకఠినాత్మచేతఁ జ
చ్చినవి యసంఖ్య లీఖలుఁడు నేసిన దుష్కృత మింత యంతనఁ
జన దటుగాన వీని జముసన్నిధికై గొనిపోవఁగాఁ దగుకై. 542
- క. అనిహతమహిమ నెసంగిన | దినకరసంభవునియాజ్ఞ ధృతి నెవ్వఁడు గై
కొన కవితథలబు నేయఁగ | మొనయునుడు సుజనుల కనయమును జే బొదవుకై. 543
- గీ. అప్పరేతాధిపుని యాజ్ఞ నతిదురాత్ముఁ | డైనయీతనిఁ గొనిపోవునట్టియేము
భగ్న కార్యలమై పరిభవము నెంది | యున్న వారము మీచేత నుక్కు దక్కి. 544
- క. అలఘుసుకృతాత్ము లుండెడి | నెల విడి దర్జనుఁడు వీఁడు నిలుపంజన దీ
లలితస్థలమునఁ గావునఁ | దలకొని మీ కడ్డగింపఁ దగ దితనికినై. 545
- క. జేవాదిచతుర్విధభూ | తావలికిని మీఁద గలి కృతాంతుఁడ కాఁడే
యావైవస్వతు నెదిరికి | రావలయును గాదె సుకృతరతులకునైనకై. 546
- మ. అనినదగహాసంబు నేసి వాసుదేవపారిషదు లాధగ్మరాజానుజీవుల కిట్లనిరి. 547
- క. కాలహత మైనచేతన | జాలము నియమింపఁ గర్త జముఁ డనుపలుకుల్
పోలు నవి కర్మఫలములు | వాలాయం బనుభవించువారలత్రోవల్. 548
- క. అనలము నిజసంగతినల | కనకాదులకందుఁ జెఱచుగలి నీనెలవుం
దనుఁ జేరి నఘము లడఁచును | దనుజారిసమీపసీమఁ దగలక యునికికై. 549
- కా. శ్రీవిష్ణుం బురుషోత్తమకై వికచరాజీవాత్ము లక్ష్మీనిలా
సావిర్యాభరసాత్ము నేఘములు సమ్యగభక్తిసంయుక్తులై
నేవింపం గనుచుందు రట్టిపురుషశ్రేష్ఠుల్ వినిర్దుక్తక
ర్తవ్యుభులు వారిసత్పథ మగమ్యం బెందు నెవ్వారికికై 550
- క. ఇచ్చోట నుండుభూతస | ముచ్చయము ప్రవేశమాత్రమునఁ గనుసుకృతం
బెచ్చోట నెన్ని జన్మము | లచ్చుగ వసియించియైన నలవియె పొందకై. 551

- సీ. అట్టిపుణ్యాత్ముల కత్యంతసుఖభుండై మానితశ్రీరంగమందిరమున
 ఫణిరాజమృదుభోగపగ్యంకతలమునఁ బద్మాసమేతులై ప్రమదలీల
 శయనించి యున్నాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు సర్వభూతహృద్దేశవిస్ఫురితమూర్తి
 భక్తానువర్తి యప్పరమేశుఁ డొక్కఁడు పరకాలచక్రప్రవర్తకుండు.
 యముని నుర్వికి నియమించినట్టిదేవు | నకును బ్రాణపదంబ యీనదితటంబు
 కాలసంస్పర్శతేశంబు గలుగ దిచట | నెట్లువచ్చితి రట్ల పొండింక మీరు. 552
- క. కాలునిదండధగత్వము | కాలోపహతాత్తులందుఁ గావున మీకు
 బోలినగతి వారలఁ బలు | గావింపుఁడు జముఁడు శాస్త్ర గాఁ డీయెడకున్. 553
- క. విలయసమయమునఁ గలజడి | నలజడిఁ బడి భువననివహ మడఁగెడునపుడు
 జలకాయనిలయ మగునీ | లలితక్షేత్రము నిరాకులతఁ బాలుపారున్ 554
- గీ. సర్వశక్తిమయము జగతి శ్రీరంగంబు | సర్వతీర్థమయము చంద్రసరసి
 సర్వపుణ్యమయము చర్చింప నీతావు | సర్వవేదమయుఁడు శార్దూపాణి. 555
- వ. ఈశూద్రుం డతిపాపకర్ముం డయ్యు నీపుణ్యప్రదేశంబున నుండి సమాధియోగంబునం
 జేసి శుద్ధాంతుం డయ్యె నిది గా దని బలిమి బట్టికొనిపోవ మీవశంబు గాదు
 పనిలేని దుఃఖిమానంబునఁ బొరలక మఱలి పొం డనిన నెం దన వెఱచి యాశమన
 దూత లాపని విడిచి పఱచి రనంతరంబ. 556
- సీ. నిర్మలుండును సత్వనిధియును శుద్ధాంతరంగుండు నగుశూద్రపుంగవుండు
 వెస సముద్ధితుఁ డైన వెఱవసు మిఁక నంచు భూతేశ్వరులు గరంబులఁ గరంబు
 నతులతదీయకాయస్పర్శ గావించి రతఁడును భక్తిమైబ్రణతిసేసి
 పుష్కరిణీతీర్థమునఁ కేగి తనివోవ నం దవ గాహన మాచరించి
 తత్తటంబున నురుతపోవృత్తి నున్న | సన్తునీంద్రుల దర్శించి సమృద్ధమున
 వందనము చేసి తానును వారిఁ గూడి | యర్థి శ్రీరంగభవనంబు కరిగి యందు. 557
- సీ. శరదిందుమండలస్వచ్ఛాహిపగ్యంకభాసురు నపసవ్యపార్శ్వకాయ
 దక్షిణబాహూపధానపీతాంబరోజ్జ్వలకటివిన్యస్తసవ్యహస్తు
 వైజయంతీలసద్వత్సు నామంచితోత్థానితపాదపద్మాసమేశు
 యోగనిద్రాముద్రితోచ్ఛాసిలోచనజలజాతుఁ బశ్చిమాశాఠిరస్కు
 నసమమణిమయమకుటకణ్ణావతంసు | హాసకేయూరకంకణోదారసార
 సనతులాకోటిమఖ్యభూషణవిశేష | కలితు శ్రీరంగవిభు జాడఁ గాంచి మ్రొక్క.

- క. అతని నురుభక్తివినయా । నతు నానందాశ్రుపూర్ణనయనౌ ముకుళీ
కృతకరు విష్వక్సేనుం । డతికృప నాభూతవరుల కనుచరుఁ జేసెన్. 559
- మ. ఇట వైవస్వతకింకరావలియు భూతేశప్రహరస్ఫుట
స్ఫుటితాంగంబుల నెత్తు రొల్కఁ జరణంబున్ దొటిలం గంప ము
త్కటమై పర్వఁగ నూరుపుల్ పయిపయిన్ గ్రమ్మన్ భయభ్రాంతి మి
త్కటమై చూపుల దోప నెక్క మొగి నాక్రోశించుచు దీచునై. 560
- చ. ఇనతనుజాతుమందటికిఁ నేఁగి సగద్దదవాక్యవృత్తి ని
ట్లనిరి కృతాంత మీ న్నెపుడు నస్థలితస్థితి నిజగంబులం
జను భవదాజ్ఞ విష్ణుభటసంఘముచే నిదె నేఁడు సర్వమున్
జెనుపటె నేఁడు నేము పరిభూతల మెతిమి వారిచే మదిన్. 561
- వ. అవ్విధం బవధరింపుము. 562
- ఉ. నేము భవన్నియోగసరణిం జరియించుచు నొక్కశూద్రు ను
ద్దామనికామసాతకవిధానపరాయణుఁ గాలిగోచరున్
బామరు నిందుఁ దెచ్చుటకుఁ బట్ట గడంగెడు నంతలోన ద
త్సేమకుఁ గావలె మెలఁగుధీరులు భూభయంక రాకృతుల్ 563
- శా. భూతేశాహ్వయు లుగ్రదండధరు లంభోజాప్తతేజుల్ సము
ద్ధాతస్వేదలలాటభాగవికటభూభీషణుల్ మమ్ము ని
ర్హితక్రూరకరాఁఘ్రిజానుహతులం గావించినం దోలి నే
మాతుచ్చుం దిగనాడి వచ్చితిమి నీ కాద్యంతముం జెప్పఁగాన్. 564
- క. అనుపలుకులు దనచెవులను । ననయంబు నసహ్య మగుచు ననలముగో గొ
బ్బున నే పోసినవిధమున । కనలి పరేతప్రభుండు కటకటపడుచున్. 565
- శా. ఎమేమీ మది నింతయున్ భయము లే కవ్వారోకో మూఢులై
యామిఁదం దమపా పెరుంగక మదీ మాజ్ఞానిరోధక్రియా
సామర్థ్యంబు భజించినారు త్రిజగత్సంజాతభూతావలిన్
నేమింపం దఱిగో హరింపఁ బ్రభువు లేర్పేదక్క నెవ్వారలున్ 566
- వ. అని యొక్కింతవడి చింతించి యంతకుం డంతకమున్న సన్నతాచారభూషణం
డగుభీషణుచేత నానీతం బైనశ్రీగంగంబునఁ దదీయనికటంబునఁ గాశీరీతటంబున

నఖిలమరితహారణసమర్థం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబును నతివిచిత్రం బగు నాపుణ్య
క్షేత్రంబు మహాత్త్వంబును దద్దివ్యవిమానశయనం దగుపుండరీకాక్షుమూర్తివిశేషం
బును దనమనోగోచరంబు లైన నాచరితాభివంః నుండై యాభూతేశ్వరులు తీర్థరక్ష
కు లగుటయు శూద్రుండు తదనుచరుం డగుట యునికియుం దెలిసి నిజకింకరులం
గని వారితో నిట్లనియె.

567

క. నిక్కముగ నామనంబున | నక్కడివృత్తాంతమెల్ల నధిగత మయ్యెన్
దక్కక వినిపించెద మీ | రక్కథ దత్తావధానులై వినఁ డనుచున్.

568

సీ. శ్రీరఘురాముఁ డాశ్రితవజ్రపంజరుం డభిలకంటకుని దశాస్యుఁడనిమి
యురువైభవమున నయోధ్యాపురికి వచ్చి యచట సుగ్రీవాదు లైన హితుల
కుచితసంభావన లొనరించుతటి నతిప్రియకారి యైనవిభీషణుఁడు
నాత్మకులీనకృపారాధితంబును దనకంటె నుత్కృష్టతరము నైన
రంగధామంబు సదయాంతరంగుఁ డగుచు
నొసఁగుటయు నాతఁ డది గొంచు నసమహర్ష
మెసఁగ నిజపట్టణమునకై యేఁగుమండ
మార్గవశమునఁ గావేరి డగ్గలుటయు

569

వ. అపుడు మధ్యాహ్న సమయం బగుట నతండు తత్ప్రదేశంబున తద్దివ్యమందిరంబు
నిలిపి దేవతాగృహాంబు పుష్పాపహారణంబునకై వనంబున కరిగి యచట బరమత
పోనిష్ఠులఁ గని సంభాషించి వారిచేత సంభావితుండై తత్సమేతంబుగా నేతెంచి
శ్రీరంగ రాజపూజావిధానంబు దీర్చుటయు ననంతరంబ గమనోన్ముఖుండై యద్దశము
ఖానుజుం డుద్దామతేనోభిరామం బగురంగధామంబు వహింపంబూని తరలింపలేక
శోకాకులుం డగుటయు నాదనుజపుంగవుం గరుణాతరంగితంబు లగునపాంగులు
నిరీక్షించి లక్ష్మీశ్వరుం డతనిపై లక్ష్మ్యం బుడిపి యాశశాంకపంకజాప్తంబుగా నిరాతం
కం బగులంకాధిపత్యంబున కనిపి యసమానసంతతానందుండై యుండుటయు నది
కారణంబుగాఁ దత్సమీపం బభిలషాపంబుల లోపంబు నేయనోపుటయుఁ జెప్పి
దండధరుండు వెండియు వారల కిట్లనియె.

570

క. మీనశమే విష్ణుభూతే | శావజ్ఞయుఁ దత్పరిగ్రహనిపీడనమున్
గావింప వారితోడం | బోవం బనిలేదు కలిగెఁ బోయినఫలమున్.

571

క. అన్నెలపునఁ గలభూతము | లన్నియు నజ్ఞానపాత మన్నియు సుఖసం
పన్నములు శక్తిమంతము | లన్నియు నాత్మభిమతవిహారోన్నతమున్. 572

గీ. సకలజగదేకవిభుఁ డైనచక్రపాణి | కాసరిత్కూల మతిహృద్య మగునివాస
ముచలు రక్షింప ధాతసంరచితు లైన | వారు భూతేశు లమితు లవాఁబలులు. 573

మ. క్రమయోగంబున నెన్నఁ గాఁబడుకళాకాష్ఠాదులంబేర్చుకా
లముచే భూతచయంబులెల్ల నవలీలం సంతుయం బందు నా
కమలాక్షప్రియధామమై మెఱయురంగతేత్రమం దెప్పుడున్
బ్రమదం బార వసించుప్రాణుల హరింపంజాల దాకాలమున్. 574

వ. దేహసంగ్రహంబునకుఁ దత్త్వగంబునకుఁ గర్తంబు కారణం బట్టి కర్మవశులగ బట్టి
శక్తించుకారణంబు నాయదిగాని మహానుభావులం గేవలంబు నియమింపుసామర్థ్యంబు
నాకు లేదు వారలకెల్ల సర్వభూతేశ్వరుం డగునప్పర మేశ్వరుండు నియామకుండు గా
వునజీవేచ్ఛ గలదేనిమీ రందుఁబోవలవ దనిన నిజస్వామి యగువైవస్వతుపలుకు లాక
ర్ణించి కింకరు లహంకారం బుడిఁగి తదాదేశంబున నాదేశంబునకు దవ్వులఁ నొలఁగి
పోదు రని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు నాగదంతమునీశ్వరున కిట్లనియె. 575

క. ఈకథఁ జదివినవారును | జేకొని వినువారు విజితజీవత్వరులై
నాకాదిపదసుఖస్థితిఁ | గైకొందురు చనరు జమునికడ కొకనాడున్. 576

ఉ. నావుడు నాగదంతమునినాథుఁడు సాత్యవతేయుతో మునీం
ద్రా చనజాతవైరి యనురాగమునం బ్రతిపర్వమున్ జగ
త్పావని యైనపుష్కరిణిఁ దా నవగాహము సేయు నంటి వీ
వావిధుఁ డేమికార్యమునకై యటు సేయుచు నుండు చెపుమా. 577

చ. అనినఁ బరాశరాత్మభవుఁ డాసతితో నను మున్ను దక్షునం
దనలఁ దుషారోచి ప్రమదం బెసఁగంగ వివాహమై
నునమున వారి నందఱ సమంబుగఁ జూడక రోహిణీసతిన్
ఘనబహుమానపూర్వకముగాఁ బని సేయుచునుండు నెప్పుడున్. 578

క. దానికి నశ్వ న్యాదు ల | నూనవ్యధఁ జెంది తండ్రియొద్దకుఁ జని దీ
నానన్నలై పతిచేఁ దమ | కై నపరాభవముఁ జెప్ప నాతఁడు గివకన్. 579

కా. ఆరాజం బిలిపించి యిట్లనియె నీ వన్యాయసంచారివై
తారానీకములెల్ల నీవలనినాథప్రాప్తి తుల్యంబుగాఁ
బ్రారంభింపక దుర్వివేకసరణిన్ బాటింపుచున్నాడ వీ
దౌరాత్మ్యంబుఁ దలంప మేలగునె చంద్రా రోహిణీవల్లభా. 580

క. ఇనిమొద లందఱునుఁ బ్రియ । మొదవఁగ సమభావవృత్తి నుండుట గడుమే
లదిగాక తప్పి తిరిగినఁ । దునిఁ గనియెదుగాక పొమ్ము దురితఫలంబున్. 581

క. అని దక్షుఁడు తనతనయుల । ననునయములఁ దనిపి కెమక ననుప సుధాంశుం
డును జని ముందఱితెఱంగున । తనప్రియయును దాను సమ్మదంబున నుండెన్.

మత్తకోకిల. ఆతెఱంగున కాత్తలన్ వగ పగ్గలింపఁగ వెండియున్
తాతపాలికి నేఁగి వాదలు తద్విధం బెఱింగింప న
బ్రాతసంభవపుత్రుఁ డప్పుడు చంద్రునిం బిలిపించి ధ
ర్మతఁబు భవచ్ఛరిత్ర మిదేల మానవు బేలవై. 582

క. ఇంక నిటనిఁద నీవత్తమానం బిట్టి దయ్యెనేనియు గొఱఁగాదు తప్ప దేఁ జాఁటి
చెప్పితి నెప్పగిది నైనను బుద్ధిమంతుండవై యుండుపొ మ్మని యుల్లసంబు లాడి వీడు
కొలిపిన గ్రమ్మఱ వచ్చి మామమాటలు గీటులఁ బుచ్చి యచ్చంద్రుండు సాంద్రాను
ర గంబున రోహిణీసంభోగలంపటుండై యుండె మఱియును బెక్కుమారులు
దక్షుండు ఋతూధిపతి నివ్వధంబున బోధించి తత్కుటిలప్రచారంబు వారింపంజాలక
చాల రోషించి యతనిం గనుంగొని. 583

క. దోషాకర పలుమలు మ । దాభిషలు గైకొనక చపలభావంబున ను
ద్యేషించితి గావునఁ ద । ద్దోషంబునఁ జెందు యక్షదర్దశ నిన్నున్. 584

చ. అని శపియించె నంత హరిణాంకుఁడు తత్పటురోగ ముగ్రమై
తనతనవండుఁ బొందఁ బ్రభ దప్పి కృశించి కనన్దబుద్ధియై
ఘనభయవిహ్వలం డగుచుఁ గ్రమ్మన నక్కడఁ బాసి భూతలం
బునఁ గడువాసి నుల్లసిలుపుష్కరిణీతటిఁ జేర సన్నతిన్. 585

మ. నిజశాపావధిఁ గోరి తద్విమలపానీయంబులం గ్రుంకి స
ర్వజగదాభరితపంబు పంచదశవర్షంబున్ ధృతిన్ సల్పి నీ

రజనాభుఁ బదివత్సరంబు లట నారాధించె భాస్వత్కర
ప్రజకించిద్వికసద్దశాంచితతరస్వచ్ఛాంబుజాతంబులన్.

586

వ. అంత.

587

క. తద్విరచితపూజనముల | హృద్వనజం బలర లోకహితమతిసాగ్రా
పద్విఘటనకరుఁ డగుఁడను | జద్విఘఁ డతికరుఁ నతనిసన్నిధి నిల్చెన్

588

ఉ. ఆఘ్రాణ కైరవప్రియుఁ డుదంచితసమ్మదవార్ధివీచులన్
దెప్పలఁ దేలునెమ్మనము ద్రిప్పఁగఁజాలక నేత్రపర్వమై
యొప్పెఁగునప్పుఁ గౌణపురుషోత్తముదివ్యతనూవిలాసమున్
దప్పకచూచుచున్ బహువిధంబులఁ బ్రస్తుతిచేసె నమ్రుఁడై

589

క. ఆసంస్తవంబు హృదయో | ల్లాసం బొనరింప మెచ్చి లక్ష్మీశ్వరుఁడా
కాసారము దగ్గఱి యమ్మ | తాసారము దొరఁగుఘణితి నాతనితోడన్.

590

క. కవలయహిత భవదుదిత | స్తవముదితుఁడ నైతి నీవు దలఁచెడి కార్యం
బవలంబిశఫలసిద్ధులఁ | దకణించెడు నస్తదీయదర్శనలబ్ధిన్.

591

చ. అనుటయుఁ జంద్రుఁ డిట్లును గుణాంబుధివిష్ణుఁ బురాణపూరుషున్
నిను నభిలేశు యజ్ఞమయునిం బొడఁగంటి మదీయ మైనజీ
వనము శృతార్థ మయ్యె నభివాంఛితముల్ సమకూరెఁ బైపయిన్
మునుపుగఁ బొందునాపదలు మున్నె తొలంగె విహంగవాహనా.

592

చ. అమృతమయంబు లైనకిరణావళులన్ బచరించి యోషధీ
సమితులఁ బ్రోవు మందుఁ బటుశక్తిఁ గృపామతి నిచ్చి నన్న నా
క్రమమున నీవు నిల్పితివి కైటభమర్దన నిల్చెదన్తహ
త్త్వము దిగె దక్షుశాపజనితక్షయశీడయు నిప్పు నాదెసన్.

593

క. దక్షాగ్రహజాతమహా | గ్రక్షయమునకు క్షయంబు గావింపంగా
దక్షు లొరు లేరి యింక నలి | నేక్షణ నీ వొకఁడు దక్క నీవిశ్వమునన్.

594

సీ. అనుటయుఁ బుండరీకాక్షుఁ డాతనితోడ నిట్లునుఁ గైరవహిత మదీయ
దగ్ధనామృతవారిధారాభిషిక్తులై రేనియుఁ బాపాత్ము లైనవార
లతిశుద్ధతను లొదు రనిన ని న్నెన్నఁగానేల నా కెంతయు పి తుండ వీవు
గావున యక్షురోగవ్యధఁ బెడఁబాసి పోషింపు మోషధీపుంజములను

తే. యుష్మద్దయంబు లోక నేత్రోత్సవంబుఁ జేయఁచుండెడిఁ గల్యాణవాయి యగుచుఁ
దపము నీపొందునేసినదానఁ జంద్ర । పుష్కరిణి నాఁగ వెలయు నీపుణ్యసరసి. 595

గీ. పురుషులందుఁ బుణ్యపురుషుండు సతులలో । నబ్ధితనయ నదులయందు గంగ
యెవ్విధమున వెలయు నవ్విధమునఁ దీర్థ । రాజి నీసరోవరం మెఱయు. 596

వ. అనిఁ నప్పద్మలోచనునకు సుధారోచి యిట్లనియె.

చ. జిగిఁ దళుకొత్తుకొ త్తవిక సించిన తెల్లనితమ్మిరేకులం
దెగఁడెడికన్నులు న్నగవుదేరెడిచూపులుఁ గుండలద్యుతి
స్థగితములై మెఱుం గెసఁగుచక్కనిచెక్కులుఁ బల్లవారుణం
బగునధనంబుఁ గల్గుభవదాస్యవిలాసము నిల్పు నామదిక. 597

క. ఆచొప్పనను మదీయవి । లోచనములు చూచుఁగాక లోలత నెపుడుక.
నీచారుమూర్తి ననవుడు । నాచంద్రునితోడ దనుజహరుఁ డిట్లనియెక. 598

గీ. అఖిలదోషరహితులై నిర్మలజ్ఞాన । వంతు లైనయట్టివారికైనఁ
గాని గోచరంబు గాదు నానిజమూర్తి । కూడ దట్టిపలుకు కుముదమిత్ర. 599

మ. అనినం జంద్రుఁడు వల్కునట్లయిన నత్యల్పల్పసత్కర్తబో
ధనులై త్రిపురులోకు లెప్పగిది నార్తతాణధుర్యుక రమా
ననపద్మార్యము నిన్న వార్యగతి సందర్శించి ధన్యాత్ములై
ఘనతం బొందుదు రట్టిపొందు వెలయంగా నిల్పు మిచ్చోటికిక. 600

క. నావుడు నాయుడుపతి కను । నావిభుఁ డిది పొసఁగు నిచటియనఘులుఁ గానం
గావలతురు నను నితరప । దావాసుల కలవిగా దుదారులకైనక. 601

వ. ఇటమీఁద నింక లంకాధిపతి యగువిభీషణుకతంబున నీసరి తీరంబున నెల్లవారికిఁ
బ్రత్యక్షుంబై యుండెద నది కారణంబుగా ధారుణీవలయంబు నిరుపద్రవంబై స్థకల
భద్రాశ్రమంబై మెఱయు నపు డెపు డిప్పరిసరంబున మదీయదివ్యధామంబు నిలిపి
నిజపురంబున కరుగునది కారణంబుగా ధారుణీవలయంబు రంగమందిరంబైన భుజంగ
భోగతల్పంబున ననల్పభోగంబునఁ గల్పితపర్యంతంబు లోకానుగ్రహార్థంబుగా వసి
యించెద నావేశన నీవు నన్ను దర్శించెద వింక బ్రతిపర్యంబును బుష్కరిణీతీర్థనే
వాగ్ధం బిచటి కేతెఱ్ఱు పొమ్ము నీనిండు వెన్నెల యఖిలజగత్పావనం బయ్యెడు మని
యాదేవదేవుం డంతర్థానంబు నొందెఁ జంద్రుండును దద్వచనప్రకారం బాసతో

న భజనాపరాయణుండై యున్నవాడని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు మఱియు
నాగదంతున కిట్లనియె. 602

క. పదియోజనములు నైదుం । దదృశ్యమును నందుసగము తగుపఱపై యిం
పొదవుఁగృతాదియుగంబున । సదమలసలిలములఁ జంద్రసరసియు బెడఁగై. 603

క. అంతట గలియుగమున నం । తంతకుఁ బ్రతిదినము నల్ప మగునస్తనగ
ప్రాంతముఁ జేర్చినయర్చి । పుంతునికిరణోత్కరప్రసారముకరణి౯. 604

గీ. కలక యింత లేక కడుచల్లనై నల్ప । లొలయుచంద్రసరసి సలిలపూర
మనఁకు కలియుగాంత మగువేళ దుగ్గంధ । యుక్తమై కలంగియుండు నపుడు. 605

సీ. మండలాధిపులకు మరణ మెప్పుడు గల్గు నపుడురక్తచ్ఛాయ నగ్గలించు
మాన కెన్నఁడు రాజ్యహాని పొటిలు నాఁడు నెఱయంగఁ బసరువన్నియ వహించు
నఖిలప్రజాసంక్షయంబగు నేవేళ నాతఱి క్రిమిమయం బగుచు నుండుఁ
జొప్పడువేళ విఠోభ మేసమయమం దయ్యెడ ఫేనంబులై కలంగుఁ
బేర్చునాకాలమున ననావృష్టిదోష । మట్టిపట్టునఁ జువ్వన వట్టిపోవు
నింకఁ బె క్కెన్న నేల యాయందుసరసి । దోచునిపరీతములు విపత్సూచకములు.

మ. నృపులుం బోరక భావికాలమున శాంతిం జెందుచో దుగ్గస
చ్చవియుకొ విప్రులు సౌఖ్యమందు నెడలకొ జంద్రోపలచ్ఛాయయ౯
భువి నెందుకొ ఘనవృష్టి గల్గుతఱి నుద్యాతోర్మిజాలంబునై
సుపశేషస్థితిఁ దత్సరోవరము పొల్చుకొ మంగళావాసియై. 607

గీ. ఎన్న ముప్పుదిరెందుయోజనములంత । మేగయై యొప్పుదేశవిస్తారమెల్లఁ
గాలవళమునఁ బొడవఱి కలియుగాంత । వేళ నత్యల్ప మయ్యెడి విప్రవర్య. 608

వ. సకలభూతక్షయ కరంబుగా నాయుగంబున నఖిలవర్ణంబులకు సుపష్టవం బగ్గలం
బయ్యెడు నప్పు డాప్రదేశంబు నిర్తనుష్యం బగుట దేవతాసంచారంబ కాని
యొందు లేకుండుట ననాచారులు నన్యాయకారులు నామ్నాయదూషకులు నార్యజన
భయంకరులు నల్పాయువులునై యెల్లవారును బరమకల్యాణకారకు లగువారినామో
చ్చారణంబు విన్నంతన విద్వేషించుచుఁ దమః ప్రవర్తకుం డగురుద్రుండు తమకు
దైవంబుగా నుపాసించెద రమ్మహాదేవుండు జగద్విమోహార్థంబుగాఁ దాను దైవం
బుని కల్పించినతామసశాస్త్రంబు లెల్లెడలం జెల్లుబడియై ప్రవర్తిలెడు నాసమయంబు

నందు వాసుదేవపరాయణు లగునమ్మహాత్ము లైనవైష్ణవులు తమ నిరాశం బాచరించి
యచ్యుతపదంబు నొందుదురు. 609

సీ. సాత్త్వికంబులు రాజసములు దామసములు నన మూఁడువిధముల నవనిఁ బరగు
కాస్త్రంబు లందు విశ్వప్రభు సర్వాత్ము హరిఁ జెప్పనవి సాత్త్వికాహ్వానములు
జలజగర్భుని సగస్వతి హవ్యవాహనుఁ బ్రణుతించునట్టివి రాజసములు
ప్రకటతమఃప్రవర్తకు నుమానాథుఁ గీర్తనసేయునవియెల్లఁ దామసములు
వానిఁ గొనియాడి యతఁడె దైవంబుగాఁగఁ
గొలిచి సంపన్ను లగుచుఁ గోర్కులు ఫలించి
బలియులై సాత్త్వికుల బాధపఱచి నగుచు
నెడల విడుతురు హరిసేవ యెల్లవారు. 610

క. హరిహరుల సమముసేసిన | హరుఁడే పరతత్త్వ మనినయాకాస్త్రములున్
ధర సత్యమనిన దుర్గతి | దొరకునె హరిసమము పలుక దోషయు గాడె. 611

క. ఈపగిదిఁ గలియుగంబున | సేపారునుపద్రవంబులెల్లను భద్రం
బై పరగుచంద్రపుష్కరి | ణీపరిసర మంద లేవు నెఱి నెకనాడున్. 612

క. జగదుద్భవపరిపాలన | విగమంబులు లీలగాఁగ వెలసినహరికిన్
ఒగి నుపసంహృతి నపు డిం | పగునప్పుడు గల్గుఁగలిసమాగమ ముర్విన్. 613

ఉ. మేదినివై విభీషణునిమిత్తమునం గరుణామయాత్ముఁడై
యాదట రంగమందిరమునందు భుజంగమరాజశాయి ప
ద్మాదముతుం డజస్రమును నా వసియించుటఁజేసి కాలన్
షాదుల నేయుపద్రవము నందవు నాసరసీసరిత్థులున్. 614

క. అని మఱియు నప్పరాశర | తనయుఁడు సునయుఁ డగునాగదంతునితో ని
ట్లను మునిజనములచే మును | వినఁబడుకథ యొకటి నీకు వినిపింతుఁ దగన్. 615

గీ. ఏల నీచోళమండలమెల్ల నేలు | రాజవోషంబుకతన ధరాజనంబు
వనరి వసియింపఁ బండ్రెండువత్సరములు | పెచ్చువెరిగె ననావృష్టిపీడనంబు. 616

సీ. కడుఁబేర్చి మిటమిటఁ గాయుకట్టెండచే భువనమున్ పొరపొరఁ బొక్కిపడియ
వేడియై బిసబిస విసరు గాడ్పులఁ బ్రాణితమైయెల్లఁ తటతటఁ గాఁకదొణఁగె

నొండెన భగభగ మండుకార్చిచ్చులఁ బెరుగిరుల్ పెటపెటఁ బ్రేలఁజొచ్చెఁ
బంక మై జవజవ నింకుశాదంబుల మకరాళి మలనుల మాఁడిపోయె
నెండ చొరకుండఁ గడు నేచి యిరులుగొనుచు । వఱలుకాంతారపక్షులు వల్లువోయె
నట్టనడువేసవులను గాల్చుడలుగాక । జరగునేలులు నిష్ఠలస్థలము లయ్యె. 617

కా. తుష్టస్థాదిక వేగతాపరిగతాసుప్రాణశల్యావళీ
భిత్తాక్షీర్ణమహార్ణవాంతికమహీభృత్కందరారణ్యశు
ప్యత్తోయాశయతీరచైత్యమరుదేవాగారరథ్యాదులకొ
న్పత్తం బాడుచా మృత్యుదేవత సమున్మేషించె హేలాగతికొ. 618

క. అవేళ మునులు సిద్ధులు । కావేరీతీర్థమంద కాపుండెడి భూ
తావలికి నచటు శరణం । బై వెలసెను రంగవిభుసమాశ్రయమహిమకొ. 619

ఉ. ఆగతిఁ గొంతగాలము సమంచితభక్తిఁ జనంగ నానదీ
వేగము నాడునాటి కలివేగము దొంకిలిన దటస్థులు
ద్యేగము నొంది యందఱకు దిక్కుగుఱేదిన మాకునుం దను
త్యాగము గార్య మంచు విగతాన్యదిశావిజగీష నున్నెడకొ. 620

ఉ. అత్తెఱఁగెల్లఁ గన్గెని మహాబలవంతులు తీర్థరక్షకుల్
చిత్తములకొ గృహారసము చిప్పల వారలఁ గావఁ బూని యు
ద్వృత్తిమెయిం బయోధరతతికొ రథసంబున నాక్రమించి యు
వ్వెత్తునఁ దద్దు నూదరములెల్లను జిల్లులువోవఁ బుచ్చినకొ. 621

ఉ. పన్నువు మేఘముల్ గగనపాలిక వాలికక్రొమ్మెఱుంగులు
త్పన్నముగావు లేవు మహిత స్తనితధ్వను లిట్టిచిత్ర మే
మెన్నఁడుఁ జూడ మంచు జనులెల్లఁ బ్రమాదకుతూహలంబులకొ
జెన్నువహింఁ బెల్లుగురినెకొ జలధారలు ధారుణీస్థలికొ. 622

క. తోరములై కరటికరా । కారములై సకలదిశలఁ గడుఁదొఱఁగుతదా
సారమున నుబ్బి పఱచెను । వారక కావేరినీరు వారిధిఁ బాదువకొ. 623

వ. అమ్మహానదీజలపానంబునఁ బ్రాణిసంతానంబు సంతాపరహితంబై సుఖంబుండె నంత
నానాజకృతం బైఁబ్రహ్మహత్య పిశాచీస్వరూపంబుఁ గైకొని తత్తోయంబెల్ల నొక్క

తోయంబునఁ గ్రోలినతత్క్షణంబు కావేరి వారిహీనయై ముఁదటిచందంబున నున్నఁ
దన్నిమిత్తం బన్వేషించుచు వచ్చి పురోభాగంబున. 624

మహాస్థగర. కని రాభూతేశు లత్యుత్కటశకటమశూకప్రతీకాశకేశిక
జనితోదన్వ్యాపతాపశ్లేధమలినవపుష్టాతమాంసాస్రగంధిక
ఘనకావేరిజలౌఘగ్రసనవివృతవక్త్రస్ఫురదూభరిదంష్ట్రా
శనిసంఘస్వప్రభూతజ్వలదనః శిఖాజాలశాచిక బిశాచిక. 625

క. కని కనలు నిగుడ నురువడిఁ | జనుకుటిలభ్రుకుటితలవిశంకటభయదా
నను లగువారల దవ్వులఁ | గనుఁగొని మది బెగడి మేను గజగడి వడఁకక. 626

ఉ. ఆసలిలప్రవాహమున కడ్డము నిల్చియు వక్త్రగహ్వరం
బోసరిలంగఁజేసికొని యొయ్యఁ దొలంగెఁ బిశాచి యప్పు డో
సోసి దురాత్తురాల యిపు డోడకు మేడకుఁ బోయెదంచుఁ జి
త్రాసులు విష్ణుదాసులు కరంబు రయంబునఁ బట్టడాసినక. 627

క. ఆగతి యెఱింగి యది గడు | వేగంబున బరువుఁబాట వెనుకొని చన నీ
కాఁగి యదలించి యెవ్వతె | వేగతి వచ్చితివి వెఱవ కిచటికి ననినక. 628

సీ. ఆపుణ్యపరులతో నప్పికాచిక యనె నేను బాపంబులకెల్ల నెక్కుఁ
డగుదాన ననుఁ జంపఁదగదు మదుత్పత్తివిధ మెఱింగించెద వినుఁడు మీర
లీజనపద మేలురాజు సోముక నాముఁ డపరాధివే తొకఁడవలనుండ
నేపాపమునులేకయితరమహీసురుఁ డేరి చంపించె శ్రోత్రియుని వినతు
నప్పు డాతనిసచివులం దాపులందుఁ | జారులందును జనపవాస్పదులయందుఁ
దద్బహిద్దేశజనులందుఁ దలఁప నొక్కఁ | డైన నిది గూడఁ దని విడనాడరైరి. 629

క. ఎదురెదుర నెకఁడు దురితము | వదలక కావింపఁ జూచి వారంపనివా
రొదవినఁ దత్పాపఫలా | స్పదు లగుదురు సమధికారబలములకొలఁదిక. 630

వ. కావున నీదేశంబంతయుఁ బాపమాషితం బగుట ననావృష్టిదోషంబు సంభవించె
నారాజకృతం బైనబ్రహ్మహత్యాస్వరూపిణి యైననాచేతఁ జరాచరాత్మకం బైనజగం
బిట్టియుపద్రవంబు నొందె నేను తటాకసరోవరాదులం గలవా రివూరంబు నిరవశేషం
బుగాఁ గ్రోలితి నతిక్రూరదర్శను లగుమీ రెవ్వ రెంతవారును మదంతంబు గావింప

నసమర్థు లీనిరగ్గక ప్రయాసం బేల యని పల్కి. యప్పిశాచి పరువుబెట్టినం గట్టులుక
దట్టించి యాదిట్ట లిట్లనిరి. 631

ఉ. సార మెఱుంగ నేరక పిశాచము నీచమనీష లోక సా
ధారణదృష్టిఁ జూచెద వుదారతరం బగు నీప్రదేశ మీ
చేరున సంచరింపను వసింపను శక్యమె నీకు నీవునుక
వారక వచ్చి తేనియు నవశ్యము నాశముఁ బొందె దీయెడక. 632

మ. క్షీతి నీచక్కటి నివ్యదేశ మమితశ్రీవిష్ణుభూతేశ్వర
క్షీత మీపుణ్యనదీప్రవాహము జగత్సేవ్యంబు భవ్యంబు సం
స్కృతిమాత్రాఘనివారణంబు మహితశ్రీరంగధామాంతికా
గత మారూఢసమస్తతీర్థమయ మగ్ర్యం బాపగాకోటికిక. 633

గీ. ఎట్టిపాపులైన నీజలంబులు మేను । సోకినంతయాత్ర శుద్ధు లగుదు
రేతదంబుపానపూత మై జగము నీ । వలన ముక్తిఁబొంది వెలయుచుండు. 634

క. కావున నెవ్వరి తెరువునఁ । బోవక వేగంబ వెడలి సొమ్ముగా కీ
తావున నున్న వధింపక । పోవిడువయు నిన్నుఁ బాపపుంజను వగుటక. 635

మ. అని పలికి రపుడాబ్రహ్మహత్య తద్దేశంబున సద్యోనాశంబు నొందె నవిష్ణుభూతేశ్వ
రులు తమతమనిలయంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ జగత్సృష్టి కారణం బైనమహావృష్టి
గురిసి కలవు దీటి యెల్లవారు తమతమ నెలవుల సుఖంబుండిరి. యాయుపాఖ్యానంబున
నిఖిలపాపహరణం బగు నిహపరసుఖదం బని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు నాగదంత
మునివరున కిట్లనియె. 636

క. ఈకథ వినియెడిమనుజు ల । నేకమహాపాతకంబు లెడలియఁ ముక్తి
శ్రీకాంతు లగుదు రట్టిది । నీ కొకకథ యోగివశ్య నే నెఱిగింతుక. 637

మ. ఒకగంధర్వుఁడు చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డుద్దామదర్పదయా
ధికుఁ డస్వప్నవరేణ్యమిత్రుఁ డుడువీధిం దోడిగంధర్వుగా
యకులుం దానును బాడుకొంచు నట రం గాభ్యర్ణముం జేరి కొం
జక యామీఁదటఁగా వెసం జనియెఁ దచ్చాయాసముల్లంఘియై. 638

గీ. వానితోడ నేఁగువారు లెచ్చాయ న । తిక్రమింపరామి దెలిసి నిలిచి
రంతతీర్థరక్షు లాదుర్తుదాంధుని । సాగిపోవనీక సంభ్రమమున. 639

- క. కడకాలఁ బట్టి కడు నురు | వడి బిటబిట ద్రిప్పి వైవ వననిధి కవలం
బడియె రఘునాథుశరహతి | సుడిఁబడి మారీచరాక్షసుఁడు పడినగతిన్. 640
- వ. అప్పు డతనితోడఁ గూడివచ్చినగంధర్వు లావిధంబెల్లఁ దెల్లంబుగాఁ గనుంగొని
బెదరి మగిడి నిజాధిపతి యగుచిత్రసేనుండు తేజోహీనుండై పడినయెడకుం జని
యచట నచేతనుండై యున్నయతనిఁ బ్రబోధించిన. 641
- గీ. తెలిసి నలుదిక్కులను జూచి ధృతిఁ గలంగి | యిక్కడెక్కడ న న్నెవ్వ రివ్వభంబు
చేసి రని పల్కు నాచిత్రసేనుతోడ | వారుఁ జెప్పిరి తద్విపత్కారణంబు. 642
- క. చెప్పిన విని బెగడుచు మదిఁ | గప్పినమోహమున మీఁదు గానకి శ్లోదం
డిప్పగిది నుండ నే లని | యప్పాటుం డరుగఁజూచె ననుచరయుతుండై. 643
- వ. ఇట్లు చన మొక్కలించిఁజొక్కలువిటిఁగినపులుగులంబోలె నా . సంబున కెగయలేక
చీకాకుపడి యార్తుం డగుచు మర్త్యకైవడి పుడమిం బడి పొరలి యాక్రో
శించుచు. 644
- మ. అకటా యే నతిమూఢభావమున నీయత్యంతసంతాపహే
తుకకర్తం బొనరించినాఁడ నిక నీదోషం బశేషంబు నూ
రక యెబ్బంగిఁ దొఱంగు దీనికి విచారం బెద్ది యన్యాయకా
రికి నేలోకమునందు నాపదలు వర్తిల్లున్ దుఃఖంతంబులై. 645
- వ. అని యొక్కింత చింతించి మఱియును.
- మ. దివి మీముందట వచ్చున న్నిటు ఒహిర్ద్వీపంబునం దేవదా
నవమర్త్యాదులలోన నెవ్వరొకొ ప్రాణత్రాణనిష్పాశులై
యవిచారంబున వైచి రాజుల నింగ్రాఖ్యరోషాగ్ని ను
ద్దవిడిన్ వేలిచి తత్ఫలంబున హవిర్భాగంబు భాగించెదన్. 646
- క. అది గాక వానిఁ జెప్పిన | నొదవెడు భద్రంబు మీకు నుద్దీపితమై
యిది యటు పోనిం డిపు డు | న్నది యింక నెకసంశయంబు నామదిలోనన్. 647
- ఉ. అప్పుడు మీకు నాకును వియర్థమనంబు సమంబ యిట్టివో
నిప్పుడు నామ నెక్కనికి నితైఱగై మఱి మీగతిక్రమం
బెప్పటియట్ల యున్ని యిట నెట్లది గావున పక్షపాత మీ
చొప్పునఁ గానవచ్చెఁ గడుఁజోద్యము కాదె తలంచి చూచినన్. 648

క. అని తనపడుటకు మనమునఁ | గన లొదవఁగ నదరి పల్కుగంధర్వవిభుఁ
గనుఁగొని గగనస్థితు లగు | ననుచరు లిట్లనిరి మఱియు నాతనితోడఁ. 649

గీ. మాను మాను మిట్టిమాట లెవ్వరిదెసఁ | గీడు గలుగ దొకనికెల్పిషంబు
లొకని నేల పొందు నూరక నిజకర్త | ఫలము తనకుఁ బొరయవలయుఁగాక. 650

క. అమృతాశనమనుజపశు | ప్రముఖం బగునకలజంతుపటలంబునకుఁ
దమలోనితారతమ్యము | క్రమమున నిజకర్తఫలము గాదే తలఁపఁ. 651

వ. నీవు తామసంబువ దివ్యధామచ్ఛాయాసముల్లంఘనం బాచరించినపాపంబున నీయా
పదఁ దెచ్చుకొండెవి నెమ్మది మహాపాతకం బని యలిక్రమింప వునికింజేసి మాకు గగ
నగతిక్రమం బవక్రమంబై యున్న దిత్తటి నీచిత్తంబు క్రోధాయత్తంబు గానీక దో
షనివృత్తి యగునుపాయంబుఁ జేయు మట్లైన నతిపక్షిత్తుం డయ్యెడు గానినాఁడు
దుర్జనునకు సుగతియుంబోలె నీ కాకాశగమనంబు సిద్ధింపదు భవత్పతనకారులగువా
రల నే మెఱుంగ నేర మీమేరకు నంతరిక్షాదిభూతంబులు సాక్షి వాని నడిగి చూడు
మింక నీవృత్తాంతం బంతయు బలాంతకునకుఁ జెప్పంబోయెద మిపుడు నీవడిగినచక్క
టికి నద్రిద్వీపసముద్రంబు లెడసి యంతరంబులై యున్న వింతమారంబు పాదప్రణా
రంబునఁ జన ననేకవర్షశతంబులనైన నశక్యం బదియునుగాక యుదగ్రగ్రాహంబు
లగునంబుధులు దురవగాహంబులు లిట్లొట దురితసిమ్మృతి గల్గునంత నీవింద యుండు
మఖిలంబు భద్రం బయ్యెడు మని వాగ లరిగి రనంతరంబ. 652

క. తలఁకొనినశోక భయమున | నలమరుగుచుఁ జిత్రసేనుఁ డతికరుణముగాఁ
బలుమఱు విలపించె నెగుల్ | దలఁగునుపాయములు గొన్ని తలపోసి ధృతిఁ. 653

క. శంభుని నాశ్రితరత్నా | రంభుని ఫణిరాజకటక రాజితేఘనదో
స్తంభుని నపహృతదానవ | దంభుని నిట్లని నుతించెఁ దత్పరమతియై. 654

గద్యము. జయ జయ జలజభవముఖనిఖిలసురనికరమకుటతటఘటితమణిరుచిరుచిరచరణయు
గళ, గళవిచరదవిగళగరళకబళ, బలవదఘనివహబాణపటలవిఘటనచటలదివస
కరకమలదమృతకరణమధురమధురసభరితశశికుసుమ, సుమహితశుచివిభవవిలయా
రహిత, హితవివిధవిహారణకుతుకచరణఖచరమిధునశతసతతపరిచితవితతశిఖరమణి
కిరణశకలితసకలకమబంత తిమిరభరశుభరజదరణధరనిలయా, లయాసమయవివృత
వికటనిటలతటనయనపుటనటదనలకణ, కణకబళితసకలభువన, వనధివలయావల

యితధరణీధరవహనసహన ఫణభరపరివృఢ్యధ్వజవలయవిలసదురుభుజపరిఘపరిచి
తకనకకుధగపృఘులధనురుచితమదనధనవిశిఖముఖ శిఖిహుతదితిజనిగదితనిగమశతను
తనిజనిరుపమనిరవధికగుణవిసర, సరసిజవిపులతరవనవనపక్షనసవనకృతవనిదహనగ
గనమయతనుమహిత, హితజనభవనఫలితసురనగనగదుహితృవదనకమలసమదమధు
కః, కరటిరదశరదరవిసరబిసరజతభుజగవదసురసరిదమృతకరదరవాసిత, సితక
మలరుహతుహిననగనిభశుభరుచిమదపఘన, ఘనభుజబలపరుపరిపుపరిషదతనజ
యవితతధనురతినిబిడనిహతిముదిత, దితిజన్మభుజగజవసనసనకశుకముఖమునిజన
హృదయకమలసదనవరదసమవననిరత, నిరతిశయశయకలితలశ్మితహరిపృఘుపృఘుకతి
నకుదపహసితగిరిజశిఖనవరవృషభగమన, మనసిజమదధవళదహనజలదసమయముఖ
గఖరవచనదురధిగమమహితహిమ, హిమకగహుతవహనవినయనక్షనయనతకరిలపనవి
పులకటకవిగళితమదసలిలవిచలదతికులనినదముదితమృదునటదురుపదకటకఫణిఫణ
మణిరుగరుణిత హరిదుదగదరవికచనభుకమల పరిమళపరిమిళితమరుసరిదతులసలిల
కణగణకలితబలకచభరరుచినిచయ ఖచితగగనగతిరహితమహితనిపతితమఘమలిన
చలితమతిదయావశమశరణభువభవ పాహి మాం పాహి మాం.

655

వ. అని సన్నుతించినఁ బ్రసన్నుండై విపన్నగాశని యగుపన్నగాభరణం దత్తసిమైఁ
గృహతరంగితం బగునపాంగంబు నిగిడించి నీతలం పెయ్యెది చెప్ప మనిన సన్నశు
పతికి నందంద వందనం బాచరించి కృతాంజలియై యాచిత్రసేనుండు తనవృత్తాంతం
బంతయు విన్నవించినఁ దత్పతనకారుల నిరూపించి విరూపాక్షుం డాక్షుణంబున నిజ
కింకరగణంబుల రణంబున కాజ్ఞాపించిన.

656

శా. బాహుకంఠిత హేతిదీప్తులు వియద్భాగంబు గప్పక సము
త్సాహోదంచితసింహనాదముల దిక్పక్రంబు భేదిల్లఁగా
సాహంకారభయంకరాకృతులతో సామోధమోదగ్రస
న్నాహం బద్భుత మానహింప వెడలెన్ మాహేశభూతావళున్.

657

శా. చంచద్వాహనకేకిపింఛరుచు లాశామండలంబెల్లఁ జి
త్రించెన్ రోహణశృంగరాజములభూతిన్ గత్తుకోటీఁమున్
మించెన్ బాశశరాదిసాధనము లోలిం బూని దర్పంబునన్
గ్రౌంచారాతియు బల్వడిన్ వెడలె సంగ్రాహక్రియాలోలతన్.

658

వ. ఇట్లరిగి సకలదురితలతాలవిత్రం బగుశ్రీరంగక్షేత్రంబుఁ బ్రవేశించి యందు నిర్గళాప
వ్యక్తరవారి యగుకావేరిం జేరి యాభూతజాతంబు నానాముఖంబులఁ దస్జలంబు చలం
బునఁ గ్రోలందొడంగిన. 659

సీ. అంత నిర్మగ్నంబు లైనమహీధరప్రతతిశృంగంబులు బయలుపడియె
నీరఁ జేలెడితీరభూరుహప్రసవంబు లంతరిక్షమునఁ దూఁగాడఁదొడఁగె
నవ్యంబు లైననిమ్నప్రదేశంబులు రయమేది నమ్రతరంబు లయ్యె
బొడవులై పాలుపారుపులినస్థలంబులు క్రందుగా నందంద కానవచ్చె
నదరు మాడ్కికి వెక్కసం లైనపటపు । తెల్లముగఁ దోనఁ జావ్వనఁ దీసిపోయె
నల్పజలజంతునికరంబు లచట నచట । నదరె శైవాలపక్కులు నాక్షణంబ. 660

గీ. అంతఁ దత్తీర్థసంరక్షణార్థ మచట । మెలఁగఁశ్రీవిష్ణుభూతేశు లలఘుమతులు
మున్ను దరులకు మిగిలి యుప్పొంగి పాటు । నమ్మహానది యల్పాంబు వగుటఁ జూచి.
క. సరభసగతిఁ దత్కారణ । మరయుచు నటపోయి బాడబాసలశిఖలు
బారినదుకుజలధిరవమునఁ । బగఁగెడునెకమ్రోత వినిరి పడమటివంకఁ. 662

చ. విని యిది యేమియో యనుచు విస్మితులై చని యన్ముహూతరం
గిణియుభ యప్రతీరములఁ గ్రిక్కిఁజీయఁబడి యానతాస్యలై
ఘనరసపూరముల్ బహుముఖంబులఁ గ్రోలెడివారి నగ్రని
స్వనబధిరీకృతాశులఁ బికాచగణంబుల ఘోరమూర్తులఁ. 663

చ. కని కడునల్గి బిట్టదిరి కన్నుల దట్టపుకెంపు పర్వఁ ద
గ్జనములు గగ్జనంబులు విశంకటభంగిఁ జెలంగఁ దాకి క
న్కనిఁ బరిఘాసితక్రశరఖడ్గదాముసలాదిఘోరసా
ధనముల బిట్టనొంపఁ గడు దల్లడ మందుచుఁ బాటి రందలుఁ. 664

క. శారలతోడన తెలి కు । మారుడును బటచె నీక్రమంబున భయముం
గూరిన వచ్చెడితనపరి । వారము నీక్షించి వృషభవాహనుఁ డాత్మఁ. 665

గీ. సంభ్రమించుచు వీరి నీజాడఁ బఱపి । నట్టిబలియుఁడు నెవ్వఁడో యనఁ దదంతి
కమున కేతెంచి వినతుఁడై క్రొంచభేది । చెప్పె దా రేగి విఠిగి వచ్చినతెఱంగు.

వ. అంత సంతయు పని యుమాకాంతుం డఖిలభూతజాతం బాకర్ణింప బలవంతులతోడి
విరోధంబు గాదని పల్కి యాగఁధర్వునిం జూచి నీవేందైనను బొందైనకందువ
కరుగు మని యంతర్ధానంబున నుండఁ దదనంతరంబ నిజమిత్రుం డగుచిత్రసేనుండు

గరుడకేతనచ్చాయాలంఘనం బాచరించి భేదరత్నంబు చెడి పుడమిఁ బడి యడలుచు
నికి తదనుచరులవలనఁ దెలిసి యాశతమన్యుండు భృతమన్యుండు నయ్యు నయ్యెడ.

క. లోచనసహస్రలోహిత । రోమలు మెయి నిండ నామరుత్పాలఁడు లో
నేచినరోషానలలీ । లాసయములు వెలిఁ దలిర్చులాగున నుండెన్. 668

వ. అంత. 669

గీ. దంతి మేషమహిష దానవమకరసా । రంగతురగశాక్వరముల నెక్కి
కులిశశక్తిదండఘోఠాసిపాశతో । మరగదాత్రిశూలధరులు నగుచు. 670

ఉ. ఆహవశూరులై వెడలి రప్పడు తక్కును గల్గుదేవసం
దోహము లాత్మచిహ్నములతో వివిధాయుధపజ్జితో నట
ద్వాహనకోటితో సుభటవర్గముతో వెస నిగ్గమించి ర
వ్యాహతసింహ నాదముల నంబరభాగము పూఁటిల్లఁగాన్. 671

క. ఆదివిజగణము తమతమ । కైడువలమెఱుంగు లెల్లకడలం బర్వన్
గాఁదనరెఁ దఱచు మెఱుపుల । తో దివిఁ బన్ని నయుగాఁతతో యదము లనన్. 672

ఉ. ఆయెడ వాయువుల్ పరుసనై వెస వీచె నినుండు వేఁడిమై
కాయఁ నొడంగ భీకరముగాఁ బెనుమంటలు నెల్లదిక్కులన్
వాయుసఖుండుఁ గప్పెఁ బటువారిదపజ్తులు మిన్న ఘూర్జిల్లన్
మ్రోయుచు భోగను గురిసె ముంపఁగ శోణితధార లెల్లెడన్. 673

క. చదలం గనలుచుమదమునఁ । బొదలెడిసురవరులు విష్ణుభూతేశులు దా
రిదియేటి దనుచు నచ్చెరు । నొదనఁగ వీక్షించునంత నుద్ధతవృత్తిన్. 674

క. సురగణపిభుపనుపునఁ గడు । నురువడిఁ జండానిలంబు లొక్కట విసరన్
బురిఁగొని వైష్ణవవాయువు । లరువారఁగఁ బేర్చి వాని నన్నిటిఁ దోలెన్. 675

క. ఆలో నాలోలఘన । జ్వాలాజాలములఁ గప్పి చనునాయజ్ఞిన్
గాలుపుచు వైష్ణవానల । మాలోకనభయదనిష్ఠరాకృతి మెలఁగెన్. 676

వ. అట్టియెడ సమరసముత్సాహదోహలంబులై సురసందోహంబు లుదగ్రమండలాగ్రఃరి
ఘపట్టసప్రాసపాశముఖ ప్రహరణబాణపాణులై మఱియుందఱం దఱిమి నిజప్రతాపాత
పాహతారికుముదుం డగుకుముదుం డనుదత్ తేత్రరక్షకుండు కింక రెట్టింప హరికింక
రులం పంపిన నానిలింపనైన్యంబులపైఁ గవిసి నిశితపవినిష్ఠరంబు లగుశరంబుల నురం
బులు గాఁడ నేసియు బ్రళయానలక రాశంబు లగుకరవాలంబులఁ గంతనాశంబులు

దేవప్రేసియుఁ గాలోర గాభీలంబు లగుశూలంబుల ఫాలంబుల నెంచియు నుదంచిత
ప్రభాపిహితవియత్తలంబు లగునత్తళంబులఁ గత్తళంబులఁ జించియుఁ గరంబుభయంక
రంబు లగుముద్గరంబుల శరంబులు నొంచియుఁ బ్రచండంబు లగు గదా దండంబులఁ
బిచండంబులఁ బగిల్చియు గనకపుంఖమండితశిఖండజాలంబు లగుభిండివాలమ్ముల నా
డించియుఁ దఱముగాటమ్మునకు నెూహటించి విముక్తరణపాండిత్యు లగునాదిత్యులు
విస్మృతహరిత్తు లగుమరుత్తులు విగళితగంధర్వు లగుగంధర్వులు విఘ్నాత్తాత్తు లగు
యాత్తులు వితతక్షతవేదనాస్థాస్థు లగుసాధ్యులును వికంపితాసువు లగువసువులునునై
రివ్విధంబున నిజబలంబులు దక్కి నలుదిక్కులకుం బఱచిన సుకపతి తా నెక్క
రుండ చిక్కి మిక్కుటం బగుకోపాటోపంబున.

677

శా. శుభద్రోషమునకై యిశో పగుల నక్షుద్రజ్వలజ్వాళికా
సంభూతస్ఫుటవిస్ఫురద్విస్ఫుమరస్థాయాత్పులింగరజం
బంభోవాహపదంబు గప్పికొన జంభాంతి వైచెకై రణం
రంభోజ్పంభిత మైనవైష్ణవభటవ్రాతంబువై వజ్రముకై.

678

క. ఆరీతి భూతధయదం । బై రయమున వచ్చువజ్ర మతులితబలదు
ర్వారుఁ డగుమముడఁ డచ్చెరు । వారఁగ డాకేలఁ బట్టె ననుచరు లాగ్యకై

679

ఉ. అతటి సర్వపర్వతచయాతతపక్షవిధేదనక్రియా
హేతుకమై తనర్చునిజహేతి వికుంతితమై యరాతికిం
జేతికి నగ్రమాటఁ గని సిగ్గటి శ్రమఁడు వాటె దైత్యజి
ద్మాతలు వెంటవెంటఁ బడి తోలుచుఁ గేలిఁగొనంగ మానియై

680

చ. హరిహాయుఁ డాదిగాఁ గలసురావలీ నాగలిఁ గెల్చి విష్ణు కిం
కరులు జయోత్సవం బెసఁగఁ గ్రమ్మటి వచ్చిఁ దన్నహోగ్రసం
గరఘనఘోష మచ్చట సుఖస్థితి నున్న మహాత్తు లాలకిం
పరు పరమాత్మచింతనముఁ బాయక యన్యమెఱుంగనుండుటకై.

681

వ. అంత నక్కడఁ బరాభవశాతమన్యుం డైవచ్చుశతమన్యుదైవ్యం బాలోకించి లోక
పితానుహం డతని డాయం జని

682

క. ఎవ్వరిచే నేనెపమున । నివ్విధి వాలిలైఁ జెప్ప మేర్పడ ననినకై
నెవ్వగఁ జిత్తం బెరియఁగ । నవ్వనరుహగర్భుఁడోడ నతఁ డిట్లనియెకై.

683

- క. ఏ మని చెప్పెదు లోకపి । తామహ మత్సరము మానధనమును బాసెం
దామరసాత్తునిదూతల । చే ముల్లోకములు గేలినేయుచు నవ్వెన్. 684
- వ. అనినఁ జతుర్ముఖుఁడు శతమన్యున కిట్లనియె. 685
- చ. మెఱసినమృత్యుదేవతకు మత్యువు లైనముఖందదాసులన్
తరలకమారుకొం టరయఁ దాఁ గొఱవిం దలగ్రోకుకొంట యి
ట్లెఱిగియు వజ్ర మంది యిది యేటికి వైచితి వారిమీఁదనె
త్తెఱుఁగున నైన నాపదలు దెచ్చుఁగదా బలవద్విఘోధముల్. 686
- క. అనిమిష విను నీకులిశం । బనఁగా నిది యెంత మామకాస్త్రవఁదె
నను హరునిపాశుపతమై । నను వ మ్మగు విష్ణుభూత నాథులచేతన్. 687
- గీ. కాలచక్రమైన గరుడధ్వజునిచేతి । చెక్రమైన వారిఁ జేర కంత
దలఁగునట్టిమహిమ గలమహాత్ములతోడ । వైర మగుట నేమి గారణంబు 688
- క. అనినపితామహుపలుకులు । విని యనిమిష నాయనండు వినమితముఖుడై
మును కన సిగ్గున దమ్ముం । గనుగొనుటయు నతనితలఁపు గనిగంధర్వుల్. 689
- వ. ఆచతుర్ముఖున కభిముఖులై కరపుటంబులు నిటలతటంబునఁ గదియించి యిట్లనియె. 690
- సీ. అవధరింపుము పంకజాసన సురరాజు చెలిమికాఁ డగుచిత్రసేనుఁ డనెడి
గంధర్వనాథుఁడు కాదంబరీపాసమత్తుడై సోలుచు మధుగఘటితిఁ
బాడుచు నాకాశపథమున నరుగుచో రుచిరమచ్చాయాస్వరూప మైన
శ్రీరంగధామంబుఁ జెచ్చెర లంఘించె బలసి యాతని వెంటఁ గొలిచినచ్చు
నేము దాని దాటరామి మున్నెఱుఁగుట గడచిపోక నిలువఁబడితి చుంత
కింక మీఱ విష్ణుకింకరు లాతని నెడిచి పాఱవైచి రుక్మిణి గూఁబ 691
- క. అటు వ్రేసిన జలధులకడ । పట ముక్కును మోముఁ జదియుఁబడిగగనమునం
బటుగతిఁ జనుసామర్థ్యము । మటమాయము నొంది దీనమానసుఁ డగుచున్. 692
- లయగ్రాహి
సింధురనిశాటమదసింధుఘటజన్తు సురసింధు కనకాంబురుహగంధవిచలత్పు
ష్పంధయవిత్తీర్ణ సితబంధురజటాపటల బంధవిలసత్కుముదబంధుఁ బ్రమదాస
మ్మంధలలితాంగు ననుసంధితజగత్కుశలుఁ గంధరఽనీలతరకంధరు నుదార
స్కంధవృషవాహనుఁ గబంధమథనప్రియు జలంధరహుఁ గొల్చె నతఁడంధకవిరోధిన్

క. ఆతనిదెసఁబ్రీతుండై । శీతాంశుధరుండు పనుపఁ జెచ్చెరఁ జని త
 మ్భతములు విష్ణుదాసుల । చేతం బరిభూతి నొంది చేడ్వడి రంతకొ 694

చ. హితుఁ డగు చిత్రసేనునకు నిట్టివిధంబున వచ్చినట్టి దు
 స్థితి విని యల్క మై నమరసేనల నెల్లను గూర్చి యాశత
 క్రతుఁడు ముకుందకింకరనికాయమువైఁ జని పోరి వారిచే
 హతబలులై నిలింపులు భయంబున కన్గనిఁ బాటిపోయినకొ. 695

క. ధట్టించి నిలిచి వజ్రము । కట్టలుకం బూని వైవఁ గైకొన కది చే
 పట్టుకొని కుముద్భుండును నతఁ । డిట్టాలం బనుచుఁ జెప్ప నెడ నచ్చటికికొ. 696

వ. మున్ను చిత్రసేనునిచేతను బరిభూతం బగు రాజశేఖరుం డరుదెంచిన విరించి యత్యా
 దరంబున నమ్మహాదేవుతో నీవేమికార్యంబున కిచ్చటికి వచ్చి తనిన నచ్చతురాననుం
 గనుంగొని. 697

క. క్షీతిచిత్రసేనపతనము । నతనికి నై తనబలంబు నని కనుపుటయుకొ
 ధృతిచెడివారలు హరిభట । తతిచే నొచ్చినవిధంబు తడయక చెప్పెకొ. 698

క. చెప్పిన విని గంధర్వం । డొప్పని పనిసేసెఁ దెలివి నూనకనీవుకొ
 దప్పితివి బుద్ధిసురపతి । చెప్పెడి దేమున్న డిట్టిసెగ్గమునొందెకొ. 699

చ. అని జలజాసనుండు దివిజాధిపుఁ గన్గొని దైవ కృత్య మె
 వ్వనికి నతిక్రమించి చనవచ్చునె పుణ్యపరుల్ శుభంబులకొ
 ఘనదురితాత్తు లాపదలు గైగొనుచుండుదు రట్టికర్తముల్
 దనవశమే యొనర్పఁగ విధాతృనియోగమె కాక సర్వముకొ. 700

క. జీవులు శుభాశుభస్థితు । లేవిశ్వాత్మకుఁ డెఱుంగు నెల్లపుడు నా
 దేవునిశక్తికిహీనం । బై వెసఁ జరియించునే తృణాగ్రంబైనకొ. 701

ఉ. అపరమేశ్వరుం డరయ నాగమవేద్యుఁడు వేదచోదితం
 బై పెనుపొందుధర్మ మఖిలాశ్రయ మాసరణిం జరించువా
 రాపదఁ జెంద కెందు సుఖ మందుదు రుత్పథవర్తులై తదా
 ధేప మొనర్చునీచులు నశింతురు దుస్తరనారకాగ్నులకొ. 702

గీ. అది పదమాత్మసంకల్ప మైనయట్టి । ధర్మమార్గంబు దప్పి గంధర్వవిభుఁడు
 చక్రిదివ్యాలయచ్చాయ నాక్రమించి । కనియెఁదత్సాహమున నిట్టికష్టదిశలు. 703

వ. అనినఁ బాకశాసనాఁడు జలజాసనఁ గనుంగొని. 704

క. తోయజభవహరిభవన | చ్చాయాలంఘనము సేయ సమకొనుపాపం
బేయది తుది నదిపాయును | పాయం బేతెఱఁగు తేటపటపుము నాశకౌ. 705

సీ. నావుడు నజాఁడును దేవేంద్ర వినుము చెప్పెనఁ బరప్రత్యక్ష భేదములును
ద్వివిధమై దానువర్తించు భూతావలియందు స్వచ్ఛాయప్రత్యక్ష మనఁగ
నమగు నాయుఃక్షయం బైనవారల కది దునుకబోయినరీతిఁ దోచునొండెఁ
బొడగానఁగా రాక పోవు నీజాడ నది వినుస్వచ్ఛాయ యద్భుత్త మనఁగ
భువిఁ బరచ్ఛాయఁ దాజ్యేష్ఠమునుగనీయ | సంబు నన రెండువిధములు జరగుచుఁడుఁ
బిన్న వాఁ డెట్టియెడలను బెద్దవారి ; నీడ దాటించుచుం జనఁ గూడదెపుడు. 706

క. గురుసముచితశయనాసన | వరవాద్యప్రముఖగేహవర్గము జడుఁడై
చరణమున నాక్రమించిన | నరుఁ డరుగు ననేకఘోర నారకములగుకౌ. 707

వ. సకలధర్మంబులందును సాత్వికంబు పరమధర్మం బిది యవలంబించి శరియించు
నిర్మలాత్ములు మనోవాక్కాయకర్మంబులఁ బరాత్ము లగునెల్లవారికి గురువు లట్టి
పుణ్యపురుషులయందు సదాసన్నిహితుఁడై యుండుఁ గావునఁ దచ్ఛాయఁ ద్రొక్కి
చనుదుష్కృతచిత్తులకు నిస్కృతి గలుగ నేరఁదని చెప్పి యప్పితామహాండు నెఁడియు
నిట్లనియె. 708

గీ. కృష్ణరోగాత్ములగువారుఁ గుంటివారు | నంఘ్రిహీనులు గల రెవ్వ రట్టివారు
గతభవంబున శ్రీహరిప్రతిమనీడ | లంఘనముచేసి చనినపాలనులు శక్ర. 709

చ. నిగిడినవిష్ణుమాందెరమునీడయు విష్ణునినీడయట్ల దా
టఁగఁదగ దట్టిపాపము జడత్వము మై మెనరించుదుర్జనుల్
తెగి యమబాధలం బడి తుదికౌ ధర్మపై జనియించి పంగులై
వగలఁ గృశించుచుండుదు రవారితఘోరరుజాదిపీడలకౌ. 710

గీ. తత్ప్రసక్తిగా మొనరించుతటి ననుండు | కడఁగి తచ్ఛాయ మూఁడుభాగములు చేసి
యందుఁ బూర్వాంశమునఁ జను ట్పొమ్మిట్లు | గాక తక్కినయది దోషకారి యంద్రు.

క. వనజోదరుశుభగుణములు | గొనకొని కీర్తింప గేలిఁగొనుచు నవజ్ఞం
జనుజనులు బధిరులై మహా | జనియింతు రనేకజన్మజన్మములందుకౌ. 712

క. హరిబింబమైనఁ దత్పరి | కరమైన ధ్వజంబునైనఁ గని మ్రొక్క కనా
దరబుద్ధి గడచి చనునా | పురుషులు జాత్యంధు లగుచుఁ బుట్టుదు రుర్వికౌ. 713

- క. హరినగరి కప్రదక్షిణ | సరణిం జనుదుర్వివేకి సంచితపుణ్య
స్ఫుగణ బెడఁబాసి సంప | ద్విగహితుఁడై పిదప నరకవితతులఁ గూలఁ. 714
- క. ద్వారమునఁ జనక విష్ణున | గారము మఱియొకడు వెంటఁగాఁ జొచ్చుదురా
చారమునఁ జేసి నరుల వు | దారంబగు పుణ్యవితతి దలఁగు సురేంద్రదా. 715
- క. ఈగతి మెలఁగక దుగ్మదుఁ | డై గంధర్వుఁడు విపద్దశామలుఁ డయ్యెన్
వేగపడి విష్ణుదాసుల | తోఁ గరకరి నొంది యశము చొలఁగితి వీవున్. 716
- వ. అని పలికి వారిజాసనుం డూరకున్న నాశతమయ్యుండు లజ్జావనతముఖుండు యిట్లనియె.
- క. చతురానన నా కేంతయు | హితుఁ డాగంధర్వుఁ డెగ్గులెన్నక కరుణా
మతిఁ జెప్పము నాకొఱకై | యతినికిఁ గల్మషనివృత్తి యగుతెఱఁ గింకన్. 718
- చ. అనినఁ బితామహుండు దివిజాధిపుఁ గన్గెని యిట్టిపాప మే
యనువునఁ దీఱ నేర్చును సమర్చనవందనసంస్తవాదులన్
దను భజియింప నావికచతామరసేక్షణుఁ డాసమాశ్రితా
వననిరతుండు శ్రీహరి ధృవంబుగ మాన్పెడిఁ దాన యాతనిన్. 719
- క. అని చెప్పి యబ్జగర్భుఁడు | చనియె న్నిజధామమునను శంభుఁడుఁ బోయెన్
వినుతమణిశృంగసంగత | ఘనపటలవిలాసమునకుఁ గైలాసమునున్. 720
- చ. హరిహారుఁ డంత నిష్టసఖుఁడై పెనుపొందెను జిత్రసేనుఁ డం
బగతిపాటవం బెడలి పడ్డ ప్రదేశము కేఁగి వానికిన్
సరసిజనూతివాక్యములచందము పొందుపడుగఁ జెప్పి తా
నరిగె నిజాగమోత్సుకసుధాశనకోటికి వేల్పువీటికిన్. 721
- వ. అగంధర్వరాజును నిజవ్యతిక్రమంబునను నిర్వేదించి యచ్చోటు వాసి కాశ్యపనామ
ధీయుండు నగుమునీశ్వరుం బొడఁగని యభివందనం బాచరించి వినయనమితమస్త
కుండై హస్తకంబులు మొగిచి యిట్లనియె. 722
- క. దురితానలకీలావలి | నెఱిఁ జెడి నా కేడికృత్య మెయ్యెది వాచ్యం
చిరవుగ నేమిట సౌఖ్యముఁ | బొరయుదు నెఱిఁగింపవే తపోధనముఖ్యా. 723
- వ. అనిన నయ్యతివరుండు గంధర్వచరున కిట్లనియె. 724
- మ. పరమేశున్ బురుషోత్తమున్ బరుఁ గృపాపాథోధి నాగాయణున్
హరిఁ జిత్తంబున నిల్పి నిత్యము ప్రణామాభ్యర్చనాదిక్రియా

పరతం గార్యము దీర్పు మట్లయినఁ బాపశ్రేణిఁ బోదోలి త
త్పరమస్థానముఁ బొందె దెంతయును గోప్యం బే నెఱింగించితికొ.

720

క. నావుడు నప్పరమేశ్వరు | నేవెరవున నెఱుంగబోలు నేచందము వాఁ
డేవంకనుండు ననుటయు | నావాచందమివరేణ్యుఁ డతనికి ననియెకొ.

721

క. అతివిచులం బగుమానస | గతులను సుకృతప్రసక్తి గలకర్మములకొ
వితతప్రసన్నభాషలఁ | జతురుఁడవై యెఱింగె దీవు సర్వాత్మ హరికొ.

722

క. కలఁ డఖిలనాయకుం డగు | జలకాయ సమస్తభూతదయములతోనకొ
వెలుపటిసకలావస్థలఁ | గలకాలము పూర్ణుఁ డై జగన్నివహములకొ.

723

క. అనుటయు నాగంధర్వుఁడు | మునివర్యుని విష్ణుఁ డఖిలభూతావలియం
దును బాయకుండునేనియుఁ | గనరామి యడేమి యగినఁ గాశ్యపుఁ డనియెకొ. 724

సీ. గంధర్వనాథ జగత్ప్రపంచంబునఁ గలవస్తుతతి తన్నుఁ గదిసియున్న
నైన పురోగతం బైన భాగమకారఁగనవచ్చు నే లోన వెనుకదెసయు
నని గాన నీమాడ్కి నఖిలభూతాత్మడై తనరునవ్విభుఁ గానఁ దనముగాదు
బాహ్యంతరంబు లప్రతిహతంబై ప్రవర్తిండు పరిజ్ఞానదృష్టి గాని
యట్టి సుజ్ఞానమునకు మా టగుచు దేహి | గర్త బంధంబు నిగుడుఁ దర్జననిరోధ
మురిదిఁ బోజేసి నిజహృత్పయోజమధ్యగతునిఁబరమాత్ముఁ గనువాడ కనెడివాడు.

చ. అరుగుము నీవు దుస్తరమహాఘనివారిణి యైనచంద్రపు
ష్కరిణికి నందు భక్తి నవగాహ మొనర్పుము దాన నీ కగుకొ
బరమశుచిత్వ మంత భవబంధవిమోచనుఁ బద్మలోచనుకొ
హరిఁ బరమాత్ముఁ గాంచెద వుదంచితధాముని రంగధామునికొ.

726

క. ఆదేవుని నాశ్రితర | తొదటునిఁ గొలిచి తత్ప్రసాదంబున నీ
భేదంబుఁ బాసి చనియెదు | మోదంబున నిజనివాసమున కుడువీధికొ.

727

క. అని యెఱింగించిన వినయం | బెనయఁగ గంధర్వుఁ డమ్మునీంద్రున కభివం
దన మూచరించి వీడ్కొని | చని గంధర్వుఁడు విరక్తిసంపన్నుండై.

728

మ. పరమోత్కంఠ నకుంతితస్థితిపురోభాగంబునం గాంచె బు
ష్కరిణీతీర్థము నాత్మతత్పరభజద్గంధర్వగీర్వాణకి
న్నరసంపాదితకామితార్థము ననూనస్ఫారనీరేజకే
సరనిర్యన్మకరందతుందిలపయోజాతోర్మికాసారముకొ.

729

మ. కని పిస్తయంబు నొంది నిజస్త్వరణమాత్రగళితకలికలుషకజలంబు లగుతజ్జలంబుల మజ్జనం
బొచరించి విశుద్ధశరీరుండై కవేరకన్యకాతీరసహకాగకోరక మోదమేదురమలయమారు
తావతారరజతగరుడకేతనాభిరామం బగుశ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచ్చట నభంగ
సంగతప్రసంగంబున నారమామనోహరుచిత్తంబు ప్రసన్నతాయత్తంబు నేయం
బూని మొదల నాదసముద్భవంబులై మంద్రమధ్యమతాళభేదంబులఁ దమవలన నేక
వింశద్విధంబు లైనశ్రుతులకు నాధారంబులై మయూరాదిరుతంబులచేత సంకేతం
బగుషడ్జాతి సప్తస్వరంబులపరస్పరమేళనంబున నభిరామం బగుగ్రామత్రయంబు
నవలంబించి మతంగతుంబురు నారదకోహలోదితంబు లగుమతంబుల ననేకప్రకారంబు
లైనమూర్ఛనల నింపు గడ్డలొత్తుచుతురు శ్రరాశీతితానంబుల ననూనంబులై సంపూర్ణ
షాడబసమేతంబు లగుపంచదశజాత్యవయవంబులఁ బరిశీలించి స్థాయిసంచారిప్రముఖు
లగుచతుర్వర్ణంబులు నాశ్రయంబుగా నెన్నబడినప్రసన్నాదిప్రభృతికాలంకారం
బులు పదుమూడును బరిస్ఫురింపఁ గంపితస్ఫురితాహతాందోళితంబులు లోనుగాఁ
గలసప్తగమకంబులు మెఱయ నష్టాదశజాతిప్రభూతంబులై శుద్ధ భిన్న గౌళ దేశరి
సాదారితోపరాగ సంజ్ఞలఁ బ్రసిద్ధంబు లైనశుద్ధరాగంబులును ముప్పదియాలును
రాగాంగంబు లిరువదియును భాషాంగంబులు నలువదియేడును మహాంగంబులు ముప్ప
దియొక్కటి త్రయాంగంబులు మూడునుగాఁ బదిదెఱంగుల నూటముప్పదియే డగు
రాగంబులు వేళావిభాగంబులతో నాలాపంబు నేసి సమతాళపరక్రమబంధురంబు
లగునాసింధురవరదు బిరుదాంకితంబు లైనప్రబంధంబులు పాడఁదొడంగె నపుడు
కణ్ణావృతాయమానం బగుగంధర్వరాగంబు నాకర్ణించి.

730

సీ. నెలవులం బులు రాలఁ జెవులొగ్గి మృగములు తరలక మేపులు దలఁగి నిలిచె
గగనవీధులఁ బాటుఖగము లుపాంతభూజములవై వాలి నిశ్చలత నెందె
మంజులపొసాదమణికుట్టిమంబులు గరిఁగి నీరై జాలుగట్టిపాఁజె
దరులతాపజ్ఞులు మరలఁ బ్రాయము వచ్చి చిగురు గెఱ్ఱాసులఁ జెలుపుమిగులె
నచటిజనులెల్ల నితరకార్యములు దక్కి । సంతతానందపరవశస్వాంతు లగుమఁ
జిత్రరూపులకై వడిఁ జేష్ట లడిఁగి । యున్నవా రున్నచోటనె యుండి రపుడు. 731

మ. కరుణాంభోనిధి రంగనాయకులు దద్గంధర్వగాంధర్వవై
ఖరి చిత్తంబున కొతుకంబు నెఱయంగా సుప్రసన్నాత్తుండై
సరసోదారకటాక్షవీక్షణసుధాసారప్రసారంబునక

బరితాపం బడఁగించి వారి కోసంగెక భవోర్జితైశ్వర్యమున్.

732

- మ. అతిమోదంబున నప్పు డుజ్జ్వలవిమానాయాఘుఁడై యుజ్జ్వల
ద్యుతుల న్నించి తనుప్రభల్ దెసల నెందుం బాగంధర్వుల
ప్రతిమప్రాధి ననేకభింగుల నుతింపక జిత్రసేనుండు కీ
రతమై నేఁగె నిజాలయంబున కపూర్వశ్రీసముల్లాసియై. 733
- వ. తదనంతరంబ. 734
- క. వితతశ్రీమహిమలఁ దన | ప్రతి యగుసఖుఁ జూచి దేనపతి యతివి
స్థితుఁ డయ్యె నతవిసంగతి | నతఁడును సుఖముండెఁ ద్రివిషమం దనురక్తిక. 735
- క. ఈకథ వినునరుఁ డఘముల | సోకక యధికారనిరతి సుక్కిల శుభముల్
గైకొనుచు నుండు నిచ్చట | శ్రీకరగంధర్వపథముఁ జెందుదు రచటక. 736
- వ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్యునకు నెఱింగించినతెఱంగు. 737
- కా. ధాటీసంధ్రుజ్బంభమాణనిజయోధవ్రాహ్మహబాహోధు
జ్జాటంకారవిశంకటధ్వనివి శేషధ్వస్తనిస్తంద్రక
ణ్ణాగోదీర్ఘబలాన్ణవార్భటి తురంగారోహణోదారలీ
లాటోపార్కృతమాజ చాగవిభురామామాత్యమా డాయిశీ. 738
- క. నిరుపమశుభగుణవిభనుత | వరభుజబలమగితహితవివర్ధననిరతా
చరణరణదివ్యరాహుత | బిరుదపకోన్నతనతారిబృందాభయవా. 739
- మాలిని. సుకవిశుకరసాలా సూన్యతాలోలశీలా
వికచకమలనేత్రా విద్వదంభోజమిత్రా
ప్రకటితనిజశౌర్యా ఛస్మశైలేంద్రధేర్యా
సకలసుగుణధామా చాగయామాత్యరామా. 740
- గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవామాత్యపుత్త్రీసుధీ
విధేయభైరవనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీరంగమహాత్మ్యం బనుపురాణకథయందుఁ
దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీరంగరాజనేవా । పారంగత కర్ణఖచరపలికిబిభునముం
దారసురధేనువితరణ । చారుగుణాకరసుధామ చాగయరామా. 741
- న. అవధరంపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహర్షణుం డగురోమహర్షణకుమారుండు
దివ్యబోధను లగుశౌనకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ బుష్కరిణీతీర్థసామర్థ్యం
బాకర్ణించి సుధీవిధేయుం డగుసాత్యవతేయునకు నధికతపోధనవంతుం డగునాగదం
తుం డిట్లనియె. 742
- సీ. అతిచిత్ర మగునీయుపాఖ్యాన మనఘాత్మ వింటి నీవలన భూవిదిత మైన
చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తియు నంచితక్షేత్రానుభావంబు చిత్తగతము
లయ్యెను వేదవేదాంగపురాణేతిహాసాదిసకలవిద్యాప్రపంచ
కల్పనంబున నీవ కర్త వీరూపున నవతార మైననారాయణుడవు
గాన నిగమార్థనిర్ణయగతుల నీవ । యెఱుఁగు దెఱిఁగెడివారికి నెల్లమేటి
వానతిమ్ము కృపామతి నచట మఱియు । సుమహితము లైనపుణ్యతీర్థములతెఱుఁగు.
- క. అనుటయుఁ గృష్ణద్వైపా । యనుఁ డాసంయమినరేణ్యు నాదరమునఁ గ
న్గునిఁ చెప్పె మఱియు నయ్యెడ । జనవినుతార్థంబు లైనపత్తీర్థంబున్. 744
- చ. అన విని శౌనకాదిమును లందఱు డెందములందు సమ్మతం
బైనయఁగ సూతపుత్రునకు నిట్లని రట్టి విచిత్రసత్కథన్
వీను మిట మున్ను మా వినవేడుక యయ్యెను శక్తిపాత్ముఁ డా
తని కెఱిఁగించినట్టిసముదంచితతీర్థము లాఱుఁ జెప్పమా. 745
- వ. అనినమునీంద్రబృందంబునకు సూతనందనుం డిట్లనియె. 746
- క. ఇప్పుడు నను మీ రడిగిన । చొప్పున మున్నఖిలతాపసులు గూడి ప్రియం
బొప్పారఁ తన్ను నడిగిన । నాపుణ్యాత్ములకు బాదరాయణుఁ డెలమిన్. 747
- క. వినిపించె నట్లు తగ న । మునివరునకుఁ జెప్పఁదొడఁగె మున్నసమతపో
ధనుఁ డైనభరద్వాజుఁడు । తనశిష్యులు గొలువఁ తీర్థతత్పరమతియై. 748

- సీ. తపసియుఁ జని కంచి దర్శించెఁ గేదార మాడె గంగాద్వార మధిగమించె
సింహాచలంబు నీక్షించెఁ గురుక్షేత్ర మరిగెఁ బుష్కరముల ననుసరించె
కాశికాపురి నవగాహంబు సేసెఁ బ్రయాగంబునందు గయావటంబు
గరిసె గోదావరిఁ గాంచెఁ గృష్ణానది । భజియించె శ్రీరంగభక్తఁ గొలిచె.
సన్నుతించె నహోబలస్వామిఁ బ్రణుతి । సేసె శ్రీ వేంకటాచలవాసి నెలమి
నర్చ గావించె హస్తీశైలాధిపతిని । దీర్చెఁ బూజ జగన్నాథదేవునకును. 749
- క. ఈవిధిఁ గని మఱియును ధర । ణీశలయమునందు మహిమ నెగడినబహుతీ
గ్ధావలి ననుక్రమంబున । సేవించుచు వచ్చి వచ్చి చిత్తం బలరక్ష. 750
- క. అతఁడు గనుఁగొనియెఁ గ్రీడా । గతవితతోదన్యవన్యకరిమదధారా
ప్లుత మైనసరసిచెంతను । నతిముద మందంగఁజేయు నారామంబున్. 751
- వ. కని డాయంజని. 752
- సీ. కర్ణామృతంబుగాఁ గమలాక్షునవతాంకధలు కర్ణించుశుకవ్రజంబు
సామంబు లంచితస్వరముగా మునికుమారులఁ జదివించు కోకిలకులంబు
హరిఁ బాడుకిన్నరవరులకు నాలాపవిధము లాసించెడిమధుకరములు
నమరవిలాసినిసముదయంబుకు లాస్యగతు లోజఁ గలుపునివాసములు
శ్రీమనోహరుశుభదివ్యనామవితతి । విశదముగఁ బల్కులును బల్కువిహగచయము
చూతపున్నాగవకుశఖిర్జూరముఖ్య । తరుకదంబంబు గల్గుతత్తటములందు. 753
- క. ఘనుల నసమానతేజో । ధనుల సమీక్షించెఁ దప్తతనుభూమిసుధా
శనుల నిరంతరహరి నిం । తనుల సనాతనుల మునులఁ దద్వయుఁ బ్రీతిన్. 754
- క. సందర్శించుచుఁ జని కని । యెం దదనంతరమ సుజనహృద్వసహరిణిన్
నిందాచరణమహీరుహ । చందనమందాంధకరిణి శశిపుష్కరిణిన్. 755
- ఉ. అం దవ గాహనాదివిధు లర్థి నొనర్చి భజించె దేవతా
బృందలసత్కిరీటవలభీబలభిన్నణిమాలికాంకితా
మందనభేందుబింబరుచిమత్పదపీఠఁ గృపానిరూఢు నా
నందసమగ్రసజ్జనమనఃప్రియదాయకు రంగ నాయకున్. 756
- క. ఆదేవునసమవైభవ । మాదివ్యతనూపిలాస మాసౌభాగ్యం
బాదరహాసవిలోకన । మాదరమునఁ జూచి విస్మయాన్వితుఁ డగుచున్. 757
- గీ. కొంతతడ వుండి వెడలి తెదంతికమునఁ । దనగురుం డైనవాల్చీకిమునివరేణ్యుఁ
డున్న వాఁడని చని ముద మొదవ నచటి । తాపసులచెఁ దదాశ్రమస్థలము దెలిసి.

- వ. ఆభరద్వాజమునివరుం డచ్చోటి కరిగి హరిధ్యానానందలీలాసమున్నీలి యగు
వాల్మీకి నవలొకించి కృతాభివందనమండై తవాదరంబు వడసి యమ్మహాత్మున కిట్లనియె.
- చ. వెలసినపుణ్యతీర్థములు వేడ్కఁ జరించుచు వచ్చి యీశుభ
స్థలి నసమప్రభావవిడితం బగుపుష్కరిణిం గృహసాసుధా
జలనిధి యైనరంగవిభుఁ జారుమతికై భజియించు నిందు మీ
రలవడ నున్ని నిక్కముగ నారసి కంటి భవత్పదాబ్జముల్. 760
- క. వినఁబడియెఁ బెస్కుచిత్రము । లనఘా కనుగొంటిఁ గొన్నియాశ్చర్యము లీ
భువనవిద్యదేశవరమున । కెన యగుతీర్థములఁ జూడ నే నెయ్యెడలకై. 761
- వ. ఆనినవిలసత్తపోవిభవుం డగువల్మీకభవుం డుదారతేజుం డగుభరద్వాజున కిట్లనియె.
- ఉ. భూనుతసత్య భర్తగుణభూషణుఁ డైనవిభీషణుండు నా
నీనదిక్రేవ నెన్నఁ డిడె నీహరిధామము నాటనుండియుకై
యే నిట నున్నవాడ మఱి యేమియు నొల్లక నిత్యకృత్యమై
పూని ముకుందవందనము పుష్కరిణీభజనంబు సేయుచుకై. 763
- ఉ. ఆయతరంగమందిరశయాను భుజంగమతల్పు యోగని
ద్రాయుతు నిందిరాచమణు డైత్యవిభేది బురాణపూరుషుకై
బాయక నిల్పుటకై విమలభావము నొందిననామనంబులొ
నీయుడఁ గల్గుచిత్రము లనేకము లచ్చుగఁ దోచునిచ్చులుకై. 764
- క. ఆనీనభరద్వాజుఁడు గురుఁ । గనుఁగొని మున్నిచట నున్న కాలంబున నీ
కనినవిశేషములన్నియు । వినిపింపుము నాకు భువనవినుతచరిత్రా. 765
- సీ. నావుడు నమ్మగినాఁగుఁడు నిజశిష్యుఁ గనుఁగొని పలికె లోకప్రసిద్ధి
నెగడునీపుష్కరిణీసమీపంబున సురసిద్ధయునియోగినరుల భక్తి
నిశంబు సేవింపఁ దనరుతీర్థము లాచు కడిమి తత్సలీలావగ్ధాహ మెలమిఁ
గావించిరేనియు గోవిప్రహంతలు గురుదారగమ మోత్సుకులు సువల్ల
వోరకులు కల్లుద్రావెడివారు మఱియు । బహువిధము లయినదు స్తరపాతకములు
చేసినట్టికుశీలురు చిరవిశుద్ధిఁ । జెంది శుద్ధాత్ములై ప్రకాశింతు రెలమి 766
- వ. ఇట్టిమహాత్మ్యంబు గలిగినరంగధామంబునకుఁ జెంగట ద్విత్రిగవ్యూతిమాత్రప్రదేశస్థితం
బగు నశ్వత్థవసుథామ్రజంబూకబిల్వతీర్థంబులూ దలివిచిత్రంబు లగుపురావృత్తంబులు
గలవని నీ కెఱింగించెద దత్తావధానుండవై యాకర్షింపుము. 767

మ. సతతానేకమునీంద్రసేవితము నశ్వశ్శాఖ్యతీర్థంబునం

దతిపుణ్యాధికసద్వివేకఖని సత్యజ్ఞానసంపన్నని

గ్గతకామాదివికామమాధవి యనంగా నొక్కతన్వంగి స

న్మతి సేసెం దప మంబుమధ్యమున సమ్యగ్వర్జితాహరియై.

768

క. ఈనెటి బహుకాలము చనఁ | గా నొకనాఁ డెంబరమునఁ గావుఁడుకావుం

డే నొచ్చితఁ జచ్చిత నను | దీనాలాపంబు లుప్పతిలెఁ గడుఁ నటచై.

769

గీ. అమృహాక్రందనము విని యాత్మఁ గరుణ | దనుక వెఱవసు వెఱవకు మనుచు వదన

వనరుహం బెత్తి యత్తన్వి గనియె మింట | కాలభటసీఠితాంగ శ్శంగన నొకర్తు. 770

క. ఆలలనయఁ దద్వచనము | లాలించె దయాళు వైనయప్పుణ్యవతిక

బోలఁగఁ గనుఁగొని వెండియు | నాలోనన క్రిందుఁగాఁగ నాత్రోకించెక

771

క. ఈనిధమున భయపరవశ | యై వడఁకుచుఁ గరుణ పుట్టి యాక్రందనముక

గావించు దానితో స | ద్భావం బొనగంగ నాతపస్విని వలికెక.

772

క. ఓకామిని నీ వెవ్వతె | వేకతమున వీరిచేత నీచందమునక

భీకరబాధలఁ బొల్పడి | పైకొనివేదనల బెండువడఁ గా వలసెక.

773

మ. అకటా చిత్తములం దొకింతయును సౌమ్యత్వంబుఁ బాటింప కే

టికి నీయింతినిఁ బట్టి నిర్దయతఁ బీడింపంగ మున్నెట్టివా

రికినైనఁ బ్రభవించునే మగువలార్తి జెంది కూయంగ వా

రిక కాటించువిచార మిజ్జగము నిద్దొక్షిణ్య మయ్యెంగదే.

774

క. ఈశతఁ గృపానుతివై | ప్రోవుముజగదీశ సకలభూతానుహరా

గోవింద సుఖావహ స | ర్వావసమ ముకుంద నమ్ర నయ్యెద నీకుక.

775

వ. అని పలికి ధర్మవత్సల యగునమ్మాధవి నెమ్మనంబున నుమ్మలించుచు నూరకున్న నానమ

వర్తికింకరులు ధర్మాగహితంబును గంభీరభావబంధురంబును నగుతద్వాక్యంబు లొక

ర్ణించి యత్తప్వసిని నిఖిలధర్మవిదఃషిగా నెటింగి ముదితహృదయులై సాదరంబున

నాబ్రహ్మవాదిని కిట్లనిరి.

776

గీ. ఓతపస్విని సుకృతసంయుతచరిత్ర | వినుము కడునార్త యగుదీనిఁ గనికరంబు

దొఱఁగి యేమివ్విధమున నత్యుగ్రభంగిఁ | గారిసంబులఁబెట్టెడికారణంబు.

777

సీ. స్థావరజంగమాత్మక మైనభువనంబు లన్నయఁ బరమాత్మఁ డాత్మవశము

గావించి మఱిసర్వకార్యంబులందుఁ దద్భావస్థుఁడై వానిఁ బ్రత్యహంబు

- చేష్టింపఁ జేయునశేషశుభాశుభాచరణంబులకు దాన సాక్షియగుదుఁ
గర్మామరూపముల్ గా సుఖదుఃఖముల్ పరువడి ననుభవింపంగఁ బంపు. 778
- తే. నట్టిసర్వేశ్వరునియాజ్ఞ నఖిలభూత | తతుల శాసింపఁబ్రభుఁ డైనదండధరుని
శాసనంబున లోకసంచయమునందుఁ | దిరుగుచుందుము నేము తత్కింకరులము. 779
- క. పలుమలు నిది యొనరింపని | కలుపంబులు లేవు పాపకరులకు బైఁ బైఁ
దల మగు బాధలు పుణ్యా | త్తుల కతిసౌఖ్యము నెనర్చుదుము మే మెపుడున్. 780
- వ. అని శమనదూతలు చెప్పిన నవ్వణ్యవతి వారల కిట్లనియె. 781
- ఉ. తప్పుదు మీరు పల్కినవిధం బఖిలంబును భూతకోటి కి
చొచ్చుప్ప సనాతనంబు విధిచోదితమై క్రియ యెట్టివారికిన్
ద్రిప్పవశంబై యైనను మదీయసమీపముఁ జేరె గాన నే
నిప్పుడు దీనికైన నెగు లేగల్గినైనను మాన్వఁగాఁ దగున్. 782
- క. కావున నీసతి సుగతికి | నేవిధమునఁ బోవు నెదియే నొనరింతున్
నావుడు మితభాషిణి యగు | నావిమలచరిత్రతోడ నని రాదూతల్. 783
- గీ. సకలకర్త యయినశార్ఙ్గేశాసన మెవ్వఁ | డతకరింపఁ జూచు నట్టిజడుఁడు
తన్మహోగ్రచక్రధారానలజ్వాల | లందు మిడుతఁబోలె మ్రందిపోవు. 784
- చ. అనవుడు వారితోడ ననఘాత్తక మాధవి యిట్లనుం బ్రయం
బనువచనంబ నిక్క మగు నట్టిద నిర్మలపుణ్య మించుకై
నను నొనరింపదే నిపుడు నాసుకృతం బొకయింత యిచ్చెదన్
జెనకక దీనిబోలిడిచి చిత్తములోఁ గల యార్తి బాపుడీ. 785
- చ. పొడమినయార్తిమై శరణుఁ బొందినవారికృపాగుణంబుచొ
ప్పుడ నభయంబు లిచ్చి వెలయం దనప్రాణము లిచ్చియైన నె
వ్వఁడు సవరించు నప్పురుషవయ్యఁడు పుణ్యఁడు తద్విధంబు చొ
ప్పుడక యుపేక్ష నేయు జడభావులు పొందుదు రుగ్రదుఃఖముల్. 786
- క. ధారుణిఁ ద్రిభువనపూజిత | మీరమృతేత్రరాజ మిచ్చోటఁ బ్రయం
బార వసియించుప్రాణులు | తోరపుదురితములఁ బాయుదురు నిమిషమునన్. 787
- క. అవిరళవిచిత్రమహిమల | భువిఁ బ్రస్తుతి కెక్కుఁ దీర్థముల నన్నిటికిన్
తవశింపఁగ నధికంబై | ప్రవిమలతీర్థంబు పరమపావనలీలన్. 788

- గీ. అట్టియీపావనక్షేత్రమందు నియతి । నావసించినయట్టిపుణ్యంబులోన
నీలతాంగికి నిచ్చితి నేకదివస । సంచితం బైనసుకృతప్రపంచఫలము. 788
- వ. అని పలుకు నంత నంతకము న్నంతకకింకరులచేత నాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ
గట్టువడిఁ మొఱవెట్టు చున్నయన్నాతిబంధనిర్బంధనం బెడలి జలధరనిరోధం బెడలి
భాసిల్లు సుధాకరుకళయునుంబోలెఁ జాల మెప్పారె నప్పు డతిదగ్గమం
బగుతన్తాగ్గంబు మందారమంజరీమగందబిందుతుంజిలంబు లగుమందానిలంబు పెల్లునఁ
జల్లనై తనువుకుఁ దనుపొసంగె మొదలం గదిసి యదలిందుచు భయంకరాకారు
లైనకింకరులు సంతోషకారులై వారందఱు ప్రసన్నహృదయులై సేహార్దంబుఁ
బాటించి సమంచితమధురభాషణంబుల సంతోషం బొనరించుచు ననుసరించి రనేక
విధప్రయోగంబులు దివ్యభోగంబులై యనురాగంబు సంపాదించు బటుప్రహరలక్ష్మిత
క్షుతప్రాయంబు నగుతత్కాయంబు విగతవ్రణనికాయంబై యగణ్యలావణ్యరసభావ
రాజింబై తేజితం బగుశంబరారాతిచేతికరవాలంబులీలఁ బొలుపు దీపించె నివ్వ
ధంబున నసమానపుణ్యోదయభాసమానయగుమానిని తన్నెడ నెడఁ బొడఁగని సిద్ధముని
నిచయంబు లుచితవచనంబుల సంభావింప నమితవైభవంబున వైవస్వతసభాభవనం
బున కరిగి యందు. 789
- క. కనుఁగొనియె నప్పురంధ్రీ । జనమణి కృతజంతువివిధచయసంయమనుకొ
వినుతాచారప్రమనుకొ । ఘనకల్తపదమను మహిషగమనుకొ శమనుకొ. 790
- క. ఆసమవర్తియు నత్తటి । నాసుదతికిఁ దండ్రఁబోలె ననుమోదకరుం
డై సముపచారపూర్వము । గా సమృతిఁ బలికె మధుగగంభీరోక్తికొ. 791
- సీ. నెలఁత యీభవమున నీచేసినట్టి ధర్మంబు లే దొక లేశమాత్రమైన
విను మిటక్రిందటఁ జనినపండ్రెండవజన్మంబునందు నీసదనమునకు
హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధవరుఁ డొకఁ డేతెంచి యుండె సౌఖ్యంబున నొక్క రాత్రి
తత్సన్నిధానజాతప్రభావమున నీ కటుగల్గె సాధుసమాగమంబు
తన్ని దామోచితసుకృతత్వమున రంగ । సీమ నశ్వత్థతీర్థవాసయును బ్రహ్మ
వాదియును నైనమాధవి సాదరమున । నొసఁగె మెకదిన మచటఁ దా మున్నఫలము.
- క. చెందినఁ దత్పుణ్యము వసి । గం దరుణీ యుండు మింకఁ గల్పక్షయమా
నందాఁక బ్రహ్మగోకము । నం దవ్యయదివ్యసుఖసమన్విత వగుదుకొ. 792

- చ. అని శమనుండు వీడ్కొలుప నారమణీమణి సమ్మదంబు నె
 మ్మనమున నిండ నద్యదహమద్యతిమండలరుగ్విడిచినూ
 తనమణిమాలికావిలసితం బగుదివ్యవిమాన మెక్కి వెం
 పెనయఁగ బ్రహ్మలోకమున కేఁగె సురల్ వెఱఁగంది చూడఁగన్ 794
- క. మాధవియు నిచట ననితర । సాధారణ మైతపము సలుపునుఁ గరుణాం
 భోధిఁ గమలాధిపతి నా । రాధించి తదీయచిరపదస్థితి నొందెన్. 795
- వ. ఇట్లఖిలభువనభిశ్రుతం బైనయశ్వత్థతీర్థంబునఁ గృతస్నానుండవై దేవస్థిపితృతర్పణంబు
 లొనర్పు మీయితిహాసంబు వినువారికి దురితనిరాసంబును బుణ్యలోకశాశ్వతనివాసం
 బును సిద్ధించు నని పలికి వాల్మీకమునీంద్రుండు వెండియు నేమి వినవలయు నని
 యడిగిన నమ్మహాత్మునకు భరద్వాజుం డిట్లనియె. 796
- క. ఘనదురితక్షయకరమై । చనునీయశ్వత్థతీర్థసామర్థ్యం బిం
 కను విన వేడుక యయ్యెడి । మునివర నా కెఱుఁగఁజెప్పము కృపామతి వై
- వ. అనిన నత్తపస్వివరేణ్యుం డతని కీట్లనియె 797
- గీ. వినుము వెండియా నొక పురావృత్త మనఘ । ముందుఁ గణ్వండు నా నొప్పుమునివరుండు
 భక్తి నిండార శ్రీరంగపతి భజించు । కౌతుకంబుఁ దలిగ్న నక్కడికి నడచి 798
- శా. ఆలోలామలచారుకోమలతరంగాహన్యసూనోల్లస
 త్కూలా నూక హపుంజమంజుసుమ నోగుచ్ఛావళీసుప్తమ
 త్తాళివ్రాతఁ గ వేరజాతఁ గని యం దర్థిన్ గృతస్నానుండై
 యాలోకించె ననంతరంబ మునిభావాసాంగమున్ రంగమున్. 799
- వ. కని తదభ్యంతరంబు ప్రవేశించి యందు.
- క. శరదమలకమలలోచను । దరదళితసరోజధాము ధామశ్యామున్
 శరహాసపిక సితాననుఁ ; గరుణానిధి శేషశాయీ గామితదాయీన్ 800
- క. సందర్శించి ప్రణామము । లందంద యొనర్చి తనుఁ గృతార్థునిఁగాఁగం
 డెందంబునఁ దలంచుచు ద । న్మందిరము విన్గొమించి మది ముగ మొదవన్. 801
- సీ. సజలధారాధరశ్యామకోమలగాత్రుఁ బ్రత్యూషధవశౌభ్యపత్రనేత్రు
 మహనీయకురువిందమణిమండలోద్భాసు. మధురాధరోల్లసన్మందహాసు
 రత్న హారాంకితోర్ధ్వలపరణాశు దివ్యాంగదోజ్జ్వలదీర్ఘ బాహుఁ
 గటిపిస్సు త్పితకౌశేయపరిధానుఁ బరిపూర్ణయావనభ్రాజమాను

ధీరు నఖిలైకమే హనాకారు నాత్మ । సన్నిభద్విత్రిభక్తానుచరసమేతుఁ
గాంతుఁ గాంతాసమన్వితుఁ గనియె మెక్క । దివ్యపురుషునిఁ గావేరితీరమునను.

మ. కని శ్రీరంగమునకై భుజంగమసురంగదోభగశయ్యాతలం
బునఁ దా నప్పుడు మాచునట్టిహారి యొప్పుం దేజముకొ మూర్తిచొ
ప్పును శృంగారవిలాసభంగులు నెపంబుల్ వేటులే కమ్మహా
త్తునియొండొక్కటఁ గానఁగాఁబడిన నుద్యాతాదృభతస్వాంతుఁడై. 803

క. ఇటఁ జూచితి వెడలితి మఱి । యెటుజన కదెవచ్చి కంటి నీలోనన తా
నెటనుండి వచ్చెచొకొ యి । చ్చటి కప్పగమేళుఁ డనుచు సంశయమతియై. 804

గీ. కనియఁబోయి నిజము గా విలోకించెదఁ । గాక యనుచుఁ గౌతుకమునఁ జేరి
పరగుఁ దత్ప్రభావపరిమోహితాత్తుఁడై । యెటుఁగలేక మఱియు మఱియుఁ జూచి.

క. కాఁ డితఁడు రంగవిభుఁ డను । వేడిమి మఱియట్టివాఁడు వేటొకఁ డనుచుకొ
లేఁ డను నిత్తైఱఁగున నవు । గాఁ డని భావింపఁ గొలఁదిగాక జడుండై. 806

కా. ఆందోళించుచు నివ్వెఱకొ మునిగి చింతాక్రాంతుఁడై నిల్చినకొ
మందస్తేరముఖారవిందుఁ డగుచుకొ లక్ష్మీశ్వరుం డాతప
స్విం దేవోమహితుం గృపాసహితుఁడై వీక్షించి ధారాధరా
మందధ్వానగభీరవాక్యముల సన్మానంబు గా నిట్లనుకొ. 807

గీ. ఏమి చింతించుచున్నాఁడ వోమునీంద్ర । నీమనంబున నది మాకు నిజముఁ జెప్పఁ
బొనఁగు నేనియుఁ జెప్పుము పొసఁగకున్న । నుండగా నిమ్ము నీయందు నున్న పగిది.

వ. అని యాదేవుండు పలికినఁ జెవుల నమృతం లు చిలికినచందంబున నమందా
నందంబు మెరిసినయమ్మునుందున కందంద యభివందనం చాచరించి కృతాంజలియై
యమ్మునికుంజరుం డిట్లనియె. 809

చ. అనుపమభోగితల్పగతు నంచితహాసవికస్వరాననుకొ
నిను నఖిలేశు నిప్పు డిటు నెమ్మిఁ గనుంగొన వచ్చి యింతలో
నన యిచటకొ బ్రియానుగసనాథు నుదారవిహారశీలుఁజ
య్యనఁ గని యీతఁ డెవ్వఁడొకొ యంచు మనంబునఁ జింత నొందితికొ. 810

ఉ. నీవె యతండ పొదవని నిర్ణయబుద్ధి జనించె నాకుఁ బ
చ్చావర యిప్పు డిందుఁ గడుధన్యుఁడ నైతి గృతార్థ మయ్యె నా

జీవిత మీభవంబు వెలసెన్ నిను సర్వగు వేదవేద్య నా
గ్తావనలోలు దేవమయు నచ్చట నిచ్చటఁ జూడఁగల్గుటన్.

811

ఉ. నావుదు నంబుజాక్షుఁ డైనవ్వుఁ దలిర్పఁగ నమ్మనీంద్రుతో
నీవినులప్రదేశ మతిహృద్యము నాకు సుధాసమంబు సం
భావన మైనయీవనియుఁ బ్రాణపదం బది గావునన్ సుఖ
శ్రీ విలసిల్లి నీతటి వసించితి మంగళరంగశాయిన్.

812

ఉ. ఇచ్చటదక్కఁ దక్కునెడ లెవ్వియు నామదికిన్ గుచింపమిం
బొచ్చెము లేక యీతటినిపొంత వనాంతములందఁ జాలఁగ
న్నిచ్చకు వచ్చుకందువల నిచ్చపలాక్షీయు నేను నిచ్చుటన్
మచ్చిక మైఁ జరింతుము సమంచితసౌఖ్యవిహారలీలలన్.

813

వ. అని చెప్పి యప్పద్మవాసినీసహచరుం డనుచరసహితుండై యల్లవల్లన చనిముందట
సమదవిలాసభవనం బగువనంబుఁ జొచ్చి యందర విరులమధుకులంబు పరువంబులై
కదలి తరువం బొడమినతరువుగురువంబునకు మురువుఁ జూపుగురువకంబులపొరువులను,
దరుణారుణశ్రీకంబులై నైకంబు లగుకేసరంబులయానీకంబుల నఖిలలోకవిలోకనంబు
లకు నుత్సేకంబు నెఱపునశోకంబులజోకలను, వికసనావసరంబుల నలివినరంబులను
సుసరంబులై రసంబులకు మాసరంబు లగుకేసరంబుల నతిభాసురంబు లగుపరిసరీలను
కోపంబుల విరహుల నేపం బురికొనుకుసుమచాపంబు జోడు నాటకోపంబునకు నను
రూపం బగుకలికాకలాపంబున దీపించు నీపంబులసమీపంబులను, వలరాజుకొలుపు
మేడలజాడలలితంబులై ప్రోడలఁ గ్రీడలకేవరించుచు నీడలెక్రీనీడ లగుసారంబు లగు
నమృతపూరంబుల చవి నిరసించునిరాతపంబులతోఁగంబు లగునారికేళంబులచేరువు
లను, నాగలతాయోగంబులఁ బొదలి దళాభోగంబుల పరాగంబు లడర నుద్వేగంబుల
భోగులకు ననురాగంబు లొసఁగుపూగంబులదెస భాగంబు లగుసుజాతంబు లగుకలికా
జాతంబులకు నికేతనంబులై కాముకవ్రాతంబులచేతంబు లుత్కళికాసమేతంబుగాఁ
జేయు పారిజాతంబుల యీతలాతలను సరసాలవాలంబులై హరినీలంబులఁ బోలుఫల
జాలంబుల విశాలంబు లగుజంబూసాలంబుల మూలంబులను, వనదేవతాకేళికందుకంబు
లనం గేళికందుకంబులపొందున సుగంధకబిందుఫలకంబుల పొందునఁ బొల్పు తిందు
కంబులకందువలను, బసిడిబొమ్మలచేలువంబుగలకొమ్మల కస్తూరిచెమ్మలు గలనుచమ్మల
తమ్మలవెసివాసనల తెమ్మలగుఫలమ్మల వీఁగుకొమ్మలు గలనిమ్మలయిమ్మలను, శుభాకారం

బులు గలకీరంబులవిహారంబులకు నిజా గారంబులగుసహకారంబుల కనతిమూరంబులను,
వలపుల పెంట లయి యలరు తేనియతేట లాని చెలఁగు తేటిజూటులపాటలంబు లీనమి
సయ్యాటలం గొనియాటలకుం దగి తుంటవిల్తునాటకశాల లన పికవిహారంబునకుఁ
బాటలై యభినవారుణప్రభాపాటలంబు లగుపాటలంబులచాటులను, గనకసముజ్జ్వ
లంబు లగుదలంబుల నెసఁగి దలంబు లగుపరిమళంబు లగుఫలంబున వనచరకులంబు
నకు బలంబుల నొసఁగు కంటకీఫలంబులసవిధంబులను, అంగజానిషంగంబు లన సుగం
గంబు లగుకుసుమకుడుంగంబులఁబరిమళానుషంగంబులై యతిరాగరసోత్తరంబులు గాఁ
జెలఁగుభృంగంబులకుఁ గ్రీడారంగంబులసంగతి నలికంబులఁ గిక్కికంబులఁ గలకంబు
కంఠుల యలికంబులతేటిసలకంబుల బొలుచునలకంబులకు నలవడునలరులకులంబు
లగుతిలకంబులకెలఁకులను, విటజనంబులమనంబుల ఘనంబు లగుమానధనంబు లనుదినం
బును గొనబఱచు మరునిపరిజనంబులకు నావటంబు లగువటంబులకుఁబంగటలను, జరగు
వలపులఁ దగిలిమరిగి తిరుగుతెజవల మొఱంగి సరగున సురిగి యరుగఁ బ్రియులకు వె
రగు లగుసురగుల పొరుగులను, సొంపు దింపక నితీగియు విరుల పెంపుకలిమి చంపక
మాన దనితలంపక పొలయుమధుపదంపతులకు మనఃకంపంబు లగుచంపకంబుల, శ్రీ
మంతు లనుకళావంతుల వింతలీల లనువలవంతలం దగిలింప వలవంతు లగునింతులచే
బంతులకువంతులు వడిన సేమంతులపొంతలను, సజ్జకంబు లగువలపుల నిజగంబుల
వాసించుచుఁ గ్రొడ్డిగురుమిగులు గొజ్జెంగలపజ్జెలను, రతితంత్రవేదులవిశేషంబులకుఁ
బ్రోదులై మలయజామోదు లగువిరవాదులును, విరవాదుల పొదలవీధులఁ జల్లతెమ్మె
రల నల్లలనాడుపూర్ణెల్లులఁ దూఁగుతేటి పిల్లలకుఁబల్లవులు కొల్ల లొసఁగుచు నెల్లలకు
మెల్లలవల్లులమొల్లంబు లలర మెలఁగుచు నసమవిలాసాభిరామ యగునారామకు
నారామసీమంతతరుసంతానంబు నంతంతం జూపుచు నయ్యాప్రదేశంబుల. 814

క. కురువిందరదన తల్పియ | సరవిం దలమ్రొఁగుతేటిజవరాలికి ముం
దర విందని పరువందిన | కురువిందలఁ జూపె నొక్కకురు విందఱకున్. 815

క. మా కందము కడు నిది ర | మ్మా కందము డాయఁబోయి మంజీరులకున్
మా కందఁగ వెఱగవిసిన | మాకందము మగువ మధురమాకంద మిలన్. 816

క. వారము లగునతనుని పరి | వారములకు నెలవు లగుచు వాలెడి సమ్య
గ్వారము వారము దనకై | వారము లొనరింప సింధువారము లతివా. 817

క. దవనము వనలక్ష్మీవినో | దవనము సదవనము విరహతాపాంఘలకున్
భువనము లలరఁగ మెలఁగెడి | వనమున కపూర్వజన్తభవనము తన్వీ. 818

- క. శుకముఖుచి గలతపనాం । శుకముల నెటి మెఱయుకంగజానితటభవనాం
శుకము లన మెఱయునవకిం । శుకములఁ గనుఁగొనుము రాజశుకమ్మదవాణి. 819
- క. కావలియై మధుకరపుగు । కావలి చరియించు నీలతాగ్రంబున నీ
కావలివిరు లేటికి మనఁకావలిదెస చంపకముల కరుగుద మబలా. 820
- క. కలవాణి ప్రేంఖణము మ్రోఁ । కల వాసంతికలఁ గోయఁగా నిక్కెదు నీ
కలవాటుగాదు ప్రాకం । గలవా చెలువారువానికడకొమ్మలకుఁ. 821
- వ. అనుచు నీచందంబులవిహారంబులు దేందంబున కానందంబు నొందింప నయ్యాదిను
దంపతులు చరించు సమయంబున. 822
- సీ. పరువైనకంకేళివిరులశాఖలప్రీతి తొంగుపుప్పాడిధూళిఁ దూలఁదోలి
మాధవీకుసుమాలి మకరందములుగ్రోలి భ్రమరించుమత్తలిరవము నేలి
ప్రియులతో గతికేళిఁ బెనఁగి యింపుల సోలి యలయుపాలము నోలి దెలుపఁజాలి
కొనియాడఁ దగుమేలికొలఁకులపై వ్రాలి వీచిపంక్తులగ్రాలి వేడ్కఁ జేలి
కలితపరిపాకభరశాలికలమశాలి । కలశసంహారములఁ నూలి గగనసాలి
మెలఁగె విరహాతురుల పాలి మేటిజాలి । చందనపుగొండఁబుట్టిన చల్లగాలి 823
- ఉ. అనును గాలిసోకునఁ బ్రియం బెసఁగెఁ బులకాంకురావళుల్
మేనుల నుల్లసిల్లుమధుమేదురవంజులమంజరీచర
స్మానితచంచరీకలలనాకలనాదనవీనగానముల్
వీనుల విందు సేయ నరవిందనివాసినియుఁ ముకుందుఁడుఁ. 824
- సీ. నిక్కువంబై నిక్కుమక్కువఁ బ్రియురాండ్ర నిక్కువలకు దాచ్చుజక్కవలను
నంచితలీలమై నగలు వడియు రాయంచలఁ గ్రీడించు నంచగములఁ
దమ్ముల నిమ్ములఁ గ్రమ్ముతేసెలు గ్రోలి ఝమ్మమ్మని మ్రోయుతు మ్మెదలను
గ్రాలుఁగంటుల నిడువారుకన్నులడాలు నేలులీలల వాలువారుఁగులను
జలవవలపుల నలరుల గెలువఁజాలు । చెలువ మనఁగినకన్నె చెంగులువవిరుల
మహితమై పూర్ణిమాచంద్రమండలంబు । కరణిఁ జెన్నారచంద్రపుష్కరిణిఁ గలసి.
- క. సారసమంచితకోమల । సారసనాశాంకురములు చవిగొను మనుచుఁ
సారముగా నిహరించెడు । సారసములఁ జూడు చకితసారంగాక్షి. 826
- క. చిత్తములు గలఁగ విరహుల । మొత్తముల గదల్చి వేయ మొనయ మరునకుఁ
గొత్తమ్మ లైనతమ్మల । నెత్తమ్మలై మెఱయుతేటినికరముఁ గంటే. 827

క. తోయజదశలోచన తన | తోయంబులలోనఁదోయతోయము నెలమిం

గాయము దొలఁపెడి సుకృతని | కాయము నీసరసి సురనికాయము కనుపున్. 828

వ. అనుచు నెమ్మనంబున జలకేళికాతుకంబున నాలీలావతి కేలు కేలం గీలించి యాసరసె
దటేనుగ జొచ్చుసమయంబున. 829

చ. జలనిధికన్యలేగురులు పట్టదపంక్తులు గ్రాలుఁగన్నలున్
గలువలు నవ్వుదేరెడిమొగంబును బద్మము బాహుయుగ్మమున్.
నలికపుఁదూఁడుదీవలు ఘనస్తనకుంభయుగంబుఁ క్రకవా
కలుఁ దనలోన వీడువడి కన్నులపండు వొనర్చెఁ జక్రికిన్. 830

వ. అప్పుడు.

831

సీ. ఉరువడి నెమరీదు నొకవోట వెసఁ గ్రుంకి తలచూప కొక్కిఁతతడ వడంగు
నడుమను మీఁద వెల్వడు నెటనైన మొనసి చీరఁగ మాటుమొగము సేయు
మేను వంచన దాచి మీఁదికిఁ బదమెత్తు రాజహంసలతోడ రాయిడించు
సుడివడి కమలముల్ వడిద్రిప్ప బలమున నుదకంబు తనకు రానెత్తి తిగుమఁ
దనరుపద్మాసనస్థుడై మునియుఁబోలె | నిగుడుజపమున నెక్కుడు నేర్పు మాపు
నుగఁతల్పుఁడు చంద్రపుష్కరిణియందు | జలధిసుతఁ గూడి జలకేళి సల్పనపుడు 832

గీ. తడిసి యంటినజిలుఁగులోఁ దళుకుమాపు | నిజనితంబంబువైఁ జూడ్కి నిలుపుచక్రి
నేత్రమున లక్ష్మి చల్లిననీరధార | యతనిముఖపద్మమున నాళ మనఁగ వెలసె. 833

చ. సురుచిఁలీల లక్ష్మి వెసఁ జూచి నభంబున మండలాకృతిన్
దిరుగుమరాళపంక్తిపయి దృష్టి నిగిడ్చిన నెప్పె ధారుణీ
ధరునకు నింపు పెం పెసఁగఁ దద్దయు దేవతనీలదండమున్
దిరముగ సంఘటించి తగఁ దెచ్చిననల్లనియొల్లెయో యనన్. 834

చ. ఉరుతరపద్మనాళముల నొండొరు వ్రేయుచు డాసి వీడ్వడన్
బొరిఁబొరి మోములన్ సలిలపూరము చిమ్ముచు నీరజంబులన్
దొరలెడుపుష్పాదుల్ సెనయఁదోయరుహంబులఁ జల్లి నవ్వుచున్
హరియును లక్ష్మీయున్ జలవిహారము సల్పిరి సిండువేడ్కలన్. 835

క. క్షరీతి లోకగురు లగు | వా రిరువురు నందుఁ గొంతవడి సుఖలీలన్
గూరి పదంపడి సలిలవి | హారముఁ జాలించి వెడలి రాసమయమునన్. 836

- క. ఇందిరకుంతలములతుడ | లం నొరంగడిజలకణంబు లమరెం భ్రమరీ
బృంద మతిపానవశమునఁ | గ్రందుగ మకరందగసము గ్రక్కె డుమాడ్కిన్. 837
- ఉ. పెన్నె టివేణిఁ గ్రొన్న నలపెంపున సాంపునటించుపాపటం
జిన్ని మెఱుంగుముత్యముల చెన్నున నిద్దపుఁజన్నుదోయిపైఁ
బన్ని నపచ్చకప్పురపుబన్న సరఁబులీలఁ జాల నె
ప్పెన్నె టిఁ దెల్పుమీఱుజలబిందువు లంబుధిరాజకన్యకున్. 838
- ఉ. అంతనన్తరత్న ఖచితాభరణంబులు నివ్యనాసనా
వంకము లైనపూతలును వాడనిమాల్యములున్ సువర్ణస
త్కాంతిఁ దలిర్చుచేలములు గైకొని యొప్పిరి విష్ణుఁడున్ రమా
కాంతయు నిత్యమంగళజగన్నుతవేషవిశేషలీలలన్. 839
- ఉ. అత్తటి నచ్చటం గలమహామును లందఱు గాంచి విస్తయా
యత్తమనస్కులై ప్రమద మారఁగ నొండొరుతోడ సదుణో
దాత్తచరిత్రుఁ డైనయితఁ డారయ నెవ్వఁడొ కాక సర్వలో
కోత్తరుఁ డైనరంగవిభుఁడో మును గాంచి యెఱుంగ మీఱునున్. 840
- క. అని తలపోయఁగ జలజా | సనజనకుం డచట నాసి చయ్యనఁ జనియెన్
గనకాచలశృంగముగతి | ఘన మగువశ్వత్థతరువు గలతీర్థముకై. 841
- ఉ. అమహనీయభూజమున కర్థి ననుర్త్యులు సన్తునీంద్రులన్
నేమముతోడ నొప్పెసఁగ నించినపూజలవృత్తిఁ జూచుచున్
దామరసాక్షుఁ డిందిరయుఁ దానును దోఁ జనుదెంచుపూరుష
స్తోమముఁ దన్త హీరుహముఁ జొచ్చె యునున్ వెఱంగంది చూడఁగన్. 842
- వ. ఇతైఱంగున నత్తరురాజంబునం దారంగమందిరుం డంతర్థానంబు నొందిన నాదేవునిఁ
గానక పరిదేవనంబు నేయుచు నితాంతసంతప్తమానసుండై కణ్వుండు బహువత్స
రంబు లాహారంబు పరిహరించి యన్నెలవుఁ బాయకున్నంత ననంతరంబ యంతరిక్షం
బున నొక్కవాక్యం బిట్లని వినంబడియె. 843
- ఉ. మానుము రోదనంబు బుధమాన్యచరిత్ర పవిత్రపావనం
బై నుతి కెక్కునీచలదశాహ్వయతీర్థజలావగాహనం
బూనిన వేడ్క నేయుజను లొక్కట మిస్కట మైనపాపసం
తానము పాసి పొందుదు రుదారసుఖప్రదమత్సదస్థితిన్. 844

వ. విను మఖిలపురుషార్థప్రధానసమర్థం బగునీతీర్థంబునందు ధేనుదానంబు సేయుమాన
వుడు దురితనిరాకరిష్టుండై విష్ణులోకంబు నొందు నన్నదానం బపవ్గసుఖనిదా
నంబు తిలదానం బేకవింశతికులోద్ధరణంబు సువర్ణదానం బుత్తమవర్ణహత్యానివృత్తి
హేతుభూతంబ యేకరాత్రోపవాసం బపస్త్యుతినిరాసంబు గావున నీ విచ్చట
మదగ్చనంబు గావించి రంగమందిరంబున నన్ను సందర్శింపు మట్లయిన నక్షాద్రంబు
లగుభద్రంబు లొందెద వని యానతిచ్చి యూరికుండిన కణ్వం డప్పండరీకాక్షు
శాసనంబున బ్రహ్మోపాసనాపగాయణంబుండై చిరకాలంబుండై నని చెప్పి వెండియు
వాల్మీకి మునీంద్రుండు భగద్వాజున కిట్లనియె.

845

గీ. అనఘ వినుము కేశరాహ్వయవిఖ్యాతి | నొసరుతీర్థమచట నొకటి గలదు
కోరి విన్నఁ బేరుకొన్న విలోకింపఁ | నను దలంగు నఖిలకల్తషములు

846

క. నిరుపమనితాంతమహిమం | బరఁగెడితత్తీర్థమున సమంచితనిస్తా
నిరతుఁడు కాశ్యపుఁ డనియెడు | ధరణీసురవరుఁడు మున్ను తపమొనరింపన్.

847

చ. అరిసఁపాలదుర్త్తదమహాజకేశరి కాశికాపురి
శ్వరుఁడు సుకీర్తి నాఁ బరఁగువాఁ డొక నా డట నేఁగుదెంచి చె
చ్చెర బహురోగపీడలఁ గృశించి నశించెడియాత్మ సేనఁ ద
త్పరమపఃత్రతీర్థసవిధంబునఁ గావఁగఁబూని సమ్మతిన్.

848

క. ఆవిధమునఁ జతురంగబ | లావృతుండై వచ్చి తనకు నభివందనముం
గావించి యున్నయావసు | ధావరునకు నత్తపస్వి తా నిట్లనియెన్.

849

ఉ. ఎయ్యెడనుండి వచ్చి తిట కెవ్వఁడ వీవు భవన్తమోరథం
బెయ్యది చెప్పు మిప్పుడెది యిందును నందును బోల దుర్లభం
బెయ్యదియైనఁ గైకొని రయంబున నే మొనరింతు నీపయిన్
నెయ్యము మించె నాకు ధరణీవర నావుడు నమ్మునీంద్రుతోన్.

850

క. అతనికి నిట్లనుఁ గాశీ | పతి యగుసుబలాత్మభవుఁడఁ బరమసుకీర్తిన్
నుతపుణ్యతీర్థసేవా | వ్రతనిష్ఠానిరతి నిటకు వచ్చితి ననుడున్.

851

చ. మునివరు డిట్లనుం బరమపుణ్య యెఱుంగుదు మున్ను నేను నీ
జనకుని నాన్యపాలునకు సౌఖ్యమె రాజ్యముతోడొనర్ప కీ
వనుపమనవ్యభోగముల నందక యీగతిఁ గందఱూరభో
జనములఁ గుందుతాపసులజాడల నొంటిఁ దరింప నేటికిన్.

852

- చ. అనిన సుకీర్తి యిట్లను నుదాత్తగుణోజ్వల నీయనగ్రహం
బునఁ గుశలంబు మాసుబలభూపతికిఁ భవదీయపాదనం
దనమును జేసి యేను గడుధన్యుడ నైతి మదిప్పితంబు లె
ల్లను ఫలియించె నీకృపఁ దలంపఁగఁ జోద్యములెవ్వి యాయెడఁక. 853
- క. నానాటికి నాసేనలు | నానారోగముల చేత నవసి కృశింపం
గా నది మానెడుకొఱకై | యీనదిచేరువకు వారి నెల్లను గొనుచుకొ. 854
- క. చనుదెంచి విరాటపోవన | మున కలజడి యొదవు ననెడుబుద్ధిని బాహ్యం
బున వాని నున్నది వచ్చితి | మునివర నీచరణకమలములు దర్శింపకొ. 855
- గీ. అనిన నమ్మనీంద్రుఁ డవనీశ నీబుద్ధిబలము నెఱయ నఖిలబలములకును
హితముగా నొనర్చి తీ వది కడులెస్స | చెప్ప మింక నేమిసేయవలయు. 856
- చ. అనుటయు సమ్మదం బొదవ నాన్పపుఁ డిట్లను నీపదాబ్జముల్
గనుఁగొనఁ గల్గినప్పడ తలంకె మదియబలముయవ్యధల్
పెనఁగుదురాశఁ గట్టువడి భీకరసంస్కృతి సాగరంబునకొ
మునిఁగెడునాకు నేది గతి ముందట నట్టిహితంబు చెప్పవే. 857
- వ. అనిన నాన్పచోత్తమున కాతపోధనసత్తముం డిట్లనియె. 858
- క. శ్రీవిభుని భక్తవత్సలు | గోవిందుని విశ్వలోకగురు నతిభక్తికొ
సేవింపనిమూఢాత్ములు | భూవరసంసారముక్తి బొందంగలరే. 859
- క. కావున నప్పరమేశ్వరుఁ | బావనమతిఁ బూజసేసి పడయుము ముక్తికొ
శ్రీవనితాసంగమసం | భావితనిరవధిక సౌఖ్యపరిణతి నధిపా. 860
- గీ. అనినఁ బరమయోగిజనులకునైనను | దలఁపుఁగోన నిలుపఁదరము గాని
యట్టిదేవుచంచలాత్తుఁడ నైననేఁ | గొలుచు పెట్టు భయము గెలుచు పెట్టె. 861
- నీ. నావుడు నన్నరసాధుతో సంయమిశ్రేష్ఠుఁ డిట్లను నీవు చెప్పినట్ల
యెంతటివారికి నెఱుంగ శక్యముగాక దీపించుబ్రహ్మస్వరూపి యగుచు
వెలసినయమ్మహావిష్ణుఁ డేకాగ్రభావమునఁ దన్ను భజించువారిఁ బ్రోప
వలసి సత్క రుణమై వాసుదేవాదికమూర్తులు దాల్చి యంబుజభవాది
సురలు నరులును సన్మునివరులు గొలువఁ | బరఁగుతద్దివ్యభవ్యరూపంబులందు
నీమనం బెందు నిశ్చలనియతి నిలిచె | నది భజింపుము సిద్ధించు నభిమతములు. 862

వ. ఆదియునుం గాక.

863

గీ. దారుధాతుశిలానిర్మితంబు లైన | యట్టిహరిబింబములను ధరాధినాథ
దివ్యదేశంబు లెఱుంగు మద్దేవుఁ డందు | నిత్యసన్నిహితాత్ముఁడై నిలుచుఁగాన. 864

మ. గురులీలకై విరజోపకంఠమున వైకుంఠంబునకై దివ్యభా
సురభోగంబుల నిందిరాసహితుఁడై శోభిల్లు నేభంగిఁ దా
హరియాభంగిన తత్కవేరతనయాభ్యర్థంబునకై మంగళా
కరరంగన్మణిధామముఖ్యముగ సౌఖ్యశ్రీలఁ జెన్నారెడికై. 865

క. చను మచ్చోటికి ననుటయు | ననుమోద మెలర్ప నృపతి యమ్మొనిపతికికై.
వినయమున మ్రొక్కి నాతో | ననఘా చనుదేర వలయు నచటికి నీవుకై. 866

వ. అని ప్రార్థించినయప్పార్థిపుపలుకు లాకర్ణించి మేదురప్రభావభాసురుం డగు నమ్ముని
జనాగ్రేసరుండు. 867

శా. ఛత్రంబుం జలపూర్ణపాత్రము నుదంచద్వేత్రముం బూని స
చ్చాత్రశ్రేణి మఘప్రయోగసరణుల్ చర్చించుచుకై నోడ రా
గాత్రస్ఫూర్తులు దిక్కులం బరఁగ రంగస్వామి దర్శింప నా
ధాత్రీనాయకుముందటం జనియె నుద్వత్కౌతుకోల్లాసియై. 868

క. పటుగతి నమ్మునిపిఱుఁదం | జటులగజద్విరదతురగసంకులసేనా
పటలావృతుఁ డయి చనియెం | బటహధ్వను లెసఁగ భూమిపతియుం బ్రీతికై. 869

వ. ఇత్తైఱుఁగునఁ జని తన్నాగ్ధంబున నపవర్గనానసమగ్ధం బగుజంబూతీగ్ధంబు గదిసి రప్పు
డప్పరమతపోధనుండు మహీధవున కిట్లనియె. 870

క. ఈతీగ్ధము బహుదురిత | వ్రాతతమఃపటలచటులవనజవనహేత
ద్యోతము జంబూకసమా | ఖ్యాతము శుభసలిలదేవఖాతము భూపా. 871

క. పంబినశాఖాశిఖరక | దంబముచే నంబుధరపథం బొరయుచు లో
కంబులు పొగడఁగ నిట మొక | జంబూతరు వమరు నమరసంపూజితమై. 872

ఉ. దేవవిభుండు మున్ను గడుతెంపున వృత్రునిఁ జంపి బ్రహ్మహ
త్యావృజినంబుచే నిజపదస్థితిఁ బాసి విసప్తతేజఁడై
యేవిధ మింక నీదురిత మీగుదు నంచుఁ బ్రతప్తచిత్తుఁడై
వావిరి బిట్టు త్రిమ్మటియె వార్ధిపరీతవసుఁధాస్థలికై. 873

- క. మిగిలినపాపభయంబునఁ | బొగులును నయ్యింప్రఁ డెందుఁ బోయిననైనఁ
జగతీశ బ్రహ్మహత్యయు | నిగిడెన్ వెనువెంటఁ దోడునీడయుఁ బోలెన్. 874
- వ. అది గనుంగొని తల్లడ మడఁఁ బాకశాసనుండు వారిజాసనుసమ్ముఖంబున కేగి బ్రణ
మిల్లి తనతెఱంగెల్లఁ జెప్ప నప్పితామహుం డతని కిట్లనియె. 875
- చ. పరము నసంతు నచ్యుతు నపారకృపామృతపూరిసింధు సిం
ధురచిరదున్ బ్రపుల్లనవతోజలోచను నాశ్రయింపు త
త్పరిచితనివ్యదేశములు పావనతీర్థములున్ దదీయబం
ధుఁ శుభనామాకీర్తనము దుస్తరపాపనిదాఘమేఘముల్. 876
- మ. అని యుపదేశించిన వాసవుండు వారిజాసనుశాసనంబునఁ దీగ్గోషాసనం బొనరించుచు
విమలపుష్కరం బగుపుష్కరంబున నెనిమిదివత్సరంబులు నపారమహిమోదారం బగు
గంగాద్వారంబునఁ బదివత్సరంబు లుపవసించి భువనమాన్య యగుకళిందకన్యాయం
దఖిలమునికీర్తితంబు లగుతీర్థంబు లాడి యగణ్యపుణ్యాలవాలం బగుసాలగ్రామశైలం
బున నాగాయాలు నాగాధించి దురితలతికావినాశి యగుకాశీయందఁ గృత్తివాసు
నుపాసించి సరస్వతీకూలంబున సరస్వతీసమన్వనం బొనర్చి యేపగిరిం దనపాపంబుఁ
బాపికొననూపక యమ్మహేంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణికి వచ్చి యచ్చటం ద్రయో
వింశతివత్సరంబులు గడపె దదనంతరంబ. 877
- శ. జంబూదుంబగ బిల్వతీర్థకదళీసావీరభల్లాతకీ
జంబీరామ్రకపిత్థతిందుక సలేశాశోభితం బ్రెసయీ
జంబూకాహ్వయతీర్థరాజమున కాజంభారి యేతెంచి భ
క్తిం బూజించె సరోజలోచనుఁ శ్రీలోకీపాపనిర్మోచనున్. 878
- క. ఆగతిఁ గొండొక కాలము | సాగఁగ హరిహయుఁ దొనర్చు సమృక్కుబా
యోగంబు కెంతయును నను | రాగంబునఁ బొంది పత్రరథవాహనుఁడున్. 879
- ఉ. తెల్లనితమ్మ రేకులగతిన్ జిగి మించు వెడందకన్నులున్
జల్లనిసత్కృపారసముఁ జల్లెడుమాపులు లేతనవ్వు రం
జిల్లెడు నెమ్మొగంబు వికసిల్లెడునల్లనికల్పపూవుతో
నల్లసమాడు మైపసయు నెప్పి నిజాకృతిఁ జూపి నిల్చినన్. 880
- ఉ. వెన్నిధిఁ గన్న పేదగతిఁ బేర్చినయుబ్బున నబ్బలారిపైఁ
గన్నులవిప్పులెల్ల విరిగఁ దదుదావపుర్విలాసనం

పన్నతఁ జూచి మ్రొక్కి బహుధంగుల సన్నతు లాచరించినన్

బన్నగతల్పుఁ డిట్లనుఁ గృపామతి మేఘగభీరభావలన్

881

క. బలశాసన నీ వనిశము । చలివెడుపూజనలఁ గడుఁ బ్రసన్నుడ నైతిన్

వెలయఁగ నొకవర మిచ్చెద । వలసినయది వేడు మనిన వాసవుఁ డనియెన్. 882

గీ. వెంపుఁ తేజంబుఁ బొలివోయి పెద్దకాల । మలయుదున్నాడ నీబ్రహ్మహత్యచేతఁ

గరుణ దలకొన నీపాతకములఁ బాపి । నన్న గక్షింపు మేర్పడ నలిననయన. 883

క. అని విన్నవించుటయు న । ద్దనుజాంతకుఁ డతనిఁ జూచి తడయక నీ వీ

ఘనతీర్థజలనిమజ్జన । మొనరింపుము దురితము క్తి నొందెదు దాన్.

884

క. వారక భువి నేపారిన । వారిం గ్రుంకిడుదు రెట్టివా రఘచరితల్

వారించి నాకడం జను । వారై పొందుదురు తుని నవారితసుఖముల్.

885

వ. అని యానతిచ్చి యాచతుర్భుజుండు నిజధానుంబున కరిగిన సుత్రాముండు నతిపవి

త్రంబు లగున తీర్థోదకంబులఁ గ్రుంకి పాపపంకంబు నపనయించి సమంచిత తేజోవి

రాజమానుండై శ్రీరంగ ర జచరణరాజీవసందర్శనాభివందనం బొనరించి తనచ్చి నెం

పున నిలింపానీకంబు గొల్వ నాకంబునకుం జని యఖర్వవైభవంబునఁ బూర్వప్రకా

రంబున నుండె నని చెప్పి యక్కాశ్యపమునీంద్రుండు వెండియు నిట్లనియె. 886

సీ. భూనాథ నీవు నీపుణ్యతీర్థంబున నవగాహనము నేయ నఘము లడఁగు

మన్ను సిద్ధులు మునిముఖ్యులు నిచ్చోట నిలచి రాగద్వేషములఁ దొలంగి

యాధ్యాత్మవిద్యాపరాయణులై కాంచి రాత్నాభిలషితంబు లైనగతుల

రాజ్యవిచ్యుతుఁ డైనరాజు మజ్జన మిందుఁ గానించి మూఁడులోకములు నేలుఁ

గోరి యీవారిలోపలఁ గ్రుంకు వెట్టి । వనిత సత్పుత్రుఁ గను మూఁడుదినము లుపవ

సించి త్రిపవణస్నానంబు నేయునతఁడు । సప్తజన్మాఘవితతిఁ దత్క్షణమ పాయ. 887

క. నేమమున నిజలంబుల । లో మజ్జన మాడుమనుజులోకమునకు నా

నామయములు నవయుఁ దృణ । స్తోమము శిఖిశిఖిలఁ గాలుచొప్పున ననఘ. 888

క. కావునఁ బనుపుము నీనై । న్యావలి నీవిమలవారి నవగాహనముం

గావింపఁ దత్ఫలంబున । భూవల్లభ సకలగోగములు పెడఁబాయున్.

889

వ. అని చెప్పినఁ తన బలంబుల నమృతప్రాయంబు లగువత్తోయంబుల నవగాహనంబు నే

యించె నంత నిరంతరవ్యాధిబాధానిరోధంబుఁ బాసి భాసిల్లిన నుల్లంబున సంతసిల్లి

- భూవల్లభుండు కశ్యపసమేతంబు గాఁ గృతస్నానండై యచ్చటుం గదలి చెచ్చెర
నామ్రతీర్థంబునకుం జని యమ్మునికుంజరుననమతంబున. 890
- క. నేనాసమేతముగ న | మ్నావవపతి తన్నియోగమజ్జన మెలమిం
దా నాచరించి యఘములు | నో నొక్కనితాంతతేజమున వెలుంగొందెన్. 891
- క. అత్తటి నట విడిసినన్యప | సత్తముసేన్యములచేతఁ జాలఁగ మెఱసెన్
దత్తీర్థపరిసరమ్ము వి | యత్తల ముడుగణముచేత నమరెడుకరణిన్. 892
- క. అనెలవున గతకల్తము | లై నెగడినసన్తునీంద్రు లాకశ్యపునిం
గానఁ జనుదెంచి సముచిత | నానావిధపూజనము లొనర్చిరి ప్రీతిన్ 893
- చ. అనలసమానతేజఁ దగునమ్మునిముఖ్యుండు వారినందఱుం
గనుంగొని యాదరించి యనఘవ్రతపారగులార యీతటం
బనుపమదివ్యగంధరుచిరాక్షతపుష్పఫలోపహారమె
వెనుపుగఁ దోచె నాకు వినుతింపరె యిట్టివిచిత్ర మెంతయున్ 894
- గీ. అనిన నత్తపస్వులందెల్లఁ బెద్దయై | యనుపమానతేజమునఁ దనర్చు
భాగ్యవుం డనంగఁ బరఁగుసంయమిచంద్రుఁ | డమ్మునీంద్రుతోడ ననియె నెలమి. 895
- చ. కల దితిహాస మొక్క టని కాశ్యప నీ కెఱింగింతు నంతయున్
దెలియఁగ మున్ను సజ్జనపథేయుండు పుష్కరనామధేయుఁ డు
జ్వలగణశాలి విప్రకులవర్యుఁ డొకండు సమస్తధారుణీ
తలమునఁ బొల్చుతీర్థములు తాఁ గనుగొంచుఁ జరించు సమ్మతిన్. 896
- క. ఆతఁడు త్రిభువనమత మగు | నీతీర్థముమహిమ విని నిరీక్షించెడిసం
ప్రీతి న్నియతాహారం | డై తడయక వచ్చునప్ప డమ్మాగ్గమునన్ 897
- చ. పిడుగులఁ బోలుకోటలును బెల్లునఁ జల్లినవిస్ఫులింగముల్
వెడలెడుదూపులున్ నెఱయ విప్పినమోరుచు గ్రాలుజిహ్వయున్
బెడిదపుగర్జితంబు గలపెబ్బులిరూపుపిశాచి వచ్చి పైఁ
బడె సతతప్రవర్తితశుభవ్రతభాసురు నమ్మహీసురున్ 898
- క. వెక్కసమున నాఘాతకుఁ | జిక్కక విడు విడువు మనుచుఁ జెచ్చెర దానిన్
స్రుక్కక యదలిచి విపుఁడు | చక్కన విడిపించుకొని పిశాచికి ననియెన్. 899
- చ. అతులతపఃప్రభావవిజితాఖిలకల్తవచిత్తు నుత్తమ
వ్రతనిరతాత్తు విప్రకులవర్యుని నన్ను నకారణంబ యీ

- గతి నిటు చంపఁబూనితివి కష్టపిశాచమ దుష్టబుద్ధివై
యితరునిఁబోలె నీహృదయ మెంతయుఁ గ్రూరమ వో తలంపఁగన్. 900
- క. నావుడుఁ బిశాచి యిట్లును । నేవెంటం దప్పు లే దొకింతయు నాయం
దీవిధి ననుఁ బుట్టించిన ! దైవమునకుఁ దప్పు గాని ధర్మప్రవణా. 901
- వ. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 902
- గీ. సకలభూతములకు సాక్షియై వర్తించు । దైవమునకు నేమితప్పు చెప్పు
వరుసఁ గీడు మేలు పొరయంగ నిజకృత । కర్తఫలము తనకుఁ గర్త గాక. 903
- వ. అనిన నప్పిశాచి యిట్లనియె. 904
- చ. తెలియవు నీవు తత్త్వగతి తెల్లము గాఁగఁ జరాచరంబునం
గలిగినయీశ్వరుం డొకఁడ కర్తయు భోక్తయుఁ గాక కల్గ దె
వ్వలనను దద్వియుక్త మగువస్తువు గావున మేలు గీడునం
దలకొన భూతరాసుల కొనర్పఁగ శక్యమె కగ్మకోటిచేన్. 905
- గీ. కల్తఫలము లందుకర్తయు భోక్తయు శ్రుతులు చాటు నీశ్వరుండు కర్త
యయ్యెనేని తత్త్వగతియాశక్తి యతనికి । నొదవు గాన నీదురుక్తు లుడుఁగు. 906
- వ. అనిన నగి యతని కిట్లనియె. 907
- క. ఆరయ నీవిశ్వమునకుఁ । బ్రేక్షకుఁ డీశ్వరుఁడ తద్వ్యజేతం బగుచున్
బూరియునేని చలింపఁగ । నేర దతం డొకఁడ కర్త నిఖిలంబునకున్. 908
- వ. అని యివ్విధంబున మఱియును గొండొక నేపు వివాదంబు నేసి యమ్మేదినీసురుం
డిట్లును నిచ్చోటి కనతిదూరంబున నామ్రతీర్థంబు చెలువొందు నందు మహాముని
బృందంబు గ్రందుకొనియుండు వారిముందట మనమందటలు చెప్పి నీవ గెలిచిన
నన్ను భక్షింపు మేన గెలిచిన నిన్ను వధియించెద నని ప్రతిన గావించె నదియును
సమ్మతించి యట్లొడంబడి తత్తీర్థవాసులసకాశంబునకుం జనిన మానవానుగత
యైనపిశాచిం జూచి యచ్చెరువొంది రప్పు డిరువురుఁ దదభివందనం బాచరించి
నిటలతటంబున సంజలిపుటంబులు వొందించి నిలిచి రందు మహీసురుం డిట్లనియె.
- సీ. వినుఁడు సమృదులు నాపన్న పం బే నొకధరణీసురుండ నీధాత్రిమీఁదఁ
గలపుణ్యతీర్థముల్ క్రమమున నాడుచు నిటకు నేతెంచుచో నిప్పిశాచి
శ్రోవఁ బెప్పులిరూపుతో నుండి పట్టినఁ బట్టిక నేఁ దన్నుఁ బదరుటయును
దప్పు నాయది కాదు దైవంబు దనియెఁ నా నెుగి శుభాశుభముల నొందుచోట

- హేతు వగుఁ గర్మమంటి నే నివ్వధమున । వరుస నవుఁ గా దనంగ వివాద మెసఁగె
బూని గెల్చినవానిచే పీనవాచి । చచ్చు ననుచు మాలోన నిశ్చయము చేసి. 910
- క. ఇరువురమును మీసన్నిధి । కరు తెంచితి మిందు యుక్త మగు నిదియని మీ
రరసి తగఁ జెప్పఁ డనుటయు । మరి పలికెఁ బిశాచి మునిసమాజముతోడకె. 911
- ఉ. ఏ నొకకర్తయోగమున నిట్టిపిశాచపుజన్మ మొందితికె
గాని మదీయబుద్ధిబలగౌరవ మేమియుఁ దప్ప దవ్వధం
బైనను జాతియుక్త మగునట్టిక్రియాగతి నీతఁ డొంటిమై
రా నిటఁ బట్టితికె జయపరాజయముల్ వివరింపుఁ డేర్పడకె. 912
- వ. అనిన నయ్యభయమతంబులందుఁ బూర్వపక్షసిద్ధాంతంబుల నేర్పఱుప నేర్పరులు
గాక తమలో వితర్కించు మునులకోలాహలం బగ్గలం బయ్యె ననెయ్యెడ. 913
- నీ. పుండరీకాక్షుఁ డంభోధరశ్యాముఁ డాజానుబాహుండు విశాలవక్షుఁ
డలిసీలకుటిలమంతలుఁ డంచితస్థితలలితకపోలమండలుఁ డనేక
హారవండలకంకణాంగదమణిముద్రికాదిభూషణభూషితాంగుఁ డనుల
పీతాంబరుఁ డనల్పబింబఫలాధరుం డతులితచిరమసూహరవిలాసుఁ
డసమతేజోవిరాజితుఁ డఖిలభువన । మోహసూదారకల్యాణమూర్తి యొక్క
పురుషసింహంబు ముగరు నల్గురు నిజోప । మానవేషులు తన్ను సమ్మతి భజింప
- నీ. చెమటచిత్తడిఁ జాల జగిసిందుమ్మగనాభిబాట్టుతో నలకలు పొత్తునేయఁ
దెగగలవాలారు తెలికన్న దమ్ముల సుడియుమాపుల వింతసొలపు దేర
జగి ధగద్ధగ యను మొగడచన్నులమోఁద జిలుగుపయ్యెదకొంగు జీరువార
ముత్యాలకమ్మలఁ బురుడించు వెన్నెలకళుగులు చెమ్మటద్దములఁ బొలయు
నంచనటనలు పచరించునలసగుతులఁ । బసిఁడియందెలు మ్రోయ నివ్వసుధ మెలఁగు
సిందిరాదేని యన మెప్పునింతి యొకతె । యల్లనల్లన తనతోడ నరుగుదేర. 915
- మ. మునుబృందావనవీధి గోపవనితల్ మోదంబు సుధిల్లుఁగా
వెనువెంటం జనుదేరఁ గేలిగతులకె వేడ్కకె విమోదించుకృ
ష్ణునిచందంబునఁ దద్వనాంతరసరస్త్వోమాభిరామాబ్జసం
జనితామోదసుగంధగంధవహసంచారానుషక్తాత్మకై. 916
- క. ఏలాలవంగలతికా । జాలాలింగితకదంబసముదయసుమనో
హాలామదకలకిన్నర । బాలాసంగీతరవము ప్రమదం బెసఁగకె. 917

క. లీలాగతి విహరించుచు | నాలాగున నమ్మునీంద్రు లందఱు రొదగా
సోలి వితర్కించురవం | బాలించి తదంతికమున కరుదెంచుటయున్.

918

చ. అతులితదివ్య తేజః డగునమ్మహితాత్తునిఁ గాంచి సంఘమి
ప్రతతి ముదంబు సంభ్రమము వైకొన దిగ్గన లేచి కోమలా
యతమశవిష్టరంబునఁ బ్రయంజన నుంచి సుఖోపకృష్టలై
యతనిముఖేందుచంద్రికల నాత్మదృగుత్పలరాజి రాజిలన్.

919

గీ. అనఘ నీ వెవ్వ రభికన్యయునుబోని | యీవధూమణి మఱి యెవ్వ రిట్లు నిన్నుఁ
బోలె నేవించునీపుణ్యపురుషు లెవ్వ | రిటువ వచ్చినకారణం జేమి యొక్కొ.

920

చ. అనవును వారితోడ దరహాస మెలర్పఁగ నమ్మునుందుఁ డి
ట్లను వినుఁ డీప్రదేశమున నర్థిఁ జరించెడినట్టివాడ ని
వ్వనరుహనేత్ర నాహృదయవల్లభ నే నిట వేటనచ్చి మీ
పెనురొద వార్ధిఘోషమునఁ బేర్చుటయున్ విని యేగుదెంచితిన్.

921

క. మిముఁ బొందఁగంటి శుభములు | నమకొనియె మనోరథంబు సఫలం బయ్యెన్
సుమహితసాధుసమాగమ | మమితశ్రేయఃపరంపరావహము గదా.

922

వ. అనిన గంభీరభావబంధురంబులను మధురంబులు నగుతదీయవచస్సుధాపాథోనిధి
వీచులం దేలి యమ్మునివర్యు లాశ్చర్యంబున నప్రతీపలావణ్యరూపతారణ్యతేజోవిరాజ
మానశుభలక్షణోదారం బగుతదాకారంబు డెందంబుల కమందానందంబు నొందింప
నందంద చూచి తమలో నిట్లునిరి.

923

మ. దరదీందీవరదామధాముఁ డగునీతారణ్యతేజోధికుం
డరయం బన్నగరాజతల్పుఁ డగు హేమాభాంగి యీశల్లవా
ధరి పద్మాలయ వీరు సిద్ధపురుషున్ దా నట్లు గాకున్న ని
ద్ధర నెవ్వారికిఁ గల్గు నిట్టిభువనోదాతప్రభావోన్నతున్.

924

చ. అని కొనియాడ నమ్ముచుల కప్పురుషోత్తమఁ డిట్లనుం దపో
ధనవరులార మీర లిటు తర్క మొనర్చుట యేమి కారణం
బెనయ విరోధుల్ దొఱఁగి యేకమనస్కులు గాక కూడి వ
చ్చినకత మేమి నా కెఱుఁగఁ జెప్పఁగఁబోలినఁ జెప్పఁ డేర్పడన్.

925

సీ. అనిన నప్పుండరీకాత్మున కాతపోధనులు వారలవివాదములతెఱఁగు
సకలంబుఁ జెప్పి యాజయపరాజయముల నేమతంబుల నిర్ణయింప లేక

సందేహమునఁ బొంది చచ్చించుచున్నార మీప్రదేశంబున నిట్లు గూడి
యనఘాత సకలలోకానన్యసామాన్యభవ్యలక్షణసముదాహితముడవు
ప్రవిమలజ్ఞానమును బుద్ధిబలము నీకు ; నమరు నాకారసమములై యట్లుగాన
నొందుదలంప నగణ్య మొకింత లేదు । నీర యర్హుడ వింతయు నిశ్చయింప. 926

వ. అనిన నమ్మనిబృందంబునకు నందకహస్తుం డిట్లనియె. 927

క. విను విప్రుండును బులియును । వినుతప్రజ్ఞావిశేషవిదు లిరువురు ప
ల్కినపల్కులు గా వనఁ గాఁ । జన దఖిలపురాణశాస్త్రసమృత మగుటకా. 928

సీ. అఖిలరూపముల గర్తానుభూతశరీరధారులగా నాది తా సృజించి
వానియం దుండి సర్వప్రవర్తకుఁ డయ్యు నప్పయోగుహదళశ్యాముఁ డరయఁ
గర్తప్రసక్తుండు గాక పిశ్యమునకు సాక్షియై యేపారి సంతతమును
సచ్చిదానందభాస్వద్రూపియై యొప్పుపరమాత్మ మతీ కర్తబంధుఁ డగుమఁ
బుణ్యపాపము లొనరించి పూని జీవుఁ । డోలి మేలును గీడును నొందుచుండు
నిట్లు గాకుండె నేనియు నెసఁగు సకల । మైనశాస్త్రంబులకును వైరుధ్యశక్తి. 929

వ. కావున నీవివాదంబు ప్రాగల్భ్యం బగుట నిక్కం బగుజయం బొక్కనికి జెప్పఁ
జొప్పడ దిప్పికాచియు విప్రుండును సుఖం బగునిశ్చేయసపదంబు నెందెద రని
చెప్పిన నప్పరమతపోధనసందోహంబు సందేహంబుఁ బాసి యాజగన్నివాసు నందఱు
నన్నిచందంబులఁ గొనియాడి పదంపడి. 930

ఉ. సమృదమార భూసురుఁ బిశాచిని గన్గెని మాకు మీనిమి
త్మున నీయుదాత్తగుణధామనిదర్శనముకొ సహానలా
పములు గల్గె సందియము మాని సుఖించెడ రింక నీశరీ
ర్లములకోడ మీరు నమరత్వముఁ జెంది యనేకకాలముల్. 931

మ. అని సంభావన చేసి రంతఁ బ్రమదం బారంగ నమృద్దతుం
జని తత్తీర్థమునకొ మునింగి మును లాశ్చర్యంబునం బొంది క
గ్గెన దివ్యాకృతులం దనన్చి దివిజుల్ గొల్వంగ నాకంబుకై
ఘనతేజం బెసఁగంగ నేగిరి సురేంద్రవ్యోమయానంబులకొ. 932

ఉ. అప్పు డనంతతల్పుఁడు నిజానుచరుల్ గొలువకొ వనంబులొ
నెప్పుటియట్ల కేలిగతు లింపు చరింప దలంప నాత్మలం

దప్పనితద్వియోగపరితాపము నైపంగలేక వారు నా

చొప్పున నేగి రచ్చటిబుఱుహన్ ప్రమదం బెసంగంగ సంగడిక.

933

క. ఆలోన వారిచిత్తము । లాలోకింపం దలంచి యవిప్పినములో

నాలోకగోచరుండు గా । కాలోకగురుండు చనియె ననుచరయుతుండై.

934

క. అమ్మనివరులును ద్రిభువన । సమ్మోహన మగుతదీయచతురాకృతిఁ దా

రిమ్ములఁ గనుగొనలేమికి । నుమ్మలికము నెమ్మనముల నుప్పలిలంగక.

935

సీ. రాచిలుకలజోక రంతులు గాఁగఁ జరించులేమావులక్రేవలందుఁ

బరిపరిగతుల పట్టదములు భ్రమరించుపువ్వులు నెలఁదీవపాదలతల

మఁగోవెలలు పంచమస్వరంబున నింపు పుట్టించుమరుగులపొరుగులందుఁ

గవకవపలుకుజక్కవకవ లిమ్ములఁ గ్రీడించుకొలఁకులకెలఁకులందుఁ

గలఁడు మెలఁగుమఁ బలుమఱుఁ బిలిచి పిలిచి । చొలవ కెల్లందుఁ జరికించి చూచిచూచి

యలఁత దలకొన మనముల నలసియలసి । కానలేరైరి యెబ్బంగిఁ గనులనేత్రు. 936

క. ఆహారనిద్ర తెఱుంగక । యాహారసందర్శనోత్సాహకులమతిఁ ద

ద్వాహినిపొంత ననాదృత । దేహవ్యాపారు లగుమఁ ద్రిమృతుచుండుక.

937

వ. కొండొకకాలంబు చన నెక్కనాడు నభోమండలంబున నొక్కవాక్యం బిట్లని

వినంబడియె.

938

ఉ. తాపసులార మీకుఁ బరితాపము లేటికి లోకరక్షణ

వ్యాపితబుద్ధి రంగనిలయంబునఁ బన్నగశాయి నైనల

క్షీపతి నేను సన్నతి భజింపుండు నన్నచటక సమస్తవాం

ఛాపరిపూర్తి మీ కొదవుఁ జయ్యన నయ్యెడ కేగుఁ దందఱుక.

939

క. అనునాక్యము కన్గరసా । మన మగుటయు నమ్మనీంద్రు లతిహాన్సమునక

జని కాంచి విహువిధంబుల । విమతించిరి రంగధాము విబుధలలాముక.

940

ఉ. అపరమేశ్వరుండును దయామృతపూరతరంగితంబు లా

మాపుల సత్తపోధనులఁ జూచి సముజ్వలదంతమాక్తికో

ద్దీపితకాంతు లాస్యహిమదీధితిఁ బ్రోవఁ బయోదనిస్వనా

టోపగభీరభాషలఁ గడుం బ్రియ మారఁగ వారి కిట్లనుక.

941

క. భావమున నొండుదలఁపులు । పో విడిచి మదేకబుద్ధిఁ బూజలు ప్రీతిక

గావింపుండు నా కనిశము । కైవల్యపదంబు మీకుఁ గలిగెడు దానక.

942

వ. అని యానతిచ్చిన నమందానందంబు నొంది యమ్మనిబృందంబు ముకుందున కభినంద
నంబు లందంద కావించి మరల వచ్చి యచ్చట నిచ్చలు చతుర్భుజునిఁ ద్రికాలంబు
నర్చించుచుండిరి తత్ప్రసవగంధాక్షతాదు లివియని చెప్పిన నప్పగ్యతీర్థంబునఁ బార్థివ
పుంగవుండు చతురంగబలసహితుండై యవగాహనం బొనర్చి తనర్చిన తేజోబల
విశేషంబుల రాజిల్లునిజనైన్యసంతానంబుఁ జూచి సంతసిల్లి యాస్యపద్మంబు వికసింపఁ
గాశ్యపమునీంద్రున కిట్లనియె. 943

క. నీకరుణాలోకనమునఁ | జేకుఁజె సౌఖ్యము మదీయసేవల కిచటన్
నా నొనరింపఁగ్గువలసిన | యాకృత్యము లెవ్వి యనిన నమ్ముని పలికెన్. 944

క. గోదానంబు క్షుటుంబికి | మోదనమాత్రంబు దివ్యయోగీంద్రునకున్
బేదకు భూమి సువర్ణము | నాదీక్షితునకు నృపాల యన్ద్రం బొసఁగెన్. 945

క. దానము సేయఁగ నర్హము | గానఁ బ్రతిగ్రహ మొనర్పఁ గా దట్టియెడన్
భూనాథున కిటు సేయమి | యానృపుఁ డరుగున్ సగాత్రుడై ద్యుతికిన్. 946

గీ. భవ్యదేశకాలపాత్రంబు లొడఁగూడి | నపుడు సేయదాన మక్షయంబు
దాన నడఁగిపోవు దాతకుఁ గోటిజ | వ్హారితంబు లైనయఘము లనఁను. 947

క. ఈయనినవన్ని నీయం | దీయెడ సమకూరియున్న విపు డోధాణీ
నాయక తద్దానము లెడ | సేయక కావంపు మనినఁ జిత్తం బలఁగెన్. 948

సీ. భాసురమణిమయప్రాసాదపంక్తులఁ దరళపతాకావితానములను
గాంచనస్తంభసంగతమంటపంబుల విమలచంద్రోపలవేదికలను
బహువస్తుసంపన్న పుణ్యమార్గంబుల మహనీయతోరణమాలికలను
అమృతోపమానంబు లగుజలాశయముల రామంబు లైనయా రామములను
శాలివనముల సరసరసాలవితతిఁ | జాల నొప్పారుతోటలఁ జప్పరములఁ
దీవిలి భూలోక సారమై తనరునగ్ర | హార మొకటిని దనపేర నారచించి. 949

క. అలఘుతపస్సులు నుత్తమ | కులజులు నాచారపరుల గురుశుశ్రూషా
కలితులు నానాధ్వరక | ర్తులు విద్యావిడులు నైనధాత్రీసురులన్. 950

గీ. మూఁడువేల నేర్చి మొదవుల వారికి | వేయునేసి యొసఁగి వెలయునత్న
భూపణాంబరములఁ బొలుపారుకన్యల | వాసదాసికాన్వితముగ నిచ్చి. 951

వ. ఒక్కశుభముహూర్తంబునఁ గార్తస్వరోపకరణరమ్యంబు లగుహస్త్యంబుల నా
యాప్రదేశంబుల నతిథిజనంబులకు మనంబు లలగ నభిమతపదార్థసంపన్నంబు లగున

న్నంబులను శీతలసునసారప్రముఖనిఖిలసుభిద్రవ్యసంవాసితా నేకపానీయపరిపూర్ణ
కలశంబులం గలిగి యహిమకరనికరంబులకుం జొరువయ్యాక మిగుల నిగతాళించుచలి
పందిరులను గల్పించి కల్పోక్తవిధానంబునం బొసంగించి యచ్చటం గదలి ముక్తిసీ
మంతినీసీమంతముక్తాఫరధాసుం బగురంగధామంబున కరిగె నయ్యవసరమున. 952

ఉ. జ్ఞానవిధూతకల్పములు శాశ్వతధర్మవిధిజ్ఞులచ్యుత
ధ్యానపరాయణుల్ ఘనదయాకలితుల్ సకలక్రియానుగం
ధానవిశారదుల్ పరహితవ్రతచిత్తులుదాతదీప్యతే
జోనిధులార్యసన్నతవిశుద్ధచరిత్రులు తత్పదస్థితుల్. 953

క. తనకు నెదు రరుగుదెంచినఁ ; గని సంభ్రమపనయకౌతుకంబులు మది నె
క్కిన మ్రొక్కి విమలమాణిగణ । కనకాదు లుపాయనములుగా నిచ్చి తగన్. 954

క. ఆనరపాలుఁడు వారల । చే నుచితప్రియవచోవిశేషంబుల స
న్నానితుఁడై యట కడచి ప్ర । ధానపురోహితసమన్వితముగా నెలమిన్. 955

వ. చని పురోభాగంబునఁ బరమభాగవతసేవ్యం బగుతద్దీప్యనగరంబుపట్టునకుఁ జూట్టును
గావలి యైయున్న పన్న గేంద్రునిఫణామండలంబు పరిపాటిం బాటిల నొరయుమేటి
కొమ్మల నుదారం బగుప్రాకారంబునను నలంకారంబై ధుద్ధగీయామానంబు లగుమయూ
ఖప్రతానంబుల నహర్వతికిరణంబులకు నెదుర్పడుమణులు దీపించినం బాలుపుదీపించు
తలాపులం దనరి నిశితమలిశనిపాతంబునకుం దప్పి యొప్పుమేరుపర్వతంబునుంబోలె
సర్వోన్నతంబై విలాసాంజనరేఖారంజితంబు లగునగరలక్ష్మీకటాక్షంబులచందంబున
లోకానందకారణం బగు కువలయతోరణంబుల నభిరామంబై మలయాపవనసంచలితం
బులై యుదంచితంబు లగుకాంచనకింకిణీగణయుగాత్కారంబులఁ బతంగతురంగంబుల
కలన ఫల్గువల్లనవల్లుశిక్షావిశేషంబుల నలవరింపంజాలి చూల నూతనంబు లగుకేతనం
బులం బొలిచి మహేంద్రనీలమణికిలీతంబు లగుజాలకాంతరంబుల నిరంతరంబును వె
డలి కడలుకొనుకాలాగరుధూమస్తోమంబు లంబరంబున నంబుదాగమనసముత్కంఠంబు
లైన రుచిరరుచివిజితతాపింఛంబు లగుపింఛంబుల విప్పియాడుక్రీడామయూరంబు
లకుఁ సుకరంబు లగుమణిశిఖరంబుల మెఱసి శబ్దభ్రశుభ్రచంద్రోపలవిమలచంద్రశా
లాంతరపరిస్ఫరన్నటనవిలాసవిలాసినీచరణరచితమణినూపురం బై నిజవిభవవిజితగోపు
రం బగు గోపురంబుఁ బ్రవేశించి. 956

- క. ప్రతిహారానుమతంబువ | సతిముదమున నానృపాలుఁ డతులావరణ
 త్రితయము నెాలి ప్రదక్షిణ | గతి నవనతపూర్వకంబుగాఁ జొచ్చి యటన్. 957
- గీ. దొరల మంత్రుల హితుల బంధులను గూడి | యష్టదిక్కులఁ గుముదాదు లైనతీర్థ
 రక్షకులకును మఱి చతుర్ద్వారపాల | సమితికిని మ్రొక్కి యభ్యంతరమున కరిగి.
- క. స్రుతకనకకషణసుషమా | ప్రతిమానమనోజ్ఞపీతపరిధాను విభా
 జితబాలభానుఁ ద్రిభువన | వితతేంద్రనచిత్రభాను విష్వక్సేనున్. 959
- చ. కనుగొని భక్తిపూర్వకముగా వినయానతుండై తదీయశా
 సనమున విష్ణుపాదపదసత్తము లాదర మొప్పఁ దన్నుఁ దో
 డొగ్గని చనఁజొచ్చె దివ్యమణికుట్టిమకుడ్యకవాటవేదికా
 వినుతివిటంకసంజనితవిస్ఫుటధామము రంగధామమున్. 960
- వ. ఇట్లు ప్రవేశించి ముందటఁ గుండచందనచంద్రికాపాండురం బగుకుండలిరాజపర్యం
 కంబునఁ బవ్వళించి సమంచితమణికిఖరవిరాజితరాజతాచలసంగతిఁ గనుపట్టునీల
 మేఘంబుచందంబున నందంబై కెందమ్మిరులసిరుల గరువంపుఁ జెన్నునకు వన్నెయొసంగు
 కెంబాయలఁ జాల రంజిల్లుదుఁ జక్రచామరతామరసకులిశపద్మఘనచాపకలశాదిరేఖలం
 గల తలంబుల మెఱసి మెఱుంగుఁజుక్కలచందంబునకు నూరుపు నెఱపునఖమణిరమణీ
 యంబులై నమదమరేంద్రబృందమంచారమాలికాపరిమళపంపరావాసితంబులై వాస
 వధనుర్లీలావిలాసంబునకు వాసిమిగిలి వివిధమణిద్యుతివ్యతికరమంజులంబు లగుమంజీరం
 బులఁ బొలుపుమీఱి శుకసనకాదియోగీంద్రధ్యానగమ్యంబులై రమ్యంబు లగుచరణం
 బులును, వృత్తానుపూర్వంబులు నపూర్వసౌభాగ్యయోగ్యంబులై నిగనిగ నిగుడుభంగి
 నెడలుకొనుచిటుతొడలును, గ్రొత్తమెఱుంగుమొత్తంబులు చిత్తగింపం(?)బారలై త్తిన
 నునుఁబస నెసంగునసితకదళికాకాండంబు ననుకారం బగునూరువులును, నవకర్ణికార
 కుసుమసుషమాపి శేషంబు నభినయించునభినవపీతపరిధానపరివృతంబై కనత్కనకకింకిణీ
 కలితలలితమేఖలావలయం బగునితంబంబును, మిన్నేటిబోటి యగునేటిసుడివడువున
 శోభిల్లునాభిసరోవరంబునఁ దిరం బగువెలిదమ్మిఁబోని ముఖసరోజసౌరభంబు గ్రోలఁ
 జాగితేటితెగబాగున నభిరామం బగురోమావళిం దనరి,వళిత్రయసుందరంబై కరతలగ్ర
 హణసాధ్యం బగుమధ్యంబును, సగసశ్చంగారలీలావిలాససముల్లాసిని యగువనజవాసి
 నికి నప్రయత్నరత్నదర్పణం బనఁ బ్రశస్తం బగుకౌస్తుభంబునకు నుచితస్థలంబై సంతాన
 లత్కాంతసంతానదంతురితాంతరతరుణతులసీదళదామసురభితంబై కుంకుమకర్పూరదర్ప

సారసుగంధిగంధసారానులేపితంబై శ్రీవత్సలక్షణోపలక్షితంబు లగువత్సఃపరిణాహం
బును, సముజ్వలవజ్రకంకిణాంగదభద్రముద్రికాశోభితంబులై కటికిరీట పార్శ్వవిన్య
స్తంబు లగుహస్తంబులును, సారానురాగసాగరకన్యకాకరకంకణపదాంకితంబై జగి
దొలంకుశంఖంబుపాంకంబునకు బింకంబు దలకొలుపుచు నప్రయత్నరత్నక్రైవేయక
బంధుర మగుకంధరంబును, దశతళః బాలయుతళుకులు గలతళుకులం దాపించినదీ
పించుకెంపులఁ బెంపారుమండలంబు లాలయుగండమండలంబులును, బరిపక్వబింబ
శోభాసౌభాగ్యంబు నతకరించుమధురాధరంబును, సుధారసంబునఁ బదనుగొని తల
లెత్తుముత్యంపు మొలకలపాలుపునఁ దెలుపెనఁగుదశనకాంతులు గల్గి నెలయు నెలనవ్వు
వెన్నెలలఁ జెలుపుమిగిలి సతతప్రసన్నతా సదనం బగువదనచంద్రబింబంబును, సము
న్మీలితనీలతిలకుసుమసముల్లాసంబు నుల్లసించుచు సురభినిశ్వాసమారుతంబున దిశలు వా
సించు నాసికయును, వాసరావసరసముల్లసితసితారవిందదళవిశాలంబులై తొంగలితె
ప్పలకప్పున నొప్పారి కరుణారసపాత్రంబు లగు నేత్రంబులును, నిజవిక్షేపమాత్రవిలా
ససంపాదితాశేషనిలింపమంగళం బగునానతభ్రూలతాయుగళంబును, లలితలావణ్య
రసలహంబు లన నమరుచెమటచిత్తడిఁ గరంగుహరినీలగిరికిఖరంబునుంబోలెఁ బద్మరాగ
ప్రభాటోపవిశంకటముకుటసంగతం బగును త్తమాంగంబును, గలిగి యంగీకృతభక్తజనా
నుగ్రహంబగు, శ్రీరంగరాజదివ్యమంగళవిగ్రహం బాపాదమస్తకంబును విస్తయస్తి
తనయనారవిందుండై సందర్శించుచుఁ బరమానందసుధావీచుల నొలలాడుచు హ్న
గద్గదకంఠుం డగుచు నారాజకంఠీరవుండు,

961

సీ. బాపురే మృదుపాదపల్లవంబులయొప్పు మాయురే యూరులసోయగంబు
భళిరే నితంబబింబంబుసౌందర్యంబు మమ్మా కృశావలగ్నమ్ముచెలుపు
ఆకరే యొప్పారుయూరులభాగంబు చాగురే బాహులచక్కదనము
ఔర లేనగవారునాననాబ్జముపొల్పు నొహో కనుంగవ యొటపుమెటపు
మేలు మేలకంబుల మెటయుకప్పు । ఆహా ననుపారునొసలఁ దట్టాడుతళుకు
లనుచుఁ ద్రిభువనమోహనం బగుతదీయ । మూర్తివైభవ మందంద పొగడి పొగడి.

క. ఆక్కజపుభక్తిఁ జాగిలి । మొక్కి లలాటమునఁ గదియ మోడ్చినచేతుల్
నెక్కిలిపి ప్రమదలహరిం । జొక్కుచుఁ దద్వైభవంబుఁ జూచుచునుండెన్. 963

క. అప్పుడు కరుణామృతరస । ముప్పొంగుకటాక్షదృష్టి నుర్వీభునిం
దప్పక కనుగొని మధురిమ । చిప్పిల నాసకలలోక సేవితుఁ డనియెన్. 964

- గీ. పార్థివోత్తమ నీమహాభావగతులు । సంతతంబును మత్పదార్చనమునంద
యెనసియుండుట నత్యంతహితుడ వీవు తలఁపు నీమీఁద నాకును దగిలియుండు. 965
- చ. నను మది నిల్చి మున్ను నలినప్రభవుండు తపంబు నేసినన్
మనమున మెచ్చి తత్ప్రియ మొనర్చుట కీగతి రంగమందిరం
బున మణిసత్ఫణాన్వితసమున్నతపన్నగరాజశయ్యమై
దనరెగుడివ్యూహార్థి నవతారము మొందితి సత్కృపామతిన్. 966
- చ. వనజభవుండు భక్తి గొలువం జరకాలము సత్యలోకము
దొనగ వసించి ప్లణ్యమహిమోన్నతి నొప్పనయోధ్య కొక్కచొ
ప్పనఁ జనుదెంచి యందు గుణభూషణు లైనభవత్కులీను లె
ల్లను వివిధోపచారగతులన్ బరిపూజ లొనర్ప నుండితిన్. 967
- ఉ. ఆగతి నందు నాలుగుమహాయుగముల్ చనునంతఁ జాపదీ
క్షాగురుఁ డాశ్రితావనవికారదుఁ డద్భుతబాహువిక్రమో
ద్యోగుఁడు జానకీద్వగసితోత్పలచంద్రుఁడు రామచంద్రుఁ డా
భాగవతాగ్రగణ్యుఁ డనఁ బ్రస్తుతి కెక్కినదానవేంద్రునిన్. 968
- క. నిజచరణకమలసంతత । భజనపరాయణునిఁ బరమపావనచరితున్
సుజనప్రియుని విభీషణు । రజనీచరవంశజలధిరాకాచంద్రున్. 969
- గీ. ఆదరించి తనకుఁ బ్రాణంబుకంటె విశేష మైనయావిచిత్రభవన
మిచ్చి యనుప నాతఁ డెలమిమై లంకకుఁ జనుచు నిచట నున్న సమయమునను. 970
- మ. అమృతప్రాయము లైనతోయముల లోకానందముం జేయునీ
కమనీయాపగ నీతటద్రుమసమగ్రచ్ఛాయలన్ జాల శీ
తములై మించిననైకతంబులను మోదం బార నీక్షించి ని
త్యము నివోచ్చట వసించుకాతుకము డెందంబందు సంతిల్లఁగన్. 971
- క. అయ్యసురనాథు నొకగతిఁ । జయ్యన మొడఁబఱచి పంచి సన్నతఫణిరా
ట్టయ్యాతలమున సుఖివై । యియ్యెడనున్నాడ లోకహితనిరతమతిన్. 972
- క. మెచ్చితి నీభక్తికి మది । నిచ్చెద నే వేడు మింక నేవరమైనన్
జెచ్చెర నీమనమనఁ గృప । పిచ్చిగిలం బల్కుటయును వ్రీతాత్తుండై. 973
- చ. మనుజవరేణ్యుఁ డిట్లు రమావరదేవకిరీటకోటినూ
తనమణిదీప్తివిస్ఫురితతావకదివ్యపదాంబుజాతమున్

గనుగొనునట్టిభాగ్యమునకంటె విశేషవరంబు లెవ్వి నా
జననఫలత్వ మొందెఁ గలుషంబు లడంగెఁ గడంగెఁ బుణ్యముల్.

974

వ. అని పలికి యారాజపంచాననుండు పాంచరాత్రాగమప్రపంచితవిధానంబున సావ
ధానమానసుండై యాభోగితల్పు ననల్పభవ్యదివ్యోపచారంబులఁ బూజించి పునఃపునః
ప్రణామంబు లాచరించి తస్మజ్ఞారవిందలావణ్యమధువిలోలంబు లై ననిజలోచనమధు
పంబుల నెట్టకేలకు మగుడఁ దిగిచికొని యనంతవైభవాభిరామం బగునారంగధామం
వెడలి ప్రతిహారపాలకు లగుదివ్యపురుషుల నవ్యమణిభూషణాంబరాదిసమగ్పణంబుల
సంతర్పితులఁ గావించి విమతవిహగ శ్యేమం డగువిష్వక్సేనుకడఁ కరిగి సచేనుండై
తదీయపాశ్చ్యభాగంబులఁ గొలిచి గగనమండలంబున నాఖండలుని నీలగిరిశిఖరం
బునుబోలె నుద్దామం బగుతద్దామంబు వీక్షించి సకలసాధుజనోపాస్యం డగుకశ్యపుఁ
గనుంగొని.

975

క. సన్నతమేచకజలధర । సన్నిభరుచి గలిగి గగనచరపథమున స
ర్వోన్నతమై యొకధామం । బున్నది యది యెట్టి దనుచు నుత్సుక మత్తము. 976

చ. అడిగిన నన్న రేంద్రునకు నమ్మునిపుంగవుఁ డిట్లునుకొ ముదం
బడర ననంతశక్తియుతుండై జగనాత్మకుఁ డైనచక్రి యె
ప్పుడు వసియింప ని మ్మగుచుఁ బొల్చినయిమ్మహనీయధామముం
బుడమి ఫణాగ్రభాగమునఁ బూనిన శేషునిగా నెఱుంగుమీ.

977

మ. అతిరమ్యం బగుతల్పమై సతతలీలావాసమై రత్న సం
గతసింహాసనమై పరిస్ఫురితముక్తాచ్ఛత్రమై సత్ప్రభా
తతదివ్యాశుగమై మమోహరపదత్రాణంబులై చక్రి నం
చితలీలం భజియించి కాదె కనియెకొ శేషుండు శేషత్వముకొ.

978

గీ. జ్ఞానశక్తిబలామితైశ్వర్యవీర్య । తేజములు వొల్చు నతనికి నైజ మగుచు
బహుగుణానంత్యమునఁ గర్ణభావమునను । వెలయు నాతఁ డనంతాఖ్యఁ గలిగి యధిప.

క. లోకములు జన్మవిలయ । వ్యాకులములు పొందువేళలందును వికృతుల్
మైకొనక శాశ్వతస్థితిఁ । జేకొని యీధామ ముల్లసిల్లుచు నుండుకొ.

980

క. ఇది తచ్చాయ నృపోత్తమ । సదమలభకదీయపూర్వజస్మార్జితమై
యొదవినసుకృతఫలంబున । విదితంబై నీకు గగనవీధిం దోచెకొ.

981

- క. ఈవిధమునఁ బ్రతియుగమున । భూవల్లభ వర్ణభేదములు వెలుఁగొందున్
శ్రీవిభుఁ డీధామము దా । నావేళల నట్టివర్ణమై కానఁబడున్. 982
- క. పెరుగుచుఁ దలుగుచు నుండును । నరనాయకకాలవశమునన్ దివ్యరుచి
స్ఫురితము నహీనమహిమో । త్తరమును నగునీమనోజ్ఞ ధామము వసుధన్. 983
- సీ. ధరణీశ కలియుగోదయవేళ విపరీతరీతి నిన్నియుఁ బ్రవర్తిల్లుచుండుఁ
గల్గ నిజం బగుఁ గట్టుఁడు దుష్టుడై నెగడు ననిత్యంబు నిత్య మగుచు
హేయ మహేయమై యెసఁగు ననాచార మాచారమై చెల్లు నవవిసురులు
మతి చెడి శ్మశ్రులగతిఁ జరింతురు శూద్రు లావిప్రధర్మంబు లాచరింతు
రాలు మగని విడుచు నాచార్యు నిందించు శిష్యుఁ డభిలదేవసేవ్యుఁ డైన
హరి భజింప నొల్ల కన్యదైవంబుల నెపుడు కోరి కొల్తు రెల్లవారు. 984
- గీ. జలజనాభున కాధారశక్తి యగుచు । దనరుశేషాఖ్య నొప్పు నీధామ మధిప
తెలియ కెప్పుడు సామాన్యదృష్టిఁ జూచు । వారు పోదురు నిరయనివాసమునకు. 985
- మ. అమృతానందవిధానమై సకలకల్యాణావహంబై రమా
రమణప్రేమనివాసమై మెఱయుశ్రీరంగప్రభావంబు ని
క్కముగా నాత్మనెఱింగి కొల్చుసుజనుల్ కర్మంబులం బాసి ని
ష్క్రమణం శాశ్వతవిష్ణులోకసుఖమున్ బ్రాపింతు రర్వీశ్వరా. 986
- క. అని చెప్పిన నాకాశ్యప । మునికరుఁ గొనియాడి రాజముఖ్యుఁడు ప్రమదం
బాసరఁగఁ దగ్ధామమునను । వినతుండై యచట వాసి వెలువడి యెదుటన్. 987
- సీ. కిఖరాగ్రగతిహరిప్రఖరాశనిక్రూరనఖరాభిహతనవ్య నాగకులము
శబరీపరిప్రస్థకబరీకలాపవిక్లబరీణఘనభుజంగవ్రజంబు
రహితదోషాటోపమహితరత్నప్రభాపిహితబృందారకబృందసరణి
నితతసానుస్వాససతతనిర్భరజలప్లుతతరుప్రత్యంతభూమికులము
బహుళగైరికమయద్బుధత్పరిభవరాగ । కల్పితాలీకదివసావగమనికామ
విపులవార్వాహసందోహవిభ్రమంబు । రుంద్రకటకంబు ధరణీధరేంద్ర మొకటి. 988
- క. అన్నె లవును దక్షిణమున । విన్నులతో రాయుచుండ వీక్షించి సము
త్పన్న కుతూహలమతియై । సన్నద్ధసమస్తనైన్యసహితుం డగుచున్. 989
- కా. ఆరాజేంద్రులందు తత్కుఠరశృంగారాధుడై చేరువన్
క్షీరోదంచితవారికేకదళితీల్కామ్రఖరూర సా

వీంశోకవనావలీకలితకావేరీప్రవాహాంతర.

శ్రీగమ్యం బగురంగమందిరము నర్ధిం జేరి సద్భక్తిమై.

990

క. తనదృష్టికి నలుదిక్కులఁ | గనఁబడుదేశముల నమితకనకాంబరగో

ధనరత్నదాసదాసీ | జనముల నర్పించె శేషశాయికి నెలమిన్.

991

క. భూనాయకుఁ డద్దివ్య | స్థానము మఱి బాసి పోవఁ జాలక యచటన్

దా నుండఁ దలంచి భూనుత | మై వెనడు తదద్రుపశ్చిమాంచితసీమన్.

992

క. సారసగుడనిలాహత | సారససంవాసితాంబుసారం బగుకా

వేరీతీరంబునఁ దన | పేరుగ నొకపురి రచించెఁ బ్రీతి దలిర్పన్.

993

క. ఏపట్టణముకంటెను | నాపురవర మమరు విభ్రమాలసలలనా

నూపురరవమంజులమణి | గోపురమై విభవవిజితగోపుర మగుచున్.

994

క. నలినజుఁ డనురససిద్ధం | డలవేలుపుఁగొండ శుద్ధహాటకమయమై

వెలుఁగఁ బుట మిడినపరుసునఁ | బొలు పగు నప్పురముకోట భూవిరుతంబై.

995

క. కొమ్మలగెడ మానికపుం | గమ్మలకొమ్మెలుఁగు లడరఁగా నలవేల్పుం

గొమ్మలు మలతురు పుత్తడి | బొమ్మలగతి వేఱ కొటఁ బొగడఁగ నేలా.

996

చ. లలనలకేలిసంభ్రమములం దెగి రాలినహారరత్నమున్

జలధర వేళఁ బెంజినుకులం జని తత్పరిభాతలంబులన్

వెలుఁగఁగఁ గాంచి వానిఁ గడువేడుకతోడుత సంస్తుతించి మే

నొలయఁగఁ బల్కఱున్ మురియుచుందురు పన్నగరాజకన్యకల్.

997

సీ. తెరల వ్రాసినవ్రాత దీక్షించుపులులకు మన లోఁగఁ జందురుమచ్చయిట్టి

తూలాడుపడగలతుదలతాఁకున నుల్కి హరితేరిహయము లుప్పరము దాఁటు

గేళాకుళులయందుఁ గెందమ్మితూఁడులు వింతగా నజునెక్కిరింత నంజు

రమణఁ బెంచిసమయారమ్ములు వేలుపుకన్నెలకరతాళగతుల నాడు

ననిన నందుల ననిచెప్ప నమరులైన | సవడిగ్రహరాజుమేడలసవరణలను

మేటితొడపులు నిట్టిటిపాటి వనుచు | జగములోపల మఱి వేఱ పొగడనేల.

998

క. పురసాధశిఖరనికర | స్ఫుగదురుమరకతమయూరపుంజములఁ గళా

ధాబింబమధ్యహరిణము | తరుణతృణభ్రాంతి దవ్వుదవ్వులఁ గముచున్

999

చ. హరిణ మటండ్రు కాదు వట మందురు భూప్రతిబింబ మండ్రు సా

గరతలపంక మండ్రు శశికం దని యందురు లోకు లందఱున్

- సరసిజవైరి మైకట నిజంబులు గా వవి యప్పురంబు గో
పురశిఖరాలితో నెరయఁ బుట్టినకం దని చెప్పఁబొం దగున్. 1000
- క. నీలమణిచంద్రశాలా । పాలిక లీలాఘోలబాలాలీలా
వాలాపాంగాలినట । త్కాలాభ్రాంతరతటిల్లతాగతిఁ బొలుచున్. 1001
- క. నీడలు మణిముకురంబులఁ । జూడరు పట్టణములోనిసుగుణులు సురత
క్రీడాసంభ్రమగళిత । ప్రీడాబ్జముభీకపోలవీధులఁ దక్కన్. 1002
- మ. పురిశృంగారవనంబులన్ మెఱయుచున్ బూర్ణేందుబింబాననల్
విరులం గొప్పల్లు దీప్త వేణి యెలమిన్ వేడ్కన్ వెసం గప్పుబం
ధునీలప్రబలాంధకారము క్రియం దోపం భ్రమం జక్కవల్
విరహార్తిం దురుపిల్లుఁ బట్టపగలున్ లీరాసరశ్శ్రేణులన్. 1003
- క. సరసీరుహములు తత్పుర । వరవనితావదనవైభవము గోరి సరో
వరమధ్యమముల నెప్పుడు । చిరలీలం దపము సేయుచెలుపున మెఱయున్. 1004
- క. అతనుఁడు సమ్మోహన శర । మతివలకన్గెనల నిలిపి యతులోద్యాన
ప్రతితుల నెప్పురి నెప్పుడు । చతురత రతిఁ గూడి క్రీడ సలుపుచు నుండున్. 1005
- ఉ. ఉపరిరతిప్రయాసముల నుబ్బినఘర్తజూరిర్మృశీకర
వ్యపనయబుద్ధి నంగనలు వారిరుహాకరవారి నుల్లస
ద్విపులకుచద్వయీలిఖితఃస్ఫురితాగరుప్రతవల్లికా
స్నపన మొనర్చి కల్పము సౌరభముం గలిగింతు రప్పరిన్. 1006
- సీ. మెఱచి పోవనితీవమెఱపులు రతిశేళికలికిరాచిలుకలు పలుక నేర్చు
బంగారుప్రతిమలు ప్రాణంబు లెసఁగినచిత్రరూపంబులు చిత్తభవుని
మోహనాస్త్రంబులు ముదితలై చరియించుచంద్రరేఖలు మహిష్ఠలి నటించు
కల్పవల్లులు పులకడిగినముతైంపుతేళుమలు శృంగారకళలచెలులు
కన్ను లార్చెడువేలుపుకన్య లొఱపు । డెలుపుమెత్తనిమణిశలాకలు కలాస
సీమ లనఁ గామకేళివిచిత్రగతుల । వాసి కెక్కుదు రప్పరివారసతులు. 1007
- చ. తనపగవారి లోఁగొనినతప్పునకప్పుర (?) నాథుఁ డాద్యులన్
బెనుపగుకింక సంకెలలఁ బెట్టిన భీతిగఁ గన్కనిం గనీ
కనముల ముట్టి గిట్టెడును గైవడి నెందు నమందబృంహిత
ధ్యములు దలిర్ప నెప్పుమదవాణమున్ జయకారణంబులై. 1008

చ. వెసఁ గదలించి హేయనిన వ్రేల్మిడిలోనన నిల్చుఁ గంధం
బుసుమక బిట్టవల్చినను భోరన సాగరమైన దాఁటు బ
ల్వసమున తాఁగలం దఱమి వాగె వదల్చినఁ జావ్వనం జవం
బెసఁగఁగ గాలి మీఱు భువి నెన్నిక కెక్కినఖర్తులాణముల్. 1009

సీ. సంతతభువనప్రశస్తసంచారులు సత్కులగోత్రవిస్తారశీలు
లవనీసతీపరిగ్రహార్థసమర్థులు పరిచరప్రహ్లాదనిరతగుణులు
ప్రకటపదక్రమపాగ్నిగల్భ్యనిరతులు పరపక్షఖండఃప్రహమతులు
ఖరదూషణక్షయంకరశక్తియుక్తులు కృష్ణవర్మాధికకృత్యపరులు
కలితసర్వజ్ఞఃప్రహుల్ కలిమలాప | కర్షణోద్ధీగ సద్ధర్మకర్మచరులు
నగుచు శ్రీవిష్ణుమూర్తుల ననుకరించి | వెలయుచుండరు తత్పురివిప్రవరులు. 1010

ఉ. ధీరులు దోషదూరులు సుధీజనసంస్తవనీయసద్గుణో
దారు లుదారు లాహవజితప్రతివీరు లపూర్వనిత్యశృం
గారులు శూరు లుజ్ఞితవికారులు వార్ధిగభీరు లంగనా
మారులు శక్తినిర్జితకుమారులు రాజకుమారు లప్పరిక్. 1011

క. ధనదులు పుణ్యజనేశులు | ననవరతశీవాభినందితాత్ములు నరవా
హనులు నిధిపతు లుదారు ల | య్యను గారు కుబేరు లచట నుండెడు వైశ్యుల్.

సీ. మధుషట్పదంబులమధుపానభూములు రాజకీరంబులరచ్చపట్లు
పుంస్కోకిలంబులభోజనశాలలు మలయానిలంబులు మలయునెడలు
నవన యూరంబులనాట్యరంగంబులు మకరకేతనుసభామండపములు
ఃటః టీజనములవిరులచప్పరములు మధులక్ష్మీనైపథ్యమందిరములు
ఆలవసంతునిలీలావిహారసీమ | లిట్టలం బగువలపులపుట్టినిండ్లు
చిగపఃశ్రాంతపథికసంజీవనములు | పావనము లప్పరంబున బాహ్యనములు. 1013

చ. పరిణతగంధశాలివనపంక్తులు గంధనహనుధూతబం
ధురకణిశంబులై వెలుపు నూకొనఁ జాలు నిజాలవాలసుం
దరవికచారుణోత్పలవితాననవప్రమదాలిమాలికా
సురుచిరసీతమాధురికిఁ జొక్కి తలల్ కదలించె నొ యనక. 1014

సీ. పరిపాండుకేసరపరిణాహకేసరప్రసవపరాగంబు కొసరి కొసరి
వర్ణితకాసారవరవీచికాసారశిశిరశీకరములఁ జెలఁగి చెలఁగి

గుణవతీఘనసారకుచలిప్తఘనసారబహుళసౌరభముల బలసి బలసి
కమనీయమణిజాలఖచితసద్గృహజాలమాలికాంతరముల మలసి మలసి
సమదకరికటతటమదసలిలపాన । ముదితకలరవమధుకరమృదులచలిత
లలితవిపరీతగరుదంచలములఁ బొదలి । మలయపవనుండు పురిలోనఁ గలయఁ బొలయు.

వ. మఱియు రిపుహృదయపుటభేదనం బగునప్పటభేదనం బమరావతీపురంబునుంబోలె
ననిమిషానందకరంబై, యలకాపట్టణంబునుంబోలె ధనదనివాసంబై, మధురాపురంబు
నుంబోలె నుల్లసత్పుండరీకంబై, పుండరీకంబునుంబోలెఁ బురుషోత్తమావాసంబై, పురు
షోత్తమావాసం బియ్యను వీరభద్రవిహారస్థలంబై, వీరభద్రవిహారస్థలం బయ్యను
దక్షయాగమహోత్సవంబై, దక్షయాగమహోత్సవం బయ్యను సర్వమంగళాభిరా
మంబై, యమరు నందుసుందరులనయనంబులయంద శ్రుతిసీమాలంఘనోద్యోగంబును,
పంగులయంద పడహీనతయుఁ, గరులయంద మదోద్రేకంబును, దరులయంద శాఖాచల
నంబును, బ్రబంధంబులయంద వల్లబంధంబులును, శుకశారికాదులయంద పక్షపాతంబు
లును, గోకులంబులయంద భంగంబులును, భృంగంబులయంద మధుసానప్రసంగంబు
లును, వృద్ధదౌవారికాదులయంద దండగ్రహణంబులును దక్కఁ దక్కెడల లేక
యొప్పు నందు.

1016

ఉ. భూజనదృక్చకోరపరిపూర్ణసుధాంశుఁడు కీర్తిచంద్రికా
రాజితలోకుఁ డానతథరాతలనాథకిరీటరత్ననీ
రాజితపాదపీఠుఁ డరిరాజకులాచలవ్రజపాణి పం
కేజకులాన్వయాగ్రణి సుకీర్తినరేంద్రుఁడు సమ్మదంబునన్.

1017

క. హితబంధుమిత్రసేనా । పతిసామంతప్రధానపరివారపురో
హితసహితముగ వసించెను । సతతమహీరాజ్యవిభవసౌఖ్యాన్వితుఁడై.

1018

గీ. అట్ల పెద్దకాల మం దుండి యాశ్రిత । పారిజాతు సత్కృపాసమేతుఁ
బ్రతిదినంబు గోరి భజియించె శ్రీగంగ । ధాము నింద్రనీలధామధాము.

1019

ఉ. అంత నిజాత్మజాతు దళితారిన్యపాలుఁ బ్రజానుపాలనా
త్యంతవిచక్షణున్ సుగుణధాముని సన్నతనాము బంధుసా
మంతజనైకసమ్మతిని మంజులమంగళతూర్యసంగతుల్
గంతుగ మ్రోయఁ బ్రాజ్యనిజరాజ్యపదస్థుని జేసి నెమ్మదిన్.

1020

క. తగు లాండు లేక మణి యా ; జగతీ నాథుఁడు విరక్తి సమకొన మదిఁ బ
న్నగతల్పు నిలిపి నియతిం । దగఁ దప మొనరించి తత్పదస్థితి నొందెన్. 1021

క. అని ప్రాచేతసుఁ డాదర ; మెనయ భరద్వాజమునికి నెఱిఁగించినయీ
విను తేతిహాసపతనం । బున నరుఁడు నుభయలోకములు పెంపొందున్. 1022

వ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్జ్యున కెఱిఁగించిన తెఱంగు. 1023

శా. చోళీచంచదురోజమంతుమనవత్తోదస్థురద్వత్తు నే
పొళీచారుక పోలచిత్రరచనాపారీణహస్తాబ్జ బం
గాశీకేళీకలాప మత్తకరిశిక్షానవ్యపాంచాల పాం
చాలీభావవికాసకృచ్ఛతురవాచామాధురీవైభవా. 1024

క. కమలాంక కాంతిశోభిత । కమలాకరనిభగభీర కమనీయదర
త్కమలాయతదళలోచన । కమలాకలితాత్మసదన కమలామదనా. 1025

మాలిని. దినకరసమతేజా దీనమందారభూజా
వనధినిభగభీరా వర్ణనీయప్రచారా
వినయనయవిశాలా వేదమార్గానుకూలా
జనమవలయసోమా చాగయామాత్యరామా. 1026

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భ్రమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ
గౌరవామాత్యపుత్ర సుకవిజనమిత్ర సుధీవిదేయ భైరవనామధేయ
ప్రణీతం బైనశ్రీరంగమహత్త్వం బనుపురాణకథయందుఁ

శ్రీ రంగమహత్వము.

సంచమా శ్వాసము.

- క. శ్రీరఘునాయకమృదుపద | వారిరుహభ్రమర బంధువత్సల వంశో
ద్ధానిసుమహితమతివి | స్తారోరగసావ్యభౌమ చాగయరామా. 1028
- వ. ఆవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహర్షణుం డగరోమహర్షణకుమా
రుండు దివ్యబోధను లగుశౌనకానితపోధనుల కిట్లనియె. 1029
- క. ఈజాడ కలితపుణ్యస | మాజం బగునామ్రతీధణమహిమ విని భర
ద్వాజుండు విపులతపోని | భ్రాజితు వాల్మీకిఁ జూచి పలికెం వ్రీతికె. 1030
- చ. ఇది యొకపాదపంబు గడు నేచినశాఖల నెల్లదిక్కులకె
బొదివి మహాతపస్విజనపూజితమై గిరిఁబోలె దోచుచు
న్నది విలసత్ప్రసూనభరనవ్యమనోహరదివ్యవాసనా
ముదితనుదాలి గాఁగఁ బరిమోహితముగ్ధగురంగబృందమై. 1031
- క. శ్రుతిసుకరంబై మధుర | శ్రుతికలితస్వరవిశేషసువ్యక్తంబై
శ్రుతిఘోషము వినఁబడె వి | శ్రుతయుగ నచ్చోట నేమిచోద్యము గలనో. 1032
- క. వినిపింపుము నా కత్తెఱఁ | గని వినయం బెనయఁ దన్ను నడుగ భరద్వా
జుని ననలకల్పతేజునిఁ | గనునొని వాల్మీకమునిశిఖామణి పలికెకె. 1033
- చ. వినుము కదంబభూజ మది విశ్రుత మయ్యెను దానిపేర న
య్యెనుపమాతీధణమందుఁ బ్రియమార నిమజ్జన మాచరించున
జ్ఞు లఘుముక్తులై పరఁగ శాశ్వతవిష్ణుపదంబునందుఁ బెం
పున వసియింతు రక్కడికెఁ బోదము రమ్మని నమ్మవంబునకె. 1034
- మ. అని రూపంబు ధరించి వచ్చుహరిలీలాప్తికె దిగంతంబులకె
తనదేహప్రభ లుల్లసిల్లఁగ భరద్వాజాన్వితుండై రయం
బున వాల్మీకమునీశ్వరుం డగుఁగ దత్పుణ్యస్థలావాసన
న్మునివర్గం బెదు రెఁగుదెంచి పరమామోదంబు సంధిల్లగాకె. 1035

- ఉ. దీందడి మ్రొక్క నప్పుడు సుధామధురప్రియవాక్యచాతురిం
గొందఱు బల్లవప్రతిమకోమలపాణిపరిగ్రహంబులం
గొందఱి నాదరంబు సమకొల్పులసత్పరిరంభణంబులం
గొందఱు గారవించి మునికుంజరుఁ డందఱు దన్నుఁ గొల్వఁగాఁ. 1036
- ఉ. అంబురుహోష్ఠబాలకిరణారుణకోమలపల్లవప్రభౌ
లంబముఁ జందనానిలచలత్కుసుమస్తబకప్రబుద్ధరో
లంబము నాలవాలపరిలాలితకేళివిలోలను త్తకా
దంబము నగ్రసంక్రితపతత్రికుటుంబము నాకదంబముఁ. 1037
- క. డాయఁ జని మ్రొక్కి భక్తిం । బాయక పూజించి పరమపావన మగుత
చ్చాయాసంశీతలవిమ । లాయతసికతాతలమున నాసీనుండై. 1038
- గీ. ఆరయ నివృత్తయాగచిహ్నుఁబు లనట । గానఁబడినఁ గౌతూహలకలితుఁ డగుచు
వారియందు వయస్తపోవైభవముల । నధికుఁ డగుగౌతమునకు నిట్లనియెఁ బ్రీతి. 1039
- చ. మునివర యీప్రదేశము సమున్నతయూపచయోపశోభితం
బును బరిపూర్ణపాతపరిభూషితవేదవిరాజితంబునై
కనఁబడుచున్న దేన్మపశిఖామణి సమృత్తిఁ జేసెనొక్క భూ
వినుతమహాధ్వరంబు లతివిశ్రుతదక్షిణ లిచ్చి యిచ్చటఁ. 1040
- క. అనవుడు నాగౌతముఁ డి । ట్లనియెఁ మిథిలాధినాథుఁ డైనవిదేహుం
డొనరించెఁ బెక్కుయాగము । లనఘమహామునిసమేతుఁ డై యన్వోటఁ. 1041
- ఉ. నావుడుఁ బుట్టచూలి సుజనప్రియు గౌతముఁ జూచి సుస్వగం
బై విసవచ్చుచున్నది నిరంతరమై యొక వేదఘోష మీ
తావున నిట్టిచిత్ర మెచటఁ మును నే నెఱుఁగఁ మునీంద్ర నీ
నావిధమెల్ల నాకుఁ దెలియఁ వినిపింపు సవిస్తరంబుగాఁ. 1042
- క. అని యడిగినఁ బ్రాచేతస । మునివరుఁ డిట్లనియె గౌతముఁడు సకలజగ
ద్వినుతప్రభావభూసుర । వినుము పురావృత్త మొకటి వినుపింతుఁ దగఁ. 1043
- శా. భూనాథుల్ తనపంపు సేయఁగ జగత్పూర్ణప్రతాపోదయ
శ్రీ నొప్పారువిదేహభూమిపతి భూరిద్రవ్యదానంబులఁ
దీనానాథుల కెంతయుం బ్రియము సంధిల్లఁ బ్రయోగానుసం
ధానప్రాధీను నీశ్వరానుమతి జన్నం బర్ధిఁ గావింపఁగాఁ. 1044

- క. ఒకనాటిరాత్రి ఋత్వి | కృష్ణకరముఁ బరిచారకులును బడలినమేనకా
సకలంబు మఱచి నిద్రా | వికలేంద్రియు లగుచు నున్నవేళం బెరుచకా. 1045
- చ. అలగఁగ నొక్కకుర్కర మనాశృతభూరికవాట మైనత
తృలలితయజ్ఞవాటము వెసం జనఁజొచ్చి తదంతరఁబునం
గలయ మలంగి వేలిమికిఁగాఁ దగుపాత్రికలందు ముందు వా
రలనడ నుంచినట్టిపుషదాజ్యము నెత్తుడిఁ గ్రోలి వెండియుకా. 1046
- గీ. అచట మంత్రపూత మగుపురోడాశంబు కొంతకొంత మెసవి యంతఁ బోక
తక్కుగలపదాతతులెల్ల మూర్ఖుని తనిసి వెడలిపోయెఁ దనకుఁదాన 1047
- క. ఆవేళ దెలిసి ఋత్విజా | లాపిధమేమియును నెఱుఁగ కవిశిష్టద్ర
వ్యావలిఁ గ్రతువు సమాప్తము | గా వేల్వఁ గడంగుటయును గడుచిత్రముగకా. 1048
- వ. మంత్రతంత్రంబు లెవ్వియుం దోపకున్న విషణ్ణహృదయులై ఋత్విజ్ఞనంబు లధ్వర
క్రియాప్రబుద్ధుం డగువృద్ధకశ్యపున కత్తెఱం గెఱింగించిన నతండును భయార్తచిత్తుం
డై వారల కిట్లనియె 1049
- ఉ. అంచిత శేముషీవిభవ మందఱు మెచ్చగ మున్ను నే నొన
ర్పించిన యాగముల్ కొలఁది వెట్ట నశక్యము నాకు నిట్టి వా
క్కించుకయుకా బ్రయోగవిధ మిప్పుడు దోప దిదేమి చెప్ప నూ
హించిన విస్మృతిం బొరసె నేర్పడ నేర్చిన యన్నివిద్యలుకా. 1050
- క. అనుటయు నట్లు సదస్యులఁ | గనుగొని వా రడుగ బుద్ధి గలిగి ప్రయోగం
బనఁగా నెట్టిది మంత్రము | లన నెయ్యవి నే మెఱుంగ మని రీరీతికా. 1051
- క. జనులై మందఱ దోపక | తడఁబడ బుడిబుట్లు వోవ ధరణీశ్వరుఁ డ
య్యెడ వారిఁ జూచి మీరీ | చిడిముడిపా టేల వచ్చెఁ జెప్పం డనినకా. 1052
- ఉ. వారు నతాస్యులై ధరణివల్లభుఁ జూచి నరేంద్ర దీనికికా
గారణమే మెఱుంగ మధికం బగుమే లొడగూడుచోట దు
ర్వారము లైనవిఘ్నములు వచ్చు ననేకము లంచు భూమిలో
వారలు రూఢిగాఁ బలుకువాక్యము దప్పునె వేయునేటికికా. 1053
- క. నావుడు భూవిభుఁ డిఁక మన | కేఁధి ప్రజ్ఞావిశేష మేపారు మఖం
బేవెరవున సంపూర్ణం | బై వెలయు నటంచు భిన్నుఁడై చింతింపకా. 1054

సీ. అతని కి ట్లనిరి వాచందలు నీరీతి నవనీశ పరితాప మందనేల
యేదేవునిగుఱించి యాయాగమును జేయఁ గైకొంటి వట్టిలోకై కనాథు
నాదినారాయణు నాద్యంతవిరపితు నామ్నాయసంవేద్యు యజ్ఞపురుషు
దేవదేవుని వాసుదేవుని నధికారు నచ్యుతు నఖిలభూతాంతరస్థు
నాశ్రయింపుము హృద్వతం బైనమోహా । పటలమంతయుఁ బాపు నప్పరమపురుషుఁ
డుదయభానుఁడు దిక్కులఁ బొదివికొనిన । యధకారంబు విరియించు నవ్విధమున

ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు తానును వారుఁ గూడి స
ద్భావమునకొ బ్రపన్న పరిపాలనలోలుఁ గృపాలవాలు రా
జీవదశాత్ము నిల్పి నెఱచింతలఁ గ్రోచి నివాతదేశసం
భావతదీపభాతిఁ జలభావ మొకింతయు లేక యున్నెడకొ. 1056

క. వారక తమతమ పనులకుఁ । జేరిక చిత్రించినట్టి చెలువునఁ జేష్టం
గూరక పలుకం గోరక । యూరక నివ్వెఱుఁగు నొంది యుండిరి సభ్యుల్. 1057

ఉ. అత్తటి నొక్కసంయమి పరాపరతత్వవిచారశాలి భా
స్వత్తులితప్రభానిధి నిజప్రతిసుప్రతిభావిశేషసం
పత్తిఁ దనర్చుకేషులు శుభస్థితిఁ గొల్వఁగఁ జొచ్చి వచ్చె ను
ద్యత్తపనీయదీప్తసముద్రగ్రకవాటము యజ్ఞవాటముకొ. 1058

వ. ఇట్లు చనుదెంచి సమంచితధ్యానతత్పరు లగుబుద్ధిజాలను రాజునుం జూచి యిట్లు
నియె. 1059

శా. ఏలా విఘ్నము పొందె నీక్రతువు మీ కిట్లేటి కేతక్రియా
జాలం బూరక తక్కి బాలిశులయోజ నిల్పి చింతాత్తులై
కాలక్షేప మొనర్చి తారు మొదలం గైకొన్న కార్యంబు ప్ర
జ్ఞాలంకారులు గేలిఁ బుత్తురె వ్యధాధ్యాసంబునకొ బుద్ధియే 1060

మ. క్రతుకర్తంబు సమాప్తి సేయుఁ డని వల్కల వార లావిప్రు నా
తతతేజోనిధిఁ బ్రీతిఁ గన్గెని మహాత్మా మంత్రభాగంబు మా
మతులం దోపక తత్ప్రయోగవిధిసామధ్యంబునకొ వ్యర్థవి
స్మృతి నొందెం గత మెద్దియో రెఱుఁగ మీచిక్కట్లు నెక్కొంటకుకొ. 1061

క. అని యీవిధమున వారును । వినయముతోడుతను బల్క విప్రాగ్రణి యా
మునులఁ గనుంగొని జలద । స్తనితగభీరస్వరంబు సమకొనఁ బలికెకొ. 1062

- ఉ. కారణ మెద్దియే నొకటి గల్గక యీమఖవిఘ్న మొందఁగా
నేరదు గావునక వినుము నిక్కము స్వమయాత్తుడైన యం
భోరుహనాభుఁ డిమ్మహితభూరుహమంద నిరంతరంబును
గోరి వసించి యున్ని నెలుగుక దరితో నివి సర్వవృత్తముక. 1063
- క. పూజించి యడుగుఁ డీతరు । రాజము నిది చెప్ప మీకుఁ గ్రతుపఘ్నం బె
యోజ సమకొనిన తెఱఁగు ను । ధీజనవరులార విస్మృతిం బడ నేలా. 1064
- ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు ఋత్విజులుక సదస్యులుక
బావనగంధపుష్కలపాయసపూపగు డాజ్యముఖ్య నా
నావిధసత్పదార్థ కలనంబున నచ్చ లొనర్చి రిమ్ములక
సేవక కామితార్థ ఫలసిద్ధ్యవలంబము నాకదంబముక. 1065
- ఉ. భాతిఁ నాకు నిష్పాదతిభక్తి నొనర్చిన యర్చనంబులక
బ్రీతుఁడ నైతి మీవలనఁ బెద్దయు విప్రవరేణ్యులార మీ
కీతటి నిష్ట మైనవర మిచ్చెద వేకుఁడు నావుడు న్ననః
కాతుక మార వారు పులకంబులు నెక్కఁగ నుద్ధతాస్యలై 1066
- మ. క్షీతిజాతోత్తమ సర్వలోకపతి లక్ష్మీమానసోల్లాసు నా
శ్రితమందారు నుదారుఁ గౌస్తుభమణిశ్రీరంజితోరస్కు న
చ్యుతునిక భక్తి గుఱించి యీనృపతి విధ్యుక్తంబు గాఁ జేయుస
త్కృతుగాజంబున కేము ఋత్విజులమై కర్తం బనుష్ఠింపఁగక. 1067
- క. ఏమంత్రము నేతంత్రము । మామతులకుఁ దెలివిపడక మానినకార్యం
బేమాయెను యదిగాక మ । తేమాయెను మే మెలుంగ మేకారణమో 1068
- క. ఆవిధము దెలిసి మెఱసిన । మానిన్నదనంబు మాన్ని మంత్రనియోగ
ప్రావీణ్య మొసఁగి పూర్ణము । గావింపుము నీవు మఖ మఖండితకరుణక. 1069
- చ. అనవుడు నమ్మహావిటపియందు వసించినరంగధాముఁ డి
ట్లను మునులార్జుని రలసి యధ్వరవాటిక నుత్కవాటబం
ధన మొనరింపఁ గా మఱచి నల్గడలక సుఖ సుప్తులైనచో
శునకము తన్నఖాలయముఁ జొచ్చి నిజేచ్ఛఁ జరించి యచ్చటక 1070
- క. హోమద్రవ్యము లన్నియు । దా మూర్కొనిపోయె దానఁ దలకొని వేల్వం
గా మొనసినకారణమున । నేమంత్రస్మృతియు మీకు నెసఁగక తక్కెక. 1071

- క. శుచిమద్ద్రవ్యంబుల నతి । శుచియై తద్దీక్షితుఁడు నిత్యశుచు లగుఋత్వి
జ్ఞీచయంబుఁ గూడి చేసిన । సుచిరక్రతు వొసఁగుఁ బ్రియము శుచిపత్తునకుఁ.
- వ. కావున నపవిత్రంబు లగు పాత్రానీకంబు పరిహరించి శుచిద్రవ్యంబుల నవ్యగ్రులై
యాగంబు పరిపూర్ణంబుగా నొనర్పఁడు మీకుం బూర్వప్రకారంబున సర్వమంత్రతం
త్రంబులు ప్రయోగసులభంబులై దీపించెడి నీమహిపాలస త్తముండు నుత్తమగతిఁ
బ్రాపింపంగలఁ డని యానతిచ్చినఁ దత్ప్రసాదంబున నఖిలవిద్యలు నవగతం బైన
సవనంబు నిర్విఘ్నంబులైన నిర్వృతిఁచి యమ్మునిసమాజంబును రాజును బరమానందం
బునం బొందితి మున్ను నిజసమ్మానితుండై యభిరూపంబు నొందిసకాశంబున కేతెంచి
హితోపదేశంబు చేసిన భూసురాగ్రణి యెవ్వండని కుతూహలులై యిట్లనిరి. 1073
- మ. పురుషవ్యాఘ్రు భవత్ప్రసాదమున మాబుద్ధుల్ ప్రసన్నంబులై
పరగెం బర్వినదుర్విమోహతమముల్ పాసెక మనోవీధిలో
మరలం దోచె సమస్తవిద్యలును సామాన్యండవే సర్వది
గ్భరితస్ఫూర్తిఁ దలిచె నీదుశుభసాంగత్యప్రభాజాలముల్. 1074
- క. ఎచ్చోట నుండు విచటికిఁ । గ్రచ్చట నరుదెంచినట్టి కతమేమి మఖం
బచ్చపడ నిర్వహింపఁగ । విచ్చేసినదొరవొ దివిజనిభుండవొ చెపుమా 1075
- వ. అనిన నయ్యుత్తమపూరుషుండు మహర్షుల కిట్లనియె. 1076
- క. వసియింతు నెల్ల యెడలను ; వసుధాసురులార నాకు వాలాయంబై
యెసఁగినపని లే దొకటియుఁ । బొసఁగుంజేరువయె నాకుఁ బోలినలీలల్. 1077
- మ. వినుతద్రవ్యసమృద్ధి గల్గి త్రిజగద్విఖ్యాతచారిత్తులై
చనుమియట్టిమహాత్ము లెల్లక్రియలం జాగింప సంతానవ
త్తుండై మించినయీవిదేహవిభుస త్రిం బంతరాయంబు నొం
దినయాచంద మెఱింగి తత్పరిసమాప్తిప్రీతి నేతెంచితిక. 1078
- గీ. క్రతువు సంపూర్ణమయ్యె భూపతికి మీకు । భద్రమయ్యెడు నేను నాభవనమునకుఁ
బోయివచ్చెద ననిన నప్పురుషసింహుఁ । బాయజాలక యమ్ముని ప్రవరులెల్ల. 1079
- చ. వెనుకొని యేగి రప్పు డరవిందదళాక్షుఁడు వారినందఱం
దనకరుణావలోకనసుధాశసధారలఁ దొప్పదోపుచుం
దనుభవదివ్యసౌరభకదంబము దిక్కులఁ బర్వ నుర్విఁ బా
వన మగునల్లసచ్చరణవారిరుహంబుల లీల మెట్టుచుక. 1080

- సీ. ఆకదంబముఁ జేర నరుదెంచి తనకు నమ్మును లాచరించుపూజనలు ప్రీతిఁ
గైకొని వారితో ఘనతపోధనులార గురుతరం బగువేదఘోష మొకటి
సకలకాలంబును శ్రవణమంగళముగా నొదవుగా కని వరం బొకటి యొసఁగి
యంతర్హితం డయ్యె నది యాదిగా మునిసేవ్యమై శ్రుతినాదభవ్య మగుచుఁ
బొలుచు నేతత్ప్రదేశంబు భూరిజన్త : సంచితోదగ్రపాపప్రపంఃనక్ర
వక్రసంచారభయదభవప్రభూత । జలధిబృంభితబాడబజ్వలన మనఁగ 1081
- వ. అని గౌతమమునివరుండు చెప్పినపుణ్యతీర్థ ప్రభావంబున కలరుచుఁ బరమతత్త్వవివేకి
యగువాల్మీకి యాచటఁ గదలి భరద్వాజసహితుండై మహితతపోవిరాజమానమునిసమా
జపూజితంబును బ్రసిద్ధసిద్ధచారణగీర్వాణసేవితంబును సకలకాలమనుమఫలభరిత
తరులతాపరివృతంబును గ్రోశమండలవిస్తారంబును నగుబిల్వతీర్థంబునకుం జనియె
నని చెప్పి యప్పారాశర్యవర్యుండు వెండియు నిట్లనియె. 1082
- సీ. ఇంద్రుఁ డేతరువె మున్నేలమి నారాధించి సురరాజ్యవైభవస్ఫురణ దనఁ
మైత్రేయి నాఁగ బ్రాహ్మణి యేమహీజంబు నేవించి యోగసంసిద్ధి నొందె
వాలఖిల్యాదు లేవరిపాదపచ్చాయ నెల్లకాలము నాశ్రయించి యుండు
రజనిర్మితం బైనయాగవేదిక నేడు నేశాఖిక్రేవ నొప్పెసఁగి వెలయు
విబుధమానందైతేయవితతిహాస । నెవ్వరెవ్వరి కట్టియభీష్ట మట్టి
వారలెల్లను నేధరణీరుహంబు । కొలిచి వడసిరి తమతమతోర్కు లెలమి 1083
- గీ. అట్టిబిల్వంబుపేరఁ బ్రఖ్యాతమైన । యమృతహితీర్థరాజసామధన్య మెల్ల
దెలుపునితిహాస మొక్కటి గలను నినుము । గానఁ బెడబాయుఁ బటుమరితవ్రజంబు
- సీ. కలఁడు సోముకు డనఁగా మొక్కరాజ్ఞి మంశదీపకుఁడు దుర్వారబలుఁడు
సత్యసంధుఁడు సర్వశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుఁడు శమదమాన్వితుఁడు సజ్జనహితుండు
జలధివేష్టితమహీచక్రేశ్వరుఁడు నిత్యధర్మశీలుఁడు మహావానశాలి
సతతయాగక్రియోత్సాహసంపన్నుండు సకలదిగంతనిశ్రాంతకీర్తి
ఘనదయానిధి యాచకకల్పతరువు । భూప్రజాలోకనోత్సుకపూర్ణచంద్రుఁ
డతిజయోదాగుఁ డుభోరుహాక్షుదివ్య । చరణరాజీవయుగసమర్చనపరుండు 1085
- క. విగతస్పృహుడై తగ న । జ్ఞగతీనాయకుఁడు పష్టిసమములు కీర్తుల్
నెగడ ధర యేలి తనమెయి । నెగడినజరఁ జూచి యాత్మ నెసఁగినచింతః. 1086

- మ. జలదాకారము లింద్రజాలమహిమల్ సౌదామనీవిభ్రమం
బులు గంధర్వపుకంబు లంబునిధిసంభూతోర్మికాజాలముల్
కలలోరాజ్యము లెండమావులు నటత్ఫద్యోతకీటద్యతుల్
తలపోయంగ నసారసంస్పృతీసముద్యత్సౌఖ్యసంపన్నతల్. 1087
- క. అది గాన విపులభోగా | స్పదశాశ్వతపుణ్యలోకసంవాసము నా
కొదవెడునట్టి ప్రయత్నము | వదలక కావింపఁగా నవశ్యము వలయున్. 1088
- వ. అని వితర్కించి. 1089
- చ. విమలతపఃప్రసిద్ధులును వృద్ధులు శుద్ధులు వీతరాగులున్
శమదమయుక్తులన్ సకలశాస్త్రవిధిజ్ఞులు నైనసద్విదో
త్తములను సత్పురోహితవితానము నాపుల బంధుమిత్రులన్
గ్రమమున్ గూర్చి వారి కధికం బగుపూజ లొనర్చి యిట్లునున్. 1090
- చ. చదివితె నెల్లవేదములు శాస్త్రములన్ బహుధర్మమర్తముల్
విదితముగాఁగ వింటి బహువిత్తము లిచ్చితి విప్రకోటికిన్
సదమలబుద్ధిఁ జేసితి బ్రశస్తమఖంబులు జీవలోకసౌ
ఖ్యదములుగా వనంబులు జలాశయముల్ కడుఁబెక్కినర్చితిన్. 1091
- క. సుకృతము లెడపక సేసియుఁ | బ్రకటితసంపదలఁ బెంపు వడసియుఁ గూడి
పక్షఁ డగుసుతుఁ గనుభాగ్యం | బొకటియ లే దనిన మనుజుఁ డొందునె శుభమున్.
- క. వశపుత్రవంతులమఁ గల | దరయఁగ సద్గతిసుఖంబు నాపుత్రాణాం
పరిలోకస్థితి యనఁగాఁ | బరఁగెడువాక్యంబు వినమె బహుశాస్త్రములన్. 1093
- క. మేదినిఁ బరఁగినతొకిక | వైదికధర్మంబు లెఱుఁగువఱతలు గడుమీ
రేది గతి చెప్పఁ డీకఁ బు | త్రోదయలాభోత్సవంబు లొందనినానున్. 1094
- ఉ. నావుడు | వార లమ్మనుజనాయకుఁ గన్గొని పూర్వజన్మసం
భావితపాపయుక్తి ననపత్యుడ వైతివి నీవు దీనికిం
గా వగపేటికిం బటుశిఖావిసరోజ్వలమైనవహ్నిఁ గా
ష్టావలిఁబోలె గాచు నశుభాతిశయంబులఁ బూర్ణగర్తముల్. 1095
- వ. తొల్లి యందుమారసగఁగిలీపడశరథాదిమేరినీకులు హృషీకేశు నారాధించి తత్ప్ర
సాదంబున నసాధారణబలపరాక్రమసౌభాగ్యవినయవిధేయత్వాదిగుణ గోదారు లగు

కుమారులం గనిరి నీవును దత్ప్రకారంబునఁ గారుణ్యసింఘ వగుసింఘరవరీదునిం
బూజింపుము రథాంగపాణి భవన్త నారథంబు సఫలంబు నేయు నెడనేయక తత్ప్ర
తికరం బగునధ్వరంబు గావింపు మనిన సమ్మదం బంది యమ్మహీవరుండు. 1096

క. తనకనుసన్న నృపాలురు । పనినేయు నుదారవిభవపరిణతదివిజౌల్
గొనియాడ వేదవిద్యా । ఘను లగుభూసురులఁ గూడి క్రతు వొనరింపక. 1097

కా. చండాంశుప్రతిమప్రతీకరుచు లాశాచక్రవాళంబునక
నిండం బర్వః బ్రవాళపాటలజటానీకంబు మాలం గ్రియా
పాండిత్యప్రథమానసంయమికదంబం బర్హిసేవింప మా
కకండేయుం డరుదెంచెఁ దన్తఖిదిదృష్టాకాతుకోల్లాసియై. 1098

గీ. ఆమ్మనీంద్రునిఁ గని వినయం బెలగ్న । నెదురు చనిమ్రొక్కి తోడ్కొని యేఁగుదెంచి
యర్హాపీతంబుపై నుంచి యభ్యుపాద్య । ముఖ్యసత్కారములు గ్రహంబున నొనర్చి

క. ఘను లగుతదీయ శిష్యుల । మన మలరంగఁ బూజ చేసి మనుజాధీశుం
డనురాగంబున నమ్ముని । యనుమతి ఋత్విజులుఁ దాను నాసీనుడై 1100

క. డేమంటే మీమను శిష్య । స్తోమయునకు నీతిబాధ చొప్పడక తపో
భూమి దలిమఁనె విఘ్నము । లేమియు నైకొనక జరగునే సత్తపయున్. 1101

చ. ఆనవుడు నమ్మనిప్రవరుఁ డానృపుతో భవదీయరక్షచేఁ
బనువడు మాకు సర్వమును భద్రము నీవును నీసుహృజ్జనం
బును సుఖ మున్న వారె గుణభూషణ సత్పుతలాభకాంక్ష నె
క్కొన నొనరించు నీమఖము కోరి కనుంగొన నిందు వచ్చితిక. 1102

క. దీన భవదీప్సితార్థము । గానేరదు పూర్వజన్తకలుషం బధికం
బై నరుఁ డొనరించెడి సుకృ । తానూనఫలాగమంబు నది పెట్టు నృపా. 1103

మ. అతివిఖ్యాతములై మహిం బరఁగుపుణ డేత్రతీర్థంబు లం
చితబుద్ధికై భజియింపఁ గర్తములు సంక్షీణత్వముం బొందినక
వితతంబై భజియించుకార్యములు నిర్విఘ్నములౌఁ గావునక
క్షీతినాథోత్తమ తద్విధం బిపు డనుష్ఠేయంబు నీ కె మ్మైయిక. 1104

క. నావుడు నమ్ముని గనుగొని । భావం బలరంగ నానృపాలుఁడు త్రిజగ
త్పావనచరిత్ర తత్తీ । ధౌవలి నా కెఱుంగజెప్పు మనివేడుటయుక. 1105

వ. సూర్యుండేయమునీంద్రుం డన్న రేంద్రున కిట్లనియె. 1106

- సీ. వళియించు నెందేని వైకుంఠనాథుండు సణిరాజభోగతల్పంబునందు
నెందేని పరమయోగీంద్రు లేప్రాద్దును బాయకుందురు పగబ్రహ్మనిగతి
బహుభవార్జితపాపపటలంబు లెందేని నిమిషమాత్రంబున సమసిపోవు
మెఱుంగుగోఱలకోడిమృత్యుదేశతగర్వ మడచితి వెందేని యద్భుతముగ
నట్టిశ్రీరంగమండలాభ్యంతరమున । నఖిలలోకైకపావన మైనమహిమ
గరము శోభిల్లుచంద్రపుష్కరిణి సుమ్ము । సకలతీర్థంబులకు నెల్లఁ జక్రవర్తి. 1107
- వ. ఆతీర్థంబునకుఁ గ్రమంబున గంధవాహననరవాహనపురహరపునంద్రరవైశ్వానరవైవస్వత
పలాశనపాశధరదిశాభాగంబుల భజదమరసాధంబు లగుతీర్థంబులు గల వవియును,
కేసరకదంబామ్రబిల్వజంబూపలాశాశ్వత్థపున్నాగాహ్వయంబులన నంహోనిరాసంబు
లై భాసిల్లు నందుఁ బున్నాగతీర్థంబున బ్రహ్మవర్చసోదారుం డగువచ్చునుం డనుబ్రాహ్మ
ణుండు బ్రహ్మజ్ఞాననిరతుండై సంసారవిరక్తిం బొంది నిత్యానందంబు నొందె భాగ్య
వసులవిస్తారుం డైనతారకుం డనుతాపసాగ్రణి కేసరతీర్థంబునఁ దపంబు నేసి భవపాశం
బులం బాసె జితారివర్గుండై వర్గగోత్రజాతుం డైనరుక్తదృష్టిభజదభీష్టఫలకదంబం
బగుకదంబంబు నుసాసించి బ్రహ్మపదప్రాప్తుం డయ్యె నఖిలలోకోపాస్యుం డగు
రాశ్యపమునీశ్వరుండు విధూతపాపధూమ్రం బగునామ్రంబు నాశ్రయించి యమృత
త్వంబు నొందె మఱియ నేకు లీతీర్థంబుల నిజమనోరథంబు లవితేధంబులుగాఁ బడసి
గని చెప్పి యామృకండనందనుండు వెండియు నిట్లనియె. 1108
- క. శ్రుతిపర్వమై మహాఘు । ప్రతేతిం బాపుచు నభీష్టఫలదం బగు నీ
యి తిహాస మొకటి చెప్పెద । క్షీతినాయకతిలక చిత్తగింపుము ప్రీతికై. 1109
- సీ. జయధరుఁ డన నొక్కజననాయకుండు సుధాకరవంశ్యుండు ధరిత్రిఁగలఁ డతెండు
క్రూరుండై ధూసురకోటికి నెగ్గులు గావించువారు తగ్గాపలోప
పావకజ్వాలలఁ బరితాప్తహృదయులై విసివి యారాజ్యంబు విడిచి చనిన
శూద్రభూయిష్టమై శ్రుతిఘోషరహితమై భయరోగదుర్భిక్షబహుల మగుచు
నాడునాటికి రాష్ట్రంబు నాశమొంది । కరితురంగమరధభటకాంబునాది
సంపదల సొంపు సకలంబు ముంపుఁ దప్పి । దీనదశ నొందె నజ్ఞాతీవిభుండు. 1110
- క. వానిసుతశతము నొక్కట । నానామయపీడఁ జాల నవసి కృతాంత
స్థానమున కరిగి రత్తటి । నానరపతి సతులు దాను నడలుచు నుండకై. 1111

- కా. అంతం బుష్కరిణీతటంబున హరిధ్యానామృతానందిత
స్వాంతుండై వసియించియున్న గురుకొ వాల్మీకి దర్శింప న
త్యంతప్రీతి దలిగ్గు నేగుచు భరద్వాజుండు తన్నేదినీ
కాతుం డున్న పురంబుపై నరుగ మార్గం బాట నచ్చొటికికొ. 1112
- గీ. వచ్చి తనకు శిష్యువరుఁ డగుతత్పురో | హేతునివలన నమ్మహేశ్వరునకుఁ
దొడరినట్టికష్టదుర్దశ లన్నియు | విని మనంబులొనఁ గనికరించి. 1113
- క. తా నట చని నిజగురునకు | నాన్మపువర్తనముఁ జెప్పె ననుకంప మదిం
బూని ముని పానిరాప్తము | లో నుండక చనినవిప్రలోకమునెల్లకొ. 1114
- చ. పిలువఁగఁ బంపి వారలకుఁ బ్రీతి దలిగ్వుఁగ నిట్లనుకొ సము
జ్వలమతులార మీ రలిగి వచ్చినయంతటనుండి పైపయికొ
దలకొనినట్టియాపదల దందడిఁ గుండిరి భూప్రజల్ మహీ
తలపతియొకొ దుఃఖంతపరితాపనిపీడితుఁ డయ్యె నెంతయుకొ. 1115
- క. నాలుగుపురుషార్థములకు | నాలుగువర్ణములవారి నడవడికిని భూ
పాలకుఁడు కారణము త | న్ములంబున నెపుడు సర్వముం దలసోయుకొ. 1116
- చ. అలుకలు దక్కి నాపలుకు లాదటఁ గైకొని సత్కృపాగుణం
బలవడ నుద్ధరింపుఁడు మహామహులార నితాంతశోకవి
హ్వలుఁ డగుమేదినీకుని దురంతము లైనయుపద్రవంబులకొ
బెలుకుతీ నెమ్మనంబు దలపించుచు నున్న మహీప్రజానికికొ. 1117
- వ. అని చెప్పిన నతనివాక్యప్రబోధతులై క్రోధంబు లుడిగి ప్రసన్నచిత్తులైనభూసురోత్త
ములపశ్చాత్తాపమానసుం డగు మానవేంద్రునిం గలపి వారలఁ దోడ్కొనుచు నత్త
పోధనసత్తముండు నఖిలకామితాధాదాన సమధం బగుబిల్వతీర్థంబున కరిగె నప్ప
డయ్యెడ నున్న మహామునిగణం బతనిరాక గని రాకాసుధాకరోదయంబు నున్నిద్రం
బగుసముద్రంబును బోలె నిబ్బరంబుగా నుబ్బి సముచితసత్కారంబు లాచరించి
సమంచితా న్యోన్యప్రియభాషణంబులఁ బరితుష్టులై యున్న సమయంబున. 1118
- చ. అనుపమదివ్యసౌరభ సమంచితకోమలగంధవాహముల్
మునుకొని వీచె బిల్వతరుమూలమునకొ వరపుష్పకృష్టి భో
రన గురిసెకొ బదంపడి తిరంబున మ్రోసె నశేషవాద్యుని
స్వనము లనంతంబు వినవచ్చె మనోహానక్యగానముల్. 1119

క. ఈరీతి నుభయసంధ్యల | నారూఢము లైనమంగళాచారము లే
వారఁ గని పుట్టఁ చూలియు | భూరమణుం డద్భుతమునఁ బొందుచు నుండెన్.

ఉ. అక్కడి కేఁగుదెంచె సముదంచితదివ్యతనప్రభాతతుల్
దిక్కులఁ బిక్కటిల్ల నతితీవ్రతపోనియమప్రసిద్ధిఁ బెం
వెక్కినశిష్యకోటి తను నెంతయు భక్తి భజింప లోకముల్
మ్రొక్కుననత్కుమారమునిముఖ్యుఁడు తీర్థనిషేవణార్థియై. 1121

క. అప్పుడు వల్లీక భవుం | డప్పద్మజసుతుఁడు దాను నాత్మల మదమ్మ
జిప్పిల నాలింగనములు | చొప్పడ గావించి యుచితసత్పితమునన్. 1122

వ. సుఖాసీనులై యున్నయవసరంబున నవగతమనోగతవికారుం డగుసనత్కుమారు
నుపలక్షించి యక్షయజ్ఞానమతారదారిత సంసారభూజం డగు భరద్వాజుం
డిట్లనియె. 1123

ఉ. ఇచ్చటఁ బుష్పవర్షములు నింపెసలారఁగఁ బాడుపాటలున్
మెచ్చులమ్రోయతూర్యములు మేదుగనాదములున్ మనంబులం
జెచ్చెర నద్భుతం బొదవఁ జేసి మహాత్మ యెఱుంగ మేము ము
న్నిచ్చట నిట్టిచోద్య మిది యెంతయుఁ దేటపడంగఁ జెప్పవే. 1124

సీ. నావుడుఁబరమేష్ఠినందనుం డెలమి నిట్లను భరద్వాజుతో ననఘ మున్ను
సుత్రామసఖుఁ డైనచిత్రసేనుం డనుగంధర్వుఁ డతిశుభాకారుఁ డొకఁడు
తరుణీసమేతుఁడై తనుఁ జేరి యనుచరుల్ గొలువంగఁ దా నదీకూలమునను
గెండ్ల మ్మిక్కిలఁవలఁ గీడాద్రిసానుదేశంబుల దరులనుఁ జఱుల యందుఁ
గలయ విహరించి యొకనాడు గగనవీధిఁ | జనుచు శ్రీరంగమందిరచ్ఛాయ దాట
నది గనుంగొని కనలి సప్తార్ణవములు | గడవ వైచిరి తీర్థరక్షకులు నాని. 1125

వ. అత్తెఱం గెఱింగి తత్సఖుం డైనశతమఖుండు చతుర్ముఖదేశంబున దత్పాపంబుఁ బా
యునుపాయం బాదేశించిన నాగంధర్వుండు సర్వంసహాచక్రంబున నేము నీశరణ్యంబు
లగునరణ్యంబులు పాపలతాలశత్రుంబు లగుపుణ్యక్షేత్రంబులు ప్రపంచితపురుషార్థంబు
లగుతీర్థంబులు నుపాసించుచు వచ్చి వచ్చి యఖిలలోకంబులఁ బావనంబు గావించు
ప్రపుల్లపుష్కరామె దపుష్కర యగుపుష్కరణి నవగాహనంబు నేసి శుద్ధమాన
సుండై యతిమధురగానవిద్యావిశేషంబున శేషశాయినిఁబరితోషితునిం జేసి తత్ప్రసా
దంబున భువనసంస్తుత్యం బగుగంధర్వాధిపత్యంబుఁ బడసె నది మొదలుగా నతం

దీర్ఘమున సితపక్షపంచమిదివసంబున సర్వకల్యాణకారణం లగునారాయణం నా
రాధించుచుండు నేఁ డిట్టిదివసం బగుటఁ బూజాసముత్సుకంబున సపరిచ్ఛయంజై
వచ్చుచిత్రపేనకృత్యం బిది యని యెఱింగించినఁ బరమహంసభరితుంజై భరద్వా
జుండు వెండియు నిట్లనియె.

1126

క. సితపక్షపంచమితిథి । నితరము లగువాసరముల నీతీర్థమునకై
ధృతిఁ జేయవలయు నాద । వ్రతపూజావిధులఁ జెప్పవలయు మహాత్మా.

1127

చ. అనిన సనత్కుమారుండు ప్రియంబున నాతనితో విహంగవా
హనునకుఁ బ్రీతి గాఁ బ్రతిపదాదిదినంబుల నాచరించుపూ
జనలును సువ్రతంబులుఁ బ్రశస్తజపంబులు నాదిగాఁగఁ గ
ల్గిననియమంబులెల్ల నెఱిగించుచు నందు యథాక్రమంబునకై.

1128

క. ఏకాదశేంద్రియంబులఁ । బైకొనుపాపములనెల్లఁ బాపుచు ముక్తి
శ్రీకారణ మై వెలసిన । యేకాదశిమహిమచంద మిట్లని చెప్పెకై.

1129

సీ. పటుఘోరపాతకపటలమహారణ్యచటులసముజ్వలజ్వలనకీల
దుర్వారదారుణదుష్కృతసంఘాతమేఘసంవర్తసమీరణంబు
భూరిభీషణపాపపుంజసముత్తంగభూమిభృన్నిశితదంభోళిధార
దుస్సహదురితసందోహనిరంతరధ్వంతప్రచండమగ్నాండపేతి
గ్రూరకల్తపక్షుభిరంతరీవంబు । భీకరాఘరాఘపవనమంభీనసంబు
క్షుణ్ణికిల్బిప.పాథోధికుంభనూతి । భాసురం బైనశ్రీవిష్ణువాసరంబు.

1130

క. స్మృతినచ్యుతదిననిష్ఠా । శ్రీతులగురుక్తాంగదాంబరీషాదులు స
న్నతి గనిరి గాదె మును శా । శ్వతకీతులపరమభాగవతులందెల్లకై.

1131

వ. అట్టియేకాదశిప్రకారం బెట్టిదనిన.

1132

చ. దశమిప్రభాతవేళ నుచితం బగుకాష్ఠముఁ బూని మానియై
దశనవిశోధనంబు నుచితంబుగఁ జేసి కృతావగాహుండై
కుశలమతిం గ్రియల్ నడపి కోరి హరిం భజియించి యొక్క-పూ
టశనము తా భుజించి శుచియై వనితాఁగి దక్కి వేగినకై.

1133

క. మానమునఁ బుణ్యసలిల । స్నానం బొనరించి సమయాసముచితనిర్యో
నూక్రియాకలాపము । మానక కావించి నియమమానసుఁ డగుచుకై.

1134

శ్లో. ఏకాదశ్యామహంకించి । దశశ్చైపురుషోత్తమ
భోజ్యేహనిపరేశ్రీమక । పాహిమాంశరణాగతం.

1185

వ. అని సంకల్పంబు చేసి.

1186

సీ. పరుల నిందింపక పాపండజనగోష్ఠి సలుపక యన్యతభాషణము లాడ
కాగ్రహింపక శూద్రు నంట కింటనె యుండి లలనతోఁ గలయ కన్యలకు
నెక్కు నేయకడుగనశ్రేణిసంగతిఁ బోక క్రయవిక్రయాదల కసనిపడక
కోర్కులు మదిఁ బుట్టకుండ నిద్రింపక యనుచితకర్మము లొచరించ
క మలమానసుడై యచ్యుతావతార । కథలు నడచి క్తి వినుచు భోగవతజనుల
సంగడంబునఁ గాలంబు జరుపవలయు । హరిసింహంబున నుపవాసి యైనయతఁడు. 1187

వ. ఇట్లు పవసించి సమంచితగోమయోపలిప్తంబును ననేకవర్ణనియమమంగళరంగవల్లికా
భాసురంబును వివిధనిచిత్రవితానాభిరామంబును బ్రవాళారుణపిష్పలతోఁగణాలంకృ
తంబును బరిణద్ధవిశుద్ధఫలపిసరప్రసవమంజరీమంజులంబును గంధతైలప్రదీపితదీపరా
జితంబును నగుపూజామండపంబున సమంచితాసనాసీనుడై నలినమణిప్రభావడం
బం బగునంబరంబు లాపీతాంబరునకు సమర్పించి దగ్ధసారకర్పూరకలితగంధ
సారకలితకర్దమం బాజనాగ్ధనున కలఁది యనల్పమణికల్పితంబు లగునాకల్పంబు
లాఘణితల్పునకుఁ దొడివి మరకతశ్యామభిరామతోమలతులనీదళదామంబు లావై
కుంఠాముకంతంబున నునిచి కించిద్వికసితమును శవకుళపున్నాగశేసరమాలతీనవమాలి
కారచిత్రమాలిక లావనమాలికిం దుటిమి ప్రభూతపరిమళమిళితదిశాంశణంబు గుదశాం
గధూపంబు లాదశావతారున కొసంగి సారఘనసారశకలసముద్దీపితంబు లగుదీపంబు
లాజగత్ప్రదీపునకు నివాళించి హయ్యగవీనపరిపక్వంబుల నారూపంబు లగునపూపం
బులను మధురగుణసంపన్నంబు లగుపాయసాన్నంబుల నమృతకరకళామోద్ధనంబు
లగుశాల్క్యోదనంబులను మరిచశర్కరాసంప్రక్తితంబులై రుచిరపరిపాకంబు లగు
శాకంబులను సరసరసాలవాలంబు లగుఫలజాలంబులను గృతసుధాపరిశోషంబు
లగుపానీయ పిశేషంబులను నతిహృద్యంబు లగునైవేద్యంబు లావేదవేద్యునకు నివే
దించి యప్పుండరీకాక్షునకుఁ బ్రదక్షిణప్రణామంబు లొచరించి విహువిధస్తోత్రపాఠం
బులఁ బాటల నాటల వేగునంతకు జాగరంబు నేసి మఱునాడు కృతస్నానంబై కాల్య
కరణీయంబులు దీర్చి యచ్యుతారాధనానంతరంబున గురువందనం బొచరించి శ్రీమ
దస్తోత్రురానుసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠు లగుభాగవతశ్రేష్ఠుల నభీష్టమృష్టాన్న వానంబులఁ బరి

తుష్టి నొందించి వారికందఱకుఁ జందనమాల్యాంబరాభరణాదు లాదరంబునఁ దీనకుఁ
గలకొలంది నిచ్చి నిజబంధుమిత్రసమేతంబుగాఁ బారణ యొనర్చి పునర్భోజనదివాళ
యనస్త్రిసంగమాదుల జరిగించక వ్రతసమాప్తి నేయునతండు సప్తగోత్రంబుల నుద్ధరించి
యక్షయానందపదం బగువైష్ణవసదనంబునొందు. 1138

గీ. విష్ణునాసరమున వినుము కళామాత్ర | మైనదశమి గలసెనేని వలవ
దుపవసింప దాన నొదవుఫలం బగ్నిఁ | దృణము గాలినట్లు త్రుంగిపోవు. 1139

ఉ. కావున నట్టివాసరము గల్గిన నాతిథి మాని బారసిం
బావనబుద్ధి మీరు నుపవాసము జాగరణంబు దీర్చి యా
వేవినఁ బారణంబు కడువేడుకఁ జేసినధన్యుఁ డొందు నా
నావిధయజ్ఞదానకరణంబునఁ జేకులుపుణ్యసంపదల్.

1140

చ. ఋతువులలో వసంతము మహీధరసంతతిలో సువర్ణప
ర్వతము గ్రహంబులందు దినరాజు తరంగిణులందు గంగ గో
వితతులలో మరుత్సురభి వేల్పులలో హరిఁ బోలె నుత్తమ
వ్రతములలోన జక్రధరవారముసువ్రత మొప్పు నెంతయుక.

1141

సీ. ఖలుఁడు స్వామిద్రోహి గరదుఁ డనాచారి పరదూషకుఁడు సురాపానరతుఁడు
గ్రహదాహకుఁడు సత్యగహితుఁ డన్యాంగనాసక్తుఁడు జీవహింసాపరుఁడు
గురుతల్పగుఁడు కృతఘ్నుఁడు బ్రాహ్మణద్వేషి పశుఘాతకుఁడు సాధుబాధకుఁడు
వ్రతవిహీనుఁడు సువర్ణస్తేయదుష్ప్రతిహరజీవనుఁడు దుష్టాన్నభోజి
వేదనిందకుఁడు నానిగాఁ గలపాప | శీలురెల్ల నితరచింత లుడిఁగి
హరిదినంబువ్రతము జరిపి శుద్ధాత్ములై | పడయఁ గాంతు రమృతపదము తుదను. 1142

క. మునుదేవవ్రతు డనఁగాఁ | జనుభూసురుఁ డొకఁడు యోగిజనసేవితమై
తనరెడిపుష్కరతీర్థం | బునఁ జిరకాలము వసించి పూతాత్ముండై. 1143

గీ. లీలఁ జూచిమాడలేనిసంపద సుఖ | స్ఫురణఁ దలఁచి విషయనిరతిఁ గుంది
ప్రకటతేజఁ డగుపరాశరకీష్యు మై | త్రేయమునివరేణ్యు డాయ నరిగి. 1144

చ. వినయవినయ్రుండై మొగము వెల్వలఁ బాఱఁగ నున్నయాతనిం
గనుగొని యమ్మనీశ్వరుఁడు కారణ మెఱుది నీవు దీనతకై
బొనుపడి యిట్లు డయ్యుటకు భూసురసత్తమ నానుఁ జెప్పు నీ
మనసుకళంకు సర్వమును మాన్పెద నావుఁడు నాతఁ డిట్లునుక.

1145

- చ. తొడరినశోకమోహములత్రొక్కుడులం బడి చెక్కి వైపయిం
బొడముమహోపతాములఁ బొక్కి డుప్రాణులపాటుఁ జూచి తా
నడరుచునున్న దుగ్భవభయాకులతకౌ గృశియించు నన్న ని
ట్లడుగఁగ నేల నిప్పుడు మహాత్మ సమస్తము నీ వెఱింగియున్. 1146
- క. ధీరమతి నెచటి కరిగిన ; వారలు మఱిమాతృగర్భవాసములను రా
రారూఢముగా మోహం । బేరీతిని బాయు నాకు నెఱింగింపు తఁక. 1147
- వ. అనిన మైత్రేయుం డిట్లనియె. 1148
- సీ. నిత్యుఁ డక్షురుఁ డాత్తనిశ్చలుఁ డవి రి సచ్చిదానందభాస్వన్న్వయాపి
తతగుణాత్మకము సిత్యము సర్వకారణమును భూతకారణమును దనర్చి
పరఁగు నీరెంటిలోపలితారతమ్యంబు నరసి చూచిన మహదంతరంబు
ప్రకటతేజస్తమఃపటలంబుననుఁబోలె జగగు వీనికిఁ బరస్పరవిరోధ
మమల మగు నాత్మప్రకృతिसంగమముఁ జేసి । కర్తవశుఁడై స్వతంత్రుఁడు గాక పొందు
నమరి దేహదులందు దుఃఖమును సుఖము । గానఁ గర్తృత్వము సేత కార్య మనఘ.
- చ. శమమును దేహశోషణము శౌచము నింఁగియనిగ్రహంబు ని
ర్మమతయు నన్న హీననియమంబును మానము వేదశాస్త్రపా
రమును విరక్తియుం గడుదృఢం బగుసత్యమునుం దపస్వయా
పము లని చెప్పుచుండుదురు పల్మలు ధర్మ రహస్యకోవిదుల్. 1150
- క. అట్టితప మనులఁత్రము । గట్టిగఁ జేపట్టి కర్త మనులతలమొదల్
ముట్టఁ దునుచునరునకుఁజే । పట్టఁగఁబోలదె విముక్తి భవబంధములన్. 1151
- క. కావున నుపవాసవ్రత । పావనతీర్థావగాహపరిణతమతివై
నీవు చరింపుము నావుడు । దేవవ్రతు డత్తపస్వితిలకున నియెన్. 1152
- క. ఏనెల యేదివసంబున । నేనేమముతోడ మనుజుఁ డేదేవునకున్
గా నుపవసింపఁదగు నీ । వానతియీవలయు నాను నత్తెఱఁ గెల్లన్. 1153
- వ. అని మైత్రేయుఁ డా ధాత్రీసురసత్తమనకు వ్రతోత్తమంబు హరివాసరోపవాసవి
ధివిదితంబుగా నిప్పుడు నీకుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ జెప్పిన ననురాగతరంగితాంతరంగుం
డై యమ్మునిపుంగవు వీడ్కొని దేవవ్రతుండు తద్వృత్తాచరణంబున సుదర్శనపాణిం
బ్రీతునిం జేసి పరమయోగీంద్రగమ్యంబును సహస్రకిరణసహస్రప్రభారమ్యంబును
నగువిష్ణులోకంబున ననేకకల్పంబులు సుఖంబుండె నని సనత్కుమారుండు పెండ్లి
యు నిట్లనియె. 1154

- చ. కుశలుఁ డనంగ నొక్కనృపకుంజరుఁడొప్పునుఁ ద్రుమంజరీ
శశధరకుందకందుకవిశారదశాదనఁ ద్రచంద్రికా
విశదయశోవిశాలుఁ డరవిందహితాన్వయదీపకుండు దో
ర్ణితకృపానిర్దళితస్థూతాత్రవవీరుఁ డుర్వూన్. 1155
- ఉ. ఆతఁడు ద్వాదశీవ్రతపరాయణుడై కమలాక్షుఁ గౌస్తుభ
ద్యోతితవక్షు నిండుమదితో భజియించుచు నొక్కనాఁడు సం
జాతఃతూహలంబున నిజప్రియబాంధవుఁ డైనభానుమ
త్సూతిఁ గనుంగొనం జనియె సుందర హేమః ధాధిరూఢుఁ డై. 1156
- క. సమవర్తియు నానృపవరుఁ । బ్రమదంబునఁ గౌగిలించి బహుమానముగా
రమణీయరత్నమయపీ । తమునం జేసేతఁ దిగిచి డగ్గర నునిచెన్. 1157
- క. ఆతఁడే దత్సముఖమ్మన । యాతనలకుఁ దిగువ విహ్వలాత్మకులై త
ద్దూతలచేత దృఢగదా । ఘాతంబుల నొరయ నారకప్రకరములన్. 1158
- క. గనుఁగొని భయంబు మనమునఁ । బెనఁగొన నంగములు వడక బెగ్గిలి దీనా
ననుఁడై తపించి సింహా । సనవిమతియు నొంది యరుగుజననాయకునిన్. 1159
- చ. కనుగొని కాలుఁ డిట్లును జగన్నతపుణ్యచరిత్ర నేఁడు నీ
మనమున నిట్టిభీతి పొడమం గత మెద్దియొ కాక విస్తృతిం
దనుకుట కేమి కారణము తప్పక చెప్పుము నాకు నావుడున్.
వినయవిఃక్రమఁ డైనపృథివీపతి యాతనితోడ నిట్లునున్. 1160
- క. నానావిధబాధలచే । మేనులు తుత్తుమురు గాఁగ మిగిలినవగున్
మానక వాపోయెడినీ । ప్రాణుల వీక్షించి భయము నందితి ననియెన్. 1161
- క. ఆనరపతి కిట్లునురవి । నూనుఁడు భూనాథ వింత చోద్యంబులు నీ
చేనెఱిగితి మిట్టిది గల । దే నియతిః కేన లంఘ్యతే యన వినమే. 1162
- క. దురితాత్తులకును నిర్తల । చరితులకును విపులదుఃఖసౌఖ్యము లొందన్
బరమేష్ఠికల్పితము లగు । నరకస్వర్గములు నూతనములా తలఁపన్. 1163
- క. మును చేసినదురితంబుల । కనురూపము లైనతీవ్రయాతనలఁ గడున్
వనరుదు మొఱ లిడువారలఁ । గనుగొని నీ కేల భీతిఁ గంపింప నృపా. 1164
- ఉ. నావుడు నిట్లునున్ మనుజనాయకుఁ డాసమవర్తితోడ నా
నావిధ తీవ్రబాధల ననారతముం బరితాప మంది వా

పోవుచు నున్నవారు తమపూర్వభవంబున నెట్టిసాపముల్
వావిరిఁ జేసినారో బలవన్విషయవ్యసనాతిసక్తులై.

1165

సీ. ఆనతి యి మ్మన్న నమ్మహీనాథుతో ననియె వైవస్వతుల డనఘ వినుము
గురుల దేవతల భూసురులను నిందించుదుష్టాత్ములును మహాదురితమతులు
నాచారహీనులు నతినిర్దయాత్ములుఁ గ్రూరికర్తులుఁ గృతఘ్నులును ఖలులు
బరసతీకుచకుంభ పరిరంభనిరతులు విష్ణుమంగళకథావిముఖమతులు
నైనపాపాత్తులు వీర లట్లు గాన । వెమ్ముచున్నార నరకాగ్నివిపులశిఖలఁ
గరుణ భావించి నామను గాచి పంప । రాదు విధికల్పితంబు నిరాకరించి.

1166

వ. అనినకృతాంతునకు నమ్మహీకాంతుఁ డిట్లనియె.

1167

గీ. సకలజంతుసమితిసుకృతదుష్కృతములు । నీ వెఱుంగుదేని నేమెనర్చు
నట్టిపుణ్య మెద్దియైనను గల్గిన । నంతవట్టు నాకు నానతియు.

1168

చ. అనుడుఁ బరేతనాథుఁ డహిమాంశుమలోద్భవుఁ డైనయవ్విభుం
గనుంగొని నీచరిత్రము జగన్నతిమంతము సర్వలోకపా
వనభవదీయకీర్తిసురవాహిని నీవు సమస్తపుణ్యవ
ర్తనులకు నెల్ల మేటివి కరస్థము లారయఁ బుణ్యలోకముల్.

1169

చ. వ్రతములలోఁ బ్రశస్తము ధృవంబుగ మానవనాథ ద్వాదశీ
వ్రత మది నీవు నిష్ఠ నొకవత్సర మర్ధిఁ జరించినాడె వ్రా
జిత మగునమ్మహత్వమునఁజేసి భవద్భవసంచితాఘసం
తతి లయ మొందెఁ దత్ఫలమితం బదియెంతని చెప్పవచ్చునే.

1170

చ. అనిన నృపాలుఁ డిట్లనియె నర్కజ యీనరకాగ్నులందు వే
దనఁ బడువీర లిందఱు ముదంబున సద్గతి కేఁగునట్లుగా
నైనయ మదీయపుణ్యమును నిచ్చెద నేనొకకొంత నీవు చె
ప్పినగతి నంతవట్టు వినిపింపుము నావుడు ధర్ముఁ డిట్లున౯.

1171

ఉ. భానుకులావతంస యొకపాఠణ నీవుపవాస ముండఁగా
నైనఫలంబు వీరికి దయామతి నిచ్చినఁ దీవ్రయాతనల్
మాని ప్రమాదసంభరితమానసులై మఱి నీవు గన్గెనం
గా నమరేంద్రలోకముకుఁ గ్రందుగ నేఁగెద రిప్పు డందఱున౯.

1172

వ. అనిన హర్షించి యారాజుని వరేణ్యం డగణ్యం బగు నేక ద్వాదశీవ్రతపుణ్యఫలం బాని
రయనివాసుల కొసఁగినతత్క్షణంబ.

1173

- శా. చంచత్కంకణముల్ చెలంగ సురయోషాత్మముల్ లీలమై
కుంచెల్ వేయఁగ నిర్ధచారణవరుల్ గొల్వంగ దివ్యప్రభూ
తాంచత్కంచనకింకిణీగణవిమా నారూఢులై తేజముల్
మించబోయిరి నారకుల్ త్రిదివకేళీలోలచేతస్కులై. 1174
- వ. అప్పుడమితేనికారుణ్యభావంబునకు భావం బలర నతని సంభావించి యావైవస్వతుం
డిట్లనియె. 1175
- ఉ. కంటె నరేశ దైవతశిఖామణియై నిజభక్తకోటి న
ట్టింటినిదానమై ప్రైజగదీశ్వరుఁ డైనసరోజనాభు లా
నంటినభక్తి గొల్చినసమంచితపుణ్యఫలంబుపెంపు ని
ష్కంఠకమోక్షమార్గ మని చాటుఁ గదా హరిసేవ వేదముల్. 1176
- క. వెఱవకు భవతాపములకుఁ । బఱవకు పరదైవతముల భజియింపఁగ వా
చఱవకుము భోగవితతికి । మఱవకు హరి నీవు వేయమాటలు నేలా. 1177
- గీ. అని హితోపదేశ మొనరించి సఖ్యంబు । వెలయ నానరించి వీడుకొల్ప
మగిడి వచ్చి కుశలమండలాధీశుండు । నిజపురంబునందు నెమ్మి నుండె. 1178
- సీ. అతిభక్తి హరిదినవ్రత మాచరించిన దురితముల్ దవ్వలఁ దూలిపోవు
సకలపుణ్యంబులు సమకూరు నాయువు పెంపొందు నెలమి సంపదలు మిగుల
విజయంబు సిద్ధించు విద్యలు చేసూరు నైశ్వర్య మంతంత కతిశయిల్లు
సంతాన మందుఁ దేజము మీఱు నారోగ్య మెసఁగుఁ గీర్తులు దిశలెల్ల నిండు
నమరులకు నైనదుర్లభ మగుచువెలయు । నట్టివైష్ణవకులమునఁ బుట్టఁగలుగు
విమలవైరాగ్య మంతయు విస్తరిల్ల । నొనర నమృతపదమున నుండఁ దుదిని. 1179
- వ. అని చెప్పిన ససత్కుమారుండు సగరుం డగుభరద్వాజుచేతఁ బూజితుండై యథేచ్ఛం
జనియె జయధరధరాధీశుండును బ్రాచేతస్ప్రబోధితుండై తద్వ్రతం బాచరించిన
సకలవిపర్వియుక్తుండును బరిపూర్ణమనోరథుండును నై విగతోపద్రవంబును వితత
భద్రంబును నగునిజచక్రం బవక్రవిక్రమంబున బరిపాలింపుచు బలపరాక్రమోదారు
లగుకుమారుల నూర్వారం బడిసి తత్పుత్రపౌత్రసమేతంబుగాఁ బెద్దగాలంబు సంతా
నానందభరితుండై యుండి యొక్క నాడు. 1180
- మ. ఆతులస్యందనగంధవారణతురంగానీకముల్ సత్పురో
హితసామంతసుతాప్తవర్గము ప్రియం బేపాఁగ దన్దెల్చిరా

- విత్తతైశ్వర్యసమేతమై నిగుడ నర్వినాథుఁ డేఁగెన్ విరా
జితరంగేశపదారవిందయుగళీ సేవాసముల్లాసియై. 1181
- క. ఈజాడ నరిగి త్రిభువన | పూజిత మగుబిల్వతీర్థమున నెలమి భర
ద్వాబాదిశిష్యయుతుడై | రాజిల్లెడుఘనతపోభిరతు వాల్మీకికై. 1182
- చ. కని వినయంబు సంభ్రమముఁ గౌతుకముకై మది నెక్కినంగ మ్రొ
క్కినఁ గడు గారవించి మునికేసరి యవ్వసుధాతలేశునిం
దనుఁ గదియంగ నుంచి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేమమే
మనుజవరేణ్య నీకును గుమారులకుకై సుహృదాప్తకోటికికై. 1183
- వ. అని మశలప్రశ్నంబు గావించె నప్పు డాపార్థివోత్తముండు. 1184
- సీ. కమనీయతీర్థావగాహనోత్సాహులై సంతసపడుమహాసంయములును
సదమలభూరుహాచ్ఛాయల హరికథా రాణింపఁ జెప్పపారాణికులును
సలలితనైకతస్థలముల హరిపూజ గావించుపరమభాగవతనరులు
స్ఫటికోపలములందుఁ బ్రణవమంత్రాభ్యాసరతచిత్తు లగుపరివ్రాజకులును
భయదుర్భవఘననిదాఘప్రతప్త | జంతుచాతకజలధరసమయ మగుచు
నఖిలలోకైకపావనమై తనర్చు | బిల్వతీర్థంబుఁ జూచి సంప్రీతి నొంది. 1185
- శా. స్నానం బం దొనరించి నిత్యనిధు లోజం దీర్చి యచ్చోటి స
న్మోనిశ్రేణికి భక్తి మ్రొక్కి పిదపకై వారందఱుం దోడ రా
భూనాథుం డటఁ బోయి కాంచె మణివిస్ఫూర్జన హోగోపురా
గ్రానూనధ్వజతుంగముకై గుహరమాయాభంగముకై రంగముకై. 1186
- చ. కనుగొని డాసి యచ్చట నకల్మషబుద్ధులు నిత్యసిద్ధులుకై
జననతసౌమ్యమూర్తులును సన్మణిభూషణనవ్యమాల్యచం
దనఘనతాభిరాములును దామరసాక్ష సమచక్షక్రియా
జనితసముత్సుకాత్ములును శాంతుబునై విలసిల్లుపుణ్యలకై. 1187
- గీ. రత్నభూషణాంబరములు ప్రత్యగ్ర | భూరివస్తుతతులఁ బూజసేసి
వందనం బొనర్చి వారిసంగతి రంగ | మందిరంబుఁ జొచ్చె మనుజవిభుఁడు. 1188
- శా. సేవించెకై జగదేకబంధుఁ గరుణాసింధుకై సమున్నిద్రరా
జీవాత్ముకై గమలాఘనస్తనయుగశ్రీఖండసంవాసిత

- శ్రీకృష్ణాంకితవతు నీలమణిసున్నిధాంగు రంగేశ్వరుఁ
భావాతీతు మహానుభావు ఫణిరాట్నకంకసంశోభితుఁ. 1189
- గీ. విదప నక్షేపుపరిచారబృందమునకుఁ | గొలఁది యిదరానిధనములు వెలయమెసఁగి
యతులవిజ్ఞానసంపన్ను లైనయట్టి | సంయ మీలద్రులుఁ దాను నాచక్కి వెడలి.
- మ. ధరణీనాథుఁడు గాంచె దప్తకనకోద్యత్నము శుంభద్దివా
కరబింబస్ఫురితాస్యఁ దీవ్రనఖసంఘాతుఁ బృహద్వత్తు భా
సురు నాత్మప్రమదప్రభూతు విహగస్తోమావృతుఁ నిమ్న గాం
తరచంచత్పులి నాన్యనస్థుని శమంతశ్రేష్ఠు దా మెక్కరుఁ. 1191
- క. కమలాక్షు రంగవాయక | కమలావల్లభ సమస్తకారణ పురుషో
త్తమ యనుచు మాటిమాటికిఁ | బ్రచుదాశ్రువు లుప్పతిల్లఁ బలికెడువానిఁ. 1192
- క. కని విస్తయంబు మనమున | దనుకం గనుటెప్ప లిడక తనుఁ జూచునృపా
లునితోడఁ బక్షిపుంగవుఁ | దనియెఁ గునమై గభీగ ముగువాక్యములఁ. 1193
- గీ. ఎవ్వఁ డవు నీవు నీకులం బెద్ది నీకు | జనకుఁ డెవ్వఁడు బహునైన్యసమితితోడ
నిటకు వచ్చినకారణం బేసి చెప్ప | మనిన నాఖిగముఖ్యున కనియె నృపతి. 1194
- ఉత్సాహ. ఆనఘ సోమవంశతిలకుఁ డైనతీర్థధరునినం
దనుడ జయధరుం డనంగఁ దనరువాడ లోకసా
వనవిచిత్రమహిమ గలుగువాడ నెసఁగుపుష్కరం
బనకుఁ దీర్థమాడ వచ్చి భోగిరాజతల్పునిఁ. 1195
- క. శ్రీరంగ భక్తఁ గరుణాం | భోరాశి భజించి మగిడి పోవుచు నిచటఁ
చారబ్ధకర్మఫలమున | భూరిజ్ఞాననిధి నిన్నుఁ బొడగనఁ గంటిఁ. 1196
- ఉ. వారనిదప్పి దట్టువడువానికిఁ చల్లనినీరు నాకటం
గ్ధూలి కృశించుదీనునకుఁ గోరినయన్నముఁ జాలలేమిచే
నారట మందుపేదకుఁ మహానిధియుఁ సమకూరినట్ల వి
ద్యారతి నున్న నాకొదవెఁ దావకసంగతి పక్షిపుంగవా. 1197
- క. వితతధవాసలకీలా | ప్రతతి ననారతముఁ జాలఁ బరితప్తుడ నే
కృతినూలి యున్న నా కే | గతి నిత్యసుఖావహంబు గలుగు మహాత్మా. 1198
- వ. ఆనినఁ దద్వచనంబులకు సంతసించి శమంతవల్లభుం డిట్లనియె. 1199
- గీ. మున్ను మునులు యోగముఖ్యులు నిగమాబ్ధి | తలఁపుఁ గర్వములను దఱచి తఱచి
తనరఁ దెచ్చిఁబ్దితత్త్వామృతంబు నీ | కే నుపన్యసెంతు మానవేంద్ర. 1200

- చ. అపీరశకర్త పాశనిచయంబులచే బ్రతిబద్ధుడై భవా
గ్గవమున ముగ్ధుడై భయము నందెడుకష్టపుదేహికిన్ నృప
ప్రవరముకుందపాదయుగపంకజసంస్తరణంబు దక్క నె
య్యవియు సముద్ధరింప నసమర్థము లన్ని దురుక్తులేటికిన్. 1201
- క. కనుమూసి తెఱచినంతన | మునుకొని కాలంబు భూతముల ప్రాణంబుల్
గొనుఁ గాన మోక్షయత్నం | బనఘా తడయక యెనఁగ్గ నగుఁ బ్రాజ్ఞులకున్. 1202
- క. క్రీడాకతుడై పిన్నట | నాఁడెఱుఁగడు యశావనంబునం గాముకుడై
యాడుకొను ముదిరి నామరు | పీడలఁ బడి చిక్కి మొఱువెట్టెను నుండున్. 1204
- వ. కావున. 1204
- క. త్రాడువడి యింద్రియంబులు | పోడిమి చెడిపోని నాఁడు పుణ్యము సేయన్
లేడేని వాని కొదవునె | మాఁడేండ్లను లేనిబుద్ధి ముప్పదియేండ్లన్. 1205
- క. ఒక్కెడ నఖిలజగంబుల | నొక్కెడను విరక్తి సునిచి యొగిఁ దులదూరన్
మిక్కిలి శక్తివిరక్తుడ | తక్కక ములు నూపె నమృతంబుగ నధిపా. 1206
- క. కలితసరసాన్నలలనా | కలనాదవి నొదమధుగ గానంబులపై
పలుదెసలఁ బాటుమనసుకుఁ | గలుగునె వైరాగ్య మెంతకాలముకైనన్ 1207
- క. పుట్టును జావును వెస నివి | కట్టిడివై రాగ్యమునకుఁ గనుమఱువై యి
ట్టట్టు చలింపనియఘముల | పట్టడపఁగఁజాలుఁ దీధభజనంబు నృపా 1208
- మ. నరనాథోత్తమ పుణ్యతీర్థములలోనం బెద్ద యాచంద్రపు
ష్కరిణీతీర్థము దివ్యదేశముల శస్త్రం బైనశ్రీరంగ మా
హరికిన్ నిత్యనివాసమై యునికి నల్లొటన్ బ్రతుం బాస నీ
సరిదభ్యర్థమునన్ వసించితి మనస్తాపాపనోదార్థినై 1209
- క. సకలకలికాలకల్తప | నికరనిరాకరణమహిమ నెగడి మునీంద్ర
ప్రకటిత మగునితిహాసం | బొకటి గలదు చిత్తగింపు ముర్వీనాథా. 1210
- సీ. మును ప్రభాకరుఁ డనుముని గర్గగోత్రసంజాతుండు గలఁడు ప్రశాంతుచిత్తు
డవిరతబ్రహ్మచర్యాన్వితుఁడును సమప్రతిభావిశేషసంపన్నుఁ డతఁడు
పలుతపశ్శక్తిమై పరమాయు వేపారఁ బడసి విశ్వంభరాభారమెల్లఁ
గలయఁ జరించుచుఁ గలకాలమెల్లను వినుతవేదాభ్యాస మొనఁగ జేసి
పాతమొప్ప దానిఁ బఠింప శక్తుండు | నాకవిపులపాకకలితుఁ డగుచు
చిన్నఁ బోయి యాత్మఁ జింతించి తపమున | నిజమనోరథంబు నెఱపఁ బూని 1211

- క. నాలుకదెలల చుక్క బాల్కాఫీలము లైకన్నా లనకుమక
 గాలియ తల కిరణము గాల్కొల్పేలము బరియేండ్లం నడచె గొంచక మజీయక. 1212
- క. కొంచెవులూర్చును బుమ్మక పంచాంగములు చరించి పాదాంగుత్తం
 పొందుక బాల్కొ గూరి య ; చించిలకై తపము పూడునమములు సలిపెక. 1213
- క. అరుద వేదముల్ కడుభయంబున బొందుమఁ దెక్కునెప్పు ముత్
 గాలిక చేరినం బరల బొక వాడె దృశీకరించి య
 న్నాయతయోగక్త హృదయముఁ దిలకింపఁ జేసిన చిత్రరూ
 పో యఁ గా గొప్రతిమయో యన నుండె నతండు భీతిక. 1214
- చ. వారియహతసోదనితకన్న కయంకిలీలం జేచ్చి ది
 న్నూకభిముక సముజ్వలితభూంత గార్చులఁ గాల్కొ జొచ్చినక
 మారయల్ కలంగి శతమయ్యచి ము న్నిడికొంఁడుఁ బద్మజం
 గానఁగ శేరి విష్ణులికాయము లోలెఁ గృతప్రకామలై 1215
- త. అదభరింపుము లోక నాథ ప్రభాకరుండను భూసుర
 ప్రకటఁ డిప్పు దొకండు తీవ్రతపం బొనర్చు మున్నవా
 దనిగం బగుతత్తపఃప్రభ వాగ్ని కీలంజేడిమిక
 భుగయల్ పరితాపవేదనఁ బొంది యున్నచి గావునక. 1216
- క. విపగిల్లిన నిక నీ | యాపద మారింపు మనుమఁ బ్రాధికంచినవా
 నేపతివాదను వాను | నాపరమతపన్నికడకు నరుదెంచి తగక. 1217
- క. భూదేవగులోత్తమ నీ | మేదురతపముననుఁ జాల మెచ్చితి నిదె నీ
 కేది ప్రయ ముడుగు ముచటయు | నాదివిద్రేశేఘ్రోద నతఁ డిట్లునియెక. 1218
- క. ఎకపక వేదము లన్నియుఁ | గడియట్టం బడవుకాంక్షఁ గమలాశనయీ
 దెడిద చుగుతపము నేయం | గడిగితి నలువంటివరము గరుడింపు తగక. 1219
- చ. అనిన బకమేష్టి భూసురశ్రేష్ఠున కిట్లనియి. 1220
- చ. అతులతపంబు భూతనివహంబున కుచ్చటఘోసాతక
 ప్రతితి నదంపఁగార దగు నుపాయ మభీష్టఫలప్రదాయకం
 బతిశయ సౌఖ్యమూల మటు లొటం జరాయువు భూశక్తియుక
 వితితతసోబలంబునన విశ్వపితామహ నామఁ గల్గెడిక. 1221
- చ. అనిన విరించి యిట్లను మహాద్భుత మైనభవత్తపంబు పెం
 పున నులభింబులైనవి సమున్నతశాశ్వత పుణ్యలోకమల్

జనసుత నీకు నం దమిత సౌఖ్యము లొందుచు నుందు గాక యీ

యనువున నంద రానిఫల మందఁగఁ జేతులు చాచు నేటికిఁ.

1222

వ. అనిన నతం డిట్లునియె.

1223

క. మది కింపు గానిమాటలు | పదివేలును జెప్ప నేల భాషాధిప యిం

పాదవెడి నాదివిజాధిప | పదమైనను నొల్ల వేదపాఠముదక్కఁ.

1224

వ. అనిన నామాటలు సమ్మతింపక భారతీకాంతు దంతర్హితం డయ్యె నాప్రభాకరుం
దును దృఢనిశ్చయండ్లె వెండియు నతిఘోరతపంబు గావింప నిలింపప్రబోధితుండై
చతుర్ముఖుండు మఱియు రెండువరుసల నాతపోధనస త్తముపాలికిఁ జూచు దెంచి యతని
పూనిక వదలింప లేక నిజలోకంబున కరిగె నంత.

1225

శా. పాదం బొక్కటి నేల నూచి శుచియై పంచాగ్ని మధ్యస్థితుం

డై దృష్టుల్ దివిఁ జేర్చి యమ్మునివరుం డస్వీకృతాహారండ్లె

వేదాత్తుఁ ఁధివిష్ణుశంకరమయఁక విశ్వేశు సఁపూజ్య న

య్యాదిత్యుఁ మది నిల్పి చేసెఁ దప మత్యంతస్థిరస్వాంతుండై

1226

చ. అరుదుగఁ దత్తపంబుమహిమాతిశయంబున కిచ్చ మెచ్చి బం

ధురమణిభూషణప్రతతితోఁ బరితప్తసువర్ణవర్ణవి

స్ఫురణ దలిర్ప మేనిజిగిపా త్తొనగూడి ప్రవాళపాటలాం

బగకుసుమానులేపనవిభాసురుం డై యతఁ డున్న చోటికిఁ.

1227

నీ. తొవలవాకట్టు చందురుతోడి పెన్నున్ది తమ్ములవిందు వేదముఁ ప్రోవు

వెన్నెల పులుగుల వెఱగొంగ జక్కవకవలమోహపుమందు కైటభారి

కుడికన్న పచ్చనిగుఱ్ఱాలధీరుండు మూఁడుమూర్తుల గట్టి వేడివేల్పు

కైవ్యముకుఁ ద్రోవ గ్రహముల మొగదంబు మునిమిడిచీకటి మాకవిప్ప

జనుల మ్రొక్కుల ఁట తేజముల నెలవు | వరుసఁబఁడెండు నామముల్ పరఁగు మేట్టి

గగనరత్నంబు త్రిభువనకర్త సాక్షి | భానుఁ డేతెంచె దేదీప్యమానుఁ డగుచు 1228

గీ. అత్తెఱంగున నరు దెంచిఁ ట్టిలోక | బాంధవునిఁ జూచి నిజసునఃపద్మ మలర

ధరణిఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి హస్తములు మొగిచి | యాప్రభాకరుం డిట్లుని యభిమతించె.

లయ. జయ జయ సకలదివిజయముకుటఘటితమణిచయరుచిరపదయుగ శయకలపద్మ

ద్వయనిబిడతరతిమిరలయకరణచణహరితహయవినుతసుజనభవభయశమననానా

మయవిపినదహనఫణిశయనవరచరణవృతనియమమునినుతనిగమమయ సరసిజాతి

ప్రియదురితహరనిరతిశయమహిమవితతరధరయవిహగ విభవకువలయ వనది నేశా

- క. శ్రీకరములు సుమహితతో । భాకరములు భవవిషాపహరజంతుసుధా
శీకరము లబ్జబాంధవ । నీకరములు దనుజకుముదినీభీకరముల్. 1231
- క. అని వినుతించి ప్రభాకరుఁ । గనుగొని రవి నీతపంబు గడు మెచ్చితి నీ
మనమున కెద్ది యభీష్టం । బనఘా వినిపింపు మనిన నతఁ డిట్లనియెన్. 1232
- ఉ. పారము నందఁ గా నిగమపాత మొనర్పగఁ బూని యీగతిన్
ఘోరతపంబు నేసి కనుగొంటిని వేదమయాత్తు భక్తమం
దారుఁ ద్రిమా ర్తిశక్తియుతు దారుణదుర్భవవైరి నిన్ను నా
కోరిక జాగునేయు కొడఁగూడఁగఁ జేయుము సత్కృపామతిన్. 1233
- వ. అనిన ప్రభాకరునకు విభాకరుం డిట్లనిమె. 1234
- క. పురుషునిపురుషార్థంబుల । నరికట్టు ననేకవిధభవాజితదురితో
త్కరముల వినాశ మొందగఁ । బరిపూర్ణముగా నభీష్టఫలసంసిద్ధుల్. 1235
- క. కావునఁ బాపక్షయ మగు । నావెర వెఱిఁగింతు నీకు నజ్ఞోదరని
త్యావాసమై త్రిలోకీ । పావన మగురంగధామపరిసరభూమిన్. 1236
- వ. సకలతీర్థోత్తమం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబు గల దచటికిఁ జని తపంబు గావింపు మానె
పంబున నశేషదోషఘ్నంబు లగుఁ గావునం దత్సంకల్పంబు ఫలియించు నింక నొక్క
విశేషంబు వినుము. 1237
- సీ. కలఁడు సునేత్రవిఖ్యాతుఁ డచ్చట నొక్క పక్షిఁద్రుఁ డతఁడు దపంబు పేర్చి
నజునిచే వేదంబు లన్నియుఁ దుదయుట్టి నెఱుఁగునట్లుగ వగం బెలమి వడసి
యఖిల విద్యజ్ఞానియై నిర్మలజ్ఞానపరుఁ డయి భోగైకనిరతుఁ డగుచు
నాత్మసమానసాచారసంపన్ను లగు విహంగములు తన్నర్థిఁ గొల్వ
జంగ నాధునివ్యమంగళఃప్రహ । ధ్యానసౌఖ్యలీలఁ బూని పెద్ద
గాలమెసఁగిపొల్చుకావేరితటమున । నొక్కదినముఁ బాయకున్న వాడు. 1238
- క. నీ వచ్చటికిఁ దడయక చని । యావిద్యత్ప్రవరుచిత్త మలరఁగ భక్తిన్
నేవించి యడుగు మెఱుఁగుము । గావలసినవెల్ల నతఁడు క్రమమునఁ దెలుపున్. 1239
- గీ. అనిన నాతాపసోత్తముఁ డబ్జమిత్ర । యతులితజ్ఞాననిధి యైనయమ్మహాత్ముఁ
డేమికతమునఁ దా నొందె నీఖగత్వ । మానతి మృన్న నతని కిట్లనియె నినుఁడు. 1240
- క. ఖగవిహగప్రముఖాకృతు । లొగిఁ బూని మహాత్ము లుందు రొక్కొకయెడలన్
జగయున దమతమతలఁపుల । నిగిడినసంప్రీతి నదియె నెపము దలంపన్. 1241

మ. క్షీతివై జిక్లితకాఖ్యకద్విజాఁడు లక్ష్మీనాయకున్ మున్ను సం
 న్మతి నత్యుగ్రతపంబు నెంపునఁ బ్రసన్న స్వాంతుఁ గావింప నా
 శ్రీతరత్నామణి యైనయవ్విభుఁ డతిప్రీతిం దదీయాంతికా
 గతుఁడై వేఁడు వరంబు నీ వనిన నుగ్ధాఘప్రమోదాత్తుఁడై. 1242

క. ధర జాఁగి మ్రొక్కి భక్తిన్ గరములు ముకుళించి నుడుటఁ గదియించి శ్రుతి
 స్ఫురితిము లగునూక్తంబులఁ బరువడి వినుతించి విన్నపం బొనరించెన్. 1243

క. వారిజదళలోచన నేఁ బారము నొందంగ వేదపతనము సేయం
 గోరెద నవ్వర మొసఁగుము । కారుణ్యము నివ్వటిల్లఁగా నిపు డనినన్. 1244

ఉ. శ్రీతరుణీవిభుం డతనిచిత్తవిశుద్ధికి నెమ్మనంబునం
 బ్రీతి దలర్ప భూసురవరేణ్య శ్రుతుల్ గలయంతవట్టుఁ బ్ర
 ఖ్యాతముగాఁగ నీ వెఱుఁగునట్లుగ నిచ్చితి నస్తద్దంఘ్రిసం
 జాతనిబద్ధశక్తిని నజస్రము నీమదిఁ బాయకుండెడిన్. 1245

మ. క్షీతిదేవోత్తమ సేయు మింకొకటి భక్తిన్ సర్వవిద్యాధిదే
 వత సంభోరుహగర్భదేవఁ ద్రిజగద్వంద్యున్ శరచ్చంద్రికాం
 చితవన్తోజ్వల నర్థిభారతిఁ దగన్ సేవింప నీ కాసర
 స్వతి యిచ్చున్ నిగమాదివిద్యలు సమస్తంబున్ బ్రసన్నాత్మయై. 1246

వ. అని యానతిచ్చి యచ్యుతుం డంతహీనుం డయ్యె నయ్య గ్రజన్ముండును సమగ్రం
 బగుపూజావిశేషంబుల దేవి నారాధించి యిట్లని ప్రస్తుతించె. 1247

గద్యము. శ్రీమదఖిలభువనచరాచరప్రచురరచనామనోహరచతురాననమానసమానసాం
 తర్నిరంతరకేళీవిలోలమరాళబాలికా మనల్పకల్పప్రసూనాకల్పితచాలికామ
 రాళవిహారరమణీరమణీయమణికంకణఘృణఘృణా రావముఖరకరతామరసూ
 మరసమంచితాచంచలాచంచలచంచరీకనీలాలకాంతకాంతాంసేవాయత్తదిక్పా
 లకాంతా మప్సమీశశాంకాహంకారధిఃకారపటునిటలతలలిలకాయమానత్పత్తి
 యనేత్రాం కరకలితలలితాక్షసూత్రా మసమశరశరాశనవిలాసాపహాసభాసు
 రానతభృలతాఃప్రభమారుణాంతసీమా మగణ్యలావణ్య సరోవరవిహారహరిశఫ
 రాయమానకన్ధాంతక్షాంతలోచనాం కృతకృపణకృపారససేచనాం మదీ
 య్య వికసితగ్రలంబమానహిమబిందుసుందరతిలకుసుమసముల్లాసమాక్తికనా
 సిహోద్భాసితాం మోగిజనశాంతస్వాంతసంవాసితా మిందుకాంతదర్పణవిదగ్ధ

స్వీకృతపాలపాలికాశ్శిష్ట వికీర్ణవాలుకాసక్తముక్తాఫలకాంతాగతమందీస్తిత
 సాంద్రచంద్రికాసదననదనచంద్రమందలా మమలప్రకర్పూగమందలా మధరీ
 కృతా నేక మణిభంగమంగళసుషమా విశేషాధాబింబా మఖిలజగదంబా మతి
 విమలకంబు స్రుతిబింబశోభాబంధుబంధుకంధరాం వివిధవిలాసమగధరా మా
 రూఢబాహుప్రవాళలలితపారిజాతలతాగ్నినిర్వాపణక్రియాచతురచతుర్బాహు
 శబదమానదానవారిగమూహా మ్రజ్జముకరికుంభశుంభత్కూటపాటవాభిమంగ
 ప్రసంగసముత్పంగళ్యుగారు సతవరింగిణీథాంగమిథునాయత పృథుస్తవిన్య
 స్తకారోనవిపంచికాపంచమ స్వరసుధారసాస్వాదనాదం మేదురామోదజని
 తకోమాంచకంమితికోమలాంగం నిగమననసంచారసారంగీమమస్త్యసరికా
 వర్తినికృతప్రవర్తినింభేనాభిసూరూతమాలలతాయతశ్యామసాధ్యమధ్యభా
 గాం మహాభాగా మధ్యపీతనికతపయోరుహభోగపరాగానురాగానూదితమ
 దకళిమదనతీనిలనీలయశోభ్యశీసారసరశనానితంబబింబాం హృద్యాధరవి
 ద్యాధరమానినీజేగీయమానగుణకదంబా మంబుదానసానసమయనముదితనం
 పూర్వప్రార్థిమాచంద్రచంద్రికాపటలానుకూలదుకూలాంతరితరత్త్విభారంభరం
 భాస్తంభశోభావిజృంభణస్తంభ నోదీప్తవర్ణనీయోరుయుగళాం విమోచితనం
 సారనిగళా మృజురచితకాహళోదాగచారుతాసముల్లంఘనజంఘాలజంఘావి
 లాసా మఖిలసుమనోమనోనివాసా ముదయదహేమకరకరనికరదరదరుణతరత
 రుణసరసిరుహవిలసన పరిహసనపరికరణపరిణతజతురసక లితమృదుపదయుగళ
 యుగపదవనతచతురఖచరయువతివిసగలనదలికతలతిలకమృదుదజలకణజనిత
 కళంకకంకాకర నఖశకంకాభిరామా మనమానభాగ్యసీమా మహితతరళ
 తారకాతికృతముక్తాఫలహారకేయూరకలయభద్రమద్రుకామంజుమంజీప్రము
 ఖనవ్యాధరణకిరణస్ఫురణ పరిణాహదేదీప్యమానదివ్యదేహం కమలభవవద
 నగేహా విహానరూపహప్రదానకరుణారసతరింగితాపాంగవిలోకాం పరి
 పాలితనకలలోకా మిందుకుందచందనమందారకబృందారకవాహినీనీహార
 హారహరిహారాదిసమస్తగౌరవస్తుతివైకల్యకరకల్యాణకల్యాణునాపఘననీకాం
 తివిశదవిశదీకృతదశదిశావకాశాం విముక్తభక్తమోహపాశా మారూఢవే
 దాంగాద్యశేషవిద్యావిశేషపరిపదున్మీలితవిశ్వదృశ్యప్రపంచవైభవాం మారీ
 కృతభవా మఖిధానభేదాసాదితానేకదేవతాశక్తిభావానుభావైకభాస్వరూ
 పాం కలకంఠకలాసా మభినవశరదనేహారంభవిస్రంభవిజృంభమాణరోహిణీ

రమణకిణిరుద్ధసమృద్ధద్ధగ్ధావవోద్భూతబహులహరీఘమఘమధ్వాన
సంరంభసాహిత్యసుకవికుకనికరఫలభరితమధురమాకందశాఖాం శేఖరీకృతశీ
తాంకురేఖా మమితసౌఖ్యగ్యసారదాం శారదాం మన్తమే మన్తమే 1248

వ. అని సన్నుతించి. 1249

గీ. మాక్తికాక్షునూత్రమాణిక్యవల్లకీ | కలితపాణిః బన్దగర్భరాణి
వాక్యరాజకీః కరనీలవేణికా | కలితయైవవాణి గారవించి. 1250

క. తడయక ప్రత్యక్షుంబై | యదుగుమ మమ్మనిన నాతః డామ్నాయంబుల్
గడముట్ట నెఱుగువై ఖరి | గడనొత్తగ నొసగు మనినఁ గరుణ దలిర్పక. 1251

వ. ఆవాగ్దేవి భూదేవున కిట్లనియె. 1252

క. నాముందట విహరించెడి | నీమహితపతగచతుష్క మిప్పు డుమిసినయా
యామిషము నమలు మిఁక నీ | యామిషమున నొదవు నీకు నభిమత్తసిద్ధుల్. 1253

చ. అనుటయు నట్లకా కని రయంబునఁ దానును బక్షిరూప మిం
పెనయ ధరించి తత్ఫలల మించుకయేనియుఁ జిక్కనీక చ
క్రన భుజియించియున్న నధికం బగుశాఖలగల్గువేదముల్
తనమదిఁ బ్రస్ఫురింప వసుధామరముఖ్యుఁడు నాటినుండియు 1254

క. ఆవిహగవిమలరూపము | తా వదలకయున్న వాఁడు తత్సన్నిధికిఁ
నీవరుగు మనిన నాభూ | దేవుఁడు వెండియును దిగ్బదీధితోడక. 1255

క. ఆవిహగము తెవ్వియు శుచి | భావుం డగుఁడ్రుఁ డెట్లు పతగోచ్ఛిష్టం
బేవలనను శంకింపక | తా వేడ్క భుజించె ననుచుఁ దపనుఁడు పలికెక. 1256

చ. వెలసినతద్విహంగములు వేదము లాపలలంబు సర్వవి
ద్యలు నొక్కటైన ముగ్ధపతగ వలి కామిషవాంఛ యెంతయుక
గలుగుటఁజేసి యమ్మునిశిఖామణియుక వలనొప్పఁ బక్షిరూ
పలర ధరించె నంచుఁ దెలియక వినిపించి దినేశుఁ డేగినక. 1257

వ. ఆప్రభాకరుండును బ్రభాకరోపదిష్టక్రమంబున సునేత్రుండును బతత్రివరుండున్న
యచ్చటికిం జని యభివందనంబుచేసి నిజకృతాంతం బంతయు నెఱింగించిన నాదరించి
యిట్లనియె. 1258

శా. ఆరాధింపుము నీవు సన్నతిఁ ద్రెలోకాధారు నారాయణుక
గారుణ్యంబుధి నిందిరాకుచతటీకస్తూరికాసౌరభ

శ్రీమ్యోరుభుజాంతరాశునిగవశ్రేణీసదాసన్నతుక

శ్రీరంగేశునిఁ బీతవస్తు విలసజ్జీమాతసంకాశునిక.

1259

క. ఆనలినాక్షుఁడు వరదుం । డై నిలచినఁ బడయరానియవియును గలవే

వానియటచేతిలోనివి । వో నలినజరుద్రపదసుఖోన్నతులైక.

1260

చ. అని యెఱిగించినం బ్రమదమారఁ బ్రభాకరుఁ డేకచిత్తుఁడై

యనుపమలీల నంబుజదళాక్షు గుఱించి త్రిలోక సేవ్యమై

యొనరించఁద్రపుష్కరిణియొద్ద సురల్ వెఱఁ గంది కన్యైక

ఘనతప మాచరింప మనంబున నాహరి మెచ్చి చెచ్చెరక.

1261

నీ. కలువపుష్పముచాయ గమకించుమెయిమించు పసిడినిగ్గుల నెరపట్టుపట్టు

విరిదమ్మిరేకులసిరి మీఱుకనుఁదీరు భవపరితాపంబుఁ బాపురూపు

నిలువఁ దీర్చినఫాలఫలకంబుతిలకంబు చిఱునవ్వువెన్నెలచిలుకు తళుకు

కల్పమంజరులచేఁ గడునొప్పునునుగొప్పు సాహాయసురముపై కెంపుసొంపు

బాఁమార్తాండబింబంబు ప్రభుడంబు । నంబరంబున నెఱపుచక్రంబునొఱపు

గరిగి జగదేకకల్యాణలలితమూర్తి । వెలయు నమ్మునియెదుర నావిగ్భవించె.

1262

చ. అతఁడు నభూలపూర్వ మగునప్పరమేశుని దివ్యవిగ్రహం

బతులితభక్తిఁ జూచి వినయంబును హృద్గము సుధ్రమంబు న

ద్భుతమును సంతరంగమునఁ దొట్రుకొనక మహిఁ జాఁగి మ్రొక్కి యూ

ర్జితబహువేదసూక్తములచే వినుతించె ననేకభంగులక.

1263

క. అప్పుడు మదిఁ గృప చిప్పిల । నప్పుగమేశ్వరుఁడు ప్రీతుఁడై భవదిష్టం

బిప్పుడు ఫలింపఁ జేసెద । చెప్పుము నీ వనిన నతఁడు చిత్తం బలరక.

1264

గీ. కద్దియమోడ్చినచేతులు నునుటఁ చెర్చి । పంకజోదర నావిన్నపంబు వినుమ

యెల్లవేదంబులను బారమెల్లఁ జదువఁ । నోపువిజ్ఞానశక్తి నా కొసఁగవలయు. 1265

చ. అనుటయు నవ్వరం బొసఁగి యాతని కిట్లను బుండరీకలో

చనుఁడు గణింప నెవ్వరికి శక్యముగాని శ్రుతుల్ పఠింప నే

యనువునఁ దీరుఁ గొనిన మగునాయువునుం గలయట్టిదేహికిక

ను మటు గాక పాపములు వీడినఁగాని ఫలింపవేమియుక.

1266

న బహుజన్మాత్మర్తి । మై వెనుకం దగులుదారుణాఘప్రతతిం

వెప్పం బయి । పై విశ్రుతి కెక్కు నమ్మహాతీర్థమునక.

1267

క. అతఁడెఱిఁగించెడినఖిల । శ్రుతితతియు మది ను శక్తివోడితుండై నీ
కతిముగమున నని లక్ష్మీ । సతీయుతుఁడు నరిగె సంత సంచితలీలక. 1268

వ. పరమపవిత్రం దగుసునేత్రుకదళం జని కుంజ-వరచ-వరప్రకారంబుఁ జెప్పి యప్పతత్రి
వరు ననుమతంబున సమంత్రకంబు గాఁ దీర్తిధన్వా నంబు సేసి చరితాధన్ బొంది
గురుభజనానరూపంబు గాఁ దాచును విహగరూపంబుఁ బూనిన నానమ్మదంబునఁ బత
త్రివరుండు తద్విప్రముఖ్యునకు నఖిలవేదంబు లుపన్యసించె నతిండును బుండరీకాక్ష
ప్రసాదసాధితప్రభావంబున సకృచ్ఛాఙ్గామాత్రంబున సకలనిగమపారగుండై యచ్చట
జిరకాలంబు వసించి విష్ణుపదప్రాప్తుం డయ్యె సునేత్రుండు నిర్దోశం బగునపవర్గంబు
మొందె నాప్రభాకరము నీంద్రునకు శిష్యులు నలువురు గలిగి రందు సుదర్శనాఖ్యుండ
నగు నేనును సువర్ణబిందుండు సుతామ్రమాడుండును బృహన్తయుండును గ్రమంబున
ఋగ్యజుస్సామాధర్వణంబులు తత్తచ్ఛాఖాసమేతంబుగా ఖిగాకారధరులమై యభ్య
సించితిమి నీడోద్భవంబులు నాతోడం జమవు మునికుమారు లని చెప్పి జయధరునకు
నఃస్యండజశ్రేష్ఠుండు వెండియు నిట్లనియె, 1269

క. పరమం బగుతప మనినం । బరమపద బనిన దానిఁ బరికించుచు నీ
పరదేశమునాదేశము మఱియితరము లెఱుఁగ । నేను మనుజాధీశ. 1270

క. ఈతరువులు నీలతలును । నీతృణగుల్తాదిననమహిష్ఠలి పుణ్యో
పేతాత్తు లగుమహర్షి । వ్రాతముగా నెఱుఁగ మాత్మ వసుధాధీశ. 1271

మ. ధరణీనాయక నీకుం బతిపవిత్రం బయ్యె నీ విములం
బరిపాలించుమహీతలంబు నతిధన్యం బయ్యె నీపుత్రులుక
బరలోకోన్న తసౌఖ్య మొందిరి దిశాపాలిక భవతీర్తులం
జరగెక బుష్కరిణీనిమజ్జనము నిష్ఠక నీవు గావించుటక. 1272

ఉ. నావుడు సంతసించి జననాథుఁడు తన్నుఁ గృతార్థుఁగా మదిక
భావన సేయుచుక విహగనాథునకుక ధరఁ జాఁగి మ్రొక్కి సం
భావన చేసి యాతఁ డనుపక బహుమంగళతూర్యమంజాలా
రావము లుల్లసిల్లఁగఁ బురంబున కేఁగఁ జమాసమేతుండై. 1273

క. అతనికిఁ గలిగిరి నూర్వురు । సుతు లందఱు రూపవిభవసుస్వరమతు ల
చ్యుతసువ్రతనిష్ఠాపర । రతులును నగువారు సుజనరంజితచరితుల్. 1274

క. వారు తనపంపు సేయఁగ । నారాజవరుం డొనర్చె నమితాధ్వరముల్
నేరుపున సుజను లొనన । వారక దక్షిణలతోడి వైభవ మెసఁగక. 1275

- క. ఈలీల సతఁడు ధరణీ | పాలన మొనరించి రాజ్యపదముకుఁ దనయుం
జాలించి యితరసుఖములఁ | దేలియుఁ దప మాచరించి త్రిదివము కేఁగెన్. 1276
- వ. అని చెప్పి మార్కండేయుం డన్న రేఁద్రున కిట్లనియె. 1277
- చ. జనవర నీవు సోమకులసంజనితుం డనినాచ్యక్ష్యైః
ద్విసయవివేక బాహుబలకైకమశాలివి భూప్రజానురం
జనచతురుండ వట్లగుటఁ జాల గృతార్థుడ వయ్య భక్తి నె
క్కొనఁ జని ధ్మద్రపుష్కరిణిఁ గ్రుం కిడి యచ్చటివిప్రకోటికిన్. 1278
- చ. ధనకనకాదినస్తువులు దాన మొనర్చుము దానఁ జేసి చ
య్యనఁ బెడఁబాయు నీయఘము లన్నియు నంత ననంతకీర్తియున్
ఘనతర రాజ్యవైభవసుఖముఁ బవిత్రచరిత్రు లైననం
దములు నన్దామయత్వము ఘనం బగు నాయువు నీవఁ గల్గెడిన్. 1279
- వ. అని యుపదేశించి యా రాజుచేతఁ బూజితుండై నిజాశ్రమంబునకుం జనియె సోమ
కుండును బ్రహ్మచ్చిమాననుండై తదుపదిష్ట ప్రకారంబున కశత్రమిత్రాప్తబంధుసమే
తంబుగాఁ బుష్కరిణీతీర్థంబున కరిగి కృతస్నానండ్లై యచ్చట హిరణ్యాదినానా
విధదానంబుల విప్రులనతితృప్తులఁ గావించి నిత్యమంగళాభిరామం బగుశ్రీరంగధామం
బునకుఁ బోయి తదభ్యంతంబున. 1280
- సి. పుండరీకాక్షుఁ బ్రస్ఫురితకాస్తుభవక్షు నాజానుబాహు నీలాభ్రదేహు
మకరకుండలకర్ణ మహితకృసామ్రాట్లు నవపీతకాశేయు సతవిధేయు
లక్ష్మీసముల్లాసు లలితకోమలహాసు నానాధాకల్పు నాగతల్పు
బహువేదసంవేద్య భవమహామయవైద్యు వంతులసీదాము సురలలాముఁ
గ్గలితశృంగారుఁ ద్రిగుణవికారదూరు | శోభనాకారు భవనసంస్తుత విహారు
యోగిహృద్దేయు నిజభక్తిభాగధేయు | సకలఫలదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 1281
- క. ధఁ జాఁగి మ్రొక్కి రత్నా | భరణసువర్ణంబరాదిబహువస్తుతతుల్
పరువడిఁ గానుక లిడి సు | స్థిరమతి తత్పూజనంబుఁ సేసినపిదపన్. 1282
- చ. అనిరళవిష్ణుచింతనపరాయణులై యచటన్ వసించుభా
గవతనరేణ్యులన్ బరమ గాత్రులఁ జూతు గదయ్య యంచు ద
త్పరమపవిత్ర లోమునులఁ బల్కలు సువ్రతసిద్ధిచారులన్
వివిధవిశేషసత్కృతుల వేమలుఁ బ్రీతులఁజేసి సన్తతిన్. 1283

వ. ఆస్పాధివోత్తముండు కృతాధుండై మరలి తరలపతాకాభిశోభితాభిరామాతపత్ర
భాసురంబును సముల్లసితపల్లవతోరణాలంకృతంబును బ్రాలంచితస్రసూనదామాభి
రామంబును సరసశృంగారపురాంగ నాకీర్ణసువర్ణసాధవీధివిరాజితంబును నీరాజన
క్రియాసంభ్రమసముల్లాసవిలాసినీచగణమంజీరశింజితమంజులంబును వివిధమంగళవా
ద్యహృద్యంబును బ్రతిహారసంకుఃప్రదేశనియంత్రితసముత్తుంగమదముదితమధుకర
యుంక్కరముఖరితగోపురంబును నగునిజపురంబు ప్రవేశించి సమంచిత సామ్రాజ్య
భోగంబు లను భవించుచుఁ జతురుదధివలయవలయితవసుమతీభాగం బనురాగంబునఁ
బాలించుచుండె నప్పుడు.

1284

ఉ. ఆతనిరాజ్య మొప్పె నిగమాయతజానపదప్రకీర్ణమై
యాతత వేదశాస్త్రపఠనారవశోభితమై యుపద్రవ
వ్రాతవిదూరమై సకలవస్తువిశేషసమృద్ధిమంతమై
వీతకళంకమై సతతవిష్ణుమహాత్మవరమ్యదేశమై.

1285

క. శ్రీరమణసుచరితామృత | సారందై బహుపురాణసమృతమై సం
సారాబ్ధితారకం బగు | శ్రీరంగక్షేత్ర మొప్పె సిరి పెంసారక.

1286

సీ. గ్రహణకాలంబునఁ గపిలాసహస్రంబు నవనీసురల కిచ్చినట్టిఫలము
భూరియాగములు సంపూర్ణదక్షిణ లిచ్చి కావించునట్టిసత్కర్మగరిమ
పసిండిపుష్పముల సదృశిసాలగ్రామపూజనం బొనరించుపుణ్యమహిమ
సంతతజపతపస్వాధ్యాయ మోపాసనువ్రతంబుల వచ్చుసుకృతచయము
నవనియంతయు సత్పాత్రమైనయతని | కొసఁగ నెసఁగెడి పుణ్యధర్మోన్నతియును
గలుగుశ్రీరంగమాహాత్మ్య మెలమిఁ జడువు | నలఘుమతులకు వినువిమలాత్తులకును

క. ఈయాఖ్యానరతిక సచి | రాయువు నారోగ్యమును గులాభ్యన్నతియుక

శ్రీయు బహుపుత్రలాభముఁ | బాయనిసౌఖ్యములు విష్ణుభక్తియుఁ గలుగుక. 1288

చ. అని మును లంచితంబుగను నందఱు సమ్మద మార నాగదం

తునకుఁ బరాశరప్రియసుతుం డెఱిగించిన యీకథాంశ మిది

నెనయఁ దెనుంగుబాస రచించితి నాయువు శ్రీయుఁ గీర్తియుక

ఘనవిజయంబు నీ కెపుడు గల్గఁగఁ జాగయమంత్రరాఘవా.

1289

నక్రబంధము.

కా. నవ్యశ్రీకపరాతిభైవచరన్నాకిద్రుమావణాబా
గభవ్యారంభకఘస్మగస్తవశుచిస్వాంతప్రపూర్ణప్రభా
భవ్యాంగప్రసవాంకవాసవతతః ప్రాముఖ్యవందేందుభా
భావ్యాశీః సురాదిశోవిభవశోభాభద్రభాస్వన్నిభా.

1290

నాగబంధము.

చ. వరగుణాత్మవిష్ణుతసువర్ణవతంససబాలసత్పర
స్ఫురితమరాశశ్రీగురువచోవశచిత్తవిలాసవాసవా
వరజసమాంగవైరికరివారిధరానిలద్భీమాంచితో
త్తనసశుభానురక్తతతత్పరచాగయమత్రిరాఘవా

1291

గోమూత్రికాబంధము.

క. హరిపదసరసిజమధుకర | ముఖభివసితమూర్తిరామభోగసురామా
కరిపదసుగకుజవిధుకర | శరదదసితకీర్తిధామచాగయరామా.

1292

మాలిని. కమలనయనసేవాకౌతుకాధీనభావా
విమతభయదకోపావీతిహాత్రప్రతాపా
సుమహితభుజసారాసుందరీమానవోరా
సమరపరశురామాచాగయామాత్యరామా

1293

గద్యము.

ఇది శ్రీమద్భక్తిమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతగౌరవ గౌరవామాత్య
పుత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయ ప్రణీతం బైన శ్రీరంగ
మహాత్మ్యం బనుపురాణకథయందు సర్వంబును
బంచమాశ్వాసము.

“వి స్మృత కవులు.”

ఈపేర నతిమనోహరము లగుప్రాచీనకావ్యములు మాశక్తి
కొలది దిద్ది కవిచరిత్రాదివిషయములఁ జేర్చి ముద్రించుచున్నారము.
ఇప్పుడు వెలకు సిద్ధముగా నుండుకృతు లే వనఁగాః—

1. క్రీడాభిరామము. శ్రీనాథకవివిరచితము. (వెలకు లభింపదు.)
2. కుమారసంభవము - పూర్వభాగము. } 1—0—0
నన్నె-చోడదేవకృతము.
3. నీతిశాస్త్రముక్తావళి - భద్రభూపాలరచితము. 0—5—0
4. పరతత్త్వరసాయనము - ఫణిభట్టప్రణీతము. 0—12—0
5. ప్రబంధమణిభూషణము - సంగ్రహితము. 0—12—0
6. త్రిపురాంతకోదాహరణము - తిప్పరాజుప్రణీతము. 0—3—0
7. అనర్థరాఘవము - తిమ్మభూపాలరచితము. 1—0—0
8. శ్రీరంగమహాత్మ్యము - భైరవకవిప్రణీతము. 1—0—0
9. ఉదయనోదయము. (అచ్చులోనున్నది.)
10. ఐరావతచరిత్రము ”
11. డిండిమప్రహసనము. ”
12. రఘునాథరామాయణము. ”
13. సాంబోపాఖ్యానము. ”
14. ముద్రామాత్యము - క్షేపేంద్రరచితము. ”

మా - రామకృష్ణకవి.

ననపర్తి జానంపేటపోస్టు.